

100408

วัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้าน
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปริญญาพันธ์
ของ
นิคม เกลี้ยงประติษฐ์

ได้ลิขสิทธิ์ให้สมบัติของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ
หากถูกขโมยไปโดยไม่ขออนุญาต
ผู้พบเห็นกรุณาแจ้งสำนักหอสมุดด้วย จะเป็นกุศลยิ่ง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา

พฤษภาคม 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(อาจารย์จำเริญ แสงดวงแข)

..... กรรมการ
(อาจารย์สมใจ ศรีนวล)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์จำเริญ แสงดวงแข)

..... กรรมการ
(อาจารย์สมใจ ศรีนวล)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์จรินทร์ ศิริ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(นายอนันต์ ประศาสน์กุล)

วันที่ 12 เดือน พ.ค. พ.ศ. ๒๕๖๕

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคลากรหลายฝ่ายด้วยกัน

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์จำเริญ แสงดวงแข ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์สมใจ ศรีหวล กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่อง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์จรินทร์ ศิริ กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมที่ได้กรุณาแก้ไขข้อบกพร่องให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประโยชน์ เรืองโรจน์ อาจารย์พรศักดิ์ พรหมแก้ว ซึ่งเป็นกรรมการสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์

ขอขอบคุณ คุณปรีชา จันทร์มณี คุณอรอนงค์ จันทร์มณี ได้ให้การช่วยเหลือในการพิมพ์ต้นฉบับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอด

ขอขอบคุณ คุณสุนทร นวกวิน คุณศิริพร รัชชู คุณธราภนา สรรพณี คุณกัญญ์สิริ จันทร์เจริญ คุณอัจจิมา หนูคง ที่กรุณาให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกด้าน

ขอขอบคุณ คุณอารยะ แซ่จิ้ว คุณชัชว่อน แซ่จิ้ว ที่กรุณาช่วยถอดแบบบันทึกเสียง คุณปรเมศวร์ วิชัยยุทธ์ คุณเจษฎา วิชัยยุทธ์ ที่ได้ช่วยเหลือเก็บข้อมูลภาคสนาม

ขอขอบคุณกานัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและบุคลากร ในตำบลร่อนพิบูลย์ ที่ให้คำแนะนำชี้แนะแหล่งวิทยากร อำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน

คุณความดีและประโยชน์อันพึงจะเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นกตัญญู กตเวทิตาแด่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นิคม เกลี้ยงประดิษฐ์

สารบัญ

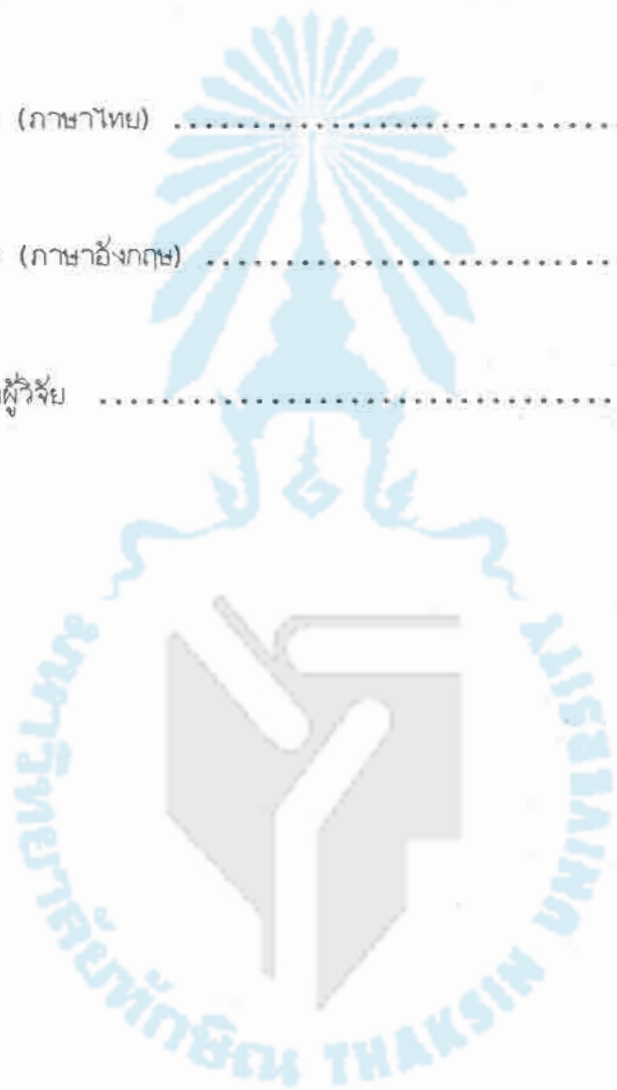
บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ข้อตกลงเบื้องต้น	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	8
	แหล่งข้อมูลและผู้ออกข้อมูล	8
	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	9
	วิธีจัดการกับข้อมูล	9
	วิธีเสนอผลการศึกษาค้นคว้า	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาและสภาพทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช	
	และของตำบลร่อนพิบูลย์	13
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม	17
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานชาวบ้าน	26
3	นิทานชาวบ้านจากตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช	35

4	วัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์	140
	วัฒนธรรมด้านวัตถุ	140
	วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ	141
	วัฒนธรรมด้านการบริโภค	142
	วัฒนธรรมด้านเครื่องมือเครื่องใช้	144
	วัฒนธรรมด้านการแพทย์	146
	วัฒนธรรมด้านการละเล่นพื้นบ้าน	148
	วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย	151
	วัฒนธรรมด้านการคมนาคม	152
	วัฒนธรรมด้านจิตใจ	153
	วัฒนธรรมด้านความเชื่อ	153
	วัฒนธรรมด้านศีลธรรม	156
	วัฒนธรรมด้านค่านิยม	158
	วัฒนธรรมด้านประเพณี	161
5	บทย่อ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	164
	บทย่อ	164
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	164
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	164
	สรุป	166
	อภิปรายผล	168
	ข้อเสนอแนะ	169

บรรณานุกรม	171
ภาคผนวก	175
บทคัดย่อ (ภาษาไทย)	182
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ)	184
ประวัติย่อของผู้วิจัย	187

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นิทานเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาช้านาน เป็นที่นิยมแพร่หลายทั่วไปในหมู่ชนทุกชั้น นิทานแตกต่างกันไปตามภาคต่าง ๆ ของโลกตามสภาพสิ่งแวดล้อม แต่จุดประสงค์ของการเล่านิทานก็คือเป็นเครื่องสันทนการของชาวบ้าน

"นิทานเป็นผลทางปัญญาและจินตนาการของมนุษย์ที่ถูกสร้างขึ้น เพื่อรับใช้มนุษย์ทางด้านจิตใจ มนุษย์ใช้ปัญญาและจินตนาการผูกเรื่องนิทานขึ้น บางครั้งก็เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น บางครั้งยังสร้างนิทานเพื่อความบันเทิงใจอีกด้วย โลกของนิทานจึงเป็นอีกโลกหนึ่งที่ทำให้ความแปลกใหม่ ให้ความพอใจแก่ผู้ฟังโดยแท้จริง"¹ นิทานจึงนับเป็นสันทนการของชาวบ้านที่มีความสำคัญดังกล่าว ในกลุ่มชนทุกสังคมต่างมีการสร้างสรรค์นิทานของตนเอง เพื่อความสุขใจของบุคคลในสังคม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525² อธิบายความหมายของนิทาน ไว้ว่าเป็นคำบาลีหมายถึงเรื่องที่เล่ากันมา เช่น นิทานชาดก นิทานอีสป นิทานชาวบ้านเป็นข้อมูลที่สำคัญส่วนหนึ่งของคติชาวบ้าน สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ กล่าวว่า "นิทานชาวบ้านหรือนิทานพื้นบ้านคือเรื่องราวที่ชาวบ้านเล่าสืบทอดกันมาด้วยปาก เป็นเรื่องที่มีตัวละคร มีฉากหรือที่เกิดเรื่องและมีเหตุการณ์"³ วิเชียร ณ นคร⁴ กล่าวว่า เมื่อมนุษย์เริ่มมีภาษาพูด มนุษย์รู้จักใช้คำพูดเพื่อติดต่อบอกกล่าวเรื่องราวและความสนใจต่อกัน ขณะเดียวกันมนุษย์ก็เริ่มรู้จัก

1 ติราพร ฐิตะฐาน. ทฤษฎีการแพร่กระจายของนิทาน. ม.ป.ป. หน้า ความหน้า ก-ข.

2 ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. 2525. หน้า 447.

3 สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. คติชาวบ้านปากซ์ใต้. 2512. หน้า 187.

4 วิเชียร ณ นคร. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษานิทานพื้นบ้านในจังหวัดนครศรี

ใช้ภาษาพูดเพื่อเล่านิทานควบคู่กันไปด้วย นิทานจึงนับเป็นวรรณกรรมเก่าแก่ของมนุษยชาติ

มนุษย์รู้จักการเล่านิทานตั้งแต่สมัยโบราณ นิทานเหล่านี้ได้ถ่ายทอดปากต่อปากสืบต่อกันมาครั้นเมื่อมีตัวหนังสือแล้วจึงมีการเขียนบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษรนิทานทั้งที่ถ่ายทอดโดยทางปากและที่จดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของปัจเจกบุคคลและกลุ่มคนที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ยิ่งเป็นเรื่องที่แพร่หลายมากก็ยิ่งมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น อาจเรียกได้ว่านิทานชาวบ้านไม่มีรูปแบบตายตัว ถ้ายังคงมีการเล่าสู่กันฟังอยู่นิทานชาวบ้านจะมีรูปแบบตายตัวได้ก็ต่อเมื่อไม่มีการดัดที่เล่านิทานเรื่องนั้น ๆ อีก หรือมีการเขียนลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร นิทานชาวบ้านแบบนี้จะไม่เป็นที่ประทับใจและไม่ดึงดูดใจจิตจากนิทานที่ยังคงถ่ายทอดโดยทางมุขปาฐะ¹

เนื้อหาของนิทานแต่ละท้องถิ่นนับว่าเป็นสิ่งที่น่าศึกษาเรียนรู้ เพราะนิทานมีความสัมพันธ์กับทุกส่วนของสังคม เป็นกระจกเงาสท้อนสภาพสังคมได้โดยปริยาย นิทานเป็นมรดกภูมิปัญญาของชาวบ้านที่ถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความฉลาดรอบรู้ต่าง ๆ ออกมาเพื่อเป็นการเสริมสร้างสติปัญญาแก่ตนเองและในขณะเดียวกัน ก็ใช้เป็นเครื่องมือสั่งสอนลูกหลาน ให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ประคอง นิมมานเหมินทร์ ได้กล่าวถึงคุณค่าของนิทานว่า "ถ้าพิจารณาให้ละเอียดแล้วนิทานไม่อาจให้ข้อคิดแต่เฉพาะผู้ฟังที่เป็นเด็กเท่านั้น นิทานหลายเรื่องยังให้ข้อคิดแก่ผู้ใหญ่ ในด้านความประพฤติดีประพฤติชอบอยู่ในระเบียบอันดีงามของสังคม นิทานได้ชี้ให้เห็นลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของสังคมอีกด้วย"² นอกจากนี้นิทานยังสอดแทรกเรื่องราวต่าง ๆ ของมนุษย์และสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของกลุ่มชนในสังคม ประเพณีวัฒนธรรมบางอย่างตลอดจนสภาพทั่วไปของท้องถิ่น และสภาพทางสังคมที่ผู้เล่าอาศัยอยู่ เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันมาก ๆ ในสังคมย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ความยากจน ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความเห็นผิดเห็นชอบทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้นกับสภาพร่างกายหรือจิตใจของมนุษย์ บางครั้งเกิดจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ บางครั้งเกิดจากวิถีชีวิตที่มีผลกระทบมาจากสังคม ในกรณีเหล่านี้จะมีบทบาทในการบรรเทาความรู้สึก ความแค้นทางอารมณ์ และช่วยคลี่คลายความ

¹ พงษ์พันธุ์ มณีรัตน์. มานุษยวิทยาการศึกษาชาติชาวบ้าน. 2525. หน้า 111.

² ประคอง นิมมานเหมินทร์. "นิทานพื้นบ้าน" ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 8 หน่วยที่ 1 - 7. 2526. หน้า 110.

ฉบับข้อใจได้เป็นอันมาก โดยที่ตัวละครที่สมมติขึ้นในนิทานทำหน้าที่คลี่คลายและระบายความรู้สึกต่าง ๆ แทนสมาชิกในสังคม

จะเห็นได้ว่า นิทานสามารถสะท้อนวัฒนธรรมของสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น วิถีชีวิตที่ผูกพันกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ การประกอบอาชีพประเพณี การละเล่น การแพทย์ ความเชื่อ ค่านิยม การแต่งกาย ศาสนา ความศรัทธา เป็นต้น ซึ่งเรื่องราวของนิทานอาจเป็นวิถีชีวิตจริงหรือจินตนาการที่สัมพันธ์กับสภาพสังคมนั้น ๆ บางครั้งนิทานเรื่องเดียวกัน เมื่อเล่าในต่างพื้นที่ต่างสภาพสังคมกันอาจมีภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกันได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเล่านิทานนั้น ๆ ผู้เล่าได้นำเอาประสบการณ์ของตนเข้ามาสอดแทรกเอาไว้ ดิราพร วิตะฐาน กล่าวในลักษณะเดียวกันว่า นอกจากเรื่องราวในนิทานจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเพราะตัวผู้เล่าแล้วยังเปลี่ยนไปเพราะสภาพสังคมของถิ่นนั้น ๆ เป็นตัวกำหนด มนุษย์มีความคิดเรื่อง "ตนของตน" อยู่เสมอ ดังนั้น หากตัวละครในเรื่องมีพฤติกรรมขัดกับประเพณี วัฒนธรรมในถิ่นตน ชาวบ้านก็จะรับเรื่องนั้นไม่ได้ พฤติกรรมตัวละครในเรื่องจึงอาจถูกดัดแปลงปรับสภาพให้เข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ เรื่องจึงจะคงอยู่ในสังคมนั้นได้¹ ดังนั้นการที่จะศึกษาวัฒนธรรมของสังคมใดก็ตาม ส่วนหนึ่งเราก็สามารถศึกษาได้จากนิทานที่เล่าอยู่ในสังคมนั้น

ตำบลร่อนพิบูลย์ เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นแหล่งชุมชนที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีต ตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์และเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะได้ค้นพบโบราณวัตถุมากมาย โดยเฉพาะ ดิลาจารึกหุบเขาช่องคอย ที่เป็นหลักฐานชิ้นสำคัญแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของชุมชนโบราณในแถบนี้ แม้แต่ชาวต่างชาติ เช่น จีน ออสเตรเลีย อังกฤษ ก็ยังเคยเดินทางมาประกอบอาชีพการค้าเหมืองแร่ เช่น เหมืองร่อน เหมืองฝืด เหมืองเรือขุด ทำให้สภาพชุมชนมีความเจริญ เพราะเป็นแหล่งที่มีทรัพยากรธรรมชาติ คือแร่ดีบุก ซึ่งนับเป็นทรัพยากร ที่ทำรายได้ให้แก่ชุมชนในตำบลนี้อย่างมหาศาล เป็นที่ลือชื่อเล่าลือถึงความเจริญ มาเป็นเวลานานยาวนาน จากคำบอกเล่าของนายปลอด เพชรอนันต์ ซึ่งเป็นชาวตำบลร่อนพิบูลย์โดยกำเนิดเล่าว่า ตำบลร่อนพิบูลย์เป็นชุมชนที่มีชาวจีนอพยพเข้ามาแล้วจัดตั้งอั้งยี่ทำการขุดแร่ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแต่งตั้ง "ขุนสุรภักดี" ซึ่งเป็น

¹ดิราพร วิตะฐาน. ทฤษฎีการแพร่กระจายของนิทาน. ม.ป.ป. หน้า ความหน้า ค.

เก่าแก่ในสมัยนั้นเป็นหัวหน้าคนจีน มีอำนาจในการควบคุมดูแลคนจีนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนี้ทั้งหมด ทำให้คนจีนมีความเกรงกลัว ชุนสุรศักดิ์ก็มีอำนาจในการทำให้เมืองแร่ได้อย่างเต็มที่อีกด้วย จนโอกาสรัชกาลที่ 5 เสด็จนครศรีธรรมราชชุนสุรศักดิ์ก็ส่งส่วยถวายข้าวของต่าง ๆ แต่พระองค์ต่อมาคนจีนเหล่านี้ตั้งอยู่ใหญ่ขึ้นมีอำนาจโดยไม่ยำเกรงใคร สร้างความเดือดร้อนให้กับคนไทยในชุมชนนี้เป็นอย่างมาก ทำให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างคนไทยกับคนจีน ส่งผลให้เกิดความระส่ำระสายขยายไปทั่ว รัฐบาลจึงต้องจัดกำลังเข้าปราบปรามเรื่องราวต่าง ๆ จึงได้ส่งลงต่อมาความสัมพันธ์ระหว่างคนจีนกับคนไทยมีความแน่นแฟ้นมากขึ้น ทั้งนี้เพราะคนจีนกับคนไทยได้แต่งงานมีลูกหลานสืบสกุลเรื่อยมา¹

ตำบลร่อนพิบูลย์มีเรื่องราวที่น่าสนใจหลายประเด็น จากการสอบถามชาวบ้านทำให้ทราบว่า ฝรั่งเศสออสเตเรีย อังกฤษ ได้เข้ามาทำการขุดแร่กันอย่างเป็นสำเป็นสัน เป็นชุมชนที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลมาจากที่ตำบลร่อนพิบูลย์ เป็นแหล่งหรือเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติ แร่ดีบุกอันอุดมสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้เองพื้นที่หรือตำบลนี้จึงได้ชื่อว่าร่อนพิบูลย์ เพราะอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติคือ แร่ 2

จากการศึกษา ผู้ศึกษาทราบว่าชาวบ้านทั้งตำบลนับถือพุทธศาสนา มีศาสนสถานสำหรับประกอบพิธีมีวัด 11 วัด ศาลเจ้าพระ 1 ศาล ชาวบ้านใช้วัดเป็นศูนย์รวมในการประกอบกิจกรรมทางศาสนา ผู้ศึกษาสังเกตเห็นว่าวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ส่วนใหญ่เป็นวิถีชีวิตแบบพื้นบ้าน เพราะมีการสร้างสมสืบทอดวัฒนธรรมต่อเนื่องกันมาโดยตลอด ซึ่งวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมเหล่านั้น ได้แก่ ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี การละเล่น ค่านิยม และที่สำคัญคือวรรณกรรม โดยเฉพาะวรรณกรรมประเภทนิทาน เป็นวัฒนธรรมที่ได้สืบทอดกันมาเป็น

¹นายปลอด เพชรอนันต์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายนิคม เกลี้ยงประดิษฐ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 613/1 หมู่ที่ 13 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ.2536.

²นุ่น พิบูลย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายนิคม เกลี้ยงประดิษฐ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 813/1 หมู่ที่ 13 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ.2536.

เวลาอันยาวนาน หากนิทานเหล่านั้นมาศึกษา ก็จะทำให้เข้าใจชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ได้

ดังนั้นการศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้านจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษา หากปล่อยให้การสืบทอดวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมถูกปรับเปลี่ยนและค่อย ๆ หดไปตามกาลเวลา นับว่าเป็นที่น่าเสียดาย เพราะเท่ากับเป็นการสูญเสียมรดกวัฒนธรรมที่สำคัญ การศึกษาวัฒนธรรมทำให้เข้าใจคนในพื้นที่ที่ทำการศึกษามากขึ้น ดังที่ บุญเฮีย มิสินทสูตร กล่าวไว้ว่า "วัฒนธรรมมีบทบาทต่อคุณภาพของประชากร มีอิทธิพลต่อค่านิยม ความคิด ความรู้สึก การแก้ปัญหา และการพัฒนาสังคมทั้งในด้านความคิด เศรษฐกิจการเมืองและความมั่นคงของชาติ"¹ อันมีผลต่อการพัฒนากลุ่มชนที่ทำการศึกษา และเป็นการอนุรักษ์นิทานพื้นบ้าน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านที่สำคัญอย่างหนึ่งของภาคใต้ โดยเฉพาะนิทานพื้นบ้านของชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ ซึ่งมีลักษณะโดดเด่นตามสภาพแวดล้อมของชุมชนที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่น ๆ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษามองเห็นว่า วัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นนิทานชาวบ้านที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ มีลักษณะพิเศษเฉพาะของท้องถิ่น ทำให้เกิดความรู้สึกสนใจและเห็นความสำคัญในการที่จะศึกษา เพื่อเป็นการอนุรักษ์ส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม ที่ทรงคุณค่านี้ไว้ อีกทั้งจะได้เข้าใจถึงภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของชาวบ้าน จนอันจะนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสภาพสังคมโดยรวม

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อรวบรวมนิทานชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

¹บุญเฮีย มิสินทสูตร. งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 10. 2529. หน้า คาซัน.

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นการรวบรวมนิทานชาวบ้าน ที่กระจายอยู่ตามตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นการอนุรักษ์นิทานชาวบ้าน ดังกล่าวมิให้สูญหายไปตามกาลเวลา
2. ทำให้เข้าใจวิถีชีวิตที่ปรากฏในนิทานชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และสามารถหาความรู้ความเข้าใจเหล่านี้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการ พัฒนาท้องถิ่นต่อไป
3. เป็นประโยชน์ในวงวิชาการ เช่นการศึกษาไทยคดี คติชนวิทยา สังคมวิทยา ตลอดจนวิชาการสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. นิทานที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ เป็นนิทานที่ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจาก ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่น
2. นิทานที่เก็บรวบรวมได้จากผู้บอกข้อมูลตามข้อ 1 ผู้ศึกษาถือว่าเป็นนิทานของชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์
3. นิทานที่มีโครงเรื่องเหมือนกันหรือมีตัวละครที่บทบาทเด่นหรือเหมือนกัน แต่ผู้บอกข้อมูลคนละคนกัน มีสาเหตุจาก การจดจำส่วนปลีกย่อยในเนื้อเรื่องแตกต่างกัน นับเป็นนิทานเรื่อง เดียวกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะศึกษาข้อมูลจากนิทานชาวบ้านที่เก็บรวบรวมได้จากหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาวัฒนธรรม ทางด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 วัฒนธรรมด้านวัตถุ

- 2.1.1 วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ
- 2.1.2 วัฒนธรรมด้านการบริโภค
- 2.1.3 วัฒนธรรมด้านเครื่องมือเครื่องใช้
- 2.1.4 วัฒนธรรมด้านการแพทย์
- 2.1.5 วัฒนธรรมด้านการละเล่นพื้นบ้าน
- 2.1.6 วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย
- 2.1.7 วัฒนธรรมด้านการคมนาคม

ฯลฯ

2.2 วัฒนธรรมด้านจิตใจ

- 2.2.1 วัฒนธรรมด้านความเชื่อ
- 2.2.2 วัฒนธรรมด้านคติธรรม
- 2.2.3 วัฒนธรรมด้านค่านิยม
- 2.2.4 วัฒนธรรมด้านประเพณี

ฯลฯ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ หมายถึงนิทานที่เล่าสืบต่อกันมาในกลุ่มของชาวบ้านหรือในสังคมชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินหรือเป็นคติเตือนใจสำหรับผู้ฟัง

2. วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิต (Ways of Life) แบบพื้นบ้านในด้านต่าง ๆ ของชาวบ้านที่ปรากฏในนิทาน ตำบลร่อนพิบูลย์

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาลักษณะที่ปรากฏในนิทานชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการกำหนดหัวข้อศึกษาค้นคว้า กำหนดแหล่งข้อมูล ตลอดจนการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ติดต่อบุคลากรเพื่อสอบถามเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า และเพื่อขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการออกเก็บข้อมูล

เมื่อได้ความรู้พื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคลากรจากแหล่งข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าใน 4 ประเด็นคือ

1. แหล่งข้อมูลและผู้บอกข้อมูล

1.1 แหล่งข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้านี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท คือ

1.1.1 แหล่งข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 แหล่งข้อมูลภาคสนาม ในเขตพื้นที่ ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2 ผู้บอกข้อมูล เป็นผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้บอกข้อมูลดังนี้

1.2.1 มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.2 ใช้ภาษาถิ่นได้ในชีวิตประจำวัน

1.2.3 อายุ 45 ปีขึ้นไป

2. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมนิทานชาวบ้านระหว่างเดือนธันวาคม 2536 - มกราคม 2537

2.2 วิธีรวบรวมข้อมูล

2.2.1 จัดบันทึกคำสัมภาษณ์ประวัติส่วนตัวของผู้บอกข้อมูล

2.2.2 อ่านคำสัมภาษณ์ประวัติส่วนตัวของผู้บอกข้อมูลแต่ละคนลงในเครื่องบันทึกเสียงก่อนทุกครั้ง แล้วจึงให้ผู้บอกข้อมูลเล่านิทานเพื่อบันทึกข้อมูลลงในแถบบันทึกเสียง

2.2.3 ตรวจสอบข้อมูลจากเครื่องบันทึกเสียงหลังจากบันทึกข้อมูลเสร็จทุกครั้ง

2.2.4 จัดทำรหัสกำกับแถบบันทึกเสียงที่ใช้บันทึกข้อมูลแล้วทุกม้วน

3. วิธีจัดกระทำกับข้อมูล

3.1 ถอดแถบบันทึกเสียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บันทึกข้อความลงในแบบสัมภาษณ์ พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูลเพื่อความถูกต้อง

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทาน

3.3 สรุปผลการวิเคราะห์ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

4. วิธีเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

รายงานผลการศึกษาค้นคว้าโดยใช่วิธีพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้ศึกษามาศึกษาประกอบการศึกษาครั้งนี้ มีดังนี้ คือ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาและสภาพทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา และของตำบลรัตนพิบูลย์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานชาวบ้าน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาและสภาพทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา

นครราชสีมา เป็นเมืองที่มีชื่อเสียงและรู้จักกันอย่างกว้างขวางมาไม่น้อยกว่า 1,800 ปี โดยปรากฏจากหลักฐานทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ที่สืบค้นได้ยืนยันว่านครราชสีมามีกาหนดมาแล้วตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ 7 ก่อนที่จะมีชื่อว่า นครราชสีมาได้ค้นพบว่ามีชื่อที่ปรากฏในอดีตหลายชื่อ ดังนี้

1. เมืองตามพริ้งด ซึ่งมีผู้รู้บางท่านแปลว่า นิมิตทองแดงหรือโชทองแดงหรือสิงห์ทองแดง โดยปรากฏอยู่ในคัมภีร์ของลังกา
2. เมืองตั้งมาหลิง คาดคะเนกันว่าเป็นสำเนียงเพี้ยนในการออกเสียงของคนจีนที่อาศัยอยู่ในเมืองตามพริ้งดขณะนั้น ปรากฏอยู่ในจดหมายเหตุของชาวจีน
3. เมืองละคอน พบในหลักฐานบันทึกจดหมายเหตุและพงศาวดารของไทยภาคกลาง คาดกันว่าการเรียกชื่อนี้หลังจากเปลี่ยนเป็นนครราชสีมาแล้ว
4. เมืองโกลแด็ก พบว่าเป็นชื่อที่มาร์โคโปลโลใช้เรียก ไม่อาจแปลความหมายได้
5. เมืองลิกอร์ เข้าใจกันว่าเป็นลักษณะการออกเสียงของชาวโปรตุเกสที่เข้ามาค้าขาย โดยเรียกชื่อเมือง "นคร" โดยออกเสียง น เป็น ล จึงเพี้ยนเป็น ลิกอร์ไป
6. เมืองศิริธรรมราช ชื่อนี้ปรากฏในหนังสือตามเทววงศ์ และหนังสือชินกาลมาลีปกรณ์
7. เมืองนครศิริธรรมราช เป็นชื่อปรากฏอยู่ในศิลาจารึกหลักที่ 24 ซึ่งได้จากวัดเสมามือง ถนนราชดำเนิน ตั้งอยู่ภายในบริเวณเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมาปัจจุบัน

เมืองพระเวียง เมืองกรหม่อมโคก เมืองนครคอนพระ เมืองปามูลบุตร เข้ายะไข่และ
โกลิง อาจจะมีบางคนบางกลุ่มใช้เรียกชื่อเมืองนี้ด้วยแต่ไม่ปรากฏแพร่หลาย

คำว่า "นครศรีธรรมราช" ซึ่งเป็นคำสมาสมีความหมายว่า "นครอันเป็นสง่าแห่งพระ
ราชาผู้ทรงธรรม" และผูกพันกับองค์สาม คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ในกลุ่มอักษรเมื่อแยก
แปลออกมาแล้วด้วย¹

สภาพทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่ตั้ง ขนาด และอาณาเขต จังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งอยู่ประมาณตอนกลางด้านตะวันออก
ของดินแดนภาคใต้ ที่ตั้งของตัวจังหวัดตั้งอยู่ประมาณละติจูด 9 องศาเหนือ และลองติจูด 100
องศาตะวันออก นครศรีธรรมราช เป็นจังหวัดขนาดใหญ่ มีพื้นที่ 9,942.5 ตารางกิโลเมตร มาก
เป็นอันดับสองของภาคใต้รองจากสุราษฎร์ธานี และมาเป็นอันดับที่ 16 ของประเทศ มีอาณาเขต
ติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและอำเภอบ้านดอน อำเภอขนอมเป็นอำเภอที่ตั้งทาง
เหนือสุดของจังหวัด

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดตรัง จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอไทย ซึ่งมีพรมแดนยาว 225 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดกระบี่²

¹สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. บรรยายสรุปข้อราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ.2536. 2536. หน้า 1-2.

²แหล่งเดิม. หน้า 3 - 5.

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกันไปตามลักษณะของเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเทือกเขาที่มีความยาวของคาบสมุทร เป็นผลให้ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราชแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ บริเวณเทือกเขาตอนกลาง บริเวณที่ราบชายฝั่งด้านตะวันออก และบริเวณที่ราบด้านตะวันตก

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะทั่วไปของภูมิอากาศ จังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งอยู่ใกล้เคียงกับเส้นศูนย์สูตรและคาบสมุทร ซึ่งมีเทือกเขานครศรีธรรมราชเป็นแกนกลาง มีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเป็นปัจจัยสำคัญ ประกอบกับจังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน แบ่งฤดูกาลได้ 2 ฤดูคือ ฤดูร้อนและฤดูฝน

การปกครอง

ตามระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราชแบ่งการปกครองออกเป็น 17 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ

1. อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช
2. อำเภอปากพะนัง
3. อำเภอหัวไทร
4. อำเภอลานสกา
5. อำเภอทุ่งใหญ่
6. อำเภอขนอม
7. อำเภอพิปูน
8. อำเภอพรหมคีรี
9. อำเภอนาบอน

10. อำเภอทุ่งสง
11. อำเภอธวัชบุรี
12. อำเภอสีชล
13. อำเภอฉวาง
14. อำเภอชะอวด
15. อำเภอเชียรใหญ่
16. อำเภอท่าศาลา
17. อำเภอบางขัน
18. กิ่งอำเภอท้ายพรหม¹

จากการศึกษาเอกสารความเป็นมาและสภาพทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราชผู้ศึกษาได้
ความรู้ที่ได้จากการศึกษามาใช้ประโยชน์ในการกำหนดชื่อเรื่องที่ทำการศึกษากำหนดขอบเขตด้านพื้นที่
และขอบเขตด้านเนื้อหา เพื่อนำมาประกอบในการเขียนเค้าโครงการวิจัย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาและสภาพทั่วไปของตำบลธวัชบุรี

ประวัติความเป็นมา ตำบลธวัชบุรีเดิมเป็นป่ารก้างทุ่งกันดาร มีภูเขาใหญ่เล็กสลับ
ซับซ้อน เป็นแหล่งโรคภัยและสัตว์ร้ายนานาชนิด แต่ธรรมชาติให้สิ่งมีค่าตอบแทนโดยแทนทุกดา
รางหิวของแผ่นดินเต็มไปด้วยแร่ดีบุกที่เป็นแร่สำคัญชนิดหนึ่งของโลก ตำบลธวัชบุรีเริ่มเป็น
ชุมชนขึ้น จากการที่ชาวจีนพวกหนึ่งอพยพเข้ามาตั้งกองสืผลแร่ กล้าผจญภัยกับไข้ป่าและสัตว์ร้าย
อย่างทรหด จนล้มตายไปก็มีมากแต่มีพรรคพวกเข้ามาทำมาหาเลี้ยงชีพมากขึ้น ต่อมาชาว
ออสเตรเลียได้ทราบข่าวได้นำเครื่องจักรกล เข้ามาขุดแร่ที่ทุ่งกันดารนี้ก็กลายเป็นถิ่นอุดมสมบูรณ์
เป็นชุมทองของประชาชน จนมีคนร่ำรวยกันเป็นจำนวนมาก จึงเป็นชุมชนใหญ่ทั้ง จีน ไทย ฝรั่งเศส
อาศัยอยู่มาก

¹สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. บรรยายสรุปข้อราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ.2536. 2536. หน้า 8.

เพื่อประกอบอาชีพการร่อนแร่ ขุดแร่ ทำเหมืองแร่ เมื่อทางราชการจัดระเบียบการปกครองใหม่ขึ้น
ท้องถิ่นแถบนี้ก็ได้รับการจัดตั้งเป็นอำเภอขึ้นจากเดิมเรียกกันว่า "บ้านร่อน" เมื่อตั้งเป็นอำเภอได้
ชื่อว่า "อำเภอร่อนพิบูลย์" เมื่อ พ.ศ. 2447 โดยตั้งที่ว่าการอำเภอขึ้น ณ บ้านร่อนพิบูลย์นั่นเอง
เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นที่มีแร่อุดมสมบูรณ์¹

สภาพทั่วไปของตำบลดรณพิบูลย์

ที่ตั้งและขนาด ตำบลดรณพิบูลย์เป็นตำบลหนึ่งใน 8 ตำบลของอำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัด
นครศรีธรรมราช เป็นที่ตั้งที่ว่าการอำเภอร่อนพิบูลย์ มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้คือ

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์
- ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลกวนเกย อำเภอร่อนพิบูลย์
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลกวนเกย ตำบลควนชุม อำเภอร่อนพิบูลย์
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช²

ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลดรณพิบูลย์มีพื้นที่ค่อนข้างกว้างขวางมาก โดยบริเวณตะวันตกเป็นเทือกเขาเขตป่า
สงวนแห่งชาติ (ป่าเขาหลวง, ป่าไผ่โตน, ป่าในตาก, ป่าคลองปากแพรก และป่าควนขี้แรด) ชีกตะวันออก
ออกเป็นพื้นที่ราบมีความลาดเอียงจากตะวันตกไปตะวันออก มีลำคลองธรรมชาติไหลผ่านหลายสาย
ได้แก่ คลองหุด้าน คลองทุ่งม่วงงาม และคลองช่องเขา เป็นต้น มีภูเขาเล็ก ๆ 2-3 แห่งใน
บริเวณที่ราบ ได้แก่ เขาน้อย เขาพนมเขียดและเขาหมาก

¹ กระทรวงมหาดไทย. ผังพัฒนาชนบท. 2532. หน้า 55.

² แหล่งเดิม. หน้า 55

ลักษณะภูมิอากาศ

ตำบลร่อนพิบูลย์เป็นตำบลที่มีอากาศอบอุ่น มี 2 ฤดูกาล คือ ฤดูร้อน และฤดูฝน
 ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนสิงหาคม
 ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน ถึงเดือนมกราคม

เศรษฐกิจ

ในตำบลร่อนพิบูลย์ประชากรประกอบอาชีพควบคู่กันหลายอย่าง อาชีพหลักได้แก่การทำ
 การเกษตร ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกพืชหลายชนิด เช่น ข้าว ยางพารา มังคุด ถั่วลิสง และพืชผักต่าง ๆ
 เป็นต้น มีสัตว์เลี้ยงจำพวก โคเนื้อ กระบือ สุกร เป็ดและไก่ และประกอบอาชีพในโรงงาน
 อุตสาหกรรม งานช่างฝีมือ งานเหมืองแร่ ค้าขายมักคู่กับงานเกษตร

การปกครอง

ตำบลร่อนพิบูลย์แบ่งการปกครองออกเป็น 14 หมู่บ้านคือ

- หมู่ที่ 1 บ้านหุด่าง
- หมู่ที่ 2 บ้านร่อนนา
- หมู่ที่ 3 บ้านเกลิง
- หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งตราบ
- หมู่ที่ 5 บ้านห้วยรากไม้
- หมู่ที่ 6 บ้านดอนกลาง
- หมู่ที่ 7 บ้านเขาน้อย
- หมู่ที่ 8 บ้านต้นกอ
- หมู่ที่ 9 บ้านม่วงงาม
- หมู่ที่ 10 บ้านโคกยาง
- หมู่ที่ 11 บ้านห้วยไม้แก่น

หมู่ที่ 12 บ้านตลาดร่อนพิบูลย์

หมู่ที่ 13 บ้านศาลาชีเหล็ก

หมู่ที่ 14 บ้านนาโพธิ์¹

เชื้อสายประชากร

จากประชากรทั้งตำบลพบว่า เป็นประชากรดั้งเดิมมีเชื้อสายไทยและอพยพมาจากตำบลข้างเคียงบ้างในบางปี แต่มีเชื้อสายจีนบ้างในเขตสุขาภิบาล

การนับถือศาสนา

ประชากรทั้งตำบลเป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธทั้งสิ้น โดยมีวัฒนธรรมประเพณีทางศาสนาพุทธ เช่น การดื่มน้ำตรึกบุญในโอกาสต่าง ๆ และยังนิยมการละเล่นพื้นบ้าน เช่น หนังตะลุง และ เพลงบอก

ระดับการศึกษา

จากจำนวนประชากรทั้งตำบลมีผู้สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาประมาณร้อยละ 48.41 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาประมาณร้อยละ 19.85 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาประมาณร้อยละ 4.52 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีประมาณร้อยละ 1.98 ผู้สำเร็จการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรีประมาณร้อยละ 0.14 อีกร้อยละ 0.55 เป็นผู้ที่ไม่รู้หนังสือและผู้ที่ไม่ได้เข้าศึกษาในโรงเรียน แต่อ่านออกเขียนได้ประมาณร้อยละ 24.55

¹กระทรวงมหาดไทย. ผังพัฒนาชนบท. 2532. หน้า 55.

ทรัพยากรธรรมชาติ

ในเขตตำบลร่อนพิบูลย์มีพื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหลายแห่ง ได้แก่ ป่าเขาแดง ป่า
ไสโตน ป่าในดง ป่าคลองปากแพรก และป่าไร่แรด ซึ่งมีพันธุ์ไม้ต่าง ๆ เช่น ไม้ยาง ไม้ตะเคียน
ไม้หาดบุตร ไม้ยุง ไม้หลุมพอ ไม้จำปา ไม้พยอม ไม้ไข่เขียว ไม้บังตาล ไม้กะบาก เป็นต้น
นอกจากนี้ยังมีแร่ดีบุก วุลแฟรม ปูนขาว และหินย้อย

จากการศึกษาเอกสารความเป็นมาและสภาพทั่วไป ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์
จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ศึกษาได้หาความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการกำหนด
การศึกษาหัวข้อ วัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์
จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

1. ความหมายของวัฒนธรรม นักวิชาการและผู้สนใจในด้านนี้ได้ให้ความหมายของ
วัฒนธรรมไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายไว้ว่า

วัฒนธรรม น. สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ ในพระราชบัญญัติ
วัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็น
ระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน ทางวิชาการ
หมายถึง พฤติกรรมและสิ่งใดในหมู่คณะสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใจในหมู่คณะ¹

¹ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. 2525. หน้า 746.

พระยาอนุมานราชธน เขียนหนังสือวัฒนธรรมเบื้องต้น และได้ให้ความหมายในฐานของ นักมานุษยวิทยาว่า "หมายถึงสิ่งที่มนุษย์ส่วนรวมสร้างขึ้น โดยการเรียนรู้จากกัน และสืบต่อเป็น- ความเจริญก้าวหน้าหรืออาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมเป็นส่วนทั้งหมดที่สลับซับซ้อนประกอบด้วยความเชื่อ ศิลปะ ศิลธรรม กฎหมาย ประเพณี และความสามารถที่มนุษย์ได้มาในฐานจะเป็นสมาชิกของสังคม"¹

สุภัตรา สุภาพ เขียนหนังสือสังคมและวัฒนธรรมไทย โดยให้ความหมายในฐานของ นักสังคมวิทยาไว้ว่า "วัฒนธรรม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างกฎเกณฑ์ระเบียบวิธีในการปฏิบัติขึ้น ในสังคม"²

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน ได้แยกความหมายของวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเด็น คือ วัฒนธรรมในความหมายกว้างและวัฒนธรรมในความหมายแคบว่า วัฒนธรรมในความหมายกว้าง หมายถึง วิถีทางและแบบฉบับในการดำเนินชีวิตที่ได้ปฏิบัติส่งสืบทอดมา รวมทั้งความคิดต่าง ๆ ที่คน ได้กระทำ สร้างขึ้น มีการสะสมถ่ายทอดและรักษาไว้ จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ดังนั้นอะไร เป็นผลงานและเรื่องราวของมนุษย์ต่างก็เป็นวัฒนธรรมทั้งนั้น ส่วนวัฒนธรรมในความหมายแคบนั้น หมายถึง ความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน ในความหมายนี้จึงจำกัดเฉพาะส่วนที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณี อันดีงาม³

อุดม หนูทอง ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า "วัฒนธรรม คือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้รับการยอมรับสืบทอด และปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มคน และสิ่งแวดล้อมเป็น เครื่องแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม และเป็นตัวกลางในการสร้างความเป็นเอกภาพของกลุ่ม"⁴

1 พระยาอนุมานราชธน. วัฒนธรรมเบื้องต้น. โดย เสถียรโกเศศ(นามแฝง). 2513 หน้า 2.

2 สุภัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย. 2528. หน้า 46.

3 ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. ภาษากับวัฒนธรรม. 2518. หน้า 3 - 4.

4 อุดม หนูทอง. "หยุดคิดก่อนก้าวไป," ใน งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 9. 2528.

โดยสรุป วัฒนธรรมคือ วิถีทางในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา รวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นและปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและสิ่งแวดล้อม

2 ลักษณะของวัฒนธรรม วัฒนธรรมมีลักษณะที่สำคัญหลายประการด้วยกัน ซึ่งนักวิชาการและผู้สนใจในด้านนี้ได้แสดงความเห็นเอาไว้ดังนี้

พระยาอนุมานราชธน ได้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมมี 4 ประการ ดังนี้

ประการแรกจะต้องมีการสะสม หมายถึง ต้องมีทุนเดิมอยู่ก่อนแล้วและสะสมทุนนั้นให้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ประการที่สอง วัฒนธรรมต้องมีการปรับปรุง หมายถึง ต้องรู้จักดัดแปลงและปรับปรุงส่วนที่ยังบกพร่องอยู่ให้เหมาะสมและถูกต้อง ประการที่สามจะต้องมีการถ่ายทอด คือการทำให้วัฒนธรรมนั้น ๆ แพร่หลายในวงกว้าง ประการที่สี่มีการอบรมสั่งสอนให้ผู้อื่นหรือชนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป¹

อาหนท์ อาภาภิรม เขียนหนังสือมนุษย์กับสังคมให้ความเห็นว่า ลักษณะที่สำคัญของวัฒนธรรมคือ

วัฒนธรรมเป็นแนวทางแห่งพฤติกรรมอันเกิดจากการเรียนรู้ คือสามารถเรียนรู้กันได้มิใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติและปราศจากการเรียนรู้ เพราะมนุษย์มีสมองอันทรงคุณภาพจึงทำให้มนุษย์รู้จักคิด ถ่ายทอด เรียนรู้ ขบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีการติดต่อสัมพันธ์กัน วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นมรดกทางสังคม เป็นเรื่องของการถ่ายทอดการเรียนรู้ ซึ่งมิใช่เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร มีลักษณะเป็นวิถีชีวิตหรือแนวทางในการดำเนินชีวิต เป็นสิ่งที่มั่นคงที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพการณ์²

¹พระยาอนุมานราชธน. ชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม. โดย เสกียรโกเศศ(นามแฝง). 2515. หน้า 73.

²อาหนท์ อาภาภิรม. มนุษย์กับสังคม สังคมและวัฒนธรรมไทย. 2515. หน้า 106.

ณรงค์ เล็งประชา กล่าวไว้ในหนังสือพื้นฐานวัฒนธรรมไทยพูดถึงลักษณะเด่นของวัฒนธรรมจะประกอบด้วย

1. วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นสิ่งช่วยในการดำเนินชีวิต ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นล้วนเป็นวัฒนธรรม
2. วัฒนธรรมเป็นผลรวมของหลายสิ่งหลายอย่าง(Integrative) เช่น ความรู้ ความเชื่อ วิธีการดำเนินชีวิต สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ
3. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นแนวทางพฤติกรรมที่มีการเรียนรู้กันได้(Learned ways of behavior) มิใช่เกิดขึ้นเองโดยปราศจากการเรียนรู้มาก่อน และลักษณะข้อนี้เองที่ทำให้มนุษย์แตกต่างไปจากสัตว์ กล่าวคือ พฤติกรรมส่วนใหญ่ของสัตว์ปราศจากการเรียนรู้มาก่อนหรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่ของสัตว์เกิดจากการเร้าของสัญชาตญาณ(Instinct) ส่วนมนุษย์นั้นมิสมองอันทรงคุณภาพ จึงสามารถรู้จักคิด ตัดสินใจ และเรียนรู้ ขบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีการติดต่อกับบุคคลอื่นในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นลักษณะที่สำคัญยิ่งของวัฒนธรรม
4. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นมรดกแห่งสังคม วัฒนธรรมเป็นผลของการถ่ายทอดและการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้ในขบวนการดังกล่าวก็คือ การสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์ (Symbolic communication) ได้แก่ การที่มนุษย์มีภาษาใช้ที่แน่นอน ซึ่งมีส่วนช่วยให้การถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นก่อน ๆ ความรับผิดชอบร่วมกันมาลิชาตสาย ดังนั้นวัฒนธรรมจึงมีลักษณะเป็น "มรดกแห่งสังคม" (Social heritage)
5. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็น super organic หมายถึงสิ่งที่เป็นปรากฏการณ์อย่างเดียวกันทั้งทางกายภาพหรือชีวภาพนั้น อาจเป็นปรากฏการณ์ที่แตกต่างกันไปในแง่ของวัฒนธรรม กล่าวคือ ของสิ่งหนึ่งอาจนำเอามาใช้ในความหมายที่ต่างกันออกไปในแต่ละสังคม ทั้ง ๆ ที่ก็คือสิ่งเดียวกันนั่นเอง ตัวอย่าง เช่น ลิ่น เป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของทุกคน ชาวทิเบตนำมาใช้ในการแสดงออกซึ่งความเคารพนับถือด้วยการแลบลิ่น ส่วนชาวไทยกลับถือเป็นอาการแสดงที่ไม่สุภาพ เป็นต้น
6. วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต (way of life) หรือแผนดำเนินชีวิต(design for living) ของมนุษย์

7. วัฒนธรรมเป็นผลจากการช่วยกันสร้างสรรค์ของมนุษย์ และได้มีการปรับปรุงดัดแปลงสิ่งใดที่ไม่ดีหรือล้าสมัยก็เลิกใช้ไป สิ่งใดที่ดีก็ยังคงเอาไว้ใช้ต่อไป เช่น การเพาะปลูก เดิมใช้แรงสัตว์ต่อมาเห็นว่า เป็นวิธีที่ล่าช้าและล้าสมัย จึงประดิษฐ์หรือซื้อเครื่องมือเครื่องจักรมาใช้งานเพาะปลูกทำให้ได้ผลผลิตมากขึ้น

วัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลง (change) และมีการปรับตัว(adaptive) ได้

8. วัฒนธรรมมิใช่เป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นของส่วนรวมสิ่งที่จะถือเป็นวัฒนธรรมได้ จะต้องเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับนับถือปฏิบัติ มิใช่เฉพาะคนใดคนหนึ่งยอมรับถือปฏิบัติเท่านั้น¹

ชุตตา จิตพิทักษ์ กล่าวไว้ในหนังสือสังคมวิทยาและวัฒนธรรมไทยในลักษณะเดียวกันว่า วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นหนึ่งเดียวเนื่องจากไม่อยู่ภายใต้กรอบจำกัดของเอกัตบุคคล ไม่พึงพาอาศัยบุคคลใดเฉพาะ ทั้งไม่คงรูปอยู่ชนิดตายตัวไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ หรือรูปเดิม ถ้าเปรียบกับวัตถุแล้ว วัฒนธรรมไม่ใช่ธาตุแท้แต่เป็นสารผสม ทรงตัวอยู่ได้ด้วยอาศัยเหตุปัจจัย ซึ่งหลังไหลถ่ายเทและเปลี่ยนแปลงได้ วัฒนธรรมเก่าเสื่อม สิ่งใหม่เข้ามาแทนที่ ทั้งนี้เพราะมนุษย์ไม่หยุดนิ่งมีการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอและสิ่งใดเป็นที่สอหยาดยาดของสังคมก็ย่อมเป็นที่ยอมรับและมีการถ่ายทอดเป็นมรดกทางสังคมต่อไป²

กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรมมีลักษณะที่ได้มาจากการเรียนรู้ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดปฏิริยาโต้ตอบจนกลายเป็นมรดกทางสังคม วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มิได้อยู่แล้วในสังคม และมีการถ่ายทอดเพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตและยังมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และความต้องการของสมาชิกในสังคม

1.ณรงค์ สังประชา. พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. 2532. หน้า 5 - 6.

2.ชุตตา จิตพิทักษ์. สังคมวิทยาและวัฒนธรรมไทย. 2528. หน้า 145.

3. ประเภทและเนื้อหาของวัฒนธรรม มีนักวิชาการหลายท่านได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมไว้ดังนี้

พระยาอนุมานราชธน ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ

วัฒนธรรมทางวัตถุ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความสขกาย เพื่อให้ได้อยู่ดีกินดี มีความสะดวกสบายในการครองชีพ วัฒนธรรมประเภทนี้ได้แก่ สิ่งที่เป็นความจำเป็นเบื้องต้นในชีวิต 4 อย่างและสิ่งอื่น ๆ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ ตลอดจนเครื่องอาวุธยุทโธปกรณ์ที่เป็นเครื่องป้องกันตัว วัฒนธรรมทางจิตใจ หมายถึงสิ่งที่ทำให้ปัญญาและจิตใจมีความเจริญงอกงาม ได้แก่ การศึกษาวิชาความรู้ อันบำรุงความคิดทางปัญญาและศาสนา จรรยา ศิลปะ วรรณคดี กฎหมาย และระเบียบประเพณี¹

สุภัตรา สุภาพ กล่าวว่าวัฒนธรรมมี 2 ประเภท คือ

ประเภทแรกวัฒนธรรมด้านวัตถุ ได้แก่สิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น บ้าน ยานพาหนะ เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ ประเภทที่สองวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุหมายถึง ค่านิยม อุดมการณ์ แนวคิดเรื่องการแข่งขันอย่างมีเหตุผล ประเพณีการปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น ศาสนา ความเชื่อ ความสนใจ ทัศนคติ ความรู้ความสามารถ²

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน ได้เขียนหนังสือเรื่อง ภาษากับวัฒนธรรมและได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. คติธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางด้านศาสนาและด้านจิตใจ ซึ่งเป็นเรื่องของคติแนวทางหรือหลักการดำเนินชีวิต

¹พระยาอนุมานราชธน. เรื่องวัฒนธรรม. โดยเสถียรโกเศศ(นามแฝง). 2515 หน้า 111.

²สุภัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย. 2518. หน้า 9.

2. เหน็ดธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี
3. วัตถุธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางวัตถุ
4. สหธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางสังคม เช่น การติดต่อสัมพันธ์กับกลุ่มชนและมารยาทในสังคม¹

นอกจากนี้ จุมพล หนีมพานิช ได้กล่าวในเอกสารการสอนชุดวิชามนุษย์กับสังคมของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชว่า วัฒนธรรมแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ หมายถึง สิ่งประดิษฐ์ทั้งหลาย
2. วัฒนธรรมทางสังคม หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับความประพฤติปฏิบัติตามมารยาทในสังคม
3. วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับกฎหมาย หมายถึง สิ่งซึ่งก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม
4. วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับจิตใจและศีลธรรม หมายถึง สิ่งซึ่งใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต²

กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรมที่ก่อประโยชน์ในด้านความสะอาดสวยงามทางกาย รวมเรียกว่า วัฒนธรรมทางวัตถุ อันได้แก่ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่อยู่อาศัย เครื่องหุงต้ม เป็นต้น ส่วนที่ก่อประโยชน์ด้านความสุขทางใจ เรียกว่า วัฒนธรรมทางจิตใจ อันได้แก่ คติความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมของสังคมหนึ่ง ๆ ก็จะมีพร้อมทั้งสองที่สมดุลกัน ไม่มากหรือน้อยไปข้างใดข้างหนึ่ง ความสมดุลนี้จะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของสังคมเพราะวัฒนธรรมทั้งสองต่างก็มีความสำคัญเสมอกัน และแต่ละประเภทของวัฒนธรรมสามารถแบ่งหมวดหรือขอบข่ายของเนื้อหาได้หลายประการ

¹ ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. ภาษากับวัฒนธรรม. 2518. หน้า 9.

² จุมพล หนีมพานิช "สังคมและวัฒนธรรม, "ใน เอกสารการสอนชุดวิชามนุษย์กับสังคม หน่วยที่ 1-5. 2526 หน้า 140.

พระยาอหฺมหาราชชน ได้แบ่งหมวดหมู่ของวัฒนธรรมดังนี้

เนื้อหาของวัฒนธรรมแบ่งออกเป็น 5 หมวดใหญ่ คือ ส่วนที่เกี่ยวกับร่างกายหรือชีวิต ได้แก่สิ่งที่มีความจำเป็นด้านความต้องการทางกาย เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ส่วนที่เกี่ยวกับสังคม ได้แก่ สถาบันทางสังคม รวมทั้งอุปกรณ์และระเบียบวิธีการต่าง ๆ ส่วนที่เกี่ยวกับจิตใจ ได้แก่ เรื่องของความเชื่อ ศาสนา ส่วนที่เกี่ยวกับสุนทรียภาพ ได้แก่ เรื่องราวทางศิลปะกรรมต่าง ๆ ส่วนที่เกี่ยวกับภาษา ซึ่งเป็นเครื่องมือในการสื่อสารถ่ายทอดวัฒนธรรม¹

เนื้อหาและขอบข่ายของวัฒนธรรม นอกจากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ยังมีผู้แบ่งแยกออกไปอีก ได้แก่

ชาลีอง จุฬินทร์ เขียนหนังสือเรื่องวัฒนธรรม ได้แบ่งย่อยเนื้อหาของวัฒนธรรมออกเป็น 9 ประการ คือ วัฒนธรรมทางด้านภาษา วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับวัตถุในการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมทางด้านศิลปะต่าง ๆ วัฒนธรรมทางด้านนิยายปรัมปรา วัฒนธรรมทางด้านความเชื่อ วัฒนธรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมด้านระบบครอบครัวและสังคม วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน วัฒนธรรมการเมืองการปกครอง²

4. ความสำคัญของวัฒนธรรม วัฒนธรรมเป็นรูปแบบของสังคมที่มีเสถียรภาพ หากสังคมใดขาดวัฒนธรรมย่อมทำให้สังคมนั้นขาดเอกภาพ ดังที่ จุมพล หิมพานิช ได้กล่าวไว้ว่า "วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน เช่น สถาบันครอบครัว วัฒนธรรมทำหน้าที่ควบคุมสังคมให้เกิดความเป็นปึกแผ่น สร้างหรือจัดรูปแบบความประพฤติปฏิบัติของสมาชิกในสังคม"³

¹พระยาอหฺมหาราชชน. วัฒนธรรมเบื้องต้น. โดย เสถียรโกเศศ(นามแฝง). 2513. หน้า 34.

²ชาลีอง จุฬินทร์. วัฒนธรรม. 2519. หน้า 100.

³จุมพล หิมพานิช. "สังคมและวัฒนธรรม," ใน เอกสารการสอนชุดวิชามนุษย์กับสังคม หน่วยที่ 1-5. 2526. หน้า 137.

อาพนท์ อาภาภิรม กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมว่า

การที่คนเราเหมือนหรือไม่เหมือนคนอื่น ๆ นั้น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น การมองเป็นการกระทำของสัตว์ แต่การที่จะมองเห็นอะไรอย่างไรมันย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม เช่น การมองสิ่งเดียวกันของคนต่างวัฒนธรรมย่อมทำให้ความหมายต่างกันไปด้วย ตัวอย่าง การมองดวงจันทร์ของคนในแต่ละส่วนของโลก จะมองเห็นสิ่งที่อยู่ในดวงจันทร์แตกต่างกัน เช่น คนไทยมองเห็นกระต่าย ส่วนคนอเมริกันมองเห็นเป็นมนุษย์ผู้ชาย เป็นต้น ส่วนการสร้างที่อยู่อาศัย การบริโภค การประกอบอาชีพ การแต่งกายเหล่านี้เป็นผลมาจากวัฒนธรรมทั้งสิ้น ¹

วีระ บำรุงรักษ์ เขียนเรื่องวัฒนธรรมในเอกสารวัฒนธรรมสัมพันธ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความเห็นว่าวัฒนธรรม คือชีวิตของชาติที่ได้ดำเนินสืบต่อกันมาจากอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อชีวิตของสมาชิกทุกคนในชาติหรือเผ่าพันธุ์เดียวกัน ความสำคัญต่าง ๆ จำแนกได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมช่วยให้เรารู้จักชีวิตอันยาวนานของชาติ และความยาวนานนี้เองนับเป็นความสามารถอย่างหนึ่งของเผ่าพันธุ์ เช่น สามารถฝ่าฟันอุปสรรคนานาประการเพื่อรักษาเผ่าพันธุ์ให้ยั่งยืน และการเรียนรู้ถึงการสร้างสรรค์วัฒนธรรมเพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการทำให้ลูกหลานยุคต่อมาสามารถอาศัยวัฒนธรรมอันยาวนานและมีอยู่มาจนมาใช้แก้ปัญหาในยุคปัจจุบัน
2. วัฒนธรรมช่วยให้เราทราบถึงความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ของเผ่าพันธุ์และได้นำมาเป็นพื้นฐานเพื่อพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป
3. วัฒนธรรมช่วยให้เราได้รู้จักตนเองในฐานะที่เป็นองค์ประกอบของสังคม
4. วัฒนธรรมของชาติใดย่อมบ่งบอกพื้นฐานความเป็นมาในทุกเรื่องของชาตินั้น
5. วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของมนุษย์

¹อาพนท์ อาภาภิรม. สังคมวิทยา. 2516. หน้า 51.

6. วัฒนธรรมเป็นเครื่องบอกทิศทางในการสร้างเสริมและพัฒนาสังคม
7. วัฒนธรรมคือชุมทรัพย์อันมหาศาลของเผ่าพันธุ์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าชีวิตของมนุษย์ต้องเผชิญกับปัญหาอยู่มาก และมีความต้องการใหม่ ๆ ในสภาพที่เป็นจริง
8. ความเจริญของวัฒนธรรมหมายถึง ความเจริญของชาติ กล่าวคือ หากวัฒนธรรมอันสืบทอดมาแต่เดิมเสื่อมสูญเลือนหมดสิ้นไม่รุ่งเรืองรอย ความเป็นชาตินั้นก็จะหมดไปเช่นเดียวกัน
9. วัฒนธรรมช่วยให้เผ่าพันธุ์เป็นปึกแผ่น มีความมั่นคง เพราะคนในวัฒนธรรมเดียวกันย่อมเข้าใจกันได้ง่าย¹

กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต และความเป็นชาติของมนุษย์ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคน ช่วยให้สังคมเกิดเอกภาพ ให้คนในสังคมอยู่อย่างมีเสถียรภาพ และเป็นปึกแผ่นมีความเข้าใจกัน และเป็นแนวทางในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ผู้ศึกษาสามารถหาความรู้ดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการแยกประเด็น หัวข้อในการศึกษา วัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานชาวบ้าน

กุลลาบ มีลลิกขมาส กล่าวว่า นิทานชาวบ้านมีลักษณะดังนี้

1. เป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา เป็นภาษาร้อยแก้ว ไม่ใช่ร้อยกรอง
2. เล่าด้วยปากสืบต่อมาเป็นเวลาช้านาน แต่ต่อมาในระยะหลังเมื่อมีการเขียนหนังสือ จึงได้มีการบันทึกนิทานลงไว้เป็นตัวหนังสือตามเค้าเดิมที่เคยเล่าด้วยปาก

¹วีระ บารุงรักษ์. "วัฒนธรรม," ใน งานวัฒนธรรมสัมพันธ์ จังหวัดชายแดนภาคใต้. 2531.

3. ไม่ปรากฏชื่อผู้เล่าดั้งเดิมว่าเป็นใคร อย่างไรก็ดี เป็นของเก่า พังมาจากผู้อื่นเล่าในอดีต
อีกตอนหนึ่ง¹

อาจารย์เชื้อ สดะเวทิน ได้กล่าวถึงลักษณะของนิทานชาวบ้านไว้คล้ายคลึงกัน คือ

1. ต้องเป็นเรื่องเล่า
2. ต้องเล่ากันด้วยภาษาร้อยแก้ว
3. ต้องเล่ากันด้วยปากต่อปากมาก่อน
4. ต้องแสดงความคิดความเชื่อของชาวบ้าน
5. เรื่องที่มีคติแก่นบอรัมเป็นนิทาน เช่น มะกายโท ชาวบ้านบางระจัน²

กิ่งแก้ว อัดถาการ ได้อธิบายลักษณะของนิทานชาวบ้านไว้อย่างสั้น ๆ ว่า นิทานชาวบ้าน
เป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม คนส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ แต่ก็มีจำนวน
มากที่ได้รับการบันทึกไว้แล้ว ส่วนลักษณะของนิทานจะเป็นร้อยกรองหรือร้อยแก้วท่านไม่ได้กล่าวไว้
แต่ได้ยกตัวอย่าง นิทานทรงเครื่องของไทย ซึ่งมีคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง เน้นอยู่ว่าเป็นนิทาน
ชาวบ้านประเภทนิทานชีวิต³

กุหลาบ มัลลิกะมาส ได้กำหนดเกณฑ์การแบ่งประเภทของนิทานชาวบ้านออกเป็น
4 แบบ คือ

1. การแบ่งนิทานตามเขตพื้นที่ (Area) การแบ่งนิทานด้วยวิธีนี้เป็นการแบ่งประเภทของ
นิทานโดยอาศัยเขตแดนทางภูมิศาสตร์
2. การแบ่งตามแบบของนิทาน (Form)

¹กุหลาบ มัลลิกะมาส. คติชาวบ้าน. 2518. หน้า 99 - 100.

²เชื้อ สดะเวทิน. คติชาวบ้านไทย. 2517. หน้า 46.

³กิ่งแก้ว อัดถาการ. "นิทานพื้นบ้าน," ใน คติชนวิทยา เอกสารการนิเทศการศึกษ
ฉบับที่ 184. 2520. หน้า 12.

3. การแบ่งตามชนิดของนิทาน(Type Index)

4. การแบ่งนิทานตามสำริดกะ(Motif-Index)¹

ประกอบ นิพนธ์นิพนธ์ ได้จัดประเภทนิทานตามรูปแบบนิทาน(Form)ไว้ 11
ประเภท ดังนี้

1. นิทานมหัศจรรย์ เป็นนิทานเกี่ยวกับความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ มักมีเรื่องเกี่ยวกับ
เวทมนตร์คาถา เนื้อเรื่องค่อนข้างยาว เช่น เรื่องสโนไวท์ ซินเดอเรลลา เป็นต้น

2. นิทานชีวิต เป็นเรื่องค่อนข้างยาว มีหลายตอนหลายตอนดำเนินเรื่องไปในโลก
แห่งความจริง มีการแบ่งสถานที่และตัวละคร แม้จะมีเรื่องของอิทธิปาฏิหาริย์ก็ทำให้เชื่อว่ามีทางเป็น
ไปได้ เช่น เรื่องไกรทอง ชุนช้างขุนแผน เป็นต้น

3. นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานค่อนข้างยาว เป็นเรื่องผจญภัยของวีรบุรุษ วีรบุรุษมีนิสัยและ
ลักษณะที่เหนือมนุษย์ เช่น เรื่องเฮอร์คิวลีส เฮอูลัสของกรีก เป็นต้น

4. นิทานประจักษ์ มักเป็นเรื่องแปลกพิสดารกว่าเคยเกิดขึ้นจริง ณ สถานที่สถานที่หนึ่ง
แบ่งตัวละครและสถานที่ไว้ชัดเจน จะอธิบายความเป็นมาของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น เรื่องดา-
ม่อนลาย เป็นต้น

5. นิทานอธิบายเหตุ เป็นเรื่องอธิบายถึงกำหนด หรือความเป็นมาของสิ่งที่เกิดขึ้นใน
ธรรมชาติ เพื่อตอบคำถามว่าทำไมสิ่งนั้นจึงเป็นอย่างนั้น เช่น ทำไมจระเข้จึงไม่มีลิ้น ดาวศุกร์
เป็นต้น

6. เทวปกรณัม เป็นเรื่องอธิบายถึงกำเนิดของจักรวาล ปรัชญาการในธรรมชาติ เช่น
เรื่อง เมฆลารามสูตร มักเป็นเรื่องของเทพ หรือกึ่งคนกึ่งเทพ แสดงถึงความเชื่อทางศาสนา

7. นิทานสัตว์ ตัวเอกของเรื่องเป็นสัตว์โดยทั่วไป มักแสดงให้เห็นความฉลาด ความเก่ง
หรือความเจ้าเล่ห์ของสัตว์

8. นิทานมุขตลก มักเป็นเรื่องขนาดเล็ก ตัวละครอาจเป็นมนุษย์หรือสัตว์ จุดสำคัญของ
เรื่องอยู่ที่ความไม่เข้าใจเป็นไปต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความตลกขบขัน

¹แหล่งเดิม.

9. นิทานศาสนา เป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา แต่ไม่ใช่เทพปกรณัม มักจะอ้างถึงศาสนาและสาวกในศาสนาซึ่งไม่ปรากฏในคัมภีร์ นิทานเหล่านี้ ตามทรรศนะของผู้เล่าถือว่าเป็นเรื่องจริง
10. นิทานเรื่องผี เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีในลักษณะต่าง ๆ
11. นิทานเข้าแบบ เป็นนิทานที่มีแบบพิเศษ เช่น นิทานลูกโรช นิทานไม่รู้จบ เป็นต้น¹

พรศักดิ์ พรหมแก้ว เขียนเรื่อง "นิทานพื้นบ้านภาคใต้" ได้จัดประเภทนิทานพื้นบ้านภาคใต้ไว้ 5 ประเภท คือ

1. นิทานมุขตลก แบ่งย่อยได้ดังนี้
 - 1.1 นิทานมุขตลกเรื่องเพศ
 - 1.2 นิทานมุขตลกเกี่ยวกับนิสัย
2. นิทานอธิบาย แบ่งย่อยได้ดังนี้
 - 2.1 นิทานอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์
 - 2.2 นิทานอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของสัตว์
 - 2.3 นิทานอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของพืช
 - 2.4 นิทานอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติทั่ว ๆ ไป
 - 2.5 นิทานอธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น
3. นิทานภูมิพนมหรือนิทานเกี่ยวกับกำเนิดสถานที่
4. นิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ แบ่งย่อยได้ดังนี้
 - 4.1 นิทานความเชื่อเกี่ยวกับทรัพย์สมบัติ
 - 4.2 นิทานความเชื่อเกี่ยวกับภูติผีปีศาจ โสยศาสตร์ และอำนาจเร้นลับ
 - 4.3 นิทานเกี่ยวกับโหราศาสตร์และฤกษ์ยาม
5. นิทานคติ²

¹ ประคอง นิมาเหมินทร์. "นิทานพื้นบ้าน" ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 8 หน่วยที่ 1 - 7 . 2528. หน้า 60 - 72.

² พรศักดิ์ พรหมแก้ว. "นิทานพื้นบ้านภาคใต้" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 5. 2525. หน้า 1776-1781.

นอกจากนี้พรศักดิ์ พรหมแก้ว ได้กล่าวถึงคุณค่านิทานพื้นบ้านภาคใต้ไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. คุณค่าทางปัญญา นิทานพื้นบ้านช่วยฝึกฝนและเสริมสร้างปัญญาแก่ผู้เล่า ผู้ฟังและผู้ศึกษา เช่น การฝึกฝนปัญญาในการผูกเรื่อง การจดจำ การปรับเปลี่ยน และการตีความ เป็นต้น
2. คุณค่าทางการสร้างอารมณ์ นิทานเป็นเรื่องราวที่มีตัวละคร แสดงพฤติกรรม หรือความเป็นมาเป็นไปของสิ่งต่าง ๆ จึงเป็นการสนองจิตสำนึกพื้นฐานด้านความบันเทิงและความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ นิทานพื้นบ้านภาคใต้ทุกเรื่องย่อมล้วนแล้วแต่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกสนุกสนานเมื่อได้ฟัง
3. คุณค่าทางด้านสังคมสัมพันธ์ การเล่านิทานทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันก่อให้เกิดความสนิทสนมรักใคร่ ความรักความเข้าใจกันมากขึ้น
4. คุณค่าทางการศึกษาศัพท์ สำนวนภาษาถิ่นได้ อันจะทำให้มีประโยชน์ทางการศึกษาภาษาต่อไป
5. คุณค่าในการปลูกฝังค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ของสังคมภาคใต้ให้เห็นได้ชัดเจน ได้แก่ นิทานประเภทคติสอนใจซึ่งมุ่งปลูกฝังค่านิยมในการดำเนินชีวิต
6. คุณค่าทางการศึกษาสังคมและวัฒนธรรมภาคใต้ ซึ่งสอดแทรกอยู่ในนิทานผู้ศึกษาย่อมสามารถวิเคราะห์ให้เห็นถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี¹

กิ่งแก้ว อัดถากร ได้แบ่งนิทานออกเป็น 8 ประเภท คือ "เทพนิยาย นิทานชีวิต นิทานวีรบุรุษ นิทานประจักษ์ นิทานอธิบายเหตุ สาธยายทอประกาย เรื่องสัตว์และมนุษย์" ²

¹พรศักดิ์ พรหมแก้ว. "นิทานพื้นบ้านภาคใต้," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 5. หน้า 1776-1781.

²กิ่งแก้ว อัดถากร. คติชนวิทยา. 2519. หน้า 12-24.

ปรีชา อุตระกุล วิจัยเรื่องวรรณกรรมพื้นบ้าน จากตำบลวังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดประเภทนิทานไว้ 6 ประเภท คือ "นิทานทรงเครื่อง" ประวัตินิยาย นิทานคติ นิทานเรื่องสั้น และมุขตลก และผู้วิจัยได้นำนิทานที่รวบรวมได้ทั้งหมด 88 เรื่อง มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนิทานกับสภาพสังคม และวัฒนธรรมของตำบลวังกาใหญ่ด้านต่าง ๆ เช่น ประวัติ ระบบครอบครัว เศรษฐกิจ ความเชื่อ ประเพณีและค่านิยม¹

จันทร์ศรี สุนัขชากร วิจัยเรื่องวรรณกรรมไทยราชนิพนธ์ จากตำบลทรงคนอง อำเภอพรหมประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้จัดประเภทนิทานไว้ 7 ประเภท คือ ประวัตินิทานไม่รู้จัก นิทานเรื่องสั้น นิทานคติ นิยาย" นิทานทรงเครื่อง และมุขตลก จากนั้นผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนิทานกับสังคมและวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ เช่น ความเชื่อ แนวคิด และคตินิยมของชาวไทยราชนิพนธ์"²

วิเชียร ณ นคร วิจัยเรื่องการศึกษานิทานพื้นบ้านในจังหวัดนครราชสีมา ได้จัดประเภทนิทานไว้ 12 ประเภท คือ "นิทานตลก นิทานคติ นิทานอธิบายเหตุ นิทานชีวิต นิทานปริศนา นิทานสัตว์ เทพนิยาย นิทานตำนาน นิทานปริศนา นิทานเข้าแบบและนิทานวีรบุรุษ"³ ผู้วิจัยยังได้นำนิทานที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์คุณค่าและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนิทานกับวิถีชีวิตชาวนครราชสีมาต่าง ๆ เช่น การตั้งถิ่นฐาน อาชีพ การศึกษา และสาธารณสุข ภูมิปัญญาและโลกทรรศน์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์คุณค่าของนิทานที่รวบรวมไว้ได้ดังนี้

1. คุณค่าทั่วไป ได้แก่ ด้านความบันเทิงใจ และเป็นแหล่งรวมจินตนาการ
2. คุณค่าทางสังคม ได้แก่ การจัดระเบียบทางสังคม การสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์

¹ปรีชา อุตระกุล. วรรณกรรมพื้นบ้านจากตำบลวังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. 2521. 318 หน้า

²จันทร์ศรี สุนัขชากร. วรรณกรรมไทยราชนิพนธ์ จากตำบลทรงคนอง อำเภอพรหมประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. 2527. 210 หน้า

³วิเชียร ณ นคร. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษานิทานพื้นบ้านในจังหวัดนครราชสีมา. 2531. 321 หน้า

3. คุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นวัฒนธรรมไทยพุทธในสังคมแบบเกษตรกรรม
4. คุณค่าทางคุณธรรม ได้แก่ หลักธรรม หลักการอยู่ร่วมกัน เป็นต้น

รัชสิ รมยพันธ์์ เขียนเรื่อง "นิทาน" ไว้ในสารานุกรมไทยได้แบ่งนิทานตามสมัยดังนี้

1. นิทานก่อนมีประวัติศาสตร์ ได้แก่ นิทานที่มีอยู่ในหนังสือพงศาวดารเหนือ เรื่องราวที่กล่าวถึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ไม่ทราบผู้แต่งเดิม เช่น นิทานเรื่องขอมดำดิน
2. นิทานประเภทชาดกในนิบาตชาดก สันนิฐานว่าเข้ามาพร้อมกับพระพุทธศาสนาจัดเป็นนิทานประเภทสังสอนศีลธรรมความประพฤติ
3. นิทานประเภทคำสอน ได้แก่ นิทานเก่าแก่ของอินเดียบ้าง ของกรีกบ้าง นิทานเหล่านี้แทรกคำสอนในการดำเนินชีวิต
4. นิทานชาดกนิบาต นิทานเหล่านี้เข้ามาในประเทศไทยราว ๆ สมัยอยุธยา
5. นิทานพื้นเมือง ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับตำนานสถานที่ตามเมืองต่าง ๆ นอกถึงสาเหตุที่ได้ชื่อเช่น ๆ เพราะเหตุใด
6. นิทานประเภทจักร ๆ วงศ์ ๆ ลักษณะของเรื่องเป็นไปในแบบพรรณนาถึงชีวิตของเจ้าชายองค์หนึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ออกไปแสวงหาวิชากับอาจารย์ เมื่อสำเร็จแล้วมีการผจญภัยแล้วพบคู่ครอง ในที่สุดได้ครอบครองราชสมบัติ นิทานมักจะจบลงด้วยดีเสมอ คือธรรมะชนะอธรรม
7. นิทานสุภาษิต นิทานพวกนี้แทรกอยู่กับสุภาษิต เช่น โคลงโลกนิติ มีโคลงที่กล่าวถึงเรื่องราวในนิทาน เรื่องพญาลกับราชสีห์ ซึ่งมีชื่อว่า สุกรชาดก นิทานเรื่องนกแขกเต้ากับโจร
8. นิทานยอพระเกียรติ เป็นนิทานที่ใช้แต่งร่วมกับพฤติกรรมของพระเจ้าแผ่นดินที่กระทำความดีต้องการจะยกย่อง เช่น นิทานเวตาล เป็นนิทานที่แสดงให้เห็นปัญญาของพระเจ้าวิกรมเทอดวงศ์

วิริยะวัชร ปิ่นเขียน วิจัยวรรณกรรมกะเหรี่ยงจากตำบลสวนผึ้ง กิ่งอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี สรุปได้ดังนี้

1. วรรณกรรมประเภทนิทานชาวบ้านของชาวกะเหรี่ยงในตำบลสวนผึ้ง รวบรวมได้ทั้งหมด 70 เรื่อง แล้วจัดจำแนกประเภทของนิทานได้ 4 ประเภทคือ นิทานปรัมปรา นิทานท้องถิ่น นิทานเรื่องสัตว์ และนิทานตลกขบขัน

2. จากการศึกษาวรรณกรรมประเภทนิทานชาวบ้านครั้งนี้ พบว่า นิทานกะเหรี่ยงสะท้อนให้เห็นสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เช่น แนวการดำเนินชีวิต อาชีพ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม เป็นต้น¹

จรินทร์ ดิริ วิจัยเรื่อง นิทานชาวบ้านจากตำบลลำปำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ได้จัดประเภทนิทานที่รวบรวมได้ 5 ประเภท คือ นิทานมุขตลก นิทานอธิบาย นิทานภูมิปัญญา นิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ และนิทานคติ และผู้วิจัยได้นำนิทาน ที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์โลกทัศน์ของชาวตำบลลำปำ โดยนิทานสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ 3 ด้าน คือ โลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อมนุษย์ โลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ โลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ²

จารุวรรณ ธรรมวัตร และคณะ วิจัยเรื่องนิทานชาวบ้านอีสานจากสามหมู่นบ้านจาก จังหวัดมหาสารคาม ร้อยเอ็ด และขอนแก่น ผลการวิเคราะห์พบว่า นิทานแสดงถึงพัฒนาการทางความคิดของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ความสงสัยใคร่รู้ในธรรมชาติที่แวดล้อม ความพยายามหาเหตุผล หาคำตอบในสิ่งที่ตนสงสัย คำตอบที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นไปตามความเชื่อ ค่านิยม ลักษณะสังคม และสภาพภูมิศาสตร์ของสังคมที่เป็นเจ้าของนิทาน³

¹วิริยะวัชร ปิ่นเขียน. วรรณกรรมกะเหรี่ยงจากตำบลสวนผึ้ง กิ่งอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. 2525. 416 หน้า.

²จรินทร์ ดิริ. นิทานชาวบ้านจากตำบลลำปำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง. 2531. 299 หน้า.

³จารุวรรณ ธรรมวัตร และคณะ. วิเคราะห์นิทานชาวบ้านอีสานจากสามหมู่นบ้าน. 2522. 212 หน้า.

ยุพดี จริญยานนท์ วิจัยเรื่องนิทานชาวบ้าน ตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ การวิจัยพบว่า "นิทานได้สะท้อนภาพสังคมและวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ เช่น สภาพความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น วัฒนธรรม ค่านิยมทางสังคม ศาสนาและความเชื่อ"¹

สนอง โกดัย และคณะ ได้ศึกษานิทานพื้นบ้านจากบ้านตะคร้อ ตำบลด่านจาก อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวบรวมนิทานได้ทั้งสิ้น 86 เรื่อง และจำแนกนิทานตามรูปแบบไว้ 5 ประเภทคือ นิทานทรงเครื่อง นิทานคติ นิยาย นิทานเรื่องสัตว์ นิทานมุขตลก จากนิทานทั้ง 86 เรื่องนั้น โครงเรื่อง ผาก และพฤติกรรมของตัวละครได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาในเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับผีसांगเทวดา และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ประเพณีของหมู่บ้าน เช่น การแต่งงาน โภชนาชีพ เป็นต้น ค่านิยมของคนในหมู่บ้านที่ทำให้การยอมรับและยกย่องแก่ผู้ประกอบคุณความดี สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ สภาพบ้านเรือนของชาวบ้าน อาชีพหลักคือการทำนา และยังสะท้อนสภาพปัจจุบันของหมู่บ้านในยุคที่สังคมเปลี่ยนแปลงไป คนในหมู่บ้านต้องดิ้นรนออกไปหางานทำในเมือง²

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับนิทานดังกล่าวมา ผู้วิจัยได้นำมาใช้ประโยชน์ในการเขียนเค้าโครงการวิจัย รวมทั้งได้นำแนวคิด ทฤษฎีมาใช้เป็นแนวทางในการจัดประเภทนิทาน และวิเคราะห์วัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานด้วย

¹ยุพดี จริญยานนท์. นิทานชาวบ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์. 2522. 403 หน้า.

²สนอง โกดัย และคณะ. การศึกษานิทานพื้นบ้านจากบ้านตะคร้อ ตำบลด่านจาก อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. 2527. 195 หน้า.

บทที่ 3

นิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

นิทานชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เก็บรวบรวมได้ในครั้งนี้มีจำนวน 84 เรื่อง สามารถนำมาจัดประเภทได้ 5 ประเภทด้วยกันคือ

1. นิทานคติ
2. นิทานอธิบาย แบ่งย่อยได้ดังนี้
 - 2.1 นิทานอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์
 - 2.2 นิทานอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของสัตว์
 - 2.3 นิทานอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของพืช
 - 2.4 นิทานอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติทั่วไป
 - 2.5 นิทานอธิบายเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์มนุษย์สร้างขึ้น
3. นิทานมุขตลก แบ่งย่อยได้ดังนี้
 - 3.1 นิทานมุขตลกเรื่องเพศ
 - 3.2 นิทานมุขตลกเกี่ยวกับนิสัย
4. นิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ แบ่งย่อยได้ดังนี้
 - 4.1 นิทานความเชื่อเกี่ยวกับทรัพย์สินสมบัติ
 - 4.2 นิทานความเชื่อเกี่ยวกับภูติผีปีศาจ โสยศาสตร์ และอำนาจเร้นลับ
 - 4.3 นิทานเกี่ยวกับโหราศาสตร์ และฤกษ์ยาม
5. นิทานภูมิปัญญา หรือนิทานเกี่ยวกับกำเนิดสถานที่

จากการจำแนกประเภทนิทานชาวบ้าน โดยอาศัยเกณฑ์ดังกล่าว สามารถจำแนกประเภทนิทานจำนวน 84 เรื่อง ออกเป็น 5 ประเภท ใหญ่ ๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนนิทานประเภทต่าง ๆ ที่เก็บได้นั้น 14 หมู่บ้าน จากตำบลร่อนพิบูลย์

	ประเภท คติ	ประเภท อธิบาย	ประเภท มุขตลก	ประเภท ความเชื่อ	ประเภท กฎหมาย	รวม
หมู่ที่ 1	7	1	8	-	-	16
หมู่ที่ 2	-	2	3	1	1	7
หมู่ที่ 3	2	-	2	1	-	5
หมู่ที่ 4	1	-	3	-	-	4
หมู่ที่ 5	2	1	2	-	-	5
หมู่ที่ 6	4	-	-	-	-	4
หมู่ที่ 7	2	-	8	-	-	10
หมู่ที่ 8	-	-	3	-	2	5
หมู่ที่ 9	2	-	4	-	-	6
หมู่ที่ 10	-	-	3	-	-	3
หมู่ที่ 11	3	-	-	-	-	3
หมู่ที่ 12	-	1	3	-	-	4
หมู่ที่ 13	4	-	-	2	-	6
หมู่ที่ 14	3	1	1	-	1	6
รวม	30	6	40	4	4	84

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่านิทานชาวบ้าน จากตำบลร่อนพิบูลย์ ที่เก็บได้ในครั้งนี้ ซึ่งกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ประเภทดี เก็บได้จากหมู่บ้านต่าง ๆ ดังนี้ หมู่ที่ 1 มี 7 เรื่อง หมู่ที่ 3 มี 2 เรื่อง หมู่ที่ 4 มี 1 เรื่อง หมู่ที่ 5 มี 2 เรื่อง หมู่ที่ 6 มี 4 เรื่อง หมู่ที่ 7 มี 2 เรื่อง หมู่ที่ 9 มี 2 เรื่อง หมู่ที่ 11 มี 3 เรื่อง หมู่ที่ 13 มี 4 เรื่อง หมู่ที่ 14 มี 3 เรื่อง

2. ประเภทอธิบายเก็บได้จากหมู่บ้านต่าง ๆ ดังนี้ หมู่ที่ 1 มี 1 เรื่อง หมู่ที่ 2 มี 2 เรื่อง หมู่ที่ 5 มี 1 เรื่อง หมู่ที่ 12 มี 1 เรื่อง หมู่ที่ 14 มี 1 เรื่อง

3. ประเภทขุดลอก เก็บได้จากหมู่บ้านต่าง ๆ ดังนี้ หมู่ที่ 1 มี 8 เรื่อง หมู่ที่ 2 มี 3 เรื่อง หมู่ที่ 3 มี 2 เรื่อง หมู่ที่ 4 มี 3 เรื่อง หมู่ที่ 5 มี 2 เรื่อง หมู่ที่ 7 มี 8 เรื่อง หมู่ที่ 8 มี 3 เรื่อง หมู่ที่ 9 มี 4 เรื่อง หมู่ที่ 10 มี 3 เรื่อง หมู่ที่ 12 มี 3 เรื่อง หมู่ที่ 14 มี 1 เรื่อง

4. ประเภทความเชื่อต่าง ๆ เก็บได้จากหมู่บ้านต่าง ๆ ดังนี้ หมู่ที่ 2 มี 1 เรื่อง หมู่ที่ 3 มี 1 เรื่อง หมู่ที่ 13 มี 2 เรื่อง

5. ประเภทนิทาน หรือนิทานเกี่ยวกับกำเนิดสถานที่ เก็บได้จากหมู่บ้านต่าง ๆ ดังนี้ หมู่ที่ 2 มี 1 เรื่อง หมู่ที่ 8 มี 2 เรื่อง หมู่ที่ 14 มี 1 เรื่อง

รวมนิทานทั้ง 14 หมู่บ้าน จากนิทาน 5 ประเภท 84 เรื่อง นิทานทั้งหมดนำมาจัดประเภทไว้ มีรายละเอียดของเรื่องดังต่อไปนี้

1. นิทานประเภทคดี มี 30 เรื่อง คือ

1.1 นิทานไอ้มดแดง

ประเภทนิทาน คดี

ผู้บอกข้อมูล นายพล พังยาง อายุ 56 ปี อยู่บ้านเลขที่ 447 หมู่ที่ 1
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำสวน

เนื้อความนิทาน

ป่าแห่งหนึ่งเกิดฝนตกหนักตลอดวันตลอดคืน ล้ำคลองเจิ่งนองไปด้วยน้ำเป็นเหตุให้กิ่งไม้ที่มดแดงทำรังอยู่หักด้วยแรงลมปลิวตกไปในลำธาร เหล้ามดแดงต่างคิดว่า คี้นี้พวกตนคงตายแน่นอน เพราะกิ่งไม้เริ่มจมลง ๆ มดแดงตัวหนึ่งได้ขึ้นมานบนขอนไม้ได้ รอดพ้นจากการจมน้ำตาย เช้าวันรุ่งขึ้น มีนกพิราบตัวหนึ่งได้บินขึ้นมาเกาะบนต้นไม้นั้น ได้เหลือบเห็นมดแดงและคิดในใจว่ามดแดงนั้นเป็นสัตว์ร้าย น่าจะปล่อยให้จมน้ำตาย แต่อีกใจหนึ่งก็อยากจะช่วยเหลือเพียงแต่คาบไปวางบนคบไม้ มดแดงก็จะปลอดภัย คิดแล้วก็คาบมดแดงไปไว้บนคบไม้แล้วบินจากไป มดแดงมองตามนกพิราบตัวนั้นบินไป รู้สึกเสียใจที่ยังไม่ได้ขอบคุณนกพิราบ แต่คิดว่าหากมีโอกาสจะต้องตอบแทนคุณนกพิราบให้จงได้ อยู่มาวันหนึ่งนายพรานออกป่าล่าสัตว์เห็นนกพิราบเกาะอยู่บนกิ่งไม้ นายพรานจึงเดินย่องเข้าไปใกล้ หมายถึงนกพิราบตัวนั้น แต่การกรรขาของนายพรานไม่พ่นสายตาของมดแดง มดแดงได้โอกาส ในการทดแทนบุญคุณนกพิราบ แม้ตัวจะตายก็ยอม เพราะคิดว่านกพิราบเคยช่วยเหลือชีวิตตนไว้ ก็ได้ลงจากกิ่งไม้ไปหานายพราน ตรงเข้ากอดจุดสำคัญที่สุดของนายพรานเป็นเหตุให้นกพิราบผิดพลาด นกพิราบได้ก็บินหนีไปได้อย่างปลอดภัย มดแดงก็รีบหนีได้ทัน นายพรานโมโหตำมดแดงเสียขม "นี่แหละการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ย่อมนำมาซึ่งความปลอดภัยกันและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข"

1.2 ชื่อนิทาน วิชาติดตัว

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายพล พังยาง อายุ 56 ปี อยู่บ้านเลขที่ 447 หมู่ที่ 1
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำสวน

เนื้อความนิทาน

หมู่บ้านแห่งหนึ่ง มีเด็ก ๆ อยู่ในหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก บ้างก็เรียนหนังสือ บ้างก็ทำงาน เป็นหลักแหล่ง แต่มีเด็ก 4 - 5 คน เกียวกะประพฤติตัวไม่เหมาะสม เป็นที่เปื้อนระอาของพ่อแม่ ที่ลูกของตนไม่มีวิชา และไม่ทำงาน เช่นลูกคนอื่น อยู่มาวันหนึ่งเด็กเกเรทั้ง 4 - 5 คน ต่างคิดกันว่า พวกเราน่าจะมีความติดตัวบ้าง จากนั้นต่างก็แยกย้ายไปเรียนวิชาและนัดแนะกันว่าเมื่อเรียนวิชาสำเร็จแล้วจะมาพบกันที่นี้ ว่าแล้วก็แยกย้ายกันไป คนที่หนึ่งไปเรียนวิชาเที่ยว คนที่สองไปเรียนวิชากิน คนที่สามไปเรียนวิชาหาเงิน คนที่สี่ไปเรียนวิชาหาภรรยา (จับคู่หญิง) คนที่ห้าไปเรียนวิชานอน ในที่สุดเมื่อแต่ละคนเรียนวิชาสำเร็จต่างก็มาพบกันและเล่าสู่กันฟัง พ่อแม่ของแต่ละคนไม่พอใจและไล่ให้ออกจากบ้าน ทั้งห้าคนก็ต้องออกจากหมู่บ้าน โดยคนที่หนึ่งซึ่งเรียนวิชาเที่ยวมาก ก็เป็นผู้พาทางออกเดินทางจากหมู่บ้าน จนกระทั่งไปถึงเมืองแห่งหนึ่ง คนที่เรียนวิชาเที่ยวออกอุบายให้ทุกคนเดินจับมือกันไปตามถนน เป็นเหตุให้การจราจรติดขัดและเป็นเหตุให้เกิดจราจร จึงถูกจับกุม พระราชาเรียกตัวไปสอบสวน ว่าเหตุไรได้เดินจับมือกันเดินเต็มถนนอย่างนั้น ทั้งห้าคนให้การว่า พวกตนได้เรียนวิชาสำเร็จมา แต่ไม่เป็นที่พอใจของพ่อแม่และไล่พวกตนออกจากบ้าน โดยในระหว่างการเดินทาง เพื่อนคนที่หนึ่งซึ่งสำเร็จวิชาเที่ยว บอกให้พวกตนเดินจับมือกัน พวกตนก็ปฏิบัติตาม จะด้วยเหตุผลใดไม่ทราบ พระราชาทรงทราบดังนั้นก็ยินดีรับไว้เป็นมหาดเล็ก แต่จะต้องทดสอบวิชาที่แต่ละคนเรียนมา หากเป็นความจริงดังที่พูดมาก็จะไม่เอาโทษ โดยพระราชารับสั่งให้อำมาตย์ จัดอาหารมาเลี้ยงรับรองแต่ผสมยาถอนหลับไว้ในอาหาร อาหารที่จัดให้แล้วแต่น้ำกินทั้งสิ้น คนที่สำเร็จวิชากินบอกพรรคพวกทุกคนว่าลืมยาพิษผสมอยู่ หลังจากนั้น พระราชาก็ให้จัดที่นอนอย่างดีให้ทั้งห้าคน ได้พักผ่อนแต่ทั้งห้าคนไม่ยอมนอนเพราะคนที่สำเร็จวิชานอนรู้ว่าที่นอนนั้น

ได้รียาฉันเอาไว้ เพราะทุกคนจะคันและเกาจนตายดังนั้นทุกคนจึงนั่งจนสว่าง ต่อจากนั้น พระราชามีคำสั่งให้หิ้งห่านไปหาเงินมาจำนวน 3,000 บาท ถ้าหาไม่ได้จะสั่งประหารชีวิตเสีย หากหาได้ทุกคนจะปลอดภัย ชายคนที่สำเร็จวิชาหาเงินรับอาสา แต่มีข้อแม้ว่าตนต้องได้คำสั่งของพระราชามอบหมายให้ไปหับคลืนที่ชายทะเล พระราชาก็ยินยอมเมื่อได้คำสั่งแล้วทุกคนเริ่มทำงานโดยไปหับลูกคลืนที่ชายหาด เริ่มหับคลืน จาก 1 เป็น 2 จาก 2 เป็น 3, ... เป็น 10 เป็น 100 และในขณะนั้นเองมีเรือสำเภามาจากเมืองจีน เข้ามาจอดเทียบท่า เนื่องจากขาดหัวตรงบริเวณนั้นพอดี เป็นเหตุให้ลูกคลืนหายไป ทำให้เกิดความเสียหายเพราะพวกตนมาตามคำสั่งของพระราชา เจ้าของเรือสำเภาตกใจกลัว จึงชดเชยค่าเสียหายให้แก่คนทั้งห้า เป็นจำนวนเงิน 3,000 บาท จากนั้นพวกเขาก็หาเงินจำนวนดังกล่าวไปมอบแด่พระราชาทูคนจึงปลอดภัย และที่ท้ายวังนั้นเอง มีหญิงหม้ายอยู่คนหนึ่งที่ยังคงรักและซื่อสัตย์ต่อสามีของตนที่ตายจากไป โดยไม่ยอมต่อแยกกับผู้ชายคนใดทั้งสิ้นและเป็นที่รักขานกันทั่วเมือง พระราชาก็มีคำสั่งให้หิ้งห่านไปจับหญิงหม้ายคนนั้น หากไม่สำเร็จก็จะประหารชีวิตเสีย คนที่เรียนวิชาเมี่ยงก็ทำหน้าที่ โดยทราบดีว่าหญิงหม้ายคนนั้น ได้เอากกระดุกของสามีตนเก็บไว้บนเรือนและจัดข้าวปลา อาหาร ให้กินทุกวัน ชายคนที่สี่จึงได้ไปขุดกระดุกมากองหนึ่ง สะพายบาเดินทางมาถึงเรือนหญิงหม้ายคนนั้น ท้าที่ว่าเดินทางมาจากเมืองไกลและขอหยุดพักอาศัยบ้านหญิงหม้ายดังกล่าวสักหนึ่งคืน และจะเดินทางต่อในวันรุ่งขึ้น หญิงหม้ายไม่ขัดข้อง โดยบอกว่าตนได้เดินทางมาพร้อมกับภรรยาของตน ซึ่งเป็นกระดุกมาช้านานแล้วไปไหนตนจะพาไปด้วยเสมอชาตินี้ ตนรักแต่ภรรยาของตนแต่ผู้เดียวและจะไม่รักใคร่อีกเลย ต่อจากนั้นก็เข้านอน ครั้นตอนกลางดึก ชายคนนั้นก็แอบเอากกระดุกที่ตนนำมาไปแอบใส่ไว้ในกองกระดุกของสามีหญิงหม้ายตอนเช้าชายคนที่สี่ก็เอะอะ รวบรวมว่าเมียหายไปไหน ก็ตามหาและไปเจอกระดุกเมียของตนที่ กระดุกของสามีหญิงหม้าย ชายคนที่สี่ทึ่งที่เป็นภรรยาร้องด่าเมียของตนเสีย ๆ หาย ๆ ว่าเสียแรงที่ตนรักไม่น่าจะคบผู้ชายเช่นนี้เลย หญิงหม้ายไม่รู้เล่ห์กล ก็ภรรยาสามีของตน และในที่สุดก็ยอมแต่งงานอยู่กับชายคนที่สี่ พระราชาก็ยอมรับชายหิ้งห่านเอาไว้เป็นมหาดเล็กเพราะเห็นว่าชายแต่ละคนมีวิชาติดตัว

1.3 หน้าตาพระอินทร์

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายหนู พลชนะ อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 468/3 หมู่ที่ 1
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีสามีภรรยาคนหนึ่ง ฐานะยากจนมากมีสมบัติเพียงไม่กี่ตัวเดียว เนื่องจากความ
เกียจคร้านของสามี จึงต้องแยกทางกันเดิน โดยชายทะเลาะไปแบ่งกัน เมียเป็นผู้ชายทะเลาะและเป็นผู้
แบ่ง โดยทำเป็น 2 ห่อ ห่อหนึ่งเป็นห่อเล็กมีแต่เนื้อ อีกห่อเป็นห่อใหญ่มีแต่กระดูกทำให้ผิวเลือกก่อน
ผิวเลือกเอาห่อใหญ่ เมื่อแกห่อดูมีแต่กระดูกโกรธเมียจัดที่เอากระดูกไปให้ตน เมียก็แบ่งปันเนื้อไป
ๆ อีก เมื่อแยกทางกันเดิน เมียไปพบกับเศรษฐีและแต่งงานไป ฝ่ายผิวซึ่งเป็นคนขี้เกียจไม่ยอมทำ
งานเอาแต่ชกทาน ได้ข่าวว่าเศรษฐีร่ำรวยและใจบุญก็ไปขอทานที่บ้านเศรษฐี ฝ่ายเมียเห็นผิวเก่า
ลำบากและยากจน ทั้ง ๆ ที่เลิกจากกันมาสิบกว่าปี ก็คิดจะช่วยเหลือ น้าเอาทองฝักห่อข้าวให้ผิว
ผิวจำไม่ได้ว่าหญิงคนไหนอดีตเคยเป็นเมียของตัวเอง หลังจากได้ข้าวห่อห่อข้าวมาหึ่งที่เพิงหิน ครั้นอิ่ม
แล้วซื้อข้าวปั้นทองจึ่งหึ่งเสีย เมียคิดช่วยเหลืออยู่หลายครั้งก็ไม่สำเร็จ ด้วยความจนของเขานี้เอง
พระอินทร์สงสารจึงอยากช่วยเหลือให้รวยสักที นางรู้เข้าก็เรียนบอกต่อพระอินทร์ว่าคงจะไม่ประสบ
ความสำเร็จ พระอินทร์โกรธหานางดูถูกและทำแก พระอินทร์จึงเอาทองมากองหนึ่งมาให้ชายนั้น
โดยฝังไว้ข้างหินนอน แล้วเข้าฝันว่ามีทองอยู่ใกล้ที่นอนนั้น พอตื่นเขาก็เอาไม้เขี่ยลงไปใต้สักรั้วซี้ก็
ซี้เกียจ ไม่เจอทองก็กล่าวหาว่าพระอินทร์โกหก ครั้งที่สองพระอินทร์ก็นำทองไปวางให้อีกก็ไม่
ประสบผลสำเร็จ ครั้งที่สามได้ใส่ไหใส่ทองดำน้ำไปแขวนไว้ทางเดินในกระดกหัวพอดี แต่ชายคนนั้น
เดินหลีกเสียจนได้ พระอินทร์ถึงกับร้องไห้และพูดว่า นางนั้นพูดถูกแล้วคนขี้เกียจก็จนอยู่อย่างนั้น

1.4 ซ่อนิทาน คนซื้อร้าน

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นางดีน บุญจริง อายุ 57 ปี อยู่บ้านเลขที่ 470/2 หมู่ที่ 1
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีชายหนุ่มหนึ่งคนเป็นคนที่เกียจคร้านการทำงาน ยากมีเมีย จึงไปสู้ขอบุตรสาว
ชาวบ้าน คนแล้วคนเล่า ผ่านมา 7 คน แต่ไม่มีใครยอมยกลูกสาวให้ เนื่องจากเขาเป็นคนเกียจ
คร้านนั่นเอง ด้วยความอยากมีภรรยาจึงได้เดินทางไปหาชายชราผู้หนึ่ง ซึ่งมีความฉลาดและรอบรู้
ตำรับตำราเล่นให้เสียมการหาเสน่ห์ ชายชราคนนั้นกล่าวว่า "ถ้าพ่อหนุ่มทำได้ตามที่เรานะแนแล้ว
พ่อหนุ่มจะได้เมียแน่นอน" ชายหนุ่มถามว่าจะขอทำอะไร ชายชราบอกว่า ให้เขา(ชายหนุ่ม)ไป
ปลุกกล้วยเมื่อพบลกล้วยที่ออกเครือเดียว หวีเดียว ลูกเดียว เมื่อได้ก็ให้รับมาพาให้ เพื่อใช้เป็นส่ว
หนึ่งในการประกอบหาเสน่ห์ รับรองจะได้ภรรยาเป็นเมียแน่ ชายหนุ่มคนนี้ก็ไปปฏิบัติตามที่ชายชรา
แนะนำมา เขากลับไปปลุกกล้วยมากมายแต่ก็ยังไม่เห็นมีกล้วยที่ออกเครือเดียว หวีเดียว ลูกเดียว
สักที แต่ก็ไม่ได้ลดละความพยายาม เขานำกล้วยที่ปลุกไปขายจนร่ำรวย มีเงินมีทอง ต่อมาก็มีเมีย
สมตามเจตนาธรรมณ์ ทั้งนี้เนื่องจากชายหนุ่มคนนี้ได้กลายเป็นคนขยันเสียแล้ว

1.5 ซ่อนิทาน ลูกช้างเกร

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นางแดง พิบูลย์ อายุ 67 ปี อยู่บ้านเลขที่ 467 หมู่ที่ 1
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำสวน

เนื้อความนิทาน

นางนกตัวหนึ่งอาศัยอยู่บนยอดไม้พร้อมลูกนก วันหนึ่งมีลมพัดแรงลูกนกพลัดตกลงจากกิ่ง ในขณะนั้นมีลูกช้างหนึ่งตัวไม่มีพ่อแม่มาตั้งแต่เล็ก ๆ เพราะพ่อแม่ตายลูกช้างตัวนี้เกรงใครห้ามอะไรไม่ฟัง อยากจะทำทุกสิ่งที่เขาห้าม เข้ามาใกล้ แม่erk ร้องขึ้นว่า อย่าเข้ามา จะเหยียบลูกฉัน ลูกช้างก็คิดว่าถ้าได้เหยียบลูกนกเป็นการสนุก เลยเหยียบลูกนกตาย พร้อมกับพูดว่าสนุกจัง ที่ได้เหยียบลูกนก แม่erk เสียใจ ร้องให้ส่งสารลูก จึงไปหาเพื่อนของแม่erk ตัวหนึ่งคือกบ แผลงวัน กบและแผลงวันเห็นแม่erk มาหา พร้อมกับร้องให้ จึงถามว่าร้องให้เพราะอะไร แม่erk จึงเล่าเรื่องที่หมดหวังให้ฟัง กบและแผลงวันจึงวางแผนกันที่จะส่งสารให้ลูกช้างเซ็ดหลาบลักที่ สัญญากันว่า เมื่อลูกช้างเห็นน้ำลูกช้างจะมามีน้ำกิน ให้กบร้องลงลูกช้างว่าน้ำอยู่ใกล้ ๆ ลูกช้างหลงกลเดินตามเสียงกบไป ซึ่งอยู่ใกล้เหว เข้าใจผิดคิดว่ามีน้ำอยู่ใกล้ ๆ จึงเดินตามเสียงร้องไป ครั้นถึงปากเหว แผลงวันก็ตรงเข้าวางไข่ในตาลูกช้าง แม่erk ก็ตรงเข้าจิกลูกตาของลูกช้าง กบก็ร้องดังรอบ ๆ ช้างก็รีบเดินอยากจะไปกินน้ำ ทำให้อย่างเท้าพลัดตกลงไปในเหว

1.6 ข้อนิทาน ปิดดู

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายสุธรรม พลชนะ อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 468/2 หมู่ที่ 1
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพทำสวน

เนื้อความนิทาน

ยังมีตัวเมียอยู่คู่หนึ่ง สามีชื่อชอบ ภรรยาชื่อชม ฐานะยากจนมาก อาศัยกระหม่อมหลังเล็ก ๆ ทำหมูป้าน อยู่มาวันหนึ่งนายชอบต้องการตัดผม จึงไปหาช่างตัดผมที่ร้าน แต่มีเพื่อนรอคิวอยู่หลายคน หนึ่งในจำนวนนั้นเป็นเพื่อนของนายชอบ เห็นว่าถ้าจะรอก็อีกนาน จึงชวนนายชอบไปหาปลาก่อน โดยนัดช่างให้ไปตัดผมให้ที่บ้านในวันรุ่งขึ้น วันนี้นายชอบได้ปลาก่อนด้วยใหญ่

ตัวหนึ่งไม่รู้ว่าจะย่างหรือแกงกับยอดมะขามใกล้บ้านดี ในที่สุดก็ตกลงใจย่างเก็บไว้กินพุงนี้ ด้วยความเหนื่อยอ่อน หลังจากที่ได้รับประทานอาหารเย็นเสร็จ นายชมก็นอนหลับอยู่ตรงที่รับประทานอาหารนั้น ฝ่ายนางชม พอกินข้าวเสร็จเห็นพัวนอนก็นอนด้วย คืนนั้นฝนตกลมพัดแรง ประตูกระท่อมเปิดออก นายชมบอกให้นางชมไปปิดประตูนางชมก็บอกให้นายชมปิด จึงเกิดปากเสียงเพราะเกี่ยงกัน และทะเลาะกันหนักที่สุดก็ไม่พูดกันมีการท้าทายกันว่า ใครพูดก่อนแพ้ เมื่อลมพัดประตูเปิดฝนก็สาดเข้ามาทำให้เปียก ขณะนั้นปลาช่อนที่ย่างไว้บนเตาไฟก็เริ่มส่งกลิ่นหอม แมวตัวหนึ่งได้กลิ่นปลา ร้องเสียง แหมว ๆ ขึ้นมากินปลาอย่าง นายชม นางชมต่างนอนดูแมวกินปลาอย่างจันทมนต์ ต่างคนต่างไม่พูดกลัวว่าตบจะแพ้ ตกดึกนายชมนอนคิดว่าจกอย่างใดให้นางชมพูดกับตนก่อนตบจนใกล้สว่างนางชมจะต้องตื่นขึ้นไปตำข้าว คิดได้ดังนั้นตบจนใกล้สว่างนายชมก็เลยไปนั่งบนปากครกตำข้าว นางชมลุกขึ้นก็เตรียมข้าวเปลือกไปตั้งไว้ข้างครกที่นายชมนั่งอยู่ เสร็จแล้วก็ไปเปิดประตูออกไปให้ไก่มากินข้าวเปลือก คิดว่าข้าวต้องไล่ไก่แน่นอน ปรากฏว่าข้าวก็ไม่ยอมไล่ไก่ ฝ่ายเมียก็ขึ้นไปคอยดูอยู่บนบ้าน เห็นไก่กินข้าวเปลือกหมด แต่ไม่รู้จะหาอย่างไร กล่าวถึงช่างตัดผมที่นัดไว้เมื่อวานก็มาที่บ้าน เห็นนายชมนั่งอยู่บนครกก็เข้าไปตัดผมเลย และถามว่าจะเอาทรงอะไร นายชมก็ไม่ตอบว่าจะเอาทรงอะไร ช่างตัดผมจึงถามนางชมว่านายชมเป็นอย่างไรเสียแล้วนางชมก็ไม่ตอบว่าทรงอะไร ช่างตัดผมก็เลยตัดผมนายชม ตั้งแต่ด้านหลังที่ท้ายทอยมานาน้ำปากแถวหนึ่ง จากหูซ้ายไปหาหูขวาแถวหนึ่ง ช่างตัดผมเมื่อตัดสองแถวแล้วก็กลับ นายชมเอามือไปลูบผมบนหัวตัวเองเกิดความเสียใจร้องไห้ นางชมอยู่บนบ้านเมื่อได้ยินเสียงร่ำร้อง คิดว่านายชมพูดแล้ว ดีใจร้องตะโกนที่พูดก่อนแล้ว พี่แพ้แล้ว ด้วยอารมณ์ดีใจ พลัดตกบันไดขาหัก

1.7 ชื่อนิทาน ความสามารถผู้นำ

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายสีเงิน มั่นคง อายุ 65 ปี อยู่บ้านเลขที่ 465/2 หมู่ที่ 1
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีทิดสีกามหนึ่งชื่อ ทิดเปี่ยม สึกออกจากวัดมาใหม่ ๆ ด้วยความจนไม่มีอะไร จึงเข้าป่าไปตัดไม้ และไปเจอลูกหมูตัวหนึ่ง แกเอามาเลี้ยงไว้จนโตเป็นเพื่อนบ่อนก้นในชีวิตร หมูนี้กลายเป็นลูกหมูแสนรู้ ลูกหมูตัวนี้ได้ช่วยเหลือทิดเปี่ยม ช่วยคาบเครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำงานให้ทิดเปี่ยมได้ทำงาน เช่น กบ หรือ เสือมาให้ทิดเปี่ยมได้ทำงานในด้านข้าง ต่อมาเมื่อหมูโตประมาณ 3 ปี ทิดเปี่ยมก็บอกกับลูกหมูว่าเรากับเจ้าจะอยู่ร่วมกันไม่ได้แล้ว เห็นที่ต่างคนต่างแยกอยู่เพราะเจ้าก็โตแล้ว มีความสามารถหากินได้แล้ว เอาตัวรอดได้แล้ว เจ้าก็เข้าป่าตามวิธีของเจ้า เมื่อพูดกันรู้เรื่องแล้ว หมูเจ้าโหนดก็เข้าป่าไปตามเรื่องของสัตว์พอเข้าไปพบฝูงหมูเข้าฝูงหนึ่งแต่ว่าอยู่สภาพที่ไม่สมบูรณ์สัก มีความอดอยาก เพราะไม่ตั้งใจหากินให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยตลอดวัน ประกอบกับมีเสือตัวหนึ่งมารบกวนคอยจับหมูเอาไปกินเป็นอาหารอยู่บ่อย ๆ ต่อมาเจ้าโหนดหมูของทิดเปี่ยมก็บอกว่า เราต้องรวมแรงสามัคคีปราบศัตรูเจ้าเสือให้สิ้นไปสักที แล้วเราจะอยู่อย่างมีความสุข พวกหมูป่าทั้งหมดก็เห็นด้วย พอรุ่งขึ้นเสือโคร่งตัวนั้นก็ออกมาสร้างความวุ่นวายเพื่อจับหมูอีกเมื่อเห็นหมูรวมมือรวมใจกันสู้ เสือกก็เกิดขยาดไม่อยากจะเข้าตะครุบพวกหมูเหล่านั้นจึงกลับไป เมื่อกลับไปแล้ว ก็ไปหาภาษีที่เสืออาศัยอยู่ คือ ภาษีที่เสือไปหาเหยื่อเพื่อเอามาเป็นอาหาร พอภาษีเห็นเสือล่าหมูไม่ได้ ก็ปลุกเสกกำลังใจให้เสือ เสือไปอีก ทางฝ่ายพลพรรคหมูก็เตรียมต่อสู้กันเต็มที่ ได้สร้างสนามเพลาล้อลงมาให้เสือปลุกเสกตกลุมพราง ยามเมื่อกระโจนตะครุบฝูงหมูเลยตกลุมพรางของหมูหมูเจ้าโหนดผู้หาเรื่องบอกเสือว่า คราวนี้ตาเจ้าจะต้องเป็นอาหารของเราบ้างแล้วเพราะเจ้ากินพวกเรามากแล้ว เราก็ต้องกินเจ้าให้หน้าใจและสาสม หมูเลยกินเนื้อเสือเป็นอาหารจนหมดสิ้นซากไปแล้ว หมูเจ้าโหนดผู้หา บอกว่า เสือนั้นต้องมีเจ้าของเลี้ยงเสกมาสร้างความวุ่นวายเรา ฉะนั้นพวกท่านทั้งหลายต้องร่วมพลังกันติดตามเจ้าของเสือให้ได้ แล้วก็มาเสีย พวกหมูทั้งหลายก็พร้อมใจกัน เดินตามรอยเสือไป ฝ่ายภาษีที่อยู่หน้าอาศรมไม่เห็นเสือมา ก็ติดตามเสือ เดินตามรอยเสือไปเมื่อ เผลอหน้ากับพวกหมู ภาษีก็ตกใจกระโดดขึ้นปลายมะเดื่อ คิดว่าจะพ้นพวกหมูแต่ก็ไม่พ้น เจ้าโหนดหมูผู้หา ก็ให้พลพรรคเขย่าต้นมะเดื่อ เพื่อให้ภาษีพลัดตกลงมา เพื่อจะได้มาภาษีกินเป็นอาหารกินต่อไป

1.8 ซีนีทาห์ สองเกลอ

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายช่วง ศุภรักษ์ อายุ 80 ปี อยู่บ้านเลขที่ 102 หมู่ที่ 3
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาเรียนหนังสือวัด 4 อาชีพทำสวน

เนื้อความนิทาน

ชายสองคนเป็นเพื่อนเกลอกัน อาศัยอยู่ในวัด ก่อนจากวัดอาจารย์สั่งสอนว่า เมื่อออกจากวัดแล้ว ให้รักใคร่กลมเกลียวกัน อย่าเอาวัดเอาเปรียบกันละกัน จากนั้นก็แยกย้ายกันไปทำมาหากิน คนหนึ่งไปทำงานไร่ราย มีเพื่อนฝูงมาก อีกคนชะตาตกฐานะยากจนไม่มีอะไร ต่อมาเพื่อนคนที่ไร่รายแต่งงานมีลูก ลูกอายุได้ 6-7 ขวบ ก็ต้องการโกนจุกลูก เลยไปบอกเพื่อนเกลอคนจน เกลอคนจนก็นึกว่า เอ๊ะ! เราจะเอาอะไร ไปให้เกลอสักที เรามีเงินจมนมีอะไร แต่เราเลี้ยงไก่ไว้ตัวหนึ่ง ก็คิดว่าเอาไก่ไปให้เฒ่าเกลอต้องดีแน่ เลยจับไก่แล้วอุ้มไป บ้านของเกลอกับของตัวเองนั้นอยู่ใกล้กัน ขณะเดินทางก็ปวดท้องถ่าย จึงผูกไก่ไว้ข้างทาง แล้วเข้าไปถ่ายบังเอิญขณะที่ถ่ายอยู่นั้น มีเหยี่ยวตัวหนึ่งบินมาเห็น ก็เหยี่ยวไก่ไป เกลอคนจนก็เสียใจ นึกอยากจะกลับบ้าน แต่ก็คิดว่าไม่เป็นไรเราเพื่อนเกลอกัน เมื่อไปถึงบ้านเพื่อนเกลอเห็นแขกมาเดิมนั้น เกลอคนจนก็รีบวิ่งเข้าหาเพื่อนเกลอคนรวย เกลอคนรวยร้องถามว่าเอาอะไรมาจังละ เกลอคนจนบอกว่าเอาไก่มาตัวหนึ่ง แต่ระหว่างทางเราปวดท้องเข้าไปถ่าย เหยี่ยวมันเหยี่ยวเอาไก่ไป ตอนนี้อยู่ไม่มีอะไร มีแต่สำใจ ถึงตอนเลี้ยงแขก แขกทุกคนเข้างัดกินอาหารล้วนแต่ของดี ๆ ทั้งนั้น เฒ่าเกลอคนรวยก็เอาข้าวใส่กะลามานำให้เกลอคนจนกิน เกลอคนจนถึงกับหน้าตาตก พอเสร็จงานแขกก็กลับไปหมด เกลอคนจนกลับหลังก็ไปบอกเกลอคนรวยว่า เรากลับแล้ววันนี้ ก่อนกลับเกลอคนรวยไปหยิบเอาพราหมณ์มาเล่มหนึ่งและกล่าวว่า พราหมณ์เล่มนี้เราเก็บไว้ในช่องประตูหน้าต่างจนหมดแล้ว ใครแอบขโมยไปทุกคนเชื่อนมด เกลอคนรวยหันมาถามเกลอคนจน เกลอคนจนว่าเป็นไปไม่ได้ และคิดในใจว่า นี่แหละหนาค้น เราคนจนที่เอาไก่มา บอกว่าเหยี่ยวเหยี่ยว ไม่มีใครเชื่อ แต่ถ้าคนรวยบอกว่าหนูกัดเหล็กใคร ๆ ก็เชื่อ เขาจึงกล่าวว่า คนจนพูดอะไรไม่มีน้ำหนัก คนไม่เชื่อ

1.9 ชื่อนิทาน กระดุกเป็นทอง

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายช่วง ศุภรักษ์ อายุ 80 ปี อยู่บ้านเลขที่ 102 หมู่ที่ 3
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาเรียนหนังสือจากวัด อาชีพทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีตาบยายเลี้ยงสุนัขตัวเมียไว้ตัวหนึ่ง . ต่อมาตาบยายได้ตายจากไป สุนัขก็อาศัยอยู่ในกระท่อมแห่งนั้น ต่อมาสุนัขตัวนั้นได้ออกลูกเป็นมนุษย์ผู้หญิงสามคน สุนัขไปหาเศษอาหารให้ลูกกินจนอายุได้ 3-4 ขวบ วันหนึ่งเจ้าชายสามองค์ ออกไปประพาสป่ามาพบเด็กทั้งสามคน ชอบพอรักใคร่ จึงสั่งให้ทหารนำตัวเข้าพระราชวัง เลี้ยงดูจนโตเป็นสาวมีรูปร่างสวยงาม จึงได้อภิเษกสมรสกับราชโอรสทั้งสาม ฝ่ายแม่สุนัขหลังจากลูกหายไบบ่อกติดตามสืบตามเสาะหาจนพบลูก แม่สุนัขจึงเข้าไปหาลูกคนโตก่อน ครั้นถึงประตูก็บอกนายประตูว่า จะเข้าไปหาลูกซึ่งมาอยู่ที่นี้และได้อภิเษกกับราชโอรส จึงให้นายประตูไปบอกลูกให้ออกมาพบ ทหารก็นำข่าวไปบอกลูกสาวคนโต ลูกสาวคนโตสั่งให้ทหารมาไล่ให้ออกไป บอกว่าสุนัขไม่ใช่แม่ตน แม่ตนเป็นมนุษย์ แม่สุนัขจึงไปหาลูกคนกลาง ลูกคนกลางก็ไล่แม่สุนัขเช่นเดียวกับลูกสาวคนโต แม่สุนัขจึงไปหาลูกคนสุดท้อง ลูกคนสุดท้องสั่งให้ทหารไปเชิญเข้ามา แม่สุนัขเข้าไปถึง ลูกก็เข้ามาทอดรำร้องว่า แม่เห็นทุกข์ทนลำบากมานานแล้ว จึงนำมาเลี้ยงในพระราชวัง และได้ทูลพระราชอาให้ทรงทราบ ว่า สุนัขคือแม่ตน พระราชารับสั่งให้เลี้ยงดูอย่างดี มีให้อดอยาก จนกระทั่งสิ้นชีวิต ก่อนสิ้นชีวิตแม่สุนัขได้สั่งลูกสาวคนสุดท้องว่า หากแม่ตายลง กระดุกของแม่อย่าเอาไปฝังหรือเผา ให้เอาเก็บใส่ลังไว้ เมื่อครบ 7 ปี จึงให้เปิดออกดู ลูกสาวก็ปฏิบัติตามที่แม่สุนัขสั่งไว้ หลังจากแม่สุนัขตายครบ 7 ปี ก็เปิดลังออกดู ปรากฏว่า กระดุกของแม่สุนัขนั้นได้หายไปในที่แห่งหนึ่งแทนที่ สรุปว่า แม่มีบุญคุณเหลือสิ้น เราต้องตอบแทนบุญคุณแม่ เพราะแม่เลี้ยงดูมาด้วยความยากลำบาก ถึงแม้ว่าแม่จะยากจนอย่างไร เราต้องเคารพนับถืออยู่เสมอ คนที่นับถือพ่อแม่ ก่อนออกจากบ้านให้นึกถึงพระคุณของพ่อแม่ ไปไหนจะปลอดภัย

1.10 ชื่อนิทาน นางแสงจันทร์

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นางกริม จิตอักษร อายุ 83 ปี อยู่บ้านเลขที่ 4 หมู่ที่ 4
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษา ไม่ได้เรียนหนังสือ อาชีพทำสวน

เนื้อความนิทาน

แสงจันทร์เป็นลูกสาวเศรษฐี เศรษฐีสร้างปราสาทให้อยู่ ตอนกลางคืนเดือน
หงาย นางมักออกมานั่งชมพระจันทร์และมีจิตใฝ่ฝันต่อพระจันทร์ พระจันทร์รู้จึงลงมาและร่วมรัก
กับนางแสงจันทร์ ก่อนพระจันทร์จะจากไปได้บอกนางว่า จะให้พญาแร้งเอาเครื่องทรงมาให้ ขณะที่
พญาแร้งเอาเครื่องทรงลงมานั้น เห็นเขม่าควายกินกัน พญาแร้งจึงเอาเครื่องทรงแขวนไว้กับกิ่ง
ไม้แล้วไปร่วมกินควายด้วย ในขณะพญาแร้งกินควายลึ้มอยู่นั้นมีนายพรานมาเอาเครื่องทรงไป แล้ว
เอากระดูกควายใส่ไว้แทน เมื่อพญาแร้งกินอิ่มกลับมาก็หยิบห่อเครื่องทรง หนีไปยังปราสาท
ของนางแสงจันทร์ นางแสงจันทร์เปิดห่อดูเห็นกระดูกควาย นางโกรธมาก เมื่อพระจันทร์มาหานาง
นางไม่ยอมพูดด้วย ทำให้พระจันทร์โกรธสาปให้พ่อแม่ของนางกลายเป็นคนยากจน ครั้นเศรษฐียาก
จน จึงพานางแสงจันทร์ไปขาย พระจันทร์ทราบความจึงนิยิตตนเป็นยายแก่มารับซื้อไว้ และเหวียด
บ้านให้พ่อแม่นางจันทร์ และมอบทองให้เท่าลูกพี่ ต่อมายายแก่บอกนางแสงจันทร์ว่า นางได้นำ
นางแสงจันทร์ไปขายต่อให้กับพระจันทร์อีกต่อหนึ่งแล้ว เมื่อนางแสงจันทร์ไปอยู่กับพระจันทร์จึงได้
ทราบความจริงแต่หนหลังทั้งหมด ทุกอย่างจึงเหมือนเดิม ฝ่ายนางสุวรรณภาโลซึ่งเป็นเมียอีกคนหนึ่ง
ของพระจันทร์ทราบเรื่อง ก็ไม่พอใจที่เห็นว่านางแสงจันทร์สวยกว่าตน แกล้งทำดีเพื่อออกอุบายจะ
กำจัดนางเสีย นางสุวรรณภาโลมาหานางแสงจันทร์ พอเข้าไปถึงก็กอดจูบ แล้วถามว่า ตั้งแต่มา
อยู่พระจันทร์เคยพาไปเที่ยวไหนบ้าง นางแสงจันทร์บอกว่าไม่ได้พาไปไหนเลย นางสุวรรณภาโล
ว่า ที่ถามเพราะหวังดี และรักนางแสงจันทร์ พร้อมกับสั่งนางแสงจันทร์ว่า อย่าบอกให้พระจันทร์รู้
ที่นางมาหาวันนี้ เมื่อพระจันทร์กลับจากซักรถครบสิบห้าวัน ก็มาอยู่กับนางแสงจันทร์สิบห้าวัน นาง
แสงจันทร์จะติดตามพระจันทร์ไปซักรถด้วย พระจันทร์ห้ามเท่าไรก็ไม่ยอม ทั้ง ๆ ที่พระจันทร์บอก

ว่าอันตรายถึงชีวิต นางแสงจันทร์บอกว่าถึงตายก็ยอมขออย่างเดียวให้นางได้ไปเป็นพ่อ พระจันทร์
 สุดหนทางจะห้วงถึง ระหว่างทางตอนเที่ยงคืนหนาวห่าด้างนางร้องให้ พระจันทร์ได้ยินเสียงร้องก็
 เอาผ้าส่มบุหรีดลูบให้ นางก็ทุเลาไป เวลาเดียวกันนั้นมีลมกรดพัดมา พัดมาเพื่อจะตัดคอของนาง
 แต่พระจันทร์จับลมได้จึงขว้างออกไป พระจันทร์ก็ชกรถ่อ เดี่ยวเดียวหนึ่งนั้นลมกรดก็พัดมาตัดคอ
 นางอีกสุดวิสัยที่พระจันทร์จะช่วยไว้ทัน จึงตัดคองนางขาดพลัดจากรกลมมายังพื้นดิน ตกลงบนเครื่อง
 หน้าเต้านวด แม้เข้าไปเก็บผลหน้าเต้าเพื่อมากำกับข้าวถวายพระมองเห็นศรีษะนาง นางแสงจันทร์
 พุดว่าค่อย ๆ นะจะถูกหัวฉัน แม้ข้าก็กลัวผีหลากร้องขอความช่วยเหลือจากเงร พระเงรก็วิ่งออกมาดู
 แล้วนำศรีษะนางไปหาเจ้าอาวาส เจ้าอาวาสจึงนำศรีษะนางวางไว้ในพานทองแล้วเอาดอกไม้มา
 ร้อยรอบพาน แสงจากพระเกศนางเป็นเหมือนแสงแก้วสว่างไสวไม่ต้องงาใช้ตะเกียง แสงคล้าย
 แสงจันทร์ทุกคนจึงเรียกว่า นางแสงพระจันทร์ และอยู่ที่นั่นเรื่อยมา

กล่าวถึงเมืองอีกเมืองหนึ่ง พระราชาสิราชโอรสเจ็ดพระองค์ คนสุดท้ายชื่อ อินกุมาร
 พี่ ๆ ทั้งหมดคน มีคู่ครองไปหมดแล้ว ตอนพระราชาปาวประกาศให้ลูกสาวเจ้าเมืองร้อยเอ็ดมาเลือก
 ยิงเมืองของตน แต่อินกุมารไม่ถูกใจใครเลย พี่ทั้งหมดไม่ชอบน้องและคิดคอยเบียดเบียนริษยาน้อง
 เรื่อยมา อินกุมารไปที่วัดเห็นหัวนางแสงจันทร์ หลังจากนั้นอินกุมารก็ไม่ยอมมาบวชน คอยแต่พุดอยู่
 กับนางแสงจันทร์เท่านั้น และอยากแต่งงานด้วย นางบอกว่าแกมีแต่หัวให้รออีกเจ็ดวัน นางจะภาด
 ถึงพระจันทร์ให้เอาตัวนางลงมาให้ พระจันทร์ได้อาบน้ำส่มบุหรีดที่ตัวนางเอาไว้ จึงไม่เปียกไม่เฝ้า
 เมื่อพระจันทร์นำตัวนางลงมาและได้ต่อให้ โดยให้ขี้มันสักเจ็ดขึ้น แล้วเอาหัวนางมาบวชวันนั้น
 ห้ามน้ำให้มีใครเข้า เมื่อต่อศรีษะและตัวเข้าด้วยกันแล้วนางต้องการจะบอญกับพระจันทร์ พระจันทร์
 บอกว่าไม่ได้ ให้นางไปอยู่กับอินกุมาร เขาเป็นคนดี และพระจันทร์ก็จากไป อินกุมารนำนาง
 แสงจันทร์ไปเฝ้าพระราชบิดาและมารดา พระมารดาก็ใคร่เอ็นดูมอบแหวนแก้ว ซึ่งเป็นแหวน
 คู่บ้านคู่เมือง พี่ ๆ ทั้งหมดโกรธที่มารดามอบแหวนให้ลูกสะใภ้คนใหม่ ด้วยความไม่พอใจอินกุมาร
 แต่เดิม พี่ ๆ ทั้งหมดจึงมาล้อมปราสาทเพื่อจับอินกุมารไปฆ่า โดยกล่าวหาว่าอินกุมารจะฆ่าพ่อ
 พระอินกุมารจึงพานางหนีไปบนดึ้นนั้น พระจันทร์จึงหนีเมืองใหม่ให้ และครองรักกันอย่างมี
 ความสุข และมีราชโอรสด้วยกันหนึ่งพระองค์ ทรงพระนามว่า เจ้าชายแสงจุฬาย

1.11 ชื่อนิทาน เต่าทอง

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นางเขียน เมืองสกลชัย อายุ 66 ปี อยู่บ้านเลขที่ 69 หมู่ที่ 5
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำนา

เนื้อความนิทาน

ยายกับตาได้ลูกเป็นเต่าทอง มักปล่อยเต่าทองไว้ที่บ้าน แล้วไปทำไร่นาสวน
เต่าทองอยู่ข้างหลังก็ออกจากเตามาหุงข้าวไว้ให้ ตายายสงสัยว่าใครมาหุงข้าวไว้ วันต่อมาจึง
แอบดูเห็นเด็กผู้ชายออกมาจากเตา จึงต่อเยาะดองเต่าเสียเด็กน้อยเข้าในเตาไม่ได้ จึงกลายเป็น
เป็นเด็กธรรมดา จนกระทั่งโตเป็นหนุ่ม เกิดหลงรักศรีดอกไม้อีกสาว เศรษฐีในหมู่บ้าน พ่อแม่ของ
เต่าทองไม่เห็นด้วย เนื่องจากเห็นว่าตนเองยากจนหั่นเอง แต่ขัดลูกอ้อนวอนไม่ได้ พ่อกับแม่ไปขอ
ศรีดอกไม้อีกให้ เศรษฐีเห็นว่าเต่าทองเป็นคนดี ถึงแม้จะยากจน จึงยกศรีดอกไม้อีกให้เป็นภรรยาและ
จัดพิธีแต่งงานให้อย่างใหญ่โต

1.12 ชื่อนิทาน เศรษฐีไม่มีลูก

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายพร้อม วังสุข อายุ 72 ปี อยู่บ้านเลขที่ 118 หมู่ที่ 5
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์
จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำนา

เนื้อความนิทาน

เศรษฐีสองคนผิวเมียว มีทรัพย์สินเงินทองมาก แต่ไม่มีลูกรับมรดกจึงไปถาม
พระพุทธเจ้าว่า ทำไมตนทั้งสองจึงไม่มีลูกสืบสกุล พระพุทธเจ้าบอกว่า เมื่อชาติก่อนท่านทั้งสองไม่
ได้ทำบุญให้ทานเอาไว้ ชาตินี้จึงไม่มีลูก ต่อมาภรรยาเศรษฐีหนึ่ง ได้ช้างเผือกเชือกหนึ่ง ช้างดำ
เชือกหนึ่ง และต่อมาเมียเศรษฐีจึงได้บุตรชายสองคน คนหนึ่งใจบุญเลื่อมใสในศาสนาโตขึ้นจึงได้
อุปสมบท อีกคนหนึ่งไม่ต้องการอุปสมบทแต่ต้องการหาภรรยา เศรษฐีและภรรยาก็ไม่ขัดข้องบิดาให้
บุตรชายเลือกคู่ครองเอาเอง บุตรชายเศรษฐีเลือกนางมาหอกเป็นภรรยา เป็นหญิงชั่วร้าย อยู่มา
วันหนึ่งภรรยาเศรษฐีไปทำบุญที่วัด ระหว่างนางมาหอกปลอมตัวเป็นภิกษุ มาขัดขวางเพื่อไม่ให้ไป
ทำบุญและจะใช้พราพันภรรยาเศรษฐี นางธรรมิจึงสู้รบเป็นปรตหาร้อยชาติอยู่ได้บาดาล

1.13 ชื่อนิทาน อยาคบมิตรเทียม

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายเข้ม ธาณิรัตน์ อายุ 78 ปี อยู่บ้านเลขที่ 58 หมู่ที่ 6
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์
จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำนา

เนื้อความนิทาน

มีชายสองคนเป็นเพื่อนกัน คนหนึ่งชื่อทิดตด อีกคนหนึ่งชื่อทิดชื้อ ทั้งสองมีอาชีพ
ค้าขาย ได้ซื้อสินค้าบรรทุกเต็มลำเรือ นำไปขายอีกเมืองหนึ่ง ทั้งสองคนร่วมทำการค้าขายด้วยกัน
หลายครั้ง วันหนึ่งขณะเรือแล่นไปกลางทะเลอยู่ทัน ทิดตดเกิดความโผล่ต้องการความร่ำรวยทางลัด
จึงพูดกับทิดชื้อว่า เราต้องการอีม่าท่าน ทิดชื้อก็ถามว่าทำไมจะม่าเราทำไม ทิดตดไม่ตอบและยืนยัน
จะม่าทิดชื้อให้ได้ ทิดชื้อไม่มีทางเลือกจึงพูดกับทิดตดว่า เอาละจะม่าเราก็ออมแต่เราขอสิ่งความกับ
ก่อนเมมให้ไปบอกภรรยาเราก่อนแล้ว เราจะให้ท่านม่า เมื่อทิดชื้อสั่งความเสร็จ ทิดตดก็ม่าทิดชื้อ
ทันที แล้วเอาศพนลงทะเล ต่อจากนั้นก็ไปค้าขายได้เงินทองมากมาย เพราะได้ขายสินค้า
ของทิดชื้อ ที่ตัวเองม่าตายด้วย เมื่อกลับมาถึงบ้านแล้ว ภรรยาของทิดชื้อก็ถามทิดตดว่า ทำไมสามี
นางยังไม่กลับมา ทิดตดตอบว่าไม่รู้ ทำให้เมียของทิดชื้อเป็นห่วงกลัวมาก ห่วงคอยการกลับมาของพี่

ทิดคดกลับมาเที่ยวที่มีทรัพย์สินเงินทองมากไม่ไปค้าขายอีกแล้ว ฐานะก็ดีร่ำรวยขึ้น อยู่มาวันหนึ่ง
 ทิดคด ออกมาเล่นเล่นหน้าบ้าน มองขึ้นไปบนท้องฟ้า เห็นก้อนเมฆลอยมาเป็นก้อนแล้วก้อนเล่า ก็
 อุดหึกถึงความวังของเพื่อนเก่าไม่ได้ ทิดซื้อเป็นคางที่สั่งความมากับก้อนเมฆ ให้มาบอกเมียว่า
 ตัวเองตายแล้ว ก้อนเมฆจะมาบอกได้อย่างไร พูดก็ไม่ได้ ลอยไปลอยมา มันก็หมดไปตามสภาพของ
 ธรรมชาตินั่นเอง จนยี่สิบอยู่ยี่สิบห้าห้าดาบยี่สิบอยู่คนเดียว พอตีเมียฟานมาเห็นว่ามีอาการผิดปกติ
 จึงถามพี่ว่า เป็นอะไรไปเห็นนอนยี่สิบอยู่คนเดียว พี่บอกว่าไม่มีอะไร เมียตอบว่าต้องผี
 เมื่อก่อนไม่เคยเป็นอย่างนี้ พี่ยืนยันว่าไม่มี ทำให้เมียโกรธมาก ตัดพ้อต่อว่าต่าง ๆ นานา บอกว่า
 อยู่กันมานานหลายปีแล้ว มีอะไรทำไมไม่บอกให้รู้กันบ้าง ถ้าไม่เชื่อใจอย่าอยู่กันอีกเลย แยกทางหย่า
 กันดีกว่า เมียยังคงยืนยันถ้ายังไม่บอกอย่ากันแน่หนอ พี่เห็นดังนั้นจึงเล่าความจริงให้ฟังว่า ตัวเอง
 ได้ฆ่าทิดซื้อ และโดนลงทะเลเสียแล้ว และได้เอาสินค้าของทิดซื้อไปขายเป็นของตัวเองหมดแล้ว
 เช่นกัน แล้วกำชับเมียอย่าไปบอกใครหากใครรู้ตัวเองต้องเดือดร้อนแน่ เมียก็รับคำว่าจะไม่ไป
 เล่าให้ใครรู้เด็ดขาด อยู่มาไม่กี่วัน เมียของทิดคดก็ถามความลับไม่ได้ จึงไปเล่าให้แม่ตัวเองฟัง
 เพราะคิดว่าอยู่บ้านเดียวกันคงไม่มีใครรู้ แม่ยายของทิดคดเมื่อรู้ความจริงที่ลูกเขยร่ำรวยมาก็ได้
 เล่าเรื่องให้สามีของนางฟัง ทำให้พ่อตารู้เรื่องราวต่าง ๆ ของลูกเขย และยกย่องลูกเขยอยู่ใน
 ใจว่าฉลาด ฝ่ายเมียก็กำชับพี่ว่าอย่าบอกให้ใครรู้เป็นอันขาด จะทำให้ลูกเขยเดือดร้อน พี่กับบอก
 ว่าแล้วก็จะไปบอกใครทำไมต่อมาพ่อตาทิดคดไปกินเลี้ยงบ้านเพื่อนกินเหล้าเข้าเฝ้ามาก ทำให้มัน
 เมา ดุยก้อวดกับเพื่อนบ้านว่า ลูกเขยของตนฉลาด และร่ำรวยทุกวันนี้ เนื่องจากไปค้าขายกับ
 เพื่อน และได้ฆ่าเพื่อนตายคนหนึ่ง สินค้าที่เหลือก็เป็นของลูกเขยหมด ต่อมาเพื่อนบ้านก็มาเรื่อง
 มาบอกเมียทิดซื้อ และพ่อตา แม่ยายทิดซื้อด้วย เมียทิดซื้อเมื่อรู้ว่า พี่ตายเสียแล้วก็เสียใจมาก
 ราวให้ตลอดเวลา เพราะเมื่อก่อนนางอุตส่าห์รอคอยว่า สักวันหนึ่งพี่คงจะกลับมา เมื่อมารู้เช่นนี้
 ทำให้นางเสียใจมาก จึงปรึกษากับพ่อแม่ญาติพี่น้อง ตกลงไปแจ้งความกับตำรวจ ตำรวจจึงตั้ง
 ชื่อหา ให้ทิดคดทราบและ จับทิดคดไปที่สถานีตำรวจ เพื่อทำการสอบสวน มีชาวบ้านไปเป็นพยาน
 ให้ด้วย นอกจากนี้มีเพื่อนบ้านที่ไปค้าขายในเมืองนั้น มาช่วยเป็นพยานอีก ตกลงตำรวจส่งฟ้องศาล
 ศาลตัดสินประหารชีวิตทิดคด เพราะได้ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา และไตร่ตรองเอาไว้ก่อน ในที่สุดทิดคด
 ก็ถูกประหารชีวิต เพราะผลกรรมของตัวเองที่ได้ทำเอาไว้

1.14 ซื่อนิทาน ครอบครัวที่พร้อมเพรียง และครอบครัวที่ไม่พร้อมเพรียง

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายแหม่ ธาณิรัตน์ อายุ 78 ปี อยู่บ้านเลขที่ 58 หมู่ที่ 6
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำนา

เนื้อความนิทาน

มีครอบครัวอยู่สองครอบครัว ครอบครัวหนึ่งมีความสามัคคีพร้อมเพรียงกันดี อีกครอบครัวหนึ่งไม่พร้อมเพรียงกัน พุดจาอะไรมักขัดแย้งกันอยู่เสมอ ครอบครัวที่ดีมีฐานะขัดสนสามีจึงคิดที่จะขยับขยายที่ทางทำมาหากินเพิ่มเติมปรึกษากับภรรยาแล้วต่างเห็นชอบจึงเสาะหาทำเลที่ดีได้แห่งหนึ่ง แต่เป็นที่ที่อยู่ในบริเวณป่าช้า ในสมัยก่อนมีความเชื่อกันว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์จึงไม่มีใครเข้าไปบุกรุก ฝ่ายสามีเป็นผู้มีความรู้ ครุ่นอาจารย์เคยสอนมาว่า การแก้อาถรรพ์ จะต้องปฏิบัติตัวดี ภรรยาต้องเชื่อฟังถ้อยคำของสามีจึงจะเกิดผลดี จึงบอกเคล็ดลับนั้นแก่ภรรยาและกล่าวว่า "เวลาเรากลับมาถึงบ้านจะต้องคอยต้อนรับที่หน้าบ้าน ตักน้ำไว้ให้ล้างเท้า และยกสำรับมาให้รับประทาน หากเราทำตัวสกปรกจะไม่เจริญ อาจารย์ท่านสอนมาอย่างนั้น" สามีได้ไปถางป่าทุกวัน พอกลับมาบ้านภรรยาต้อนรับขับสู้อย่างดี ไม่ให้ใคร่หาหมอง ประณีตพิถีพิถันให้ เจ้าที่สิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยสังเกตดูอยู่ เห็นว่าสามีปฏิบัติตนเสมือนมนุษย์สามราดี เข้าล้างหน้าก่อน ตอนกลางวันเอาน้ำลูบอก ตกเย็นเอาหน้าล้างเท้า ก่อนนอนมีความซื่อสัตย์สุจริตขยันขันแข็ง และเป็นคนมีสัจจะ ภรรยาก็เป็นคนดี หากปล่อยไว้อย่างนี้ป่าทั้งปวงจะต้องถูกถางหมดอย่างแน่นอน จึงไปปรึกษากันและตกลงกันว่าจะให้ของดีสิ่งศักดิ์สิทธิ์แก่สามีภรรยาผู้ดี เพื่อนำไปตั้งเพื่อตั้งตัวได้โดยเร็ว จึงมอบดวงแก้วดวงหนึ่งที่สามารถอธิษฐานสิ่งใดได้ตามปรารถนา แต่การอธิษฐานจะใช้ได้เพียง 3 ครั้งเท่านั้น ให้แก่สามีไป ครั้นได้รับแก้วไปแล้วสามีมักถึงคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ที่ไม่ให้เป็นคนโกหก จึงได้นำเรื่องแก้วสารพัดนึกไปบอกต่อภรรยาทั้งหมดทั้งสิ้น สองสามีภรรยาจึงปรึกษากันอธิษฐานครั้งแรกขอให้บ้านเรือนใหญ่โต ครั้งที่สองขอให้มีข้าทาสบริวาร และครั้งสุดท้ายขอให้เงินทองเป็น

กึ่งเป็นเกวียน ก็ได้รับทุกสิ่งตามที่อธิษฐาน ฐานะทางครอบครัวจึงดีขึ้นอย่างทันตาเห็น

ฝ่ายครอบครัวที่ไม่ปรองดองกันทราบข่าวว่าเพื่อนบ้านมีฐานะร่ำรวย เพราะไปทางป่าช้า ที่ศักดิ์สิทธิ์จึงบอกภรรยาและชักชวนกันไปทางป่าช้า ภรรยาก็กล่าวว่าอย่าไปเพราะพี่จะหักคอตายแน่ ๆ สามีก็น้อมพียงจึงเดินทางไปทางป่า ตกเย็นสามีก็กลับบ้าน ภรรยาโกรธสามีที่ฝ่าฝืนคำห้ามของตน จะหุงข้าวไม่มีน้ำและไฟเลย ภรรยาใช้สามีไปตัดฟืนและตัดฟ้ายให้ พร้อมทั้งพูดจาตำหนิไม่มีความเคารพในตัวสามี เจ้าที่ซึ่งศักดิ์สิทธิ์จึงห้ามไม่ให้สามีทางป่าอีก หากขัดขึ้นจะต้องถึงแก่ความตาย สามีคิดจะไปขอความช่วยเหลือจากครอบครัวที่ดี ทั้งสองทนความร่ำรวยไม่ไหวเกิดความสงสารอยากให้ผู้อื่นร่ำรวยด้วย จึงได้มอบดวงแก้วให้ไปและบอกเคล็ดลับการอธิษฐานได้เพียง 3 ครั้งเท่านั้น เมื่อได้แก้วมาแล้วก็ตั้งใจกลับบ้านบอกภรรยา ภรรยาไม่เชื่อว่าจะเป็นจริง จึงกล่าวว่าหากศักดิ์สิทธิ์จริงก็จะขออธิษฐานเอาทอง เพชรนิลจินดาไว้แต่งตัว ฝ่ายสามีบอกว่าน่าจะขอบ้านก่อนเพื่อจะได้กันขโมยที่จะมาขโมยทอง เพชรนิลจินดา ภรรยาก็ยืนยันที่จะเอาสิ่งของที่ตนเองต้องการก่อน ตกกลางคืนไม่ได้เลยถกเถียงกัน สามีโกรธภรรยาที่เคยข่มเหงและได้เถียงอยู่เป็นประจำ จึงกล่าวคำพรสวดคำทอมาว่า "จะขอบ้านก็ไม่เอาจะเอาทองก่อน ภูขอหัวคอ (อวัยวะเพศของผู้ชาย) ดีกว่า" จบคำของสามี จึงเกิด "หัวคอ" ขึ้นเต็มตัวสามี ด้วยความตกใจ จึงอธิษฐานขอให้หัวคอหายไปหมด คราวนี้จึงเป็นเหตุให้สามีไม่มีหัวคอเหลืออยู่เลย จึงได้อธิษฐานใหม่ขอให้อวัยวะเพศของเก่ากลับมาอยู่ที่เดิม เป็นอันว่าทั้งสองไม่ได้สิ่งใดที่เป็นประโยชน์เพราะความขัดแย้งกัน เลยต้องจนเหมือนเดิม

1.15 ข้อนิทาน คนใช้จายด้วยหลักสามประการ

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายเข้ม ธาณิรัตน์ อายุ 78 ปี อยู่บ้านเลขที่ 58 หมู่ที่ 6
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำนา

เนื้อความนิทาน

มีครอบครัวอยู่ครอบครัวหนึ่ง อยู่กันสองคนแม่ลูก เพราะสามีของนางได้ล้มหายตายจากไปเป็นเวลานานแล้ว สองคนแม่ลูกมีอาชีพทำสวน ปลูกพืชผักต่าง ๆ เพื่อเลี้ยงชีวิต ถึงแม้ว่าจะอยู่กันสองคนแม่ลูกก็ตาม แต่ครอบครัวนี้ก็มีความสุขดี เพราะแม่รักลูกของนางมาก และลูกชายของนางก็รักแม่มากเช่นเดียวกัน ทั้งสองคนช่วยกันทำมาหากิน ถึงแม้ว่าจะไม่ร่ำรวย แต่ก็พอมีกินมีใช้ อยู่มาวันหนึ่งลูกชายของนางก็ป่วยเป็นไข้ไม่สบาย ไม่สามารถจะไปทำงานได้ มีอาการไข้สูงมาก ทำให้ผู้เป็นแม่ตกใจมาก นางฝากลูกชายให้เพื่อนบ้านดูแล นางจึงไปหาหมอบ้าน เมื่อไปถึงบ้านหมอนางก็เล่าอาการไข้ของลูกชายให้หมอฟัง หมอได้สอบถามอาการไข้เพิ่มเติม ก็พอรู้ว่าลูกของนางเป็นไข้อะไร หมอจึงจัดยาให้สองขนาน และหมอบอกว่าครั้งแรกต้องให้ยาลดไข้ไปก่อน เพราะไข้เจ้าพวกนี้นั้นรุนแรง ยาแรกเขาเรียกว่า ยาห้าราก มีตัวยาท้าย่าง คือ รากเห่า ยายม่อม รากพระเดี๋ยยุมพร รากชิงช้า รากคนหา และรากหญ้าหาง ใสนี้เรียกว่า ยาดับพิษ สำหรับป้องกันไว้ก่อนไม่ให้ไข้แปร ไม่ให้มันรุนแรง ให้มันชะงักลง อันนี้เรียกว่า ยาประกอบ ยาชนิดนี้ขมไม่จัด หมอยังบอกต่อไปว่า เมื่อดื่มยาลดไข้ให้ลูกกินแล้ว ต่อไปต้องให้ยาตัดไข้ เพราะยาที่รักษาไข้มาเลเรียจริง ๆ ต้องให้ยารสขม เช่น พืทหลายโจร บอระเพ็ด มะระขี้นก หรือผักไห่ รากเข็ดม่อน ชุมเห็ดเทศ ยาพวกนี้เมื่อกินเข้าไปแล้ว เป็นยารสขมด้วย ไม่ให้คนไข้ที่องผูก เพราะฉะนั้นถ้าให้ยาตัดไข้ที่ขมแล้วหาย มันหายได้รักษาไม่ยากโรคนี้ เพราะพวกนี้เชื่อมั่นตายง่าย ก่อนจะกลับบ้านหมอก็พูดว่า ธรรมดาคนไข้เช่นนี้ เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยแล้วจะพยายามดิ้นรนไปหาหมอ ต้องการให้หายเร็ว ๆ แล้วก็ให้ราคาถูก นี่แหละวัตถุประสงค์ของคนไข้ แต่ว่าคนไข้จะสำเร็จประโยชน์ได้ดังความปรารถนาขึ้น ต้องประกอบไปด้วย หลักสามประการ คือ ประการที่หนึ่ง การไปหาหมอต้องสืบว่า หมอนั้นมีความสามารถหรือไม่ แล้วก็เป็นคนดีมีศีลธรรมหรือไม่ ประการที่สอง คนไข้จะต้องมีความอดทน หมอสั่งอะไรจะต้องปฏิบัติตามได้ ประการที่สามเล่า คนไข้จะต้องมีสมบัติเงินทองพอที่จะซื้อยาได้ เมื่อกลับมามีบ้านแล้วนางก็ได้จัดการปรุงยาตามที่หมอให้มา และได้ปฏิบัติตามขั้นตอนทุกประการ จนลูกชายของนางหายจากอาการไข้ นี่แหละพระคุณของแม่ จะหาสิ่งใดมาเปรียบได้ ความรักความห่วงใยของแม่อยู่เหนือจิตใจของลูกชายตลอดมา และคิดว่าเมื่อหายเป็นปกติแล้วจะขอบวชทดแทนบุญคุณพ่อแม่ ลูกจึงได้ปรึกษากับแม่ว่า จะขอบวชเพื่อทดแทนบุญคุณของแม่ที่ได้เลี้ยงดูมาตั้งแต่เล็กจนโต และส่วนหนึ่งเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้พ่อด้วย เมื่อแม่ได้ฟังก็บอกว่าตกลง แม่ดีใจมากไม่เสียที ที่ได้เลี้ยงดูมา จะได้เกาะชายผ้าเหลือง แม่ก็ไปปรึกษากับหลวงตาที่วัด เมื่อได้ฤกษ์วันดีแล้ว แม่ก็จัดพิธีบวชให้ลูก เพื่อนบ้านใกล้เคียงก็มาช่วยเหลือ

มาร่วมทำบุญ ทำให้ผู้เป็นแม่มีความสุขมาก เมื่อลูกชายได้บวชและจำพรรษาอยู่ที่วัด

1.16 ชื่อนิทาน คนดีไม่สิ้นคนดี

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายศรีน ชูแก้ว อายุ 70 ปี อยู่บ้านเลขที่ 13 หมู่ที่ 6
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพทำนา

เนื้อความนิทาน

ครั้งหนึ่งมีครอบครัวอยู่ ครอบครัวหนึ่ง ครอบครัวนี้ยากจนมาก จนหาเช้ากินค่ำไม่ได้กินคำมีลูกชายคนหนึ่งอายุได้สามวัน พ่อเขาก็ได้ตายด้วยโรคประจำตัว แม่ก็ได้จัดงานศพของพ่อไปตามมีตามเกิด ได้อาจารย์คนข้างบ้านช่วยคนละเล็กคนละน้อยจนงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี อยู่มาวันหนึ่งแม่ก็พูดกับลูกชายว่า ถึงเวลาแล้วนะลูก แม่จะให้ลูกไปอยู่วัดกับหลวงตา เพื่อจะได้เรียนหนังสือ และช่วยบิณฑบาตให้หลวงตาได้ฉันสมัยก่อนไม่มีโรงเรียน นอกจากเรียนหนังสือวัด ครั้นต่อมาอายุมากขึ้น เริ่มที่จะเป็นหนุ่ม หลวงตาเห็นว่า พ่อหนุ่มพอที่จะออกหางานทำ เพื่อจะได้เงินทองให้แม่ ส่วนที่เหลือจะได้บวชโปรดพ่อแม่ ให้สมกับที่พ่อแม่เลี้ยงมาเป็นอย่างดี เมื่อชายหนุ่มได้ฟังก็กราบลาหลวงตา พอจะออกจากวัดหลวงตาก็เอ่ยปากพูดว่า พ่อหนุ่มหลวงตาจะให้วิชาพิศดารอย่างหนึ่งให้แก่เจ้า แต่จะต้องให้สัญญากับตาท่อนว่าวิชาที่ตาให้จะไม่เอาวัดดี ไม่จองทอง จะต้องสืบทอดอยู่เสมอว่า ตนเองจะไม่เก่งกว่าคนอื่น เมื่อชายหนุ่มรับคำแล้วก็ออกจากวัด ตรงไปบ้านแม่ พอถึงบ้านแม่ก็ถามว่า ลูกเข้าเรียนหนังสือ อ่านออกเขียนได้แล้ว มีวิชาอะไรบ้าง ชายหนุ่มได้ฟังแม่ถามก็ไม่กล้าบอก เพราะหลวงตาเคยสอนว่าอย่าเอาวัดดี อย่าเอาวัดเก่ง เท่านั้นชายหนุ่มก็บอกแม่ว่า ไม่มีอะไรหรอกแม่ รุ่งขึ้นชายหนุ่มก็ลาแม่ แล้วก็ออกเดินทางไปหางานทำ สามวันก็แล้ว สัปดาห์ก็แล้ว ยังไม่มีงานทำ ได้เพียงอาหารกินพอประทังชีวิตวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น พอตบท้ายก็มาถึงบ้านหลังหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ริมป่า บ้านหลังนี้มีชายกลางคนคนหนึ่ง ชายหนุ่มก็เข้าไปหาแล้วก็เอ่ยปากขออาศัยหลับนอนสักคืนหนึ่ง ชายกลางคนก็เลยถามว่า ที่แกมานี้จะไปไหน ชายหนุ่มตอบว่า จะหางานทำเพื่อจะได้เอาเงินไปเลี้ยงแม่ ชายกลางคนก็พูดว่า ถ้าเช่นนั้น แกจะได้เงินอันมหาศาลจากเรา เราจะให้แกทำ

งาน ชายหนุ่มพอได้ฟังว่า เงินมหาศาลก็ดีอกดีใจ เพราะตนเกิดมาไม่เคยเห็นเงินมหาศาล ก็เลยถามชายกลางคนขึ้นว่าจะให้ทำอะไร ชายกลางคนถามว่า แกมีวิชาอะไรบ้าง ชายหนุ่มเมื่อได้ฟังชายกลางคนถามเช่นนั้น ก็ลืมนึกถึงคำสอนของหลวงตา เพราะอยากได้เงินมหาศาลนั้น ก็บอกกับชายผู้เป็นเจ้าของบ้านว่า มีวิชาหลวงตาให้มาคือ หยาเหล็กให้ เป็นนี้ เมื่อชายกลางคนได้ฟังก็เข้าในเรือน ก็เอาเหล็กเล็ก ๆ ออกมาหนึ่ง แล้วส่งให้ชายหนุ่มเมื่อชายหนุ่มรับแล้วก็หย่าเหล็กนั้นเป็นนี้ จะล้างหน้าก็ได้ พอชายกลางคนเห็นเช่นนั้น ก็คิดในใจว่า เด็กน้อยเอ๋ย แกจะอวดเก่งไปถึงไหนกัน คำลงเดียวรู้ ชายกลางคน จัดทากับข้าวเพื่อจะได้กินกัน ก็เลยเอาเหล็กท่อนโต ๆ ออกมา แล้วก็หักเป็นท่อน แล้วก็แกงเสียน้ำให้ชายหนุ่มกิน ชายหนุ่มพอเห็นเช่นนั้น ก็นึกในใจว่าเขาเก่งกว่าเรามาก ดูท่าจะไม่ดีเสียแล้ว พอใกล้จะค่ำ ชายกลางคนพูดกับชายหนุ่มว่า คำนี้ แกจะต้องทำงานแล้ว ชายหนุ่มถามว่างานอะไร ชายกลางคนบอกว่าจะให้พ่อหนุ่มไปปราบผู้ของมารยาแอกอยู่ที่บ้านหลังหนึ่ง พ่อหนุ่มจะเอาอาวุธอะไรบ้าง ชายหนุ่มบอกชายกลางคนว่า ถ้าเช่นนั้น ขอขวานสักหนึ่งเล่มก็พอ พอถึงเวลาชายกลางคนก็เอาขวานให้ตามที่ว่า ก็เลยพาไปที่บ้านที่มารยาของชายกลางคนอยู่ เมื่อไปถึงชายหนุ่มก็หาที่หลบซ่อนตัว โดยมารยาของชายกลางคนไม่รู้ตัวชายหนุ่มก็เข้าไปในช่องประตู พอดกตำมารยาของชายกลางคนนั้น ก็กินข้าวเสร็จแล้วก็เข้านอน พอเสียงนกเสียงกา แสดงว่าดกตอนดึก ก็มีเสียงดังขึ้นที่นอกบ้าน ดังเข้ามาในบ้านจนถึงประตูที่ชายหนุ่มแอบอยู่พ่อผ่านประตูเข้ามาได้จึงหวะพอที่จะทำงานได้ ชายหนุ่มก็เงยขวานที่ถืออยู่ในมือขึ้นแล้วฟันลงที่ศีรษะของร่างที่ผ่านเข้าไปนั้นโดยสุดแรงของชายหนุ่ม พอขวานลงบนศีรษะของชายผู้นั้น ดังสนั่นก็เกิดไฟติดขึ้นในห้องของหญิงท่งทั้งห้อง ฝ่ายหญิงพอเห็นเข้าก็รีบลุกขึ้นจากที่นอน ก็ถ่มน้ำลายเพียงหยดเดียว ไฟก็ดับลงทันที เมื่อชายผู้ถูกฟันนั้นเห็นชายหนุ่มก็จำได้ และถามว่าใครใช้ให้แกมา เมื่อชายหนุ่มบอกว่า ก็สามีของนางใช้ให้มา ชายผู้สูงอายุก็บอกว่า เองจะต้องตาย แต่จะไม่ตายเวลานี้ จะให้พ่อหนุ่มเดินทางไปลักเจ็ดวัน พอถึงวันที่เจ็ดแล้วจะต้องตามจนพบ เมื่อพบแล้วก็ต้องตาย เจ้าจงเดินทางไปเถิด ว่าแล้วชายคนนั้นก็ปล่อยไป ชายหนุ่มพอออกจากบ้านนั้นแล้วก็เดินทางหนีความตายไปเรื่อย ๆ จนย่างเข้าวันที่สาม ก็เดินทางเจอไร่หนึ่ง ในไร่มีชายผู้หนึ่งเป็นคนมีชาข้างเดียว จะเดินต้องถือไม้เท้า เมื่อชายหนุ่มไปถึงถามเจ้าของไร่ว่า ลุงพักอยู่ที่ไหนไม่เห็นมีบ้านแถวนี้เลย ชายเจ้าของไร่ก็บอกว่าบ้านอยู่ไกลนั้น ชายหนุ่มก็ขออาศัยนอนสักคืน เมื่อชายเจ้าของไร่ถามว่าจะไปไหน ชายหนุ่มก็เล่าเรื่องที่ตนได้เจอมารให้ชายเจ้าของไร่ฟัง เมื่อชายเจ้าของไร่รู้เรื่องเข้า ก็บอกให้ชายหนุ่มตามไปบ้านของแก พอดกบ่ายแก่ก็จับไม้เท้าออกจากไร่

ไป และบอกชายหนุ่มว่าให้เดินตามไม้ตามทาง ชายเจ้าของไร่จะตัดไม้ไผ่ทิ้งไว้ตามทางที่จะเดินไป แล้วชายเจ้าของไร่สั่งชายหนุ่มไว้ว่า เมื่อค่ำให้เข้านอนในปล้องไม้ไผ่ที่ทิ้งไว้ให้ แล้วชายหนุ่มก็ออก เดินไปตามทางที่ไม้ไผ่ตั้งอยู่ตลอดทาง พอดึกค่ำชายหนุ่มก็เข้านอนในปล้องไม้ไผ่ที่ทิ้งไว้ เมื่อเช้านอนในปล้องไม้ไผ่ ก็ได้ยินเสียงบินดังกระหึ่มหัวทั้งป่า เมื่อชายหนุ่มเผลอลืมตาตื่น ก็เห็นฝูงตัวใหญ่ ๆ เฝ้าแม่ไก่ ชายหนุ่มนึกใจว่าถ้าไม่มีปล้องไม้ไผ่นอน คงจะตายด้วยฝูง รุ่งขึ้นก็เดินไปถึงบ้านของเจ้าของไร่ เมื่อไปถึงแล้ว เจ้าของไร่ถามถึงสาเหตุที่เดินทางมา เมื่อชายหนุ่มเล่าสาเหตุที่ตนได้มาครั้งนี้ ชายเจ้าของไร่จึงบอกว่า เอาเถิดแล้วจะช่วยแก้ไขให้ ให้ชายหนุ่มเดินทางไปหาอาจารย์ที่บนเขาให้รีบเดินทางไปตั้งแต่วันพรุ่งนี้ เพราะอายุการตายของเจ้าเข้าไปเป็นวันที่หกแล้ว ก็ไม่ได้เจออาจารย์ เดินทางพลางคิดพลางว่า วันพรุ่งนี้แล้วที่เราจะต้องตาย พอดึกเขาก็พักที่เพิงหินบนเขา หิวก็หิว รุ่งขึ้นเป็นวันที่เจ็ด เป็นวันตายของชายหนุ่มแล้ว เขาก็คิดว่าจะต้องตายแล้ววันนี้ เมื่อออกจากเพิงหินไปก็มีเสียงดังข้างหน้า เมื่อหันไปดูก็เห็นชายผู้เฒ่าให้เขาไปเจ็ดวันแล้วเขาจะตามมา เมื่อเห็นเช่นนั้น เขาก็ออกวิ่งลงทางลาดเนินเขา ก็พอดังเสียงดังอยู่ทางลาดเนินเขา นั้น ดังคล้ายเสียงเรือ พอเขารุ่งไปก็พบกับเรือไม้ที่มีชายแก่ผู้หนึ่งก่อกองมาทางหิน ชายหนุ่มก็เข้าไปใกล้แล้วร้องขอช่วย เมื่อชายผู้เฒ่าเห็นเขาก็ไม่ได้ถาม ก็เอาไม้ก่อกองเรือขึ้น เชี่ยวชายหนุ่มให้เข้าไปในท้องเรือทันที ชายที่จะมาช่วยชายหนุ่มก็มาถึง ถามเจ้าของเรือว่า เห็นใครเดินผ่านทางนี้บ้าง ชายเจ้าของเรือบอกว่าไม่เห็น แต่ชายผู้เฒ่าตามมาก็ไม่เชื่อ หวังจะเข้าไปใกล้ แต่ชายเจ้าของเรือไม่ยอม จึงเอาไม้ก่อกองเรือขึ้นขว้างชายผู้เฒ่าตามมาก็หนีไปจนหาย เมื่อชายผู้เฒ่าตามมาถึงแล้ว ชายเจ้าของเรือก็เรียกให้ชายหนุ่มออกมา แล้วถามว่าแกทำอะไรถึงเขาตามมา ชายหนุ่มก็เล่าสาเหตุให้ฟัง พอชายเจ้าของเรือฟังเรื่องจนเข้าใจแล้ว ก็สอนชายหนุ่มว่า อย่าทำตัวให้เหลวแหลก สิ่งที่คุณสอนจงจำให้แม่น อย่าดีใจจนลืมตัว เมื่อชายหนุ่มได้ฟังดังนั้น ก็บอกว่าตั้งแต่บัดนี้ต่อไปจะไม่ลืมคำสอน ว่าแล้วชายผู้เฒ่าเป็นเจ้าของเรือก็ถามว่า แกจะกลับบ้านของแกอยู่ทางไหน ข้าจะไปส่ง เมื่อชายหนุ่มได้ฟังก็บอกทิศทางให้ ชายเจ้าของเรือก็บอกให้จับไม้ก่อกองเรือแล้วจะส่งไม้ให้ เมื่อชายหนุ่มจับไม้ก่อกองแล้ว ชายเจ้าของเรือก็ขึ้นไม้ก่อกองไป จนท้ายที่สุดก็มาถึงบ้าน เมื่อมาถึงบ้านด้วยแรงของไม้ก่อกอง ทำให้ผมของชายหนุ่มหลุดร่วงด้วยการเสียดสีของลม หรือด้วยความเร็วนี้เองเมื่อถึงบ้านแล้วก็บอกแม่ว่า ลูกของแม่จะไม่รอดชีวิตอีกแล้ว ขอบวชเพื่อโปรดพ่อและแม่ แม่ได้ฟังก็อนุญาตให้ลูกบวชตั้งแต่วันนั้นมา

1.17 ชื่อนิทาน เงินทองหาได้แล้วท่านจะเอาไปไหน

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายปรีชา ลุยจันทร์ อายุ 55 ปี อยู่บ้านเลขที่ 327 หมู่ที่ 7
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพติลป็นพื้นบ้าน (หนังตะลุง)

เนื้อความนิทาน

มีพระมหากษัตริย์องค์หนึ่ง พระมหากษัตริย์องค์นี้ท่านมีความสามารถ มีปรีชา
ท่านต้องการที่จะได้สัมผัสกับประชาชน ชอบที่จะแก้ปัญหา วันหนึ่งท่านตรัสต่อคนบริวารว่า เงินทองที่
เรหากันทุกวันนี้เอาไปไหน ทุกคนนิ่งงัน ท่านบอกว่าถ้าใครตอบได้ท่านจะให้ทองเท่าลูกฟักแต่
ถ้าใครตอบไม่ได้ถูกโบยสามสิบที ก็สั่งให้ทหารออกประกาศว่า เงินทองหาได้แล้วจะเอาไปไหน
เงินทองหาได้แล้วจะเอาไปไหน เพียวโรจนาบ จใครก็ได้จะให้ทองเท่าลูกฟัก ถ้าใครแก้ไม่ได้
เอาดักดาถูกโบยสามสิบทีก็ยกทหารออกโฆษณา วันที่ห้าของสัปดาห์จะมีการแก้ปัญหากัน ต่างคนต่าง
ก็มาขึ้น เช่น พวกเสนาบดี ข้าราชการบริวาร คนไหนมีสติปัญญาดี ก็มาสมัครรับหนึ่งคือ ครอบครัว
นายทิม ภรรยาชื่อ พัน แต่งงานกันแล้ว มีอาชีพตัดไม้ขาย ไปตัดไม้และเอามาเผาผ่านขายทำ
อยู่อย่างนั้นมานานแล้ว ทหารเพียวโรจนาบเขาได้ยินด้วย พอถึงวันกำหนดแก้ปัญหาก็เข้าเมืองถาม
ทีละคนว่า เงินทองหาได้แล้วจะเอาไปไหน บางคนบอกฝากธนาคารเพื่อเอาดอกเบี้ยกินดอก พาไป
สร้างตึก พาไปสร้างรถ พาไปซื้อที่ดิน พาไปสร้างสิ่งที่เราต้องการ พาไปซื้อวิมานที่อยู่ของคน
คนที่ตอบอย่างนี้พาไปเยียนสามสิบที เจ้าเมืองบอกว่าพวกนี้โลกเป็นข้าราชการเสียเปล่าไม่มี
เหตุผลก็มีรองบุรีหิต แสดงว่าเป็นคนสำคัญที่อยู่ด้วย ที่ให้นายทิมไปหนึ่งอยู่ด้วยถามว่าแกมีอาชีพ
อะไร นายทิมบอกว่า ผมตัดไม้เพื่ออ่อนขายทำเป็นพื้นขายประทังชีวิต เจ้าเมืองถามว่ามาแก้ปัญห
กับเขาด้วยหรือ ทิมตอบว่ามาแก้ด้วย เจ้าเมืองถามว่าเงินทองท่านหาได้มากมาย ท่านจะเอาไป
ไหน นายทิมบอกว่าเอาไปไว้สี่แห่ง แห่งแรกฝังดิน แห่งที่สองทิ้งน้ำ แห่งที่สามใช้หนี้สิน เพื่อน
ชนกันหัวเราะและว่าพวกนี้ติดเขากี่ร้อยชาติ เอาเงินไปทิ้งน้ำ เอาเงินไปฝังดิน พวกนี้บ้าแน่นอน
เจ้าเมืองบอกว่าให้เฉลย พอเฉลยนายทิมว่าเงินฝังดินเงินทำบุญ เราทำบุญแล้ว เราไม่เห็นว่าเป็น

อยู่ไหน เงินทั้งห้าคือเงินเอามาเลี้ยงครอบครัว เลี้ยงเพื่อน เพื่อนขอข้าวต้ม เพื่อนขอเหล้า เพื่อนขออาหาร เพื่อนขออะไรทั้งหมด นั่นคือเงินทั้งห้า ที่นี้เจ้าเมืองถามว่าเงินทั้งห้าเงินนี้เงินคืออะไร นายทิมตอบว่า เงินทั้งห้าเงินนี้เงิน คือ เงินที่ให้ผู้มีพระคุณ ใช้กันไม่หมดๆให้พ่อให้แม่ ให้ครูอาจารย์ ให้ตัวเอง ให้ลูกให้ภรรยา เงินทั้งห้าเงินนี้เงินไม่หมด อย่างเช่น พ่อแม่ตายจากเราไปแล้ว เป็นเวลาปีสิบปีแล้ว ยังต้องทำบุญให้ท่าน เขาเรียกว่าเงินทั้งห้า เจ้าเมืองได้ฟังก็ว่าเออคนนี่ฉลาด คนนี้หาเงินใช้ในสิ่งที่ถูกต้อง เมื่อหาเงินใช้ในสิ่งที่ถูกต้องแล้ว นี่ถ้าเป็นข้าราชการจะไม่คดโกง จะไม่ทุจริต เพราะใช้เงินถูกจุด เจ้าเมืองยกทองให้เท่าลูกพี่แล้วก็แบ่งสถานที่แห่งหนึ่งให้เป็นที่พักมาหาภิกษุ นายทิม นายทิมคนนี้เมื่อได้ของแล้ว ทองก็เอาไปขายได้ช่วยภรรยาเข้ามาอยู่สร้างฐานะดี แล้วมาตอบสนองบุญคุณของเจ้าเมือง จนมาเป็นคู่ที่ใกล้ชิด เท่ากับมาเป็นผู้ติดตามเช่น พระอาณัติ ติดตามพระพุทธเจ้าตลอดเวลา

1.18 ชื่อนิทาน สี่พี่น้อง

ประเภทนิทาน คติ
ผู้บอกข้อมูล นางพุม นาคเพชร อายุ 84 ปี อยู่บ้านเลขที่ 70/1 หมู่ที่ 7 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาไม่ได้เรียนหนังสือ อาชีพ ทำนา

เนื้อความนิทาน

มีครอบครัวหนึ่งมีลูก 4 คน ยากจนมาก เมื่อพ่อแม่ตายไปแล้ว ลูกคนเล็กอายุยังน้อย พี่ ๆ จึงเอาไปฝากท่านในวัด อยู่มาคนเล็กโตขึ้นเป็นหนุ่มได้งานที่ดี เพราะได้ศึกษาเล่าเรียนกับท่านในวัด ส่วนพี่ 3 คน ก็โตเป็นหนุ่มแต่ยังไม่มีครอบครัว พี่คนที่ 3 จึงออกเดินทางไปเยี่ยมน้องคนสุดท้อง พอไปถึงราชวัง ไปถามทหารที่เฝ้าประตูวัง บอกว่าจะมาเยี่ยมน้องชาย แต่น้องชายไม่รับว่าเป็นพี่ตัวเอง สั่งให้ทหารวังขับไล่ออกจากวัง จึงเดินทางกลับบ้านมาบอกพวกพี่สองคน พี่คนโตและน้องสองคน จึงออกเดินทางไปหาน้องชายใหม่ แล้วหมอบคลานเข้าไปหาน้องชายมือไหวแล้วพูดว่า เมื่อเจ้าครองเมืองพยายาล กินข้าวกับหมูเหียงแหม กินข้าวกับบอน เพื่อเตือน

ความจำนอง แล้วห้องชายถามว่า มาจากไหนพี่ชายก็เล่าเรื่องให้ฟัง เมื่อทราบว่าเป็นพี่ชาย ห้องก็รับไว้เป็นทหารอำมาตย์ในวัง พวกพี่ ๆ ก็มีความสุขตลอดมา

หมายเหตุ หูเหียงแหก หมายถึงโรงหรือให้แตกแล้วนำขึ้นส่วนนั้นมาใส่ห้ำดื่มได้

1.19 ชื่อนิทาน เล่ห์นางสิบสองกล

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายรื่น ชูโรสด อายุ 69 ปี อยู่บ้านเลขที่ 76/2 หมู่ที่ 9
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

โซ่ชายจักรกฤษเป็นบุตรของกษัตริย์พระองค์หนึ่ง เมื่อพระมารดาสิ้นพระชนม์ ราชบิดามีพระชายาใหม่ ชื่อว่านางสิบสองกล โซ่ชายจักรกฤษโตเป็นหนุ่ม รูปร่างสง่างามน่ารัก ทำให้นางสิบสองกลหลงใหลยิ่งนัก อยากจะได้มาเป็นสามี แต่โซ่ชายจักรกฤษไม่เล่นด้วย อยู่มาวันหนึ่งมีข้าศึกมาล้อมเมือง กษัตริย์รับสั่งให้พระโอรสออกสู้รบรักษาเมืองแทนพ่อ นางสิบสองกลทุลัดตาทนไม่ต้องการให้ออกรบ ทูลว่าฝีมือยังด้อย จะไปแพ้ข้าศึก ให้กษัตริย์ไปรบเองเพราะมีความชำนาญ กษัตริย์หลงกลเห็นด้วยจึงออกรับมือข้าศึก ฝ่ายนางสิบสองกลแม่เลี้ยงได้โอกาสจึงบอกพระโอรสว่าให้ไปซ่อมปราสาทของนางให้เรียบร้อยป้องกันข้าศึก แม่เลี้ยงได้โอกาสกอดพระโอรสและบอกว่าที่มาแต่งงานกับพ่อเจ้าหนี้ ไม่ได้คิดรักพ่อเจ้าหรอก หวังเพียงแต่จะอยู่ใกล้เจ้าอยากได้เจ้านี้แหละเป็นพระสวามี ลูกเลี้ยงบอกว่าไม่ได้ เมื่อมาเป็นแม่ก็เป็นแม่จริง ๆ ในที่สุดก็ลอบลักัน ลูกเลี้ยงก็มีกำลังมากกว่าหนีออกมาได้ แม่เลี้ยงอายแสนอาย คิดอาฆาตแต่เนิ่น คอยคิดหากลอุบาย เมื่อพระราชานะตีกกลับมาทางสิบสองกลทุลัดตาทูลกษัตริย์ ให้ทหารไปตามพระโอรสมาโดยกล่าวหาความผิดที่ได้กระทำให้ราชาทรงทราบ จะให้พระราชอาเณตแก่โซ่ชายจักรกฤษให้จงได้ พระราชาทรงเชื่อพระโอรสมากกว่า นางสิบสองกลที่เป็นภริยาคิดกลอุบายและยื่นคำขาดกับสามีว่า หากพระราช

ไม่มาพระโอรส ตัวเองจะกินยาตาย เมื่อยกแก้วขึ้นกินยาก็อให้พี่เลี้ยงแก้มัดแก้ยาเสีย พระราชาทรงเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง มิฉะนั้นนางสิบสองกลคงไม่คิดฆ่าตัวตาย จึงสั่งประหารพระโอรสไชยไชยชัยมีพี่เลี้ยง 3 คน คนหนึ่งเข้ามาทูลว่าจะประหารก็ไม่ว่า แต่จะเสานิทานให้ฟังสักเรื่อง กษัตริย์ก็บอกว่าเอาเล่าไปเถอะ ไชยไชยเล่าว่า มีหญิงคนหนึ่งสิบสองกล นางมักทำที่เป็นไข้เมื่อต้องการคบชู้ โดยบอกให้สามีไปหาหมอมารักษา นางสามีไปหาหมอเมื่อสามีไปแล้ว นางก็แอบคบชู้ เอาชู้มานอน นางมักทำเป็นไข้บ่อย ๆ เพื่อให้สามีไปหาหมออยู่บ่อย ๆ เช่นนั้น เพราะกลของผู้หญิงสามีไม่รู้จะหาอย่างไร ก็เข้าไปในวัด บอกพระท่านว่า ภรรยาของตนเป็นไข้เจ็บสาหัสสาร พระท่านในวัดต้มยามาให้ดื่มหนึ่ง แต่ยา นั้นขมมากกินไม่ได้ และเสกเป่าไม้หว่านมาให้ฉันหนึ่ง พอกินยาครั้งหนึ่งก็เมื่อยหนึ่งและให้พูดว่า "กูรู้เท่ามึง(รู้เท่าทัน)" สามีก็เอายามาต้มให้ภรรยา พอภรรยาก็กินหนึ่งก็เมื่อยหนึ่ง ภรรยาเห็นว่าสามีรู้เท่าทัน ภรรยาหาใช้ทันที กษัตริย์ได้ฟังก็นึกว่ามาพระโอรสไม่ได้ เพราะหญิงสิบสองกลมาก นึกสงสารพระโอรส นางสิบสองกลโกรธที่ราชาไม่มา ไชยไชยจักรกฤษ เลบคิดหากลอุบายให้พระราชาประหารไชยไชยจักรกฤษให้จงได้ ครั้งที่สองสัมฤทธิ์ผล กษัตริย์สั่งประหารไชยไชยจักรกฤษอีก พี่เลี้ยงคนที่สองเข้ามาทูลว่าถึงจะฆ่าก็ไม่ว่า แต่จะเสานิทานให้ฟังสักเรื่อง คือ เรื่องหญิงสิบสองกลคบชู้ มีหญิงหนึ่งชอบคบชู้เมื่อสามีไม่อยู่ วันนั้นสามีอยู่ เขารู้ จะคบชู้แบบไหน เพราะได้นัดชู้ให้มาแอบอยู่ก่อนแล้ว นางบอกสามีว่า พี่ฉันอยากกินมะยม ไปซื้อลูกมะยมมากินกับห่าปลาดีกว่า สามีก็ไปเพราะความรักภรรยา ภรรยาบอกว่าพี่เก็บได้ข้างบนฉันจะขึ้นเอง สามีเลยเก็บได้ขึ้นภรรยาขึ้นเก็บบน พอเก็บได้นิดหนึ่งก็ร้องด่าทันที ว่าสามีของนางทำได้ นางขึ้นมะยมประเดี๋ยวเดียวก็เอาหญิงมานอนได้ สามีพูดว่าไม่มีผู้หญิง ภรรยาบอกว่านั่นพออยู่นั้น สามีบอกว่าฉันมึงลงมากู้ขึ้นเอง พอสามีขึ้นภรรยาก็กำมือชายชู้มานอนได้โดนไม้ต่อหน้าสามีนั้นแหละ สามีบอกว่าเก่งต้นไม้นี้มึงดูซิ เมื่อมึงขึ้นมึงเห็นกูเอาหญิงมานอน เมื่อกูขึ้นกูเห็นมึงเอาชายมานอน ภรรยาบอกว่าที่ไหนพี่ฉันเก็บลูกมะยมอยู่ สามีบอกว่าเออเก่งต้นไม้นี้ เมื่อชูเสร็จการะกิจแล้ว ก็จากไป กษัตริย์ได้ฟังก็พูดว่า เออนั่นจริง คบชู้ต่อหน้าสามีแล้วยังจับไม่ได้อีก เพราะเขาเล่นกลขึ้นก่อน ก็เลยไม่มาอีก นางสิบสองกลบอกว่าถ้าพระสวามีไม่มาพระโอรสจะยอมแทงตัวตายแน่นอน พอทำจะแทงพระสวามีก็ตะครุบไว้ทัน และบอกว่าเอาละนี้สั่งประหารเลย เพราะจะตายแทนเป็นความจริงอีก พี่เลี้ยงคนที่สามก็เข้ามาทูลครั้งสุดท้ายเหมือนกันว่า ถึงจะฆ่าก็ไม่ว่า แต่จะเสานิทานสักเรื่องเป็นอุทานหนึ่ง กษัตริย์ว่าเล่าไป มันว่ามีหญิงสิบสองกล คบชู้เหมือนกัน อยู่มาวันนั้นจำเป็นสามีไม่ไปไหน แต่ว่าชู้ก็มารออยู่ นางถามว่าพี่เป่าปี่เป็นงาไหม พี่ลองเป่าปี่

ให้ฉันฟังดูหน่อยว่าเพราะอะไร ฉันกำลังหาหนอนสามีบอกว่า ถ้านางได้ฟังเสียงบี คงต้องหลับ
แน่นอน ว่าแล้วก็หยิบปี่ให้สามีเป่า มันก็หนอนเอาตรีชะเกยตักสามีฟังเสียงบี ภรรยาพูดว่า นี่ถ้าฉัน
เอาผ้าพันตาพี่ พี่เป่าปี่ได้ไหม มีอคลารูปี่ถูกหรือเป่า สามีบอกว่ายังคลำถูก ภรรยาว่าฉันว่านาง
ไม่ถูกเลยเอาผ้าพันตาสามี พอพันตาสามีแล้ว สามีก็เป่าปี่ รอดนึกว่าภรรยายังฟังอยู่ ถึงผ้าพัน
ก็ยังเป่าถูก ภรรยาบอกว่าเพราะจังพี่ ขณะเดียวกันภรรยาเรียกขี้ม่านนอนด้วย นอนเกยตักสามีอยู่
อย่างนั้น เมื่อรู้สึกง่วงแล้วก็จากไป ภรรยาบอกว่าพี่ชำนาญจริง ฉันเอาผ้าปิดตาแล้วพี่ยังเป่าถูก
กษัตริย์เลยไม่เชื่อนางสิบสองกล ยกโทษให้ลูกชาย

1.20 ชื่อนิทาน ชวนาพาชา

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายจรูญ ทองประสม อายุ 64 ปี อยู่บ้านเลขที่ 54 หมู่ที่ 9
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีสามีภรรยาคนหนึ่ง อาชีพทำนา เลี้ยงควายไว้ไถนาด้วยควาย คอยเลี้ยงของด้วยควาย
ออกไปทำนาภรรยาจึงควายเดินหน้าหน้า สามีแบกไถเดินตามหลัง พอไปถึงนาสามีครอบไถ ภรรยา
จึงควายหน้าหน้า เพราะควายเพิ่งฝึกไถนา ไม่ชำนาญในการทำงาน ในระยะแรกภรรยาจึงควายหน้าหน้า
เพื่อนำควายเข้ารูปรอยของงาน ไถไปได้ 4-5 รอบ บังเอิญพานไถหลุดโดยคนผู้ไถไม่รู้เรื่องในขณะที่
ที่เดินตามหลังควายไป ก็เห็นว่าพานไถไม่ขาด จึงบังเกิดความสงสัย จึงยกไถขึ้นดู ปรากฏว่าพานไถ
หลุดสูญเสียแล้ว เมื่อสามีเห็นเช่นนั้น จึงบันดาลโทสะหาว่าภรรยาไม่ดู จึงบันดาลโทสะจะกระชก
ภรรยา ฝ่ายเจ้าภรรยาเห็นว่าตัวเองไม่ผิดจึงถวยวาย เกิดทะเลาะกันขึ้นจนเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่
ทำนาต่อแดนกันมาห้ามปราม ฝ่ายเจ้าสามีจึงบอกเพื่อนบ้านว่าภรรยาไม่ดู ฝ่ายเจ้าภรรยาก็ตอบ
ว่าตัวเขาเองเป็นผู้จูงควายเดินหน้าหน้าจะเห็นอย่างไร ฝ่ายสามีทำไม่ดูเพราะไถอยู่เอง เกียง

กันไปเสียงั้นมา สามี่จึงกระโดดจะตบกรรยา แต่เพื่อนบ้านได้ห้ามปรามไว้ทัน แล้วเพื่อนบ้านบอกว่าให้ไปนอนคิดดูว่าใครผิดใครถูก

1.21 ชื่อนิทาน นายสิทธิ์ นายเสน ยี่สุน ทองใบ

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายบุญถึง แก้ววิเศษภาค อายุ 66 ปี อยู่บ้านเลขที่ 8/2 หมู่ที่ 11
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

นายเสนมีการหย่าชื่อยี่สุน ทองใบเป็นการหย่าของนายสิทธิ์ นายเสนไม่มีอะไรจึงไปขอเงินนายสิทธิ์ ถามนายสิทธิ์ว่า มีเงินบ้างหรือไม่จะขอยืมสักนิด นายสิทธิ์ไม่ค่อยมีเงินมีแต่ทอง จึงขัดเพื่อนไม่ได้ จึงไปหยิบมาแต่เพียงให้ไปร่อนหนึ่ง เมื่อได้เงินแล้ว นายเสนก็เดินกลับมาเทวดาที่อยู่ใต้ฟ้าโผล่ เทวดายังตามมาถามว่า ภรรยาของนายสิทธิ์มีอะไร และการหย่านายเสนมีอะไรบ้างนายสิทธิ์ให้เงินเข้ามาแล้วไม่ใช้หรือ แต่นายเสนก็ได้ขอเงินเทวดาอีก เทวดาก็ถามว่าภรรยาของนายเสนยังโผล่ นายเสนโหมกก็ด่าเทวดา อะไรต่ออะไรมากมาย ทว่าพลกอลวงพอได้กินข้าวสุกข้าวเย็นแล้วสบายใจแหละ เทวดาเห็นว่าไม่เข้าไหนก็หักคอأيายเสน ส่วนยี่สุนเมื่อนายเสนตายแล้ว ก็คิดการว่าจะอยู่บ้านจะไม่ขายกิจการ แม้สามี่พ่อสามี่มาเยี่ยม ยี่สุนทันท้าดาเหมือนผีพราย ต้าว่าไปหัว แยกมาก็ต้าส่งต้าคนเฒ่าคนแก่ ทำให้นายเสน และยี่สุนไม่เจริญ เพราะเหตุนี้เอง ส่วนนายสิทธิ์อีกคนเทวดาก็ตามมาถามว่า ทองใบยังมีอะไรบ้างนายสิทธิ์ก็ตอบตามความจริงทุกอย่าง นางทองใบเป็นคนดี เมื่อสามี่กลับมาจากทำงานล้างเท้าให้เมื่อถึงบ้านใด ก่อนจะนอนให้สามี่ 3 ที เทวดากองเงินให้ว่าภรรยาปฏิบัติดี ทำให้นายสิทธิ์ได้มั่งคั่ง คนโบราณว่าได้ภรรยาดีสมควรได้กำไร ได้ชู้ปาก ถ้าภรรยาชั่วจะตกอับไม่เจริญ เพราะคำชั่วเป็นสิ่งที่ใคร ๆ ไม่ต้องการ

1.22 ชื่อนิทาน คนไม่เชื่อพระ

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายทวน เขียวแก้ว อายุ 61 ปี อยู่บ้านเลขที่ 82 หมู่ที่ 11
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

ยังมีพระพุทธรูปหนึ่ง ออกธุดงค์ตามป่าตามเขา ตามห้วย ตามหนองตามวัดร้าง พระพุทธรูปเมื่อธุดงค์ในป่าก็พบทองมาก พระพุทธรูปก็ไม่เอา เพราะเป็นพระพุทธรูปบริสุทธิ์จริง ๆ ก็เดินมาระหว่างทางพบมาณพ 3 คน ก็ถามมาพทั้งสามคนว่าไปไหนกัน มาขอตอบว่าไปข้างหน้าทั้งสามคนก็ตอบพร้อมกัน ท่านว่าอย่าไปเลยทางข้างหน้านั้น ถ้าไปทั้งสามคนก็จะตายหมด มาขอทั้งสามคนว่าเราผิดอะไร ไม่ได้มีเรื่องกับใคร ท่านว่าถ้าไม่เชื่อก็ไปดู มาขอทั้งสามคนไปพบทองในป่าที่พระพุทธรูปพบมาก่อนแล้ว ทั้งสามคนเลยกอบเอาทองตามต้องการ แต่ความโลภจะเอาอีก มาขอคนที่หนึ่งและคนที่สองออกอุบายให้คนที่สามไปเอาผ้าที่ขานมาขนทอง คนที่สามก็เชื่อก็เดินกลับไปบ้าน มาขอคนที่หนึ่งและคนที่สองบอกว่า เมื่อมาขอคนที่สามกลับมา เราเอามัดพันคอให้ตาย ส่วนมาณพคนที่สาม เมื่อมาถึงบ้านแล้วก็กินข้าวจนอิ่ม แล้วดัดข้าวหอโรยยาพิษลงไปด้วย เมื่อมาขอคนที่สามมาถึงปากหลุมทอง ทั้งสองคนช่วยกันเอามัดพันคอคนที่สามจนตาย แล้วลงมือกินข้าวหอ พอข้าวตกถึงท้องมาณพทั้งสามคนก็ตาย เลยตายหมดทั้งสามคน นั้นแหละไม่เชื่อพระถ้าเชื่อพระก็ไม่ตาย

1.23 ชื่อนิทาน นายโจร

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายชื่น หอยชูต อายุ 59 ปี อยู่บ้านเลขที่ 78 หมู่ที่ 11
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เพื่อความนิทาน

นายโจรอยู่ในป่า มีลูกสาวหนึ่งคน ลูกสาวไม่สบาย จึงไปหาหมอ ไปพบยายแก่ ยายนั้นกลัวนายโจรถูกนายโจรบังคับให้มา ยายก็เดินมาแล้วเห็นว่าเมื่อดังมาตลอดทาง จนถึงบ้าน นายโจร แล้วทำการรักษาลูกสาวนายโจร โดยอาศัยยาสมุนไพรรักษา อยู่บ้านนายโจรหลายวัน ก็วิ่งออกไปนอกบ้านมา ก็เดินทางกลับบ้านตามรอยเท้าที่ออกไป พอลงถึงบ้านกับบอกลูกชายว่า ลูกสาว นายโจรป่วยมาก ให้ลูกชายไปบ้านนายโจร ตามรอยเท้าที่ออกไป พอลงถึงบ้านนายโจร ก็พบกับลูกสาว นายโจร ลูกสาวนายโจรก็รัก เพราะตัวเองสาวแล้ว ก็ได้ได้เสียกันก็อมเอาไว้ อยู่มาลูกสาว นายโจรท้องแต่ไม่มีสามี นายโจรสงสัยก็ออกไปเที่ยวในป่า ก็พบสามีภรรยาคนหนึ่ง พอได้ยินเสียงคน มานายโจรแอบไม่ให้สองสามีภรรยาเห็น แอบดูสองสามีภรรยาอาบน้ำในหนองน้ำ ขณะที่อาบน้ำ ภรรยาก็เอาช้อนออกมาไม่ให้สามีเห็น พอสามีขึ้นจากหนองน้ำ ภรรยาก็ให้ช้อนอาบ อาบเสร็จก็ ใจสรวนผม นายโจรเห็นแล้วก็ไม่ว่าอะไร นายโจรถามว่าไปไหน เมื่อก่อนมีสามคน แต่ตอนนี้ เหลือสองคน ก็บอกว่าไม่รู้จะไปไหนเที่ยวไปเรื่อย ๆ นายโจรชวนมาเที่ยวที่บ้านของนายโจร แล้ว ก็ให้ลูกสาวหุงข้าวให้จัดสารับ 6 ที่ ลูกสาวก็สงสัยว่า คน 4 คน แต่จัดตั้ง 6 ที่ มันแปลก ลูกสาว ก็ทำตาม พอหุงข้าว นายโจรก็บอกว่าให้เอาช้อนจากผมมากินข้าวด้วย ก็เอาออกมาเพราะนาย โจรรู้ ลูกสาวก็เหมือนกันให้ช้อนออกมาที่อมอยู่ ก็ได้กินข้าวทั้ง 6 คน นายโจรแต่ไม่รู้เท่าทันลูก ชายคนนั้นก็เหมือนกันไม่รู้เท่าทันภรรยา มันรักภรรยาเกินไป เอาภรรยาไว้ในมวผม เลยก็อม ทุกอย่าง โจรก็อมทั้งลูก ชายนั้นก็อมทั้งภรรยาออกบวชทั้งสองคน

1.24 ชื่อนิทาน ลูกเศรษฐี

ประเภทนิทาน

คติ

ผู้บอกข้อมูล

นายหุ่น พิบูลย์ อายุ 80 ปี อยู่บ้านเลขที่ 813/1 หมู่ที่ 13

ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาเรียนหนังสือวัด อาชีพ ทำนา

เนื้อความนิทาน

มีลูกเศรษฐีสี่คน ทั้งสี่คนถูกอัยยาดัยกัน ลาพ่อแม่ไปเที่ยวแห่งเดียวกัน เที่ยวไปทุกที่ทุกแห่งแล้ว ไปเรือนพ่อค้าผู้ขายของ ไปถึงพ่อค้าว่าเจ้าอย่าไปคบลูกชาวนา ทั้งสี่คนนั้นจึง ไปคบลูกชาวสวน ชาวสวนว่าอย่าไปคบพ่อค้านั้น มันชี้เหยี่ยว จะกินอะไรไม่ค่อยกินลูกเลยไปคบ ลูกชาวนา ชาวนาว่าอย่าคบลูกพ่อค้าหรือลูกชาวสวนแต่ละคนก็ไปคนละทิศละทาง พ่อแม่ไม่ให้คบทั้งหมด ไปตั้งพลับพลาอยู่ สมัยก่อนมีป่าอยู่มาก คนหนึ่งทำงาน คนหนึ่งถางป่า คนหนึ่งอยู่บ้าน คนหนึ่งเป็นพ่อค้า แยกกันอยู่ทั้งสี่คน พ่อค้านั้นไปขายของหาเงิน สังคนอยู่บ้านว่าใครมาขายอะไรให้ซื้อไว้แต่อย่าซื้อไว้มากเกินไป อยู่มา ๆ เพื่อนคนหนึ่งไปถางป่า ปลุกผัก ทำไร่ เขาทำแข็งแรงเศรษฐีชาวนานั้นอยู่บ้านสองคน คนหาเงินได้มา ก็เอามาให้เพื่อซื้อกับข้าวทุกสิ่งทุกอย่าง คนที่หาเงินได้มา 200 บาท หรือ 100 บาท หรือ 50 บาท ให้เงินแล้วถามว่ามีซื้ออะไรวันนี้ คนอยู่บ้านว่าเขามาขายของดีซื้อตั้ง 75 บาท ยังเงิน 50 บาท เราค้างเขา 25 บาท ผู้หาเงินก็ตกใจหาไป ๆ เขาย้ายมากกว่ารายได้ พ่อค้าว่าเรายกเลิกกันที่ เจ้าอย่าจ่ายให้มาก จ่ายให้หย่อนก่อนเมื่อก่อนเรามีอะไรติดก็แบ่งปันกันกิน ถ้ามาจ่ายมากอย่างนี้อยู่กันไม่ได้แล้วละ ในที่สุดก็แตกแยกไปคนละทิศคนละทางไปหากินกันคนละทางเกิด ไปหาลูกหากรรยา พอลอกไปแล้วเศรษฐีพ่อค้าร่ำรวยมีเรือสำเภา มีอะไรต่ออะไร เพื่อนมันรู้ว่า เพื่อนร่ำรวยก็ไปหา ไปถึงมีคนเฝ้าประตู เขากถามว่าไปไหน เพราะเห็นว่ามันผ้าขาด เพื่อนตอบว่าไปแล้ไอ้เกลอที่เป็นเศรษฐี เขาก็ไม่ให้เข้า เศรษฐีสังว่าไม่เข้า วัธธมารสังสัง จึงคบคนนั้นมาว่าปลามว่าไว้ได้หมะขาม ชาวเจ้าอย่าไว้มันกิน มันเสียหิวก็รู้ตบมะขามกินจนหมดสิ้นแล้วเลื่อนไปตบมะขามใหญ่อีก เขาก็กินไม่หมด คนของเศรษฐีไปบอกเศรษฐีว่า เขากินไม่หมด เศรษฐีสังให้พาตัวมาหา โดยสังคนให้ทำของกินไว้มากมาย พอเห็นหน้ากันชายนั่นว่า เจ้าทำเราเจ็บจริงหนา เศรษฐีว่าไม่ต้องมาพูดอะไร กินเสียก่อน นี่เหละไอ้เกลอเล็กก่อนใหญ่ เราเคยให้เจ้าอยู่เรือน ให้เรา 20 บาท เจ้ากิน 50 บาท ได้ 50 เจ้ากิน 100 ไม่เจ็บหาย เราได้เลิกเพราะเจ้าไม่ดี ว่าแล้วเศรษฐีแบ่งเรือน แบ่งไร่ให้ พอได้ยั้งชั่ว

1.25 คนไม่รู้กฎหมายจับบาบ

ประเภทนิทาน คดี

ผู้บอกข้อมูล นายหมึก บุญแก้ว อายุ 81 ปี อยู่บ้านเลขที่ 396 หมู่ที่ 13
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อาชีพ ทานา

เนื้อความนิทาน

นานมาแล้วมีเศรษฐีคนหนึ่งร่ำรวยมาก เศรษฐีคนนี้เป็นบาบุญไม่ทำ อยู่มาไม่นาน
แกก็ตาย แกมีลูกชายคนหนึ่งก็เป็นเศรษฐี เมื่อเศรษฐีตายแล้วจะไปเกิดในสวรรค์ก็ไม่ได้เพราะ
บาบาก็ไม่ทำบุญก็ไม่ทำ จะไปเกิดนรกแกก็ไม่ไปสวรรค์ก็ไปเกิดไม่ได้ เพราะแกไม่ทำบุญให้ทาน
สัตว์ เลยไปเกิดในที่กองยาจก เป็นพวกขอทาน เศรษฐีเมื่อไปเกิดในคนขอทานก็มีคนยากจน ขอ
ทานก็ไม่ได้ ก็คิดว่ากาลกิณีเข้ามาอยู่บ้างจึงแยกคนท้องไว้ต่างหาก ให้หากินเอง ก็ทำให้จนไปอีก
เมื่อคลอดลูกออกมา ลำบากมากไม่รู้หากินอย่างไร อยู่มาลูกก็โตขึ้นอายุได้สักห้าขวบ แม่พูดว่าแม่
เลี้ยงไม่ไหวแล้ว จึงไปหากินเองเถอะ ลูกเลยเที่ยวหากินเอง แม่ก็ไม่ดูนะ แม่ก็อยู่ตามประสาแม่
ไม่ให้เข้าสังคม ก็เลยเดินป่าไปพบพระพุทธรูปเจ้า พระพุทธรูปเจ้าถามอาหนว่า คนขอทานนั้น
หนักเศรษฐีผู้รวยที่สุด ไม่ทำบุญสุนทาน ไปเกิดในนรกก็ไม่ไป สวรรค์ก็ไม่ได้ไป ให้ไปหาลูกสิ ลูก
ไม่รับบอกว่าไม่เข้าพ่อ ไม่ให้เข้าเขตบ้าน ก็ถามว่าทำอะไรได้บ้าง พ่อเห็นพระพุทธรูปเจ้าก็ระลึกได้
ทันที บอกว่านั่นแหละลูก ลูกว่าพ่อตายไปสามสี่ปีแล้ว เกิดมาตัวเท่านี้แล้วก็ยังไม่เชื่อ ก็เลยไม่ให้
ขอทานนี่กินอะไร ลูกว่าถ้าจริงทำอะไรได้บ้าง เศรษฐีบอกว่าทำได้ ของที่ฝังไว้ตรงนั้นตรงนี้
ยังเยอะ ป่านกุดตรงนี้แหละขุดลงไปสิ ตรงนั้นตรงนี้ขุดลงไป พ่อลูกได้สมบัติก็รับท่านเศรษฐีเข้าไป
อยู่ด้วย

1.26 ชื่อนิทาน คนลืมนอนข้ามวันไม่ลืมข้ามได้

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นางด้บ บุญประกอบ อายุ 81 ปี อยู่บ้านเลขที่ 418/1 หมู่ที่ 13
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาไม่ได้เรียนหนังสือ อาชีพทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีเศรษฐีคนหนึ่งมีลูกสาวสามคน ไปเที่ยวในป่าสองคน อีกคนหนึ่งเป็นไข้ไปไหนไม่ได้ สองคนวิ่งข้ามดงไม้ คนหนึ่งว่าไม่ลืมให้ข้าม แต่คนลืมนอนข้าม สองคนพี่น้องไปพบชายคนหนึ่งเป็นคนไร้โรค ถึงเวลาพี่สาวก็กลับบ้าน แต่น้องคนสุดท้ายไม่ได้กลับบ้าน เพราะได้เกิดชอบพอกับชายหนุ่มนั้น พ่อแม่ทราบเรื่อง ก็ไล่ลูกสาวสุดท้ายไม่ให้เข้าบ้าน บอกว่าให้ไปอยู่กับชายคนนั้น สองคนสามีภรรยาเมื่อได้กันแล้ว ก็ไม่รู้จะอยู่ที่ไหนกัน ก็ไปนอนใต้โคนไม้ไทร นางบอกสามีว่านอนเกาะเรานอนไม่หลับ งูกับปลาไหลก็พูดกันว่า ให้งูเฝ้าเงินทองอยู่ที่นี้ ปลาไหลจะออกไปหากิน พอรุ่งแล้วภรรยาก็บอกสามีว่า ไปหาซื้อไก่มาปัดรู อย่าให้ปลาไหลเข้ามา ปลาไหลเข้ามาไม่ได้ก็ตาย งูอยู่ในรูออกมาไม่ได้ก็ตาย สองสามีภรรยาได้เงินได้ทองก็มีความสุข ก็กลับบ้าน กลับเผื่อง พ่อแม่ก็ยังไม่พอใจสามีบอกภรรยาว่า ให้งูอยู่ที่นี้เราจะไปหาลูกสักคน ภรรยาอยู่ข้างหลังก็ว่าดี ถ้าสามีได้ลูกมาสักคนแล้วดี หาลูกไร้สักคน หาบ่าวไร้ครึ่ง หาช้างไร้สักตัว สั่งภรรยาแล้วสามีก็ไป พ่อดีโนรามาเล่นริมคลองภรรยาก็ไปกับพวกโนราที่ไม่รู้จักกัน ไปถึงก็ผูกรั้งกับพวกโนราอยู่มา ๆ ภรรยาก็กลับมา แต่คนผู้ชายที่เป็นโนราให้แหวนมาวงหนึ่ง ชายนั้นบอกว่าถ้ายากจนเอาแหวนนั้นไปขาย อยู่มา ๆ นางก็ตั้งครรภ์ได้ลูกก็เอาแหวนนั้นผูกมือให้ลูก เมื่อสามีกลับมารู้เรื่องราวโดยตลอด แต่ก็ให้อภัยภรรยา เพราะมันผิดไปแล้วไม่รู้จะทำอย่างไร เข้าหาหมอที่ว่าคนลืมนอนข้ามวันไม่ลืมข้ามได้

1.27 ชื่อนิทาน พระคุณแม่

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายปลอด เพชรอนันต์ อายุ 70 ปี อยู่บ้านเลขที่ 613/1 หมู่ที่ 13
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ หมอ

เนื้อความนิทาน

มีชายคนหนึ่งยังไม่มีลูกและภรรยาเป็นเวลานาน พอได้ภรรยา ภรรยาเป็นคนใจ
ทรมาน อยู่มาวันหนึ่งจึงให้แม่อยู่กับภรรยา สามิไปทำงาน อยู่ข้างหลังปัสสาวะให้ภรรยารับการขู่ด่า
ให้แม่ได้รับประทาน สามิได้ดื่มไข่ไก่ไว้ให้แม่ ภรรยาใจทรมานกลับเปลี่ยนเอาลูกมะพร้าวให้แม่ แม่
ก็ด่า ๆ มีหมี่ไข่ไข่ไก่ เป็นลูกมะพร้าว แม่ก็ไม่กิน เมื่อสามิกลับมาจากทำงาน แม่บอกว่ามีหมี่ไข่
ไข่ไก่ มีหมี่เป็นลูกมะพร้าว พอสามิไปดูในจานเป็นไข่ไก่ สามิสงสัยว่ามีหมี่อย่างไร พี่ไข่ไก่หมี่อยู่
ครบเหมือนเดิม แต่มาวันหนึ่งก็สงสัยเพราะภรรยาบอกสามิว่า แม่ให้หลงลืมแล้ว ไข่ไก่ไม่ได้แม่หลงแล้ว
ต้องพาไปเผาเสีย ธรรมดาคนที่หลงภรรยาคนนั้น ก็เลยนั่งปรึกษากันว่าจะต้องพาแม่ไปเผาแล้วก็
จัดแจงตักหีบศพเข้า แล้วพาแม่ไปเผา ขณะพาแม่ไปเผานั้น ก็ลืมไม้ขีดไฟ พอพาตั้งที่ป่าช้าให้สามิ
มาเอาไม้ขีดไฟ ภรรยาไม่กล้าอยู่ ถ้าให้ภรรยาพาเอาสามิไม่กล้าอยู่ ก็เลยมาทั้งสองคน จึงให้แม่
อยู่คนเดียว แม่เห็นเจ็บ ๆ ก็ย่องออกจากโรงเสีย มาแอบอยู่ในโพรงไม้ใหญ่ต้นหนึ่งขณะนั้นมีพวก
โจรมาหนึ่งหีบเงินทองกัน ก็พูดจุกจิก ๆ ว่านับได้เท่านั้นเท่านี้ ก็นับเงินขึ้นทองกัน ยายแกฟังว่า ได้
คนเท่านั้นเท่านี้ แกก็ว่า เอะได้มาก ๆ บัณฑิตยายบ้าง พวกโจรได้ยินเสียงคิดว่า สงสัยหนีลอบก็
เลยตกใจวิ่งหนีกันหมด ทั้งเงินทอง ยายก็คลำไปพบเงินทองเข้า ก็เก็บถุงเงินทองนั้นมา กลับมา
บ้านก็มีคนมาส่งที่บ้าน พบลูกพอดิ ลูกถามว่าเงินเอามาจากไหนแม่ แม่ว่า ลูกเอ๋ยในเมืองผีมี
เงินมาก นี่แม่ได้มาจากเมืองผี คนเรายาไปได้ไปเมืองผี จะมีเงินใช้ ภรรยาดีใจก็อย่างนั้นให้
สามิเผาเงินเสีย จะได้ใช้เงินใช้ทอง สามิก็เลยตักโลงศพพาภรรยาไปเผา ภรรยาก็ตาย แม้ที่ว่า
นี่แหละลูก นี่แหละพระคุณของแม่ ลูกเอาเงินนี้ไป เอาไปซื้อแม่ที่ตีที่เหน็ดตาม ทุกหัวเมืองไปหา
ลูกไปซื้อไปบ้านใครเขาก็ไม่ให้ เขาก็สาบแช่ง ก็เลยกลับมาบอกแม่ แม่ได้รับเกียรติยศหมดแล้ว

ไม่ได้ มีแต่คนสาปแช่งเท่านั้น เพราะฉะนั้นนี้เป็นพระคุณของแม่ที่ยิ่งใหญ่ จะหาสิ่งใดเปรียบไม่ได้
พระคุณของแม่สูงอันเลิศล้ำ

1.28 ชื่อนิทาน แสนจน

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายกล่อม รักดีกิจ อายุ 69 ปี อยู่บ้านเลขที่ 161/1 หมู่ที่ 14
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

ครั้งนั้นมีตาบยาย ปลูกรรห่ออยู่หลังหนึ่งมีอาชีพทำไร่ ปลูกรพืชผักต่าง ๆ
ตาบยายมีลูกชายชื่อไอ้แสนจน อยู่มาวันหนึ่งพวกอำมาตย์ เป็นทหารของกษัตริย์มาจับตาบยายไปหาว่า
มีความผิดจะเอาไปฆ่าให้ตาย พระมเหสีกษัตริย์ฯ ให้อำมาตย์มัดเพื่อนำไปฆ่า ไอ้แสนจนพอรู้ว่า พ่อ
แม่จะถูกฆ่า มันก็ไปหาพระมเหสีกษัตริย์ แล้วยกมือไหว้บอกว่า ข้าพเจ้าไอ้แสนจน ไ้ซื้อข้าว ย่อม่า
เลยกับคนแก่ ไม่เชื่อกันแล้ว ยังฝืนฝืนเดียวซื้อตัวเดียวไม่เท่าไรก็ตายแล้ว ม่าคนหนุ่ม ๆ
ดีกว่าพระมเหสีกษัตริย์ยอมตามคำอ้อนวอนของไอ้แสนจน จึงปล่อยพ่อกับแม่ให้ พ่อดีลูกพระมเหสีกษัตริย์
ออกมาดูด้วยเพราะไม่เคยเห็นที่เขาฆ่ากัน ก็พอดีมาเห็นไอ้แสนจน จึงขอพ่อสักคนบอกว่าอย่าฆ่าคนนี้
เลย พระมเหสีกษัตริย์ถามลูกว่าทำไม จึงไม่ให้ฆ่าคนนี้ ลูกสาวบอกว่าลูกรักกับคนนี้ ลูกสาว
วอน ๆ พ่อไม่ฆ่าก็ปล่อย พ่อจึงถามว่าคนทั้งหรีบนี้หาไม่ได้แล้วหรือผู้ชาย ลูกสาวบอกว่าหาไม่ได้แล้ว
ผู้ชายคนนี้เป็น เกณฑ์คู่ที่สร้างกันมาแต่ปางก่อน เคยได้อยู่กินกันมา ตกลงไอ้แสนจนก็ได้แต่งงานกับ
ลูกสาวพระมเหสีกษัตริย์ แม่ก็ได้สุขสบายด้วย

1.29 ชื่อนิทาน ดิษย์กับอาจารย์

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายแสง เพชรรัตน์ อายุ 63 ปี อยู่บ้านเลขที่ 177 หมู่ที่ 14
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีอาจารย์คนหนึ่ง ชื่อชาญไธธรรม มีฝีมือในเพลงดาบ มีลูกศิษย์อยู่คนหนึ่ง มีฝีมือเท่าเทียมกับอาจารย์ แต่ในความเป็นจริง อาจารย์ก็ยังมีความเหนือลูกศิษย์อยู่ดีนั้นแหละอาจารย์สอนมาหลายปีแล้ว ลูกศิษย์รู้เพลงอาวุธต่าง ๆ หมดแล้ว ลูกศิษย์ได้ประลองกับอาจารย์ มาหลายครั้งหลายคราวแล้ว ลูกศิษย์เกิดมานะเกิดทริฐขึ้นมา ก็เลยคิดว่าจะสู้อาจารย์ให้ชนะ จึงเกิดทรยศขึ้นมาในหัวใจ คิดจะฆ่าอาจารย์ เพราะตัวเองจะสถาปนาเป็นอาจารย์ต่อไป เพื่อฝึกสอนเพลงอาวุธต่าง ๆ ต่อไป จึงนัดหมายอาจารย์เพื่อจะประลองฝีมือขึ้นสูงสุดที่เขาแห่งหนึ่ง ลูกศิษย์จึงไปคอยอยู่ที่ภูเขา ต่อมาอาจารย์ก็ไปและได้ถือร่มใบคันหนึ่งด้วย ลูกศิษย์ก็เตรียมพร้อมมีดาบเป็นอาวุธ ลูกศิษย์ก็สงสัยว่าทำไมวันนี้อาจารย์จึงไม่ถือดาบมา ถือเพียงร่มมาคันเดียว ในที่สุดจึงได้ประลองอาวุธกัน ต่อสู้กันมาหลายเพลง เพลงสุดท้ายอาจารย์ก็ยื่นร่มมาให้ ลูกศิษย์ได้ก็จึงฟันร่มขาดยังเหลือแต่ก้าน อาจารย์ได้พิกที่หน้าอกของลูกศิษย์ ทำให้ลูกศิษย์พลัดตกจากภูเขา นี่เพราะดิษย์ทรยศอาจารย์จึงไว้ไม่ได้

1.30 ชื่อนิทาน เล่มแรกของผู้ชาย

ประเภทนิทาน คติ

ผู้บอกข้อมูล นายประจวบ ชูแก้ว อายุ 57 ปี อยู่บ้านเลขที่ 184/1 หมู่ที่ 14
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทาสวน

เนื้อความนิทาน

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ยังมีหญิงม่ายคนหนึ่ง สามีล้มหายตายจากไปเวลาหลายปี แต่ผู้หญิงคนนี้รักยังหวงบูชาสามี คือ มีพฤติกรรมดังนี้ ได้เก็บกระดูกสามี บรรจุโกธไว้ที่ข้างนอน เมื่อระลึกถึงการได้อยู่ร่วมกันมาหลายปี หญิงผู้นี้มีฐานะทางบ้านร่ำรวย เป็นที่ถูกอกถูกใจของผู้ชายทั้งหลาย มีผู้ชายอยู่คนหนึ่งอายุวัยกลางคนก็ได้มาหลงรักหญิงม่ายคนนี้ แต่หญิงม่ายคนนี้ก็ไม่รักผู้ชายคนไหนคนใดในหมู่บ้านเลย เพราะยังหวงและบูชาสามีคนเก่า แต่ผู้ชายคนนี้พยายามหาเสกต่าง ๆ นานาหญิงคนนี้ก็ยังไม่ชอบ ก็ได้คิดอุบายว่าจะหาอย่างไรให้ผู้หญิงคนนั้นหลงรักตนเอง ก็นึกขึ้นได้ว่ามีสุนัขได้ตายกลางทุ่ง เนื้อได้เปื่อยหมดแล้ว ก็ได้เก็บกระดูกสุนัขนั้นมาบ้านของหญิง ชายผู้นี้ได้วางแผนเอากระดูกสุนัขใส่พายมาที่บ้านหญิงนั้น ในเวลาตอนเย็นเกือบจะค่ำแล้วได้กล่าวขึ้นว่า พี่จะขออาศัยนอนบ้านน้องสักคืนได้ไหม แล้วชายนั้นได้พรรณนาว่า ตัวที่รักหวงภรรยาซึ่งภรรยาของพี่ได้ตายไปแล้ว แต่ความจริงชายคนนี้ไม่มีภรรยา จึงได้กล่าวว่า ภรรยาพี่ได้ตายไปเวลาหลายปีแล้ว พี่ยังรักยังหวง เดินทางไปไหนต่างบ้านต่างเมืองพี่ได้เอากระดูกตุ๊กตาภรรยาของพี่ใส่พายไปทุกหนทุกแห่งด้วยความรักและบูชา เมื่อพูดกับหญิงม่ายแล้ว ขอนอนพักสักคืน เพื่อเดินทางต่อไป พอค่ำแล้วก็ได้เข้านอนคนละห้องกับหญิงม่าย หญิงม่ายผู้นั้นก็ได้อธิบายว่าของฉันก็เหมือนกัน สามีฉันได้ตายไปหลายปีแล้ว แต่ฉันยังรักยังหวงได้เก็บกระดูกไว้ที่บ้านใส่โกธไว้ ชายผู้นั้นก็พูดว่า เราต่างคนต่างก็เป็นหัวอกเดียวกัน เราภรรยาตาย แต่น้องสามีตายยังรักยังหวงเหมือนกับมีภรรยามีสามีซึ่งกันและกันทานองนั้น พอหญิงม่ายหลับก็วางอุบายเอากระดูกสุนัขที่ใส่พายมา ไปวางในโกธเก็บกระดูกของสามีของหญิงม่ายนั้น แล้วก็ ทำเรื่องต่าง ๆ นานาว่าไม่พาลเลย เราทั้งรักทั้งหวงไปไหนเราก็ก็นำไปเที่ยว ไม่น่าจะทิ้งเรา เลยภรรยาที่รักแล้วบอก

หญิงม่ายว่า ภรรยาของพี่นอกใจต่าง ๆ นานาไม่รู้ไปไหนแล้วแม้เป็นกระดูก ยังพอใจได้นับประสาอะไรกับคนยังมีชีวิต หญิงม่ายก็ช่วยกันหาสักครู่ก็ได้พบกระดูกของภรรยาชายผู้นั้น ได้มาอยู่ในโรงของสามีหญิงม่ายแล้ว ชายผู้นั้นก็ทำเรื่องคร่ำครวญต่อไปอีกว่า น้องไม่หำเลยมาทิ้งพี่ มานอกใจพี่แล้วเอาสามีของคนอื่นมาเป็นคู่ครอง ทำเรื่องต่าง ๆ นานามากทำให้หญิงนั้นอ่อนใจ ชายผู้นั้นก็ถามว่า ถ้าพี่นั้นแล้วทำอย่างไรละน้อง หญิงนั้นตอบว่าฉันก็บอกไม่ถูก ชายบอกว่าถ้าเป็นอย่างนี้ได้ไม่ละน้อง สามีของน้องที่ตายได้นอกใจน้องแล้ว เขาได้มีคู่ใหม่แล้ว คือกระดูกภรรยาพี่นั่นเอง หญิงนั้นใจอ่อนตกลงกับชายนั้นเป็นสามีภรรยาในคำคืนนั้น นิทานเรื่องนี้ในทำนองที่ว่า เล่ห์เหลี่ยมของ ผู้ชาย ทำให้หญิงม่ายใจอ่อน คือ คนสมัยก่อนการศึกษาน้อย เกิดหลงเชื่อง่ายขาดเหตุผล

2. นิทานประเภทอธิบายมี 6 เรื่อง คือ

2.1 ชื่อนิทาน หัวครก ยาร่วง มะม่วงหิมพานต์

ประเภทนิทาน อธิบาย

ผู้บอกข้อมูล นายพล พังยาง อายุ 56 ปี อยู่บ้านเลขที่ 477 หมู่ที่ 1
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

กาลครั้งหนึ่งฝนแล้ง ชาตียอดน้ำจึงบังคับให้ไทยส่งน้ำไปให้ยอม สมัยนั้นภาษาชนที่จะส่งน้ำไปไม่มี ผิดกับปัจจุบันนี้ แต่ประเทศไทยยังไม่สิ้นคนดียังมีนายร่วงคนหนึ่ง ซึ่งเก่งทางไสยศาสตร์ มีวาจาดีก็ดลใจให้พูดอะไรก็ได้เหมือนปากพูด นายร่วงจึงรับอาสาชงชะลอมทำกับไม้ไผ่ ส่งน้ำไปให้ชาตียอด เป็นจำนวนมาก แต่ชะลอมทุกใบไม้ร่วงน้ำเลย กษัตริย์ยอมเห็นชะลอมน้ำส่งน้ำไม่ร่วง ก็แปลกใจจึงถามว่า ใครเป็นผู้สานชะลอมน้ำส่งน้ำมา ทหารไทยที่พาหน้าไปส่งก็ตอบว่า นายร่วงเป็นผู้ทำชะลอม กษัตริย์ยอมคิดว่าคนไทยคนนี้ฉลาดมาก เห็นที่จะไว้ไม่ได้ ชินปล่อยไว้ไม่นาน ๆ คนนี้คงจะเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง จึงสั่งให้ทหารเอกซึ่งเป็นผู้รักใคร่สามารถดำดั้นได้ ชื่อพระยา

เดโช ให้ไปตามจับตัวนายร่วมาฆ่าเสีย ส่วนทางฝ่ายไทยได้เห็นความสามารถของนายร่ว เมื่อครั้งหาชะลอมใส่ผ้าไปให้ขอม จึงตั้งให้นายร่วเป็นพระยาร่ว หรือเรียกสั้น ๆ ว่า ยาร่ว เมื่อยาร่วหรือ พระร่วรู้ตัวว่า ทางฝ่ายขอมสั่งให้พระยาเดโช ซึ่งเป็นผู้เก่งกล้าสามารถตามจับตัว ก็รีบหนีเข้าป่าเดินทางอยู่ในป่าหิมพานต์หลายวัน ข้าวปลาไม่ได้กิน กินผลไม้พอประทังชีวิต วันหนึ่งกำลังหิวอยู่พอดี จึงเดินไปพบต้นมะม่วงหิมพานต์ ผลสุกตกเต็มต้นตอนนั้นคนส่วนมากยังไม่รู้จักมะม่วงหิมพานต์ พระยาร่วเองก็ยังไม่รู้จักเห็นขึ้นอยู่ในป่าหิมพานต์ก็เรียกว่า มะม่วงหิมพานต์ เมล็ดก็ยังอยู่ภายในเหมือนผลไม้อื่น ๆ พระยาร่วกำลังหิวก็รีบเก็บมารับประทานเมื่อแล้วก็ได้ยถูกเอาเมล็ดใน ซึ่งมียางเป็นพิษ จึงสั่งให้เมล็ดในจงออกมาอยู่ข้างนอก ตั้งแต่นั้นมา พระยาร่วเก็บเอาเมล็ดในมะม่วงหิมพานต์ หนีติดตัวเดินทางหนีต่อไป ครั้นเวลาล่วงเลยมาหลายวัน พระยาร่วก็เดินทางมาถึงหมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง และได้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้หลายวัน ก่อนที่จะเดินทางหนีต่อไป พระยาร่วได้นำเอาเมล็ดในของมะม่วงหิมพานต์ที่หนีติดตัวมาปลูกในหมู่บ้านแห่งนี้ แล้วพระยาร่วเดินทางหนีต่อไป อยู่ต่อมาอีกหลายปี มะม่วงหิมพานต์ที่พระยาร่วปลูกเอาไว้ งอกขึ้นใหม่เป็นลูกต่อไป ชาวบ้านไม่รู้จักว่าเป็นอะไร พระร่วไม่ได้บอกชาวบ้าน ชาวบ้านจึงเรียกตามชื่อผู้ปลูกว่า ลูกยาร่ว จนติดมาถึงทุกวันนี้

2.2 ชื่อนิทาน เพราะเหตุไรว่าจึงร้องเอามา ๆ

ประเภทนิทาน	อธิบาย
ผู้บอกข้อมูล	นางเพ็ญ เพชรสูง อายุ 62 ปี อยู่บ้านเลขที่ 52/1 หมู่ที่ 2 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เพื่อความนิทาน

ร่วกับม้าเป็นเพื่อนกัน ทั้งสองไปเรียนวิชาถอดอวัยวะของร่างกายทุกส่วนได้ เมื่อเรียนจบแล้วทั้งสองจึงเดินทางกลับ แล้วถอดอวัยวะเพศออกจากร่างกายได้ วางเอาไว้จากนั้นจึงลงไปอาบน้ำ เมื่ออาบน้ำเสร็จแล้ว ม้าขึ้นมาก่อนจึงเอาอวัยวะเพศของร่วไป พอร่วขึ้นมา

จึงบอกว่าอย่าเอาวัยของเราไป แต่มาไม่ยอมคืนให้ กลับวิ่งหนีแล้วร้อง ฮี ฮี ร้องร้องว่า
เอามา ๆ จนนึกขึ้น

2.3 ชื่อนิทาน เพราะเหตุไฉนช้างจึงมีลูกตาเล็ก

ประเภทนิทาน อธิบาย

ผู้บอกข้อมูล นางเพ็ญ เพชรสูง อายุ 62 ปี อยู่บ้านเลขที่ 52/1 หมู่ที่ 2
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

กาลครั้งหนึ่งช้างกับกระเจงได้พนันกันว่า ใครเหยียบใบพองาแยกออกจากกันได้
โดยเอาดวงตาเป็นของเดิมพัน ช้างจึงเหยียบใบพองาก่อน เพราะช้างมีเท้าใหญ่ เมื่อเหยียบลงไป
ใบพองาไม่ขาด แม้กระเจงบอย่างไรก็ไม่ขาด ต่อไปเป็นที่ของกระเจง เมื่อเหยียบลงไปเท้าของ
กระเจงแหลม ทำให้ใบพองาขาดช้างก็แพ้กระเจง กระเจงเป็นผู้ชนะ ช้างจึงควักดวงตาให้กระเจง
กระเจงจึงเอาดวงตาของตัวเองให้ช้าง จึงทำให้ช้างมีดวงตาเล็กจนทุกวันนี้

หมายเหตุ ใบพองา หมายถึงใบไม้ชนิดหนึ่ง

2.4 ชื่อนิทาน ขอลาญพระอิศวร

ประเภทนิทาน อธิบาย

ผู้บอกข้อมูล นายมดลัน ดงมณี อายุ 62 ปี อยู่บ้านเลขที่ 3/2 หมู่ที่ 5
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำนา

เนื้อความนิทาน

มนุษย์ที่เกิดมาในโลกไปขออายุจากพระอิศวร เพื่อให้มีอายุยืน พระอิศวรได้
 ประทานอายุมาให้ 40 ปี แต่มนุษย์ไม่พอใจ มีความโลภจะขออายุ 100 ปี พระอิศวรไม่เพิ่มอายุ
 ให้แก่มนุษย์ ให้เพียง 40 ปีเท่านั้น และมนุษย์ยังขอริ้วมารับใช้ สำหรับทำงาน เช่น โกลา ต่อมา
 ริ้วไปขอพรพระอิศวร พระอิศวรประทานให้ 40 ปีเท่า ๆ กับมนุษย์ให้ แต่มนุษย์ใจดำอำมหิต ให้
 ริ้วตากแดดตากฝน เมียนดี ใช้งานหนักแต่ไม่ได้เลี้ยงดู ริ้วจึงนึกในใจว่าจะต้องไปคืนอายุให้กับ
 พระอิศวร พระอิศวรรับคืนไว้ เพียง 20 ปี มนุษย์รู้ว่าริ้วไปคืนอายุจึงขึ้นไปขออายุริ้ว 20 ปี
 ที่คืนพระอิศวร พระอิศวรให้ มนุษย์เพิ่มเป็น 60 ปี ช่วง 50 - 60 ปี เป็นช่วงที่มนุษย์ทำ
 งานสร้างฐานะ ทำงานหนักเปรียบเสมือนริ้ว สู้ขึ้นไปขออายุต่อพระอิศวร พระอิศวรให้มา 40 ปี
 มาอยู่ในโลกมนุษย์มาอยู่กับมนุษย์ นึกว่าสุขสบาย ตกลงเมื่อมาอยู่กับมนุษย์ มนุษย์ใจดำอำมหิต เอา
 ไม้ตีไล่ตีไม่ให้กินอาหาร เมื่อเข้าไปในป่ามนุษย์ไล่ออกจากป่า นึกนึกว่าถ้าอยู่ครบ 40 ปี
 หนไม่ไหว จึงไปคืนอายุต่อพระอิศวร 20 ปี เมื่อมนุษย์ที่โลกอายุริ้วว่า นึกขึ้นไปคืนอายุต่อพระ
 อิศวร มนุษย์ขึ้นไปขออายุพระอิศวร พระอิศวรให้อายุมนุษย์อีก 40 ปี พออายุ 60 ปี ตัดในอายุริ้ว
 อายุ 70 - 80 ปี ตัดในอายุสุนัข ลูกหลานเข้าใกล้ก็ไม่มีใครได้ มักจะดูแลน้อย ๆ โดยไม่มี
 เหตุผล เพราะว่ายู่ในอายุสุนัข พอถึงรู้ว่าในโลกมนุษย์สะดวกสบายอยากจะมาอยู่ด้วย แล้วไป
 ขออายุ พระอิศวรส่งมาอยู่ในโลกมนุษย์ไม่ได้ เข้าใกล้มนุษย์เลย มนุษย์คิดแต่จะทำร้าย ลิงเข้ากับ
 มนุษย์ไม่ได้ จึงหนีไปอยู่ในป่าในดง ไปขโมยมาตากฝนตากฟ้า หาผลไม้กินเป็นอาหาร ทนความ
 ลำบากไม่ได้ ถ้าถึง 40 ปี เป็นเวรเป็นกรรมอยู่หนาน ตกลงขึ้นไปคืนอายุต่อพระอิศวร บอกว่า
 ขออายุ 20 ปีพอคืนกลับไป 20 ปี มนุษย์รู้ว่าลิงไปคืนอายุพระอิศวร 20 ปี ขอให้มนุษย์จะได้มีอายุ
 ยืนอีกสักนิด ตกลงพระอิศวรให้มาอีก มนุษย์อายุ 70 - 80 ปี ตัดอยู่ในอายุสุนัขอายุ 90 - 100 ปี
 ตัดอยู่ในอายุลิง จะกินก็ไม่รู้รสชาติ จะจับอะไรก็ไม่ไหวจะถ่ายหนักถ่ายเบาไม่รู้เรื่อง กินแล้ว
 บอกว่ายังไม่ได้กิน เหมือนกับเด็ก เหมือนลิง เพราะอยู่ในอายุลิง นี่แหละมนุษย์เราโลกอายุ ถ้า
 อายุ 100 ปี แล้วจะไม่รู้สักอะไร

2.5 ชื่อนิทาน มหาพรหม มหาพรหมณ์ พนันตัดเดียว

ประเภทนิทาน อธิบาย

ผู้บอกข้อมูล นางแดง สุขศิริโรจน์ อายุ 84 ปี อยู่บ้านเลขที่ 380/7 หมู่ที่ 12
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษา ไม่ได้เรียนหนังสือ อาชีพ ทานา

เนื้อความนิทาน

มหาพรหมตายไปตามหาพรหมณ์ว่า มนุษย์สามราศีได้แก่อะไร มหาพรหมณ์ตอบไม่ได้ มหาพรหมณ์ว่าขอพักสักเจ็ดวัน แล้วค่อยกลับมาแก้ มหาพรหมณ์เดินทางไปในป่า เมื่อถึงเที่ยงวันก็หิวหาได้ต้นไม้ มีนกอินทรีขี้นมาทำรังอยู่บนต้นไม้หนึ่ง มหาพรหมณ์ไม่รู้ว่าเป็นนกอินทรีอยู่บนต้นไม้ แม่นกอินทรีบอกลูกว่าพุงนี้ได้กินเลือดกินสัตว์เพราะเขาตายไปหาทั้ง ลูกอ่อนหวอนถามแม่ว่ามนุษย์สามราศีได้แก่อะไร แม่นกว่าไม่ได้ยบบอกเลยหุงมีตาปามิห ลูกว่าถ้าไม่บอกจะกลืนใจลูกอ่อนหวอนมาก ๆ แม่นกก็บอกว่ามันอยู่ที่ตัวมนุษย์นั้นแหละลูก มนุษย์สามราศีนั้นเข้า ๆ เอาหน้าล่างหน้า เที่ยงวันเอาน้ำตบอก ตะวันตกล่างเท้า นั้นแหละอยู่ที่ตัวมนุษย์ มหาพรหมณ์ได้ยินก็กลับไปถึงพอดรบเจ็ดวัน ก็ไปแก้ปัญหามหาพรหม มหาพรหมถูกตัดเดียวร เขาใส่พานหาไปแก้ เพลงบอกก็เกิดขึ้น เดือนห้าเขาจึงแก้ได้ยมมหาพรหม

2.6 ชื่อนิทาน ปริมเหตุของไม้ไผ่สีสุก

ประเภทนิทาน อธิบาย

ผู้บอกข้อมูล นายประจวบ ชูแก้ว อายุ 57 ปี อยู่บ้านเลขที่ 184/1 หมู่ที่ 14
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีภริยาอยู่คนหนึ่ง กับนายพรานคนหนึ่ง ชีวิตนายพรานมีการล่าสัตว์เป็นอาหารตลอดมา อยู่มาวันหนึ่งนายพรานเตรียมอาวุธสมัยโบราณ เกี่ยวกับปืนพาน้ำไม้ แล้วออกเดินทางเมื่อถึงเที่ยงวันยิงได้กวางตัวหนึ่ง เมื่อได้กวางมาแล้ว จัดการชำแหละหาเนื้อกวางมาที่บ้าน แต่บังเอิญมีพระภิกษุตนหนึ่ง เดินผ่านมาพบนายพราน เมื่อนายพรานชำแหละเนื้อแล้วก็พูดอุทิศขึ้นมาว่า ขอแม่ฟ้าคงคาด้วยสังขะของข้าที่ได้ปฏิบัติมา ขอให้แม่ได้ไหลขึ้นมาบนเขาที่ข้าอยู่ด้วยเกิด แม่ฟ้าก็ไหลมาจริง นายพรานจึงได้ล้างเนื้อ ล้างมือ นายพรานจึงบอกให้แม่คงคาว่าพอแล้ว ภิกษุเห็นความสังขะของนายพราน ยอมละศีลเข้าปฏิบัติกับนายพราน นายพรานกับภิกษุตนนี้ก็ช่วยกันหาเนื้อมาที่บ้าน ซึ่งอยู่ไกลจากป่ามาก แล้วจัดสรรเนื้อให้ภิกษุ ทั้งสองก็มานอนอยู่ใกล้สระ เอาเนื้อมาอย่างเป็นอาหาร หลามข้าว เมื่ออิ่มหาสารานแล้วก็นอนด้วยกันที่สระน้ำแห่งนั้น ในสระน้ำมีบัวขึ้นเต็ม นายพรานตั้งอธิษฐานว่า สังขะเจอมดวงจา ขอให้ข้าได้ลงไปนอนบนบัว บัวนั้นก็กระโดดลงไปนอนได้อย่างสบาย ฝ่ายภิกษุจึงขโมยเนื้อของนายพราน พอรุ่งเช้าเรียกให้นายพรานตื่น เมื่อนายพรานไม่ยอมตื่นก็ขโมยเนื้อไปซ่อนที่อื่นอีก เมื่อนายพรานตื่นขึ้นมาก็ถามภิกษุว่าเนื้อของข้าอยู่ที่ไหน ภิกษุตอบว่าข้าไม่ได้เอาไป นายพรานตั้งอธิษฐานว่า ใครเอาเนื้อของข้าไป ก็ขอให้เกิดอัคคีขอพระเพลิงเจ้าจงตกลงมาเผาให้เกิดไฟเผาคนที่ขโมยลักเนื้อ หรือ เสือสิงห์สัตว์ก็ตามที่มาขโมยขอไฟไหม้ ตอนนั้นภิกษุตกใจ ไฟตามมาลุกไหม้กอไม้ไฟ จึงได้ชื่อว่าไฟไหม้ไฟสูง ไฟก็ลุกขึ้นอย่างรวดเร็วช่วง ภิกษุจึงวิ่งหนีเข้ากอไม้

3. นิทานประเภทมุขตลกมี 40 เรื่อง คือ

3.1 ชื่อนิทาน ตีลห่า

ประเภทนิทาน	มุขตลก
ผู้บอกข้อมูล	นายหวล พังยาง อายุ 56 ปี อยู่บ้านเลขที่ 477 หมู่ที่ 1 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เพื่อความนิทาน

ยังมีครอบครัวอยู่ครอบครัวหนึ่ง สามีชื่อนายโต ภรรยาชื่อนางน้อย นายโตไม่สนใจในเรื่องการทํานายเข้าวัดเข้าวา ส่วนนางน้อยชอบเข้าวัดเป็นประจำ ผักชีทางธรรมมาตลอด มักเป็นทุกข์ที่สามีของนางไม่เคยไปวัดเลย แต่ไม่รู้จะทําอย่างไรได้เพียงแต่บอกให้สามีให้ไปวัดฟังพระเทศนาและทํากุศลกับาตรเสียบ้าง เมื่อนายโตแก่ชรา จนที่สุดก็ย่อมจะนึกถึงความตายเป็นธรรมดา นายโตคิดว่าเมื่อตายแล้วเอาอะไรเป็นที่พึ่ง เมื่อคิดขึ้นได้ว่าต้องเอาพระเป็นที่พึ่ง จึงได้ตัดสินใจไปวัด เพราะตอนนี้อายุก็ 60-70 ปีเข้าไปแล้ว ไปถามภรรยาว่า ไปวัดรับศีล จะต้องทําอะไรบ้าง ปฏิบัติตนอย่างไร ภรรยาก็ดีอกดีใจเมื่อสามีมาถามเรื่องไปวัดก็ตอบสามีไปว่า การรับศีลง่ายมากที่เราพาดอกไม้ธูปเทียนไปบูชาพระ แล้วเรานั่งนโมไปวัด การรับศีลห้านี้ พระว่าอะไรเราก็ว่าตาม พระทําอะไรเราก็อตาม เมื่อพระยกมือไหว้เราก็ไหว เมื่อพระจบเราก็จบ การรับศีลห้ามีแต่ตัวเอง ไม่ยกอะไรที่ นายโตจึงตัดสินใจไปรับศีลห้าที่วัด บอกให้ภรรยาเตรียมขันโต ดอกไม้ ธูปเทียน ไข่พร้อม เมื่อถึงเข้านายโตก็นั่งนโมไปวัดตามทีภรรยาบอกให้ พระทําอะไรเรามาตาม เป็นอันเสร็จพิธีการรับศีลห้า นายโตยกมือไหว้พระเสร็จ ท่านสมภารไม่เคยเห็นนายโตมาวัด มีแต่แบกส้มเข้าในวัด แบกดินเบ็ดผ่านวัด แปลกใจที่วันนี้เห็นนายโตเข้าวัด ท่านถามว่า นายโตมาทําอะไร นายโตตอบว่าผมจะถือศีล ท่านเอ่ยต่อไป ไม่ไปจับปลาแล้วหรือ ตอบว่าไม่แล้วจะมารับศีลห้า พระพูดว่าดีนายโตคนเราแก่เฒ่าแล้ว ตายแล้วจะได้มีที่พึ่งพาอาศัยบุญ บุญนี้แหละเป็นที่พึ่งของคนที่ยายไปแล้ว พระได้จุดธูปเทียน นายโตเอาดอกไม้ธูปเทียนถวายพระ พระรับดอกไม้ธูปเทียนไปจุดที่หน้าพระพุทธรูป เพื่อจะได้ให้ศีลห้า ท่านสมภารจุดเทียนนายโตคิดว่าการรับศีล เริ่มแล้ว ณ บัดนี้ จำเป็นลมพัดก็จุดธูปเทียนไม่ติด พระเอามือไปป้องเทียน นายโตเอามือไปป้องเทียนเช่นกัน ท่านสมภารได้บอกไว้ พระทําอะไรเราก็อตาม ในการรับศีลห้าเมื่อพระสวดมนต์มีนายโตก็สวดตาม พระว่าข้า นายโตก็ว่าข้า เพราะนายโตเข้าใจว่าพระทําอะไรจะต้องทําตามทั้งหมด พระจับเขียนหมากได้โยนเข้าหานายโต พระโหมขันตีเป็นขันแตก พระพูดว่าเป็นอะไรนายโต นายโตจับเขียนหมากได้โยนใส่สมภาร สมภารโกรธบิดเกลียวจีวร นายโตก็บิดเช่นกันพระตอยเบรียะเข้า นายโตก็ตอยเบรียะเข้าตอยกันไปตอยกันมา จนที่สุดพระภิกษุซึ่งนั่งช้าเพียง 2 ครั้งก็สู้นายโตไม่ได้ นายโตก็ขึ้นช้าวันละ 3 ครั้งนายโตย่อมจะมีกำลังมากกว่าในที่สุดพระสู้นายโตไม่ได้จึงพนอนบิดหูบิดตาที่มุมของโรงธรรมนั่นเอง ลูกขึ้นไม่ไหว นายโตเห็นพระนั่งเจ็บ ถือว่าการรับศีลเป็นอันสิ้นสุด ก็

กลับบ้าน มาถึงบอกภรรยาว่า ฮ่า ฮ่า การรับศีลห้าถ้ารู้ว่าเป็นเรื่องยากลำบากเช่นนี้ไม่ไปดีกว่า ภรรยาถามว่าพี่รับศีลห้าอย่างไร นายตอบว่าก็ต่อยกับพระ พระต่อยพี่ พี่ก็ต่อยพระ พระป้องกันตัว การรับศีลห้า คนที่ไม่เคยเข้าวัดเป็นเช่นนี้แหละ

หมายเหตุ เขียนหมาก หมายถึง ภาชนะใส่หมาก พลู และสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบในการกินหมาก

3.2 ชื่อนิทาน คนบุญพาตัวรอด

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายพล พังยาง อายุ 56 ปี อยู่บ้านเลขที่ 477 หมู่ที่ 1
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

ยังมีลูกทองอยู่คนหนึ่ง กับลูกชาย ลูกชายชื่อทอม อยู่ด้วยกันสองคน อาชีพของ
ลูกทองเข้าป่าล่าสัตว์ไปตัดหวายบ้าง หนึ่งวันลูกทองบอกกับลูกชายว่าจะไปตัดหวาย เข้าป่าตั้งแต่เช้า
ไปตัดหวายได้สักหนึ่ง จึงลากหวายไปพบเสือตัวหนึ่ง เสือพูดว่าหนึ่งแกต้องตาย ต้องเชม็อบแน
อดมาหลายวันแล้ว ลูกทองตกใจหยุดหนึ่ง เสือถามลูกทองว่าลากหวายไปไหน เราจะกินท่าน ลูกทอง
นึกในใจว่า ฉันต้องตายแน่ เสือตัวหนึ่งนั้นต้องกินฉันแล้ว หาวิธีที่จะให้รอดดีกว่า ลูกทองคิดขึ้นได้ จึง
ตอบว่าถึงฤดูฝนแล้ว ตัดหวายไว้แขวนคอบนต้นยาง เนื่องจากว่าฝนตกหนัก น้ำท่วมไม่มีที่อยู่ ถ้า
เสือจะกินฉันคงไม่มีประโยชน์เพราะอีกไม่กี่วันก็ถูกน้ำท่วมตาย พรุ่งนี้ฝนตกหนักน้ำท่วมแล้ว เสือนึก
ขึ้นได้ว่าถ้าเป็นเช่นนี้ ลูกทองช่วยให้ฉันรอดจากน้ำท่วมด้วยซิ ช่วยเอาหวายผูกคอฉันแขวนที่ต้นไม้
สูงบ้าง ลูกทองวางอุบายผูกคอเสืออยู่แล้วก็ดีใจ ปิดหวายเข้าก็ผูกคอเสือไว้แล้วผูกไว้กับต้นไม้สูง
ลูกทองก็หัวเราะที่เสือเสียท่าให้แล้ว ลูกทองพูดว่า ไม่มีน้ำท่วมหรอกเสือ เจ้าเสืออยู่ที่นั่นต่อไปนะ
ลูกทองเอาหวายกลับบ้าน เสือโกรธลูกทองถึงที่สุดฤทธิ์ ฝนที่สาดหวายขาด เสือนหลุดออกมาได้ เจ็บ
ปวดไปหลายวัน เสือโกรธลูกทอง ตั้งใจว่าหนึ่งไม่กัดกินอะไรอีกแล้ว นอกจากลูกทองต้องเอาให้ตาย

เสือรักษาตัวอยู่หลายวัน ในที่สุดลุงทองไม่กล้าเข้าป่าได้มาทักหา เสือตามไปที่บ้านพ่อดีลุงทองไป
โกนา ไปพบทอมเสือกถามว่า พ่ออยู่ไหน ทอมตอบว่า พ่อไปโกนา เสือตามไปเห็นลุงทองโกนา
เสือบอกให้ลุงทองหยุดโกนาแล้วบอกว่า จะมากินลุงทองด้วย วันก่อนหลอกฉัน ชั่วมาก ลุงทองตกใจ
มากบอกเสื่อว่าให้ทิ้งรอสักครู่จะโกนาให้เสร็จก่อน เสือบอกว่าไปเถอะไม่เป็นไรรอได้ ลุงทองโก
ช้า รัวไม่เดิน เดินบ้างหยุดบ้าง เสือเห็นผิดปกติบอกให้ลุงทองหยุดเสื่อไปเถอะจะได้เสร็จเร็ว
ลุงทองได้โอกาสจึงปล่อยรัวไป แล้วให้เสื่อมาช่วยโกนา ลุงทองใช้ไม้เขี่ยดีเสื่อจนตัวลาย เสื่อจึง
ลายตามที่เราเห็นทุกวันนี้ ลุงทองเขี่ยดีจนเสื่อทนมั้ไหวจึงหนีไป เสือมานอนโกรธลุงทอง ลุงทอง
ต้องตายแน่ ที่นี้ต้องเอาให้ตาย พอหายดีก็ออกมาหาลุงทองอีกมาพบทอม ถามทอมว่าพ่อไปไหน
ทอมว่าข้าวสุกหกกิน พ่อทำห้างเฝ้าข้าวอยู่ปลายนาไหน เสื่อว่าวันนี้ลุงทองต้องตายแน่ ๆ เสื่อไปถึง
ลุงทอง ทำห้างเฝ้านากอยู่ที่สูง จะกัดลุงทองก็กัดไม่ถึง เสื่อเข้าป่าไปพาพรรคพวกมา แล้วมาซ้อนกัน
หลาย ๆ ตัว เกือบถึงห้างลุงทอง ลุงทองคิดว่าวันนี้ไม่รอดแล้ว เสื่อต้องกัดตายแน่นอน ลุงทอง
ไม่มีอาวุธเลย จะทำอย่างไรดี ลุงทองจึงพูดขึ้นเสียงดังว่า จะต้องแทงเสื่อที่ตัวข้างล่างให้ตายก่อน
เมื่อเสื่อได้ยินก็ตกใจ กระโดดหนีทันที ทำให้ตัวอื่นตกลงมาด้วย จึงทำให้เสื่อไม่ได้กินลุงทองอีก
เช่นเดิม เสื่อตัวนี้ก็โกรธมาก จึงเดินไปบ้านลุงทอง ไปเจอกับทอม ถามทอมว่า ลุงทองไปไหน
ทอมบอกว่าพ่อตายไปหลายวันแล้ว เสื่อก็กถามว่าแล้วกระตูกลุงทองอยู่ที่ไหน เสื่อคิดว่าไม่ได้กินเนื้อ
ลุงทองก็ขอให้ได้กินกระตูก ทอมตอบว่าอยู่ข้างต้นไม้ไผ่ ซึ่งมีรังต่อด้วย เสื่อก็วิ่งเข้าไปตะครุบ
โดยไม้ไผ่ได้สังเกตก็เจอรังต่อ ต่อก็ต่อยเสือบวมไปหมดทั้งตัว แสดงให้เห็นว่าการรักษาตัวรอดเป็น
ยอดเยี่ยม

3.3 ข้อนิทาน ความไม่สามัคคี

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายพล พังยาง อายุ 56 ปี อยู่บ้านเลขที่ 477 หมู่ที่ 1
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาค้นพบระดับประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

ครอบครัวหนึ่งอาศัยอยู่ 3 คน คือ พ่อตา ลูกเขย ลูกสาวมีอาชีพปลูกผักขึ้นเขาของป่า อยู่มาวันหนึ่งพ่อตาพูดว่า เณร คราวเราจะฟังแล้ว ไปหาไม้มาทำเสาครวสักหลัง ลูกเขยว่าได้เหมือนกัน ลูกเขยนั้นเป็นคนช่างพูดช่างหา พ่อตาเป็นคนช่างปาชาวเขามาก่อน ย่อมชำนาญมากกว่าลูกเขย ลูกเขยไม่รู้จักพรรณไม้ ไม่รู้จักอะไรเลย พ่อตาจึงเกลียดลูกเขยอยู่ จึงออกอุบายให้ลูกเขยเข้าป่าหาไม้ พ่อตาพูดว่า ภูเลือกพรรณไม้ไว้แล้ว ไม้หวายหินต้นหนึ่ง ไม้ลวดหนอนต้นหนึ่ง เป็นไม้เนื้อแข็งมาก พ่อตาวังเอาไม้ลวดหนอนก็แล้วกัน ลูกเขยว่าพ่อตาเก่งจะให้เหลาไม้ลวดหนอนพ่อตาเหลาไม้หวายหิน ว่าแล้วก็ลงมือทำ พ่อตาเหลาไม้หวายหิน ซึ่งเป็นไม้เนื้ออ่อน ประเดี๋ยวเดียวก็เสร็จ แก่ชำนาญได้เสาทิ้งแล้วหันไปมองลูกเขยเหลาไม้ตั้งโพล่งโพล่ง ไม่พูดเลย พ่อตาไปยืนดูก็เห็นว่าลูกเขยได้เสาสัก ลูกเขยถามว่าทำไมจะเสร็จก็เพียง เหนื่อยมาก พ่อตาก็กลับบ้านก่อน พอถึงบ้านลูกสาวถามว่า ไหนพี่ละพ่อ พ่อตาว่าเหนื่อยเก็บเห็ดอยู่บนเนินพ่อตาว่า มึงแกงอะไรล่ะลูก ลูกสาวว่าแกงไก่ มึงดักมาให้ ภูพี่มึงทำจะกินแกงเห็ด ลูกสาวว่าฉันตำเครื่องแกงไว้ละ ว่าแล้วพ่อตากินแกงไก่หมด พอใกล้ค่ำลูกเขยก็มาที่บ้านก็เหนื่อยมากถามว่าน้องแกงอะไร เมียวเห็นพ่อว่าพี่เก็บเห็ดมาแกง แก่กินแกงไก่หมด ลูกเขยว่าพ่อตาแกงแล้ว ให้นำไม้ไปทอดย่างบอกว่าคุณเก็บเห็ดอีก อุบ่าห์ ลูกเขยไม่แสดงอาการโกรธออกมา นึกว่าคุณต้องแก้แค้นให้ได้อยู่มาวันหนึ่ง พ่อตาว่าเณร ฝ่ายจะสุกแล้วเราไปหาไร่ฝ้ายกัน ไปเก็บฝ้ายกันอีก ไปเก็บฝ้ายกันสองคนพ่อตาใส่กระสอบป่าน ลูกเขยพอเห็นมิด ๆ พ่อตาไปเก็บไร่ฝ้ายทางโน้น ลูกเขยมุดเข้าไปอยู่ในกระสอบฝ้ายบิดหัวบิดท้าย เข้าไปนอนอยู่ในกระสอบฝ้าย พ่อตาเก็บมาใส่ ๆ พอเต็ม ก็ไม่รู้ว่าคุณเขยเข้าไปอยู่ในกระสอบฝ้ายแล้ว ก็เรียก เณร เณรเสีย มาได้แล้ว ป่านนี้แล้วกลับบ้านได้แล้ว ลูกเขยไม่ขาน

พ่อตาคิดไปแล้ว ก็แบ่งกระสอบฝ้ายมาหนักพิศปกติ แต่พ่อตาก็ไม่รู้ว่าคุณเขยอยู่ในกระสอบ ทนแบกมาถึงเรือน พอมาถึงเรือนก็เปิดกระสอบดู ลูกเขยก็ออกมาจากกระสอบ พ่อตาจึงดำ่ว่าเบรดมันแก้แค้นที่คราวก่อนถูกทำมัน อยู่มาวันหนึ่งทั้งคู่ก็ไปตากเสาที่เหลาไว้วันก่อน พ่อตาว่าไปแบกเสา ลูกเขยว่าพ่ออยู่ข้างหน้า คนแก่แล้ว หูตาก็มองไม่เห็น ผมหูตาก็ไม่เป็นไร เห็นบ้างไม่เห็นบ้าง พ่อตาว่าเออดีลูกเขยกูดีจัง กูเดินหน้าว่าแล้วยกเสาขึ้นแบกหน้าสองคนลูกเขย ลงจากควนลูกเขยซึ่งแข็งแรงกว่า ลูกเขยก็รีบขึ้นอย่างรวดเร็ว จะควาน้ำเสียให้ได้ ลงจากควน พ่อตาใช้มือสองมือจับยึดใบไม้ไว้ขาดเป็นพรวน ลูกเขยก็ขึ้น ๆ ให้ควาน้ำ ในที่สุดพ่อตาเกือบตายกว่าจะมาถึงบ้าน ลูกเขยโยนไม้ลงไป ลูกเขยก็ถามเมียว่า มึงแกงอะไร เมียว่าฉันแกงปลาไว้แล้ว ผัวว่าพ่อคงอยากกินแกงไตปลา เห็นเก็บผัก มึงแกงพุทปลาเถาะ แกงปลาเอามาให้กูกิน ลูกเขยเลยกินแกงปลาหมด ลูกสาวทำแกงพุทปลาให้พ่อ พ่อถามลูกสาวว่ามึงแกงอะไร ลูกสาวว่า เห็นพี่ว่าพ่อจะกินแกงพุทปลา พี่ว่าพ่อเก็บผัก ฉันจึงแกงเคยปลาไว้ พ่อตาว่าเบรดไอ้นี้ทำกูแสบอีกแล้ว กูต้องไปออกจากบ้านให้จนได้ อยู่มาอีกหลายวันฝ้ายสุก ไปสองคนพ่อตาเช่นกันไปเก็บฝ้าย เก็บใส่กระสอบเกือบจะเต็ม พ่อตาว่าแต่ก่อนมันทำกู คราวนี้ต้องให้มันแบกให้ลุด ว่าแล้วพ่อตาก็มุดเข้าไปอยู่ในกระสอบฝ้าย ลูกเขยเก็บพอเต็มก็เรียกพ่อตา พ่อ พ่อกลับได้แล้ว เห็นพ่อตาไม่ขานนีกว่าพ่อตาไปแล้ว ก็ยกสอบฝ้ายแบกพอยกสอบฝ้ายแบก ลูกเขยก็รู้แล้วว่าพ่อตาอยู่ในกระสอบ ก็นึกว่าจะแบกไปทิ้งคลองไหนให้ตายสักที ก็แบกมากลางทางจะข้ามสะพาน ก็นึกได้ว่าจะแกล้ง ทำเป็นสะดุด แล้วโยนทิ้งให้ลงคลองอย่าให้พ่อตายอีก มากลางทางไม่ทันถึงคลอง ก็พบพระราชาช้างงาดำใหญ่โต ลูกเขยก็พูดว่าช้างงาม พระราชาร่างงามสิช้างกู งามแหลม ช้างนี้เคยชนมาแล้ว พระราชาชี้ไม้ว่าชนมามากแล้ว แทงอะไรไม่พิดเลย ลูกเขยว่าไม่เชื่อ แทงกระสอบฝ้ายนี่ก็ไม่ถูก ที่จริงลูกเขยจะให้แทงพ่อตานั้นเอง พระราชารว่า สอบฝ้ายเท่านี้ไม่มีปัญหา แทงเข็มยังถูกเลย ลูกเขยว่าไม่จริง เอาพันทันตึกว่า ถ้าช้างพระราชาท่างกระสอบฝ้ายถูก ลูกเขยจะให้กระสอบฝ้ายทั้งสอบ พระราชารว่าถ้าช้างกูแทงกระสอบฝ้ายพิด กูจะให้ช้าง เกิดทำพันทันกับพระราชาร พระราชารว่าเอากูนอนหนุนเสื้อมานานไม่มีหมอนจะหนุนลูกเขยจึงวางกระสอบฝ้ายไว้ที่หัวตอ ครั้งนี้พ่อตาต้องตายแน่ พระราชาชี้ช้างเข้าแทงสอบฝ้ายพอช้างเข้าใกล้จะถึง พ่อตาดกใจเพราะได้ยินเขาพูดกัน ปล้ำต้นตอจากหัวตอ ช้างแทงพิด พระราชารยอมแพ้ว่าแทงไม่ถูกจริง ก็เลยให้ช้าง พระราชารก็เข้าป่าหาอาหารหาเสบียงไปเสีย ลูกเขยได้ช้างพากระสอบฝ้ายขึ้นหลังช้างกลับบ้าน พอถึงบ้านเอาช้างไปสาม แก่กระสอบฝ้ายออกพ่อตาก็ออกมาจากกระสอบฝ้าย แล้วบอกว่าช้างนี้ของกู เพราะถ้ากูไม่ปล้ำ ช้างแทงถูก ลูกเขยว่าเอา จะเอา

อย่างไร เพราะพระราชทานกับฉัน ถ้าไม่พินิจมาจะได้อย่างไร พ่อตาว่าถ้ากูไม่เลี้ยงช้างก็จะแพง ถูก มึงไม่ต้องเสียกระสอบฝ้ายเรอะ จึงเกิดการโต้เถียงกัน เพื่อมึงกับกูปั่นกันคนละครึ่ง ลูกเขยว่าเอา พ่อเอาท่อนไหนพ่อ กูเอาท่อนหัว มึงเอาท่อนท้าย พอถึงเวลาพาช้างไปกินหญ้า ลูกเขยนอนเลย เพราะตัวเองเอาท่อนท้าย พ่อตาว่าทำไมเอาช้างไปกินหญ้า ลูกเขยว่าไม่ใช่ท่อนท้ายกิน พ่อตาถูกสามช้างหลายวันก็พูดว่า มึงไปสามช้าง กูซื้อสามแล้ว ลูกเขยว่าไม่ใช่ท่อนของฉัน พ่อตาว่าท่อนของมึงทำไมละ ในที่สุดก็ทะเลาะกันเรื่องช้าง นี่คือการไม่สามัคคีกัน ไม่สัมพันธ์กัน คนย่อมจะทะเลาะกันได้ แม้แต่ช้าง ทำไปทำไมอยู่มาวันหนึ่ง ช้างขาดออกไปกินสวนมะพร้าว เสียหายหมด เขาเรียกค่าเสียหายหลายพันบาท พ่อตาว่ามึงต้องเสียให้เขาด้วย ลูกเขยไม่เสีย เพราะของมันไม่กิน ของมันท่อนท้าย พ่อตาโกรธว่า กูไม่เอาแล้ว ปลอมให้ช้างไป ไม่สามารถรักษาช้างไว้ได้ ตามนิทานที่เล่ามานี้

3.4 ชื่อนิทาน หมอดูคู่หมอลดา

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายพล พังยาง อายุ 56 ปี อยู่บ้านเลขที่ 477 หมู่ที่ 1
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

ยังมีหมู่บ้านอยู่แห่งหนึ่ง หมู่บ้านนี้เขาเลี้ยงควายฝูงกันเกือบทุกบ้าน ที่นี้มาปีนี้ควายฝูงถูกโรคระบาด ตายมามากแล้ว ก็ยังมีควายของนายชา อีกคน แกว่าถ้ารอไปควายของแกตายได้ แกเลยตัดสินใจ หาควายทั้งหมดที่ยังไม่เป็นโรค ไล่ควายหนึ่งลงโพสยะให้พ้นหมู่บ้านนี้ไปหนีโรคระบาด นายชามีปิ่นแก้วอยู่บอกหนึ่ง และนายชาได้คุดหอพาย พร้อมด้วยปืนแก้วคู่ใจ ไล่ควายลงโพสยะไปไกลแสนไกล เมื่อเห็นว่าเหมาะ ก็ปลุกหน้า แต่ควายนายชาก็มาตายลงหนึ่งตัวเล่า นายชากินคนเดียวไม่ไหว บางส่วนก็ทิ้งพานเรี่ยราดไว้ เนื้อดี ๆ นายชาก็เอามาแกง ทำใส่เกลือ พอคำก็ต้อนควายเข้าคอก แกก็นอนหลับ ก่อไฟนอน แต่ลืมเชือกที่ตากบนหลังคา ทำให้มีกลิ่น

โศขมาเหม็น ยังมีแม่มด เมื่อได้กลิ่นก็ตามกลิ่นนั้นมา เมื่อมาถึงก็พบว่ามิใช่ไฟก็ได้ฤทธา นายชาก็
 หอนอยู่บนหน้า แม่มดหยิบเนื้อมาอย่างกิน กินไปพลางหัวไปพลาง นายชารู้สึก ดูไปตามล่อง เห็น
 แม่มดกินเนื้อของแกะหมดแล้ว ก็นึกว่าจะพาหนีหรือกับแม่มดนี้ แม่มดได้ยื่นกี๋หัวเราะ และว่าถ้า
 หมดเนื้อควายนี้อแล้ว กูจะเอาเนื้อนายช่าอย่างกิน นายช่าได้ยืนนึกว่าถ้าไม่รอดแล้ว ทำหรือที นายช่า
 ก็พูดขึ้นว่า แม่มดสุบยาเกินดีทว่า นี่สุบยา แม่มดว่าเออ สุบยาดีทว่า นายชาก็ส่งปากบอกป็นให้
 แล้วว่าฉันจะจุตยาสุบให้ ว่าแล้วนายชาก็สับนกตุม ครั้นกระจาย แม่มดว่าอย่าช้าช่าทรอยเหลือเหตุ
 เมาไม่ได้สุบ นายช่ายังแล้ว แม่มดไม่ตาย นึกว่าคงไม่รอดแล้ว ทำหรือที ก็เอาดินป็นใส่เข้าไปอีก
 บอกแม่มดว่าเอาฟังอีก แม่มดว่า เออ ดีได้สองฟังก็ดีเหมือนกัน นานแล้วกูไม่ได้สุบยา นายชาก็
 ส่งป็นมาให้ แม่มดอมแล้ว นายชาก็สับนก ก็ถูกดั่งสะเทือนเรือนลั่น เสียงป็นดังกึกก้อง แม่มดว่าครั้ง
 นี้ทรอยกว่าครั้งก่อนแล้ว เมาอาคาด นายช่าก็ว่าครั้งนี้อคงตายแน่นอนแล้ว โดยตัดสินใจกระโดด
 จากหน้าลงวังเลย แม่มดก็วิ่งไล่ตาม นายช่าวิ่งไป ๆ คิดว่าไม่รอดแล้ว ก็นั่งลงกราบพระธรณีว่า
 ขอให้นางธรณีช่วยกัน อย่าให้มาตายกับแม่มด ว่าแล้วก็เอาดินพอกหัว แล้ววิ่งไปซ่อนในบ่อร้าง
 แม่มดก็หาไม่พบ ก็ยืนที่ปากบ่อร้าง ใจยังมาดู จนตาราทายหักว่า นายช่าอยู่ในดินในบ่อร้าง
 นายช่าว่าตายแม่นสิบหาย มันมีตำราแบบนี้ทำหรือที นายช่าตัดสินใจแล้ว อยู่ไม่ได้แล้ว ตาราทาย
 ถูกแล้ว นายช่าก็ตกใจวิ่ง แม่มดวิ่งต่อ นายช่าก็วิ่งไปซ่อนที่ตอไม้ แม่มดก็หายถูกแล้ว นายช่าก็
 ไปซ่อนที่ป่าไม้รักก็หายถูกแล้วนายช่าออกวิ่งเล่าขึ้นไปอยู่ปลายไม้ แม่มดก็ไปที่ต้นไม้ไม่เห็นนายช่า
 เทียวหาว่าฉันซ่อนตรงไหน หยิบตำราออกมาแล้ว ว่านายช่าไปไหน ตำราว่านายช่าอยู่บนต้นไม้
 ใจดีดิน ใจดีดินคือดินที่นายช่าเอาพอกหัวไว้ไม่ให้แม่มดเห็น แม่มดมาทบทวนว่าตำราที่ว่าไม่ถูก ต้นไม้
 ใจดีดินไม่มี นายช่าไหนที่จะขึ้นอยู่บนต้นไม้ได้ดิน ว่าแล้วก็ไปขึ้นกองหนึ่ง แล้วก็เผาตำรา โยน
 ตำราลงในกองไฟ แล้วก็ออกเดินไป ที่นายช่าอยู่บนต้นไม้ก็รู้ว่าตำรานี้หายถูก เพราะดินที่บนหัว
 นายช่ามีจริง นายช่าว่าตำรานี้หายแม่นเหลือเกิน เมื่อแม่มดไปพื้นนายช่าลงมาจากต้นไม้ รีบดับไฟ
 ซึ่งได้ตำรามาครั้งเดียวเท่านั้น นอกนั้นไฟกินหมด เมื่อนายช่าได้ตำรามาแล้ว ก็เข้ามาเป็นหมอดู
 อยู่ในหมู่บ้าน มาดูถูกมั่งคิดมั่ง จนบัดนี้ หมอดูก็คงถูกมั่งคิดมั่งมาตลอดจนถึงรุ่นเรา นิทานเรื่องนี้ก็จบ
 สอนให้เราารู้ว่าหมอดูคู่กับหมอเดา

3.5 ข้อความพยาน

ประเภทพยาน มุขตก

ผู้บอกข้อมูล ฝ่ายเจริญ สุวรรณเดช อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 474/3 หมู่ที่ 1

ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ รับจ้าง

เนื้อความพยาน

มีครอบครัวตายายอยู่ครอบครัวหนึ่ง ครอบครัวนี้มีลูกสาวหนึ่งคน ชื่อแดงหุ้ย อยู่มาเป็นสาวได้แต่งงานกับชายในหมู่บ้านนั้น ชื่อไอ้เณร อยู่กินกันได้ไม่นาน แดงหุ้ยร่างกายซูบผอมลงเรื่อย ๆ ฝ่ายแม่เห็นเป็นห่วงว่าพันหรือแดงหุ้ยผอมหนักแล้ว เทียวถามชาวบ้านข้างเคียงว่า ลูกสาวแต่งงานแล้วผอมลง ๆ พันหรือใครรู้มั่ง ถามไปถามมาชาวบ้านบอกว่า ไอ้เณรใช้ใหญ่หนักหนาแหละ ฝ่ายแม่ยายไม่ค่อยเชื่อ แต่ก็ไม่แน่ใจตามปกติ ไอ้เณรไปแลควายแทนพ่อตาทุกวัน แล้วแดงหุ้ยก็ไปส่งข้าวห่อ ตอนเที่ยงทุกวันเช่นกัน ฝ่ายแม่ยายคิดหาโอกาสจะถามลูกเขย เลยออกอุบายกับไอ้แดงหุ้ย ว่าวันนี้อีแดงหุ้ยเหอ มึงไม่ค่อยสบาย ไม่ต้องไปส่งข้าวห่อเณร แม่จะไปแทนเอง แม่ยายก็ไปส่งข้าวห่อ ได้เวลาเที่ยงพอดี ก็ได้กินข้าวห่อที่ริมปลวกได้คืนพลับ กล่าวถึงพ่อตาเกิดความสงสัยว่า ธรรมดาไอ้แดงหุ้ยไปส่งข้าวห่อทุกวัน แต่วันนี้ไอ้เณรไปเอง จึงสะกดรอยตามไปแอบดู ฝ่ายลูกเขยเมื่อกินข้าวเที่ยงเสร็จแล้ว ก็นอนอิงอยู่ที่ชายปลวก แม่ยายเห็นได้โอกาสดีจึงเอ่ยว่า ลูกมาเป็นลูกของแม่แล้ว แม่อยากจ้ะรู้เรื่องสักสิ่ง คิดว่าลูกคงไม่ปิดบังกับแม่ ฝ่ายลูกเขยก็บอกว่าแม่อยากจ้ะรู้เรื่องไหนถามมาดะ ผมบอกหมดแหละข้างแม่ยายก็ถามว่า ชาวบ้านเขาว่ามึงใช้ใหญ่หนักหนาจริงเหอ ลูกเขยก็อาย แต่ทนความอื้อฉาวของแม่ยายไม่ได้ ก็เลยจัดออกมาให้แม่ยายดู แม่ยายพอเห็นก็เกิดความตกใจ แม่ยายเอามือจับดูแล้วพูดว่า นี่แหละเหอไอ้แดงหุ้ยมันผอม คลาไ้ไปคลาไ้มาแม่ยายเกิดความรู้สึก ก็บอกว่าไหนเณรช่วยลองแลของแม่สักทีสิลูก ฝ่ายไอ้เณรเกิดความรู้สึกอยู่แล้ว ก็เลยได้ร่วมนั้นกับแม่ยาย แต่ไม่เข้า แม่ยายที่นอนหงายเงยเห็นลูกพลับที่ขึ้นอยู่บนปลวกกะบอก ไอ้เณรเหอเอาลูกพลับมาทาหัวเข้าดำ กะเลยเข้า ส่วนพ่อตาแอบดูอยู่ เห็นแล้วก็ไม่พูดอะไร กลับไปบ้านเลย แม่ยายก็กลับ เมื่อถึงตอนบ่ายได้เวลาอีกควายเข้าคอก พ่อตา

ก็มาหนึ่งเล่มไม่ได้อยู่ใกล้ ๆ ดอกควาย ลูกเขยไล่ควายมาแต่ความไม่เข้าดอกลูกเขยก็เกิดความโมโห
ต่าง ๆ นานาจะไล่เท่าใดความก็ไม่เข้า พอตานั้นเหลาไม้อยู่เห็นลูกเขยไล่ควายไม่เข้าดอกก็บอก
ว่า ไอ้เณรเอ๋ยควายมันตัวใหญ่ให้มันไปเอาลูกพลับมาทาหัวแล้วควายจะเข้าดอก ลูกเขยนึกได้ว่าพอตา
เห็นเหตุการณ์หมดใจได้พลับ ลูกเขยก็เกิดความอายจึงหายออกจากบ้าน ลูกสาวก็หายเป็นปกติ

3.6 ชื่อนิทาน เมียใช้ให้พ่อหาด้มหัวัก

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายตื่น บุญจริง อายุ 57 ปี อยู่บ้านเลขที่ 470/2 หมู่ที่ 1
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีผู้ชายคนหนึ่งอยู่กินกับเมียมาเป็นเวลานานแล้ว อยู่มาเมียใช้ให้พ่อหา
ด้มหัวัก พอรุ่งขึ้นเมียดเช้าพ่อให้พ่อเดินทางไปเฝ้า เพื่อไปหาด้มหัวัก พอเดินทางไปพบด้มไม้
ใหญ่จึงได้ด้มหนึ่งจึงเหวี่ยง แล้วก็ได้ด้มหนึ่งด้มไม้หนึ่ง และเห็นว่ามีนางไม้บอกว่า อย่า
รื้อด้มไม้อีก ถ้าไม่รื้อจะเห็นลูกแก้วสีทอง พอด้มขึ้นมาถึง จึงไปแลที่ด้มก็ได้ลูกแก้วสีทองจริง และ
ไม่รื้อด้มไม้ จึงเดินทางต่อไปได้พบคนขี่ช้าง จึงพูดกับเจ้าของช้างว่า เอาไฉน ๆ ของสุมา
แลกกับลูกแก้วทองของเรา คนขี่ช้างเห็นลูกแก้วมีค่ามากกว่าช้าง จึงยอมแลก ชายคนนั้นจึงขี่ช้าง
เดินทางต่อไป ได้พบกับคนขี่ม้า แล้วจึงพูดว่า เอาไม้ไผ่กับ ๆ ของเรา แลกกับไฉน ๆ ของเรา เจ้า
ของม้าเห็นว่าช้างมากหาจึงยอมแลกกับม้าของตน แล้วชายผู้นั้นจึงขี่ม้าเดินทางต่อไป พบไก่ชนที่
แพ้น้ำแล้ว เสียงดังครอกแครก ๆ แล้วจึงพูดกับเจ้าของไก่ว่าเอาไม้ไผ่ครอกแครกสุมาแลกกับไฉน
กับ ๆ ของเรา เจ้าของไก่จึงแลกกับม้า ชายผู้นั้นจึงขี่ม้าไผ่ครอกแครกเดินทางต่อไป ได้พบกับเด็ก
กลุ่มหนึ่งที่เล่นหอยอิ้ว*อยู่ จึงพูดกับเด็กว่าเอาไม้ไผ่ แลต แลตสุมาแลกกับไผ่ครอกแครกเรา
พวกเด็กก็แลก ชายผู้นั้นจึงเดินทางต่อไปได้พบกับคนแทงขนมครกชายจึงพูดว่า เอาไม้ไผ่กับเหย

(ขนมครก) ซูมาแลกกับไอ้แลต แดต แดต เราคนขายขนมครกจึงตกลงแลก พอได้ขนมครกก็น้อยกินหมดไม่เหลืออะไรแล้ว จึงเดินทางต่อไป แล้วท้วงว่า ได้ลูกแก้วมาแลกกับไอ้งอ ๆ ได้ไอ้งอ ๆ มาแลกกับไอ้กับ ๆ ได้ไอ้กับ ๆ มาแลกกับไอ้ครอกแดรก ได้ไอ้ครอกแดรกมาแลกกับไอ้แลต แดต แดต ไอ้แลต แดต แดต มาแลกกับไอ้หีบเหยพอได้ไอ้หีบเหยถึงเอามากิน เดินท่องไปท่องมาอยู่เรื่อย ๆ แล้วได้เดินเข้าไปในหมู่บ้านของเมืองหนึ่ง ในเมืองนั้นมีพระธิดาอยู่องค์หนึ่ง ซึ่งเจ้าหญิงรักษามานานแล้วก็ไม่หาย ฝ่ายพระราชาก็ให้ทหารประกาศว่า ถ้าใครรักษาได้จะให้รางวัลอย่างงาม ทหารจึงพากันมาช่วยกันหาว่า สู้รักษาได้ไม่ ชายคนนั้นบอกว่ารักษาได้ ทหารจึงพาชายคนนั้นไปรักษาพระธิดา ชายคนนั้นจึงได้ห้องแต่ไอ้นั้น พระธิดากัดหัวไม่ติด จึงหัวเราะออกมา ทำให้ผีในห้องแตกก็เลยหายจากเจ้าหญิง พระราชาจึงให้เงินทองมากมาย แต่ชายคนนั้นไม่รับ พระราชาถามว่าจะเอาอะไร ชายคนนั้นบอกว่าจะเอาแต่ด้ามหอกอันเดียว เลยได้ด้ามหอกอย่างเดียว พากลับบ้านไปหาเมีย

หมายเหตุ อีฟ้า หมายถึง การเล่นชนิดหนึ่งที่ใช้เมล็ดผลไม้หรือวัสดุอื่นทอยให้ลูกหลุม

3.7 ชื่อนิทาน ไซ่ชายกางเปลว

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายสุวรณ พลชนะ อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 468/2 หมู่ที่ 1
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีครอบครัวหนึ่งลำบากยากจนมาก ความรักของสองพ่อแม่นั้นอยู่ได้ เพราะความเข้าใจกันและกัน อยู่มาวันหนึ่งคิดแล้วไม่รู้จะทำอะไรกินต่อไปข้างหน้า ที่ดินก็ไม่มี ฝ่ายพ่อคิด ๆ แล้วก็ตันหมดแล้ว เมียว่า ต่อเข้า*พี่เหอเราหาพว้าคนเล่มีดีทว่า* กางป่าในเปลว* ปลูกคง*ปลูกถั่ว ปลูกไ่ว้เราได้ขายที่ตลาด* เราไม่จนแรง ปรากฏว่าพ่อพร้อม พ่อรุ่งเช้าเจ้าพ่อก็

เตรียมลืบล้างทั้งสองเล่มตามหลังสองคนผิวเมียวไปทางที่เปลวได้มาก พอรุ่งเช้าอีกวันหนึ่งก็ไปเล่า
ปรากฏว่าเปลวได้ยินเกือบหมดแล้ว ผู้บอกว่าเล่ามากมากนี่พ่อ เจ้าเปลวว่าจะเอาอะไรแก้ให้ทั้ง
นั้น ผู้บอกว่าเราไม่ต้องการอะไร ผมต้องการพอให้ได้ยู่ได้กินเท่านั้น ผมจนไม่ไหว เจ้าเปลวว่า
ทั้งนี้ถ้าต้องการทั้งนั้น พ่อมีอยู่สองตัว ชื่อว่า ไส้คอกกับไส้คาง สองตัวนี้ลูกจะลูกใช้งานได้ทุกวัน ใ
งานมันอยู่หน้าให้มันหยุด ถ้ามันหยุดมันจะมาหักคอลูก ลูกพยายามหาวิธีอย่าให้หักคอลูกก็แล้วกัน
สองพ่อเมียวพอได้ก็มาอยู่บ้าน ใใช้ให้ทำงาน ใใช้ทำกินทำหี ทำสารพัดปรากฏว่ารวยจัง เจ้าเมียว
ก็ออกอุบายเล่าว่า เออทำหรืออะไรเรารวยจังแล้ว เจ้าผู้นี้ถ้าไม่มิงานทำมาหักคอเราแน่นอน เรา
สองคนจะตายเปล่า คิดแล้วคิดเล่า พอหัวรุ่งเจ้าเมียวคิดออก ก็พ่นน้ำหวต่อเข้า อ้ายคออ้ายคางไม่
มิงานทำแล้ว ฉันตัดสินใจแล้ว เจ้าผู้ว่าทำหรือ เมียวว่าฉันมีวิธีการแหละ ฉันถอนหมอยให้คนเส้น
งให้มันรูดหมอยให้ชื่อ ที่ริมทะเลนั้นแหละ ปรากฏว่ารุ่งเช้าเจ้าเมียวก็ทำจริง ถอนหมอยให้อ้ายคอ
เส้น อ้ายคางเส้น มิงรูดหมอยนี้ให้ชื่อ อ้ายคอกก็ชักยึดก็หดเข้า ฝ่ายอ้ายคางก็ชักยึดก็หดเข้า เมียว
วางแผนไว้เห็น พอเห็นว่าอ้ายนี้ชักไม่ชื่อ เมียวก็ออกมาหักคอกเข้า เจ้าคางเห็นเข้านึกว่า สองเส้นนี้
ก็ชักไม่ชื่อเลย ยิ่งรสชาติ* เหลย ยิ่งตั้งสอเหลยไปหา ทั้งสองตัวกระโดดตุ้มลงเลไป

หมายเหตุ ต่อเข้า หมายถึง พรุ่งนี้เช้า, ดีทว่า หมายถึง ดีกว่า, เปลว หมายถึง ป่าช้า
คง หมายถึง ข้าวโพด , หลาด หมายถึง ตลาด, รสชาติ หมายถึง มาก

3.8 ชื่อนิทาน ไขปากแบน

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายหนู พลชนะ อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 468/3 หมู่ที่ 1
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีวัดอยู่วัดหนึ่ง มีพระอยู่องค์หนึ่ง กับเด็กวัด วัดนั้นพระไปนิเทศบาต ไปจน* เปิดเข้าตัวหนึ่งปากแบน แต่เจ้าของตดหน้าอยู่ ถ้าจะถามชื่อเปิดก็ไม่ดี พระถามว่า ไ้ปากแบนขายหรือ เจ้าของบ้านเข้าใจว่าไ้ปากแบน คือ จอบ เจ้าของบ้านถามท่านว่า ท่านจะเอาหรือ ท่านว่าจะเอา 20 บาทพอแหละ ชื่อมาก็ไม่กัตางค์ ท่านก็ไม่นิเทศบาตต่อ คิดว่ากลับวัดต้มเปิดกินให้ห้อยสักที พอถึงวัดก็ใช้ลูกศิษย์ว่า มึงไปเอาไ้ปากแบนที่หน้าบ้านนี่สิ และมึงไปอย่าให้ใครเห็นนะ จับเอาผ้าหม่มมา เด็กวัดก็มาที่บ้านเจ้าของเปิดบอกว่า ท่านว่าให้มาเอาไ้ปากแบน เจ้าของบ้านก็ถอดจอบมาให้แล้วห้อยผ้าให้ เมื่อมาถึงวัดท่านว่า อย่าให้ใครเห็นต้มเลย ต่อเดี๋ยวละ เด็กวัดก็จัดการต้มหม้อหน่วยเก่า* ท่านว่ามึงใส่หมักมาก ๆ ให้มันเปื่อยหิดก็ต้มแล้วต้มเล่า ก็นั่งถ้าที่จะฉันทข้าวเที่ยงแล้ว จะพ่นเพลแล้วก็ยังไม่เปื่อย ท่านก็ถามเด็กวัดเปื่อยแล้วยัง เด็กว่า ยังไม่เปื่อย ท่านว่าเอาผ้าหม่มมาชิมและถี ชิมน้ำพริกก็ว่า พืปากแบนมันหน้ามัน ทำไมไม่มัน นึ่งแล้วนึ่งเล่าก็ยังไม่เปื่อย ท่านบอกเด็กวัดว่า เปื่อยไม่เปื่อยกินเข้าไปนั่นแหละ พอเด็กดักขึ้นมาเป็นจอบ ท่านถามว่าใครให้มา เด็กว่าเจ้าของบ้านที่ท่านว่าจะเอาไ้ปากแบน ก็นี่แหละ ท่านว่า ภู่ว่าจะเอาเปิดปากแบนนี้มันจอบ

หมายเหตุ จวน หมายถึง เจอ, หน่วย หมายถึง ลูก , แก้ว หมายถึง ใหญ่

3.9 ซ่อนิทาน เหล้าเป็นของดี

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายชู นาคชาติรี อายุ 83 ปี อยู่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 2
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ เลี้ยงสัตว์

เนื้อความนิทาน

มีชายอยู่คนหนึ่ง แกมีลูกสองคน แกชอบเมาเหล้า ลูกว่าอย่ากินหนักแรง เพราะเหล้ามันไม่ดี แกพูดว่า เออขมึงอย่าทำเถ้า ภูเลี้ยงมึงตั้งแต่เล็ก เมื่อภูตายมึงไม่ต้องทำอะไรเอาเหล้าใส่ให้ภูข้างโรงง พอแกอายุ 60 ปีก็ตาย เมื่อตายแล้วก็ไปหาพญายม เพื่อนหรือคนอื่น เวลา

ตายไปแล้ว ก็ถือดอกไม้ธูปเทียน เข้าหาพญายม แต่ชายคนนั้นแกถือขวดเหล้า 2 ขวด พญายมก็ถามว่า ถืออะไร 2 ขวด เพื่อนเขาถือดอกไม้ธูปเทียน ชายคนนั้นก็ตอบว่านี่ชื่อว่าสุราเมรั เมืองมนุษย์ถือว่า นี่หรือยี่หนึ่ง พญายมว่าจริงหรือ ชายนั้นตอบว่า ก็ลองแลดู พญายมว่า ของออกหนึ่ง พงจอกที่สอง สามพญายมก็เมา เรียกชายนั้นว่า อ้ายแก้ว อ้ายแก้ว ถ้ามีต้องการอะไรบอกกู ชายนั้นนึกขึ้นได้ว่าเราตายขึ้นมาไม่ได้ไปมรดกให้ลูกที่ ชายนั้นตอบว่า กูขออ้ายแก้วสักปี ไปไปมรดกให้เสร็จ แล้วค่อยกลับมาเกิด พญายมว่าก็ได้ เอาใบซีเขียนเลข 1 ลงไป นิ่งคร่าว 40 ปี ไม่ตาย 100 ปีไม่ตาย เอา สุราเมรัทำกูแล้ว 601 ปีต่อตาย

3.10 ข้อนิทาน ทำความดีขึ้นสวรรค์ ทำความชั่วตกนรก

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายชู นาคชาติ อายุ 83 ปี อยู่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 2
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ เลี้ยงสัตว์

เนื้อความนิทาน

คนชายนั้นมีลูกอยู่สองคน คนหนึ่งสร้างแต่ความดี ความชั่วไม่สร้าง คนพี่สร้างแต่ความชั่ว ความดีไม่สร้าง ตัวน้องสร้างแต่ความดี พอตายไปก็ได้ขึ้นสวรรค์ พอคนพี่ตายตกนรก เมื่อพี่น้องได้ข่าวว่าพี่สาวตกนรกก็ไปถาม พี่สาวว่าตกนรกชื่อว่า* บายก็ไม่บาย* อีว่าชั่วก็ไม่ชั่วเพราะว่าคนตกนรกมีมาก ทำอะไรทำเดี๋ยวใจก็เสร็จ คนน้องว่าขึ้นสวรรค์ไม่บาย คนมีน้อยทำงานไม่ได้หยุด ทำงานได้ได้พัก ทำเป็นวัน ๆ ก็ไม่หยุด วันอาทิตย์ก็ไม่หยุด ต้องไปปรยดดอกไม้ พี่สาวว่าแพะเรา พรกบายกว่า วันอาทิตย์เขาถ่ายทอดโทรที่ฉันดีกว่าขึ้นสวรรค์

หมายเหตุ พี่สาว หมายถึง พี่ชาย, อีว่า หมายถึง จะว่า, บาย หมายถึง สบาย

3.11 ชื่อนิทาน ผันไม่จริง

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายชู นาคชาติรี อายุ 83 ปี อยู่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 2
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ เลี้ยงสัตว์

เนื้อความนิทาน

สมัยก่อน มีพระราชอาคันตุกะหนึ่งอยู่ในเขตพิธราชธรรม อยู่มาวันหนึ่งมีพญาครุฑตัวหนึ่ง ผันว่าได้กินพระราชอา ก็ขึ้นไปถามพระอิศวรว่า หรือผันพันนั้นพระอิศวรกำลังเลี้ยงกับเมียก็ว่า ผันว่ากินเข้าไปก็ไปกินเข้าไปแหละ แล้วพญาครุฑก็กลับมาหาพระราชอา พระราชอาว่าถ้าจะกินก็ได้ แต่เราต้องขึ้นไปเฝ้าพระอิศวรก่อน ำให้กินต่อหน้าพระอิศวร แล้วคนช่วยตีมือร้องป่าว ว่าใครรับอาสาได้ก็จะไม่ให้พญาครุฑกินพระราชอา เทียว ๆ อยู่ 6-7 วัน ก็มีพญานกคูด(นกกะปูด) มันมารับอาสาเอง พอดรบ 15 วัน ทั้งหมดก็ไปเข้าเฝ้าพระอิศวรมีหัวหน้านก หัวหน้านาค ทุกพวกทุกหมู่ไปเข้าเฝ้ากันพญานกคูดถามกลับ พระอิศวรก็ว่า เข้ามาฟังคำประชุม ทำไมมาหลับ ก็มันดังเหียวฮ่อ ๆ ฮา นอนหลับไปนิตผันแล้ว พระอิศวรถามว่าผันหรือ พญานกคูดว่า นอนผันได้เมียพระอิศวร พระอิศวรโกรธ ว่ายกเลิกเรื่องความผัน ไม่จริงทั้งเพ พญานกคูดถามว่า ฉะนั้นพญาครุฑ ผันว่ากินพระราชอาก็ไม่จริงแหละ พระอิศวรว่าเออ ไม่จริงทั้งเพแหละ

3.12 ชื่อนิทาน ไชยชัยเกียจ

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายช่วง ศุภรักษ์ อายุ 80 ปี อยู่บ้านเลขที่ 102 หมู่ที่ 3
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาเรียนหนังสือวัด อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

ชายคนหนึ่งมีเมีย อยู่กินกันมานานแล้ว ทำมาหากินไม่พอกิน เมียนั้นเหนียว (ตราก) ตรากมาก ผู้สร้างอนุสรณ์คนหนึ่ง แล้วทำลูกตรึงด้วยธนูที่โดนโดน พอรุ่งเช้าต้องไปยิง ทุกวันเป็นประจำ วันหนึ่งร้อนถึงรุกขเทวดาว่าเออเดี๋ยวนี้เป็นยังไงมายิงธนูไม่ทุกวันถึงคราวจะถูก เอลูกเออหลานของเราคิดแล้วก็คิดตัวลงมากถามว่า สุนัขที่มายิงธนูทุกวัน ๆ ต้องการอะไร ชาย คนนั้นพอได้ข้อรับตอบว่าต้องการของดี รุกขเทวดาว่า เออเออเราจะให้ของดีเรามีอยู่อย่างหนึ่ง เป็นแก้วสารพัดนึก ให้สักดวง แต่แก้วสารพัดนี้ สารพัดได้ 3 ครั้ง แค่นั้น ไม่ว่าจะเป็นเรือน เป็น แก้ว ชายนั้นก็ดีใจ ไปถึงบ้าน เมียก็ยังทำงานอยู่ หน้าตาหน้าแดง ก็ถามเมียว่า วันนี้เราได้ของ ดีแล้ว เมียพูดหยาบ ๆ ด้วยความไม่พอใจ ว่าของดีอะไรละ พี่ก็บอกว่าได้แก้วสารพัดนึกมาแล้ว ฝ่ายเมียพูดกับโมโหว่า จะเอาให้เอาต่อแหละ ก็โยนแก้วไปแล้ว ไข้วพวกนั้นมาทั้งของผู้หญิงผู้ชาย ของ ผู้หญิงก็เต็มไปหมดตามเอา ของผู้ชายตามเอาตามอะไรก็เต็มเสียหมด ตามบ้านก็เต็มด้วย เต็มไปหมด ไข้วนั้นก็แสบงาบ ๆ ฝ่ายเมียตกใจก็ถามพี่ว่า ทำอย่างไร พี่ว่าก็อธิษฐานใหม่ ว่าแล้วก็ยกแก้วขึ้นมาอธิษฐาน โยนแก้วคราวนี้ไปหมดเลย จำเป็นว่าของพี่ของเมียไปเสียด้วย ไม่รู้ไปทางไหน เมียว่าขอสักทีให้ตัวเองและของพี่กลับมา ในที่สุดก็กลับมา อธิษฐานสามทีหมด พอดีไม่ได้อะไร

3.13 ชื่อนิทาน หมาตามเดิม

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายแปลก คู่หมั้น อายุ 79 ปี อยู่บ้านเลขที่ 59 หมู่ที่ 3
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาไม่ได้เรียนหนังสือ อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

หมาอยู่กับพระภิกษุ พระภิกษุรักมาก ถามหมาว่าอยากเอาอะไรบ้างหมาออก ว่าอยากจะเป็นพระอาทิตย์ พระภิกษุตอบว่า เอาตกลงขึ้นไป ไปเป็นพระอาทิตย์ เป็นแล้วมันร้อน หนไม่ได้ พระอินทร์หรือ พระอิศวรพูดว่า ทำอย่างนั้นมนุษย์มาทำมาหากินกันไม่ได้แล้ว เนื่องจาก หมาเป็นพระอาทิตย์ พระวิษณุกรรม มาช่วยปราบหมา พระวิษณุกรรมเหวี่ยงหินเป็นขี้เมม บัง

ข้างล่างไม่รู้ร้อน หมาเลยลงมาหาพระภาชีว่าไม่อยากเป็นพระอาทิตย์แล้ว ขอเป็นขี้เมม เมื่อหมาเป็นขี้เมม บังแสงหมด มีดไม้ให้สว่าง พระวิษณุกรรมมาช่วยอีก เป็นลมพัดให้ขี้เมมหมดไป หมาไปหาพระภาชีอีกบอกว่า ไม่อยากเป็นขี้เมมแล้ว อยากเป็นลม เมื่อเป็นลมแล้วพาดบ้านเรือน ต้นไม้ก็ล้ม พระวิษณุกรรมเป็นจอมปลวก ลมพัดปลวกไม่ขาด หมาก็ไปหาพระภาชีขอเป็นจอมปลวก ต่อ เมื่อเป็นจอมปลวกขึ้นตามบ้านเรือนเต็มไปหมด พระวิษณุกรรม แปลงเป็นควายไล่ชีวิตสิ่งต่าง ๆ พระวิษณุกรรมแปลงเป็นหมามากัดน้องควาย ควายแพ้ หมาไปหาพระภาชีบอกว่า ขอเป็นหมาตามเดิม ก็เลยได้เป็นหมาตามเดิม

3.14 ชื่อนิทาน ไชยหนกยาง

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายช่วง อักษรพิบูลย์ อายุ 78 ปี อยู่บ้านเลขที่ 81 หมู่ที่ 4 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีครอบครัวหนึ่งมีตาบยาย และมีลูกสาวสวหนึ่งคน ตาบอกน้าว่า อยากจะกินหนกยาง บังเอิญไชยชายคนหนึ่งไปดักแร้วได้หนกยางเดินคอนหนกยางผ่านหน้าบ้านตาบยาย คอนไปคอนมาทุกวัน และบอกว่าได้หนกยางมากเหลือกินได้ทุกวัน บังเอิญลูกสาวของตาบยายอยากกินหนกยาง ตาบยายจึงขอซื้อ แต่ไชยชายไม่ขายบอกว่าเอาไว้กินเอง ลูกสาวอยากหนกยางมากขึ้นจะกินให้ได้ พ่อแม่ไม่รู้จะทำอย่างไร บอกว่าขอแบ่งปันแล้วจะยกลูกสาวให้ ไชยชายจึงมอบหนกยางให้มาแกล้งกินกัน ตาบยายก็ชวนให้ไชยชายกินด้วยกัน แต่ไชยชายไม่กินบอกว่า กินเบื่อแล้วหาได้ทุกวัน พลสุดท้ายพ่อตาแม่ยายเข้าอนหมด กลางดึกไชยชายอยากหนกยาง จึงคลานออกมาจากห้องไม่มีหัวกจะดักแกง จึงเอาหัวแกงลงไปในหม้อ หัวติดอยู่ตึง กิ่งก้าง ๆ พ่อตาแม่ยายถามลูกสาวว่าเสียงอะไรดัง ลูกสาวบอกว่าไม่รู้อะไร แม่บอกว่าดีแล้ว เห็นลูกเขยหัวติดอยู่ในหม้อแล้วจึงหักว่า เป็นอะไร ลูกเขยตอบว่า ไม่ดั่งไม่ดี ไม่ดั่งไม่พ่อ ไม่ดั่งไม่ดี

3.15 ชายพราดัวน

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นางสมปอง จิตรอักษร อายุ 54 ปี อยู่บ้านเลขที่ 161 หมู่ที่ 4
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ท้าหา

เนื้อความนิทาน

ชายพราดัวนไปเที่ยววนป่า ก็พราดัวนไปด้ามหนึ่ง แล้วไปเห็นรุแลนไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร จึงใช้พราดัวนใช้ฝ่าฟันงูตรู แล้วชุดกับพราดัวน ชุดไปชุดมาเมื่อถึงตัวแลน แลนตกใจจึงออกวิ่ง ชายพราดัวนจึงใช้พราดัวนชุดไป พราดัวนก็หายไป ฝ่าฟันก็หายไปจึงทำให้ตัวล่อนจ้อน

3.16 ชื่อนิทาน ชีพราเรียน

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นางกริม จิตอักษร อายุ 83 ปี อยู่บ้านเลขที่ 4 หมู่ที่ 4
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาไม่ได้เรียนหนังสือ อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีครอบครัวหนึ่งมีลูกสามคน เป็นครอบครัวที่ยากจน ไม่มีอาหารกิน พ่อแม่จึงเผาฟักแพ่งให้ลูก ๆ แบ่งกันกิน จากนั้นพ่อกับแม่ไปหาข้าวปลาอาหารมาให้ลูก ๆ ขณะที่พ่อกับแม่ไม่อยู่มีเสือตัวหนึ่งเข้ามาในบ้านเด็ก ๆ ก็วิ่งหนีไปแอบแล้วได้ช่วยกันเอาฟักแพ่งที่พ่อแม่เผาให้กินโยนให้เสือ เสือกัดคอจับฟักแพ่งที่กำบังซ่อน แล้ววิ่งหนีออกไป ทำให้เขี้ยวเล็บหลุดเนื่องจากถูกความร้อนหนีเข้าไปตายในป่า เมื่อพ่อกับแม่กลับมากถามลูกว่าได้กินฟักแพ่งแล้วยัง ลูกตอบว่ายังไม่ได้กิน โยนให้เสือกินไปแล้ว และเสือกินตายไปเลย

3.17 ชื่อนิทาน ไซชายวัดเล

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นางสมปอง จิตรอักษร อายุ 54 ปี อยู่บ้านเลขที่ 161 หมู่ที่ 4
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทานา

เนื้อความนิทาน

มีไซชายสองคนผิวเมีย วันหนึ่งคดข้าวห่อซ่อนขึ้นเดินทางไปวัดห้ทะเล วัดได้
ประมาณ 1 ชั่วโมง ถามเมียว่าเป็นอย่างไรบ้าง เมียบอกว่า ใกล้จะเสร็จ ทยาบลาตใจจึงพูดขึ้น
ให้แก้วสารพัดนึก เมื่อได้แก้วสารพัดนึกแล้ว จึงพากันกลับบ้านสองคนผิวเมีย เมื่อมาถึงบ้านแล้วผิว
ถามเมียว่า เอาอะไรก็ได้ ฝ่ายเมียตอบว่า ปราสาทที่อยู่ให้รำรวย จึงอธิษฐานขึ้น อยู่มารู้ถึงเจ้า
เกลอ จึงมาถามว่าทำไมจึงรำรวย ไซชายเพื่อนเกลอบอกว่า เราวัดห้ทะเลเอาแหละ เจ้าเกลอ
จึงชวนเมียไปวัดห้ทะเลตามเพื่อนบอกเล่า ไล่เกลอถามเมียว่าแห้งแล้วยัง เมียบอกว่าแห้งไม่แห้ง
ตกลงไม่ใช้ได้อะไร จึงชวนกันกลับ พอมาถึงบ้านไซชายจึงพูดว่า มาเอาแก้วสารพัดนึกเจ้าเกลอ
เพื่อจะได้รำรวยบ้าง ไซชายจึงให้ลูกแก้วเพื่อนเกลอไป เมื่อไปถึงบ้านผิวถามเมียว่า เอาอะไร
ละห้อง เมียว่าเอาหัวควยแหละพูดโดยไม่พอใจ ทำหัวควยเต็มทั้งบ้าน เมียตกใจ จึงบอก
ผิวว่าให้ไปให้หมด ตกลงเอาของผิวไปเสียด้วย เมียบอกว่าให้ขอใหม่ ให้ขอของพี่กลับมา จึงได้
ของผิวกลับมา เลยไม่ได้อะไรเลย

3.18 ชื่อนิทาน ท้าวเจ็ดซด

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายพร้อม รุ่งสุข อายุ 72 ปี อยู่บ้านเลขที่ 118 หมู่ที่ 5
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทานา

เดี๋ยวลูกวิ่งไปหาสมภารในวัดที่เคยบวชอยู่แล้วพูดว่า อาจารย์เหอ ผมแต่งงานมาเกือบปีแล้วลูกได้
 ยังไม่มี ท่านสมภารถามว่าทำไมล่ะ ทิดมีว่าผมขอแล้วก็ไม่ให้ ไม่รู้จะหาอย่างไรจะได้มีลูกมาบวชอีก
 สมภารว่าอย่างนั้นเดียว ๆ อาตมาแก้ปัญหาก็กลับไปก่อนเถอะ ปรากฏว่าแผนการของสมภารที่มา
 แก้ปัญหาก็ไม่รู้ว่าจะมาได้อย่างไร พอถึงช่วงนั้นเป็นฤดูกาลทำนา คนในนาของเมียทิดมีก็ดำนาถอนกล้ากัน
 เป็นปกติเต็มท้องนา ทินที่สมภารเดินมากับเณรน้อย เณรน้อยเดินตามหลังสมภารหน้าหว่า พอมาถึง
 นาที่เมียทิดมีอยู่ก็หยุดทันที สมภารถามว่าเป็นอย่างไรโยมดำนาใกล้จะเสร็จแล้วยัง คนในนาบอกว่า
 ยังไม่เสร็จอาจารย์ ยังมีอีกเยอะแยะ นานี้หลังฝนไม่ค่อยตกต้องตามฤดูกาล คนในนาถามว่าไอ้
 ซ้อยเป็นอย่างไร เณรน้อยบอกว่า เมียไอ้ซ้อยตายแล้ว เป็นอะไรถึงได้ตาย ท่านสมภารพูดว่า
 ไม่ตายได้อย่างไร แต่งงานมาเกือบปีไม่ยอมให้พี่หอนด้วย เมื่อไม่ให้พี่หอนจึงดันปัสสาวะไม่ออก
 จึงตาย ผลปรากฏว่า สาวพริ้มเมียเณรมีทั้งกล้าทินที่ คนในนามองกันเป็นตาเดียวกันว่าอะไร
 ไอ้พริ้มมันวิ่งโยนดินกล้า สาวพริ้มว่าไปก่อนนะ เมื่อตอนเช้าปัสสาวะขัด ๆ อยู่เลย แต่งงานเป็นปี
 แล้วไม่ได้หอนกับพี่ เมื่อวิ่งไปถึงบ้านร้องตะโกนว่า พี่มีช่วยที ๆ ไม่ไหวแล้ว ไปไม่รอดแล้ว ทิดมี
 นั่งอยู่ในบ้านถามว่าเป็นอะไร เมียว่าช่วยจัดการให้สักที บ้านเณรซ้อยเมียแก่ตายแล้ว ทิดมีถาม
 ว่าเป็นอะไรตายละ เมียตอบว่าแต่งงานกันปีกว่าแล้ว ท่านบอกว่าไม่ได้หอนด้วยกัน ถึงขั้นนี้มันไม่ให้
 พี่แล้วมันดันตาย เมื่อเช้าดันปัสสาวะขัด ๆ ช่วยจัดการให้สักทีซิ ปรากฏว่าทิดมีได้ยินคำนั้นแหละ
 ก็จัดการทันทีเลย

3.20 ชื่อนิทาน ขึ้น ๆ ลง ๆ

ประเภทนิทาน มุขตลก
 ผู้บอกข้อมูล นายสวัสดิ์ เดชสภิตย์ อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 64/2 หมู่ที่ 7
 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
 การศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อาชีพ รับจ้าง

เนื้อความนิทาน

มีโซชายคนหนึ่งบวชอยู่หลายพรรษา อยู่มาไม่นานก็มีความประสงค์จะลาสิกขาบท
 ก็ไปหาอาจารย์บอกว่าขอลาสิกขาบท อาจารย์ว่าอย่าสึกก่อนเลย อีกไม่นานฉันก็จะตายแล้ว เมื่อฉัน
 ตายไปฉันว่าคนสืบต่อเจ้าอาวาสแทนฉันได้ก็มีคนคนเดียว โซชายบอกอาจารย์ทันทีว่าถ้าผมไม่ได้ลา
 สิกขาบทผมทนไม่ได้แน่ พอยื่นคำขาดกับอาจารย์แล้ว อาจารย์ก็สึกให้ พอสึกแล้วคนที่บ้านก็เห็นว่า
 เป็นคนธรรมดาธรรมดา บวชนานมีประสบการณ์ เมื่อสึกออกมาแล้วก็จัดการหาภรรยาให้ เมื่อแต่งงาน
 แล้วไม่มีความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์เอาเลย เพราะบวชมาตั้งแต่ยังเล็ก แต่งงานเป็นปีแล้วเมียก็ร้อน
 ใจเพราะความต้องการของมนุษย์เหมือนกันทุกคน ปรากฏว่าเมียร้อนใจมาก เพราะเหตุอะไร
 แต่งงานกันปีสองปีไม่มีลูก สามี่อายุใกล้ 50 แล้ว ภรรยาเดือดร้อนมากก็ไปหาท่านในวัด
 แล้วบอกว่าพ่อท่านเหอไม่ไหวแล้ว ฉันกับพี่เฒ่าจะเลิกกันแล้ว พ่อท่านว่าให้มาหาลูกประเดี๋ยว
 ปรากฏว่าภรรยาไปถึงบ้านก็บอกสามี่ว่า พี่ ท่านให้ไปพบลูกประเดี๋ยว ไม่รู้ว่าท่านมีธุระอะไร พอ
 เสรีจากงานตอนเย็น สามี่ก็ไปหาอาจารย์ที่วัด แล้วถามอาจารย์ว่า ท่านมีธุระอะไร อาจารย์
 บอกว่า มีบวชเสียหลายปีเปล่า ๆ ไม่รู้จักอะไรเลยเมียมีงมหาอยู่ตั้งแต่ตอนเช้า บอกว่า มีงมหา
 งานทำการเอาเลยไม่ประสีประสาเรื่องทำงานทำการ สามี่ว่าโง่ทก อาจารย์ครับ ให้ดูมือผมซิขึ้น
 ปมมือนิดหน่อยหมดแล้ว ท่านว่า เมียมีงพุดเทีกับกูแหละอย่างนั้น สามี่จึงลาท่านกลับบ้าน มาถึงบ้าน
 ถามภรรยาทันทีว่า น้องไปหาอาจารย์แล้วบอกว่าพี่ไม่ทำอะไรจริงหรือเปล่า ภรรยาว่าจริง สามี่ว่า
 ไม่ทำได้อย่างไร จึงได้เที่ยงกับภรรยาไม่ได้หลับได้นอนทั้งคืน ภรรยาคิดว่าจะทำอย่างไรจะ
 บอกตรง ๆ กับอาจารย์ก็เกรงใจจึงตัดสินใจไปหาอาจารย์ในตอนเช้าอีก อาจารย์คะไม่ได้ผลที่
 มาหาอาจารย์เมื่อวานนั้น ท่านว่าแล้วพันพริ้อ* ละ มีงเทีกับกูไม่จริงหรือ มีงบอกว่าไม่ทำงานทำการ
 แต่มือของมีงของขึ้นปมหมดแล้ว ภรรยาว่าไม่ใช่ออย่างนั้น อาจารย์คะ ท่านดูซิแต่งงานก็ปีแล้วลูกได้
 ไม่มีแก่ทำสิ่งนั้นไม่เป็น ท่านว่า อ้อ ไม่ได้เรื่องแล้ว พันพริ้อ* ที่ไม่รู้เหไร* เอาเลย กูบวชอย่างนี้ยังทำ
 เป็นเหลว* เอาอย่างพี่ตอนเย็นเลิกงานแล้วบอกให้มาหาลูกประเดี๋ยว พอถึงบ้านภรรยาก็บอกสามี่
 ว่า เมื่อพี่เสรีจากงานแล้วในตอนเย็นให้ไปหาท่านที่ในวัดสักประเดี๋ยว สามี่ไปถึงถามอาจารย์ว่า
 อาจารย์ให้ผมมาหาหรือ อาจารย์ว่า พาเมียขึ้น ๆ ลง ๆ บ้าง เมียมีงจะไม่เกลียดมานาน สามี่
 ได้สายคำนั้น ก็กลับบ้านพอมมาถึงบ้านแล้วก็นอนพอเจิบ ๆ คน ซึ่งคนข้างบ้านหลับหมดแล้ว
 ฝ่ายภรรยาสนใจตื่นตึก ๆ ว่าเมื่อไรเราจะได้สักครั้งนะ เมียก็อยู่ในใจ สามี่เมื่อเห็นว่าเจิบ
 เสี่ยงคนแล้วก็จัดแจงถามภรรยาว่า น้อง ไหนตะเกียงล่ะ ภรรยาบอกว่าอยู่เหนือหัว สามี่ก็จุด
 ตะเกียงทันที เมื่อจุดตะเกียงแล้วก็บอกให้ภรรยาลุกขึ้น สามี่บอกว่าพี่จะพาน้องขึ้น ๆ ลง ๆ ภรรยา

ถามว่าแล้วจุดตะเกียงทำไม สามีนอกว่า เรื่องนี้ไม่ใช่พี่ เพราะน้องไปหาอาจารย์ในวัด อาจารย์
 สั่งให้พี่พาน้องขึ้น ๆ ลง ๆ ทั้งคืน สามีก็นั่งให้ภรรยา นุ่งผ้าให้ดี แล้วจึงภรรยาให้ลงข้างล่างก่อน
 พอลงข้างล่างเสร็จก็ขึ้นเรือน ขึ้นเรือนแล้วก็ลงข้างล่าง ลงข้างล่างแล้วก็ขึ้นเรือน พาน้องพาลง ๆ
 วนที่สุดมาแหกขึ้นแปง ภรรยาว่าทำไมทำอย่างนี้ สามีว่า อาจารย์ว่าพอเจียบ ๆ ให้พาน้องขึ้น ๆ
 ลง ๆ ปรากฏว่าไม่ได้กลับได้ออนจนสว่าง รุ่งเช้า ภรรยาไปหาอาจารย์อีก ไปถึงบอกอาจารย์ว่า
 อาจารย์คะ ฉันเกือบตายเมื่อคืน อาจารย์ว่าเออ เพราะเจ้าไม่เคย ภรรยาว่าไม่ใช่ออย่างนั้น
 อาจารย์เรื่องพี่พาน้องขึ้นเรือนลงล่าง ลงล่างขึ้นเรือน แล้วพาน้องแปง อาจารย์ว่า บ้ากันหมดแล้ว
 ไปหาหมอซักประเดี๋ยวทำให้เสียชื่อเสียงมาถึงกู เมื่อภรรยาหลบจากวัดก็บอกให้สามีไปหาอาจารย์
 พออาจารย์เห็นก็โหมกทันที อาจารย์ว่าไม่ใช่ออย่างนั้น พี่พาน้อง ๆ ลง ๆ หมายความว่าพอตึก ๆ
 เจียบ ๆ ก็เอาไข่ของมึงแล้วพาลงในรูของเมียมึง เขาเรียกว่าพาน้องพาลง มึงทำไมถูกลูกเห
 ไม่ขึ้นเรือนลงล่าง ฝ่ายสามีก็กลับบ้าน คืนนั้นพอเจียบส่งดักจัดแจงท่าเหมือนอาจารย์ว่า สามีว่า
 ถ้ารู้อย่างนี้ทำนานแล้วน้องเหอ ปรากฏว่าคืนนั้นรุ่งสว่างพารรยาขึ้น ๆ ลง ๆ ภรรยาก็ไม่ว่ากระ
 ไร แต่นั่นแหละผลปรากฏว่า งานการอื่นไม่ทำแล้ว ทำแต่อย่างเดียว เมียวางแผนว่าถ้าอยู่
 อย่างนี้ไม่ไหวแล้ว งานการไม่ทำกับข้าวอาหารการกินก็อดอยาก ภรรยาว่า พี่เหอ วันนี้นะหยุดสักวัน
 หนึ่ง ฉันจะไปหาธุระสักหน่อย สามีพูดว่าจะไปไหนก็ทำเสียก่อน ภรรยาว่าไม่ ฉันจะไปหาธุระ
 สามีกถามว่าไปไหนละ ภรรยาว่าจะไปเอาข้าวปลุกมาทานในนา เมื่อภรรยาไปสามีกก็ตามไปด้วย
 พอไปถึงภรรยาเดินหน้าหน้า สามีกเดินตามหลัง ภรรยาฉลาดพาเดินข้ามสะพานแต่ทำท่าจะตกสะพาน
 แล้วก็อุทานมาว่า ฮาย หินลั่น หินลั่นแล้วพี่เหอ สามีกะโดดลงไปในคลองทันที แล้วถามภรรยาว่า
 น้อง หลั่นไหน ๆ ต่ำ ๆ พุด ๆ ผลปรากฏว่าตาแดงกว่าเลย พี่ก็เขี้ยวภรรยาว่าพี่คงไหลพาไป
 โกลแล้ว สามีลงมไม่พบเป็นเวลาาน ภรรยาว่า เอาอย่างนี้นะพี่อย่างมอยู่เลย ฉันสงสัยพี่ประ
 เดียวพี่จะตายเสียก่อน สามีว่าถ้าไม่ได้สิ่งนี้จะไม่กลับบ้าน ภรรยาว่าเอาอย่างนี้นะพี่ ฉันจะขอยืม
 ของพี่สาวให้สักแผ่น พี่ขึ้นมาจากลำคลองเกอย สามีกก็ขึ้นมาแล้วเดินไปบ้านพี่สาวด้วยกัน ระหว่าง
 ทางก็สะกิดภรรยาตลอดทางแล้วพูดว่า อย่าลืมสิ่งนี้นะ ข้าวปลุกค่อยมาเอาก็ได้ ภรรยาว่าฉันไม่ลืม
 หรอกพี่ ปรากฏว่าพอถึงบ้านพี่สาวก็ด่าถึงขั้นนั้น กลางคืนสามีกจะคลาของภรรยาดูว่ายังมีหรือไม่ ไม่
 สنجเลย นอนหันหลังให้ภรรยา นึกว่าจริง สามีก็นอนไม่หลับ ของอย่างนั้นถ้าไม่ได้สักครั้งก่อนนอน
 ก็นอนไม่หลับ สะกิดเตือนภรรยาว่าอย่าลืมของที่ยืมพี่สาวนะ ภรรยาว่าไม่ลืมหรอก ปรากฏว่า พอ
 รุ่งเช้าภรรยาเข้าไปในหอพี่สาวไม่รู้พูดอะไรกัน สามีพอเห็นหน้าภรรยาออกมา จึงถามว่าได้

หรือเปล่านรรมยานอกว่าได้แล้ว สามกษัตริย์นรรมยานกลับบ้าน ภรรยาว่า อย่างนั้นะพี่ พี่สาวสั่งมาว่า
อย่าทำห้กโหมมากนัก ถ้าทำเหมือนของเองเขาก็เอากลับ ทำบ้างวันบ้าง สักสี่คืนห้าคืนสักที สักวัน
ห้าวันสักทีหนึ่ง ทำเหมือนของเองไม่ได้ สามกษัตริย์เข้าใจแหละ

หมายเหตุ เหลย หมายถึง ดึกว่า, พันหรือ หมายถึง อย่างไร, ไหร หมายถึง อะไร

3.21 ชื่อนิทาน เต่าสามสี

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายสวัสดิ์ เดชสกิจ อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 64/2
หมู่ที่ 7 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อาชีพ รับจ้าง

เนื้อความนิทาน

มีเต่าตัวเมียตัวหนึ่งสีดา เต่าตัวเมียสีดานี้ไม่รู้ได้ข้อมูลข่าวสารมาจากใครว่า
หากเต่าตัวหนึ่งตัวใดมีความสามารถไปเฝ้าพระอินทร์ เต่านั้นจะไม่ตาย มีอายุเป็นล้าน ๆ ปี ผล
ปรากฏว่าเต่าเมียสีดาตัวนี้ เมื่อรู้อย่างนี้ จึงเดินทางไปเฝ้าพระอินทร์ขณะที่เดินทางไปถึงถามไป
เรื่อยว่า ทางใดที่ไปเฝ้าพระอินทร์ เติญอยู่กระทั้งดองแตก เติญ ๆ มาวันหนึ่ง ถึงทางสามแพร่งก็
พบเต่าผู้สีแดงตัวหนึ่ง ถามเต่าตัวผู้สีนี้ว่า แดงรู้ไหม ทางที่ไปเฝ้าพระอินทร์ เต่าแดง ตอบว่าเรา
รู้แต่เราไม่บอก ตัวเมียว่าถ้าบอกเราด้วย ตัวแดงพูดว่า เออ เราบอกได้แต่ต้องกินหนึ่ง ตัวเมียคิด
ว่าช่างหัวมันไม่เช่แกล้งเข้ยนอะไร เราจะรู้ทางไปเฝ้าพระอินทร์ไม่ตายไม่ดึกว่าหรือ ก็ยอม
กินตัวสีแดงกินหนึ่ง เสร็จแล้วเต่าแดงนั่งเฉย เต่าเมียก็ถามสีนี้ว่า แล้วไหนเลยแดงที่บอกทางเรา
เต่าสีแดงบ่นปากหนอย ๆ ว่านั้นไปทางนั้น โทกหนีหลอกกินเข้แดงเพื่อน เต่าเมียไม่ไว้ไม่วางเดิน
ทางต่อไป มาถึงทางสามแพร่ง พบตัวผู้สีน้ำตาลตัวหนึ่ง เหตุการณ์ก็เกิดขึ้นเหมือนเดิม ยอมให้ตัวผู้
สีหนึ่งอีกเต่าสีน้ำตาลบอกทางให้ ปรากฏว่าหลังจากนั้นก็เดินทางต่อไป มาถึงทางสามแพร่งอีก
พบเต่าตัวผู้สีเหลืองตัวหนึ่ง เหตุการณ์เหมือนตัวเดิม ยอมให้ตัวผู้สีน้ำตาลสีหนึ่งอีก อยู่มาไม่นาน

เท่าใดนี้ เต่าตัวเมียสีน้ำตาลนั้นเกิดลูก พ่อตัวแรกสีแดง ตัวที่สองสีน้ำตาลแล้วก็สีเหลือง สีของพ่อสามตัวกับหนึ่งสีของแม่ลูกที่เกิดออกมานั้นอยากจะถามคนฟังว่า ลูกเต่าที่เกิดออกมาเป็นเต่าสีอะไร* ใครอยากรู้ไม่ ใครอยากรู้ต้องเสียสละเหมือนแม่เต่าทีหนึ่ง

หมายเหตุ สีไหน หมายถึง สีอะไร

3.22 ชื่อนิทาน สืบหัวใจ

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายสวัสดิ์ เดชสิทธิ์ อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 64/2 หมู่ที่ 7 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อาชีพ รับจ้าง

เนื้อความนิทาน

ยายมี มีลูกสาวชื่อน้อย นางมีเป็นแม่หม้ายแล้ว น้อยลูกสาวของยายมี ได้แต่งงานกับโซชาย แต่ปรากฏว่าสามีของนางน้อยไม่ค่อยทำมาหากิน เป็นคนสันมะเลเทเมาคลั่งคลืออยู่กับบាយมุข เมื่อนางน้อยแต่งงานกับโซชายแล้วเกิดมีท้องมีครรภ์ แต่ว่าส่วนมากพ่อไม่ค่อยรับผิดชอบ เพราะพ่อแต่มีงานยุ่งหาหารุ่งหาการค้า ปรากฏว่าเมื่อนางน้อยมีท้องมีครรภ์ถึงกำหนดคลอด พ่อปรากฏว่าพ่อไม่มักจะอยู่บ้าน นางมีแม่ยายก็ต้องไปตามมาจากโรงเพบอกให้กลับบ้าน นางน้อยท้องใหญ่จะเกิด กาลังเจ็บท้องคลอด ให้ไปตามหมอตำแยมาด้วย ปรากฏว่าพ่อก็ไปตามหมอตำแยมาให้พ่อหมอตำแยมาถึงเรือนสาวน้อยเจ็บท้องร้องฮาย...แม่เหตตายหงแล้ว เจ็บระตายหงแล้วช่วยกันพี่เหอ...ช่วยกันแม่เหอ...เป็นที่น่ารำคาญว่าเวทนาเหลือเกินที่เมียร้อง ฝ่ายพ่อเพียงแต่ปลอบใจเข้าไปนั่งปลายเตียง น้อยเหอนทน ทนน้อยทนทน เมียว่าทนอิตายหงแล้วฮายเปรตเหอ ว่าของจึงไม่รู้ฮาทหรือนี้ ฎบอว่าทาทนี้*มิงฮาทันนี้* มิงฮาทชอบพลิกแพลงคำพ่อ คำไม่รู้ฮะไรต่อมิฮะไรใช้คำหยาบ ๆ ไม่เพียงแต่เมียเท่านั้น แม่ยายตำด้วย ฮาย ไอ้ตืดหัวเหอ ของจึงยังเจียง

หรือพันหรือแค่เจ็บเกิดไม่ออก ต่ำจัง ต่ำไม่ได้หยุด ปรากฏว่าผิวที่หึ่งฟุ้งอยู่นั้น แม่ยายตำและเมียตำ เลยนอกว่า พันนี้ตะน้อง พันนี้ตะแม่ ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ผมกะไม่เอาแล้ว เรื่องสมสู่มีเพศสัมพันธ์ กับเมียผมไม่เอาแล้ว เกิดเสียให้บาย ๆ ตะ ผมตัดท่อนต่อเดี่ยว แม่ยายได้ฟังคำนั้นก็พูดว่า เอ้อ ตัดที่เณร ตัดตะ ๆ ตัด ๆ ไปตัดไป ถึงถึงอยู่เลยกะยังเลย ภูไม่ให้อาแล้วกับอี้อยู่ ปรากฏว่า ผิวลงจากเรือนไปล้างเอาปลาไหลมาตัวหนึ่ง ไข่เต็บ* แหละ หนาด* ตียัดซังไว้ข้างเรือน มาถึงใส่ เข้าทางซิบกางเกง อือ แลให้เป็นประจักษ์พยานไว้ บอกทั้งเมีย แม่ยาย ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป คำว่าไข่อัดท่อน* เอาเม็ดโต้เต้* กาหัวปลาไหลตั้งบนหัวตอสับท่อนเดียวท่อน เลือดกะเหิน* แม่ยายว่า อี้อยู่เหอมีงเกิดเสียตะลูกเหอ เณรมันสับท่อนเสียแล้ว ปรากฏว่าไข่เจ้าเก่ากะกะเจ็บหยอย ๆ แหละ ยาย เจ็บ ๆ เจ็บ แต่ทนได้ เกิดเสียตะน้องน้อย เกิด ๆ เกิดกุสับท่อนเสียแล้ว กะเลือด ผ่านทั้งหัวตอไม่ทันเท่าใดกะนางน้อยเกิด พอเกิดแกวออกมา ปรากฏว่าแม่ยาย แม่ท่านหมอ แม่ทาน ก็จัดแจงอาบน้ำ อาบน้ำให้เด็กเสร็จเรียบร้อย เด็กกะออกมาสมบูรณ์ดี ฝ่ายผัวนิทานทั้งหน้าทงายจึง นิทเยียวไม่รู้เยียวหรือ สับท่อนเสียแล้ว แม่ยายหรือเมียแค่ฮักถามว่า เตินเจ็บจั้นหรือที่ เตินตัดท่อน เสียไซ่ ไม่มีใครถามเพราะอาทาจมันเจ็บ อาทาจว่าโกรธผัวมันทำเอารุนแรง ปรากฏว่าเมื่อลูก ใหญ่คนบ้าน ๆ เขาเรียกว่าพอหลังเขี้ยว กะนอนแต่กันมั่ง แท่งกันไปแท่งกันมาลักษณะผิวเมีย มนุษยชาติจะต้องมีเพศสัมพันธ์เป็นของธรรมดาแล้ว แต่ว่าผัวกะหักใจได้นี้ เมียถามว่าแล้วเตินตัด ท่อนจริงหรือที่ ผัวว่ากูท่อนจริง ไม่ตัดหรือละ สุดาทั้งแม่ทั้งลูก ตากูแค่ตาย ตาสั้นหมดหัวขวาน เมีย ว่าแล้วเตินตัดท่อนจริง ผัวว่าเอาท่อนจริง เมียว่าแล้ว ๆ แล้วฉานไม่เซ่แกลิ่งดำฮื้อให้เตินตัดท่อนนิ ฉานเจ็บสิมโบนิ ผัวว่าไม่กูตัดท่อนเสียแล้ว เมียว่าแล้ว ๆ แล้วแท่งมันไม่ออกมั่งหรือที่ นิกกว้างอก แท่งงอกไหร หัวปุดหัวไหรมัน ยังมั่งสักท่อนครึ่งท่อน ผัวว่าไม่ ไม่เซ่มันเหมือนกับแท่งจิกที่มัน งามอกแตกแท่ง* พอคล้าไปคล้ามาพี่น้องเหอ แท่งพองขึ้นมาแล้ว เมียว่าเพียวเอ* ย้งนิ

หมายเหตุ พันนี้ หมายถึง อย่างนี้, พันนี้ หมายถึง อย่างนั้น, เลือดกะเหิน หมายถึง เลือดมาก
ท่อน หมายถึง ทิ้ง, เพียวเอ หมายถึง ย้งมี, พันหรือ หมายถึง อย่างไร
เต็บ หมายถึง ใหญ่, หนาด หมายถึง ขนาด, มีโต้เต้ หมายถึง มีโต้ใหญ่

3.23 ข้อนิทาน ราชันวร

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายสวัสดิ์ เดชสิดิต อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 64/2
หมู่ที่ 7 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อาชีพ รับจ้าง

เนื้อความนิทาน

ช่วงนั้นกะ*แถวละแวกหมู่บ้านนั้น กะกำลังดำเนินาทำนา กัน คนพื้นหัวนา ดำนา
ถอนกล้าปักดำกะพร้อมกันหมด ปรากฏว่ามีพระกับเงรสองรูปเดินตามหลังกันมา ฮี*ไปงานศพ เขา
หมดไปรับถวายสังฆทาน ปรากฏว่าเดิน ๆ คนไหนถามขึ้นก่อนว่า ท่านฮีไปไหนละนั้น ท่านว่า กูฮี
ไปงานศพเขาโน้* เขามนต์ไปถวายสังฆทาน เด็กว่ามาดถาน*เกินพอหลวงเหอ แค่นี้*เหอ ท่านว่า
แล้วแกงโหระลหะเหอะ เด็กกะยกขึ้นทักทำซัดทำ*กะบอกเป็นภาษา พูดว่าแกงควาย แต่เด็กเพียง
แต่ทำท่ายกมือ ทำเข้ขึ้นมา ปรากฏว่าพอเด็กยกมือทำเขา เงรที่เดินตามหลัง แต่ก่อนเดินมาอยู่
นิเอามือใส่เข้าในวรหันที แกร่หันที

หมายเหตุ กะ หมายถึง กี่, ฮี หมายถึง จะ, โฟ หมายถึง โหม้น, มาดถาน หมายถึง มาตรฐาน,
แค่นี้ หมายถึง ที่

3.24 ข้อนิทาน นกแก้วเดรัจฉาน

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายสวัสดิ์ เดชสิดิต อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 64/2
หมู่ที่ 7 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อาชีพ รับจ้าง

เนื้อความนิทาน

เศรษฐีพ่อม่ายมีลูกสาวอยู่คนหนึ่ง เศรษฐีเลี้ยงนกแก้วไว้ตัวหนึ่ง ปรากฏว่านกแก้วตัวนี้ที่เศรษฐีเลี้ยงไว้ มันพูดได้เหมือนคน มีความเฉลียวฉลาด เศรษฐีเลี้ยงดูนกแก้ว ประคบประหงมเหมือนเลี้ยงลูกขังกรงไว้จับขัง* กันขโมย กันคนลัก* เสียกันแมวอีกขบิท เพราะเป็นห่วงนกแก้วมาก แต่วันนั้นปรากฏว่า เศรษฐีเอาจลวย เอาอาหารให้นกแก้วกินแล้ว สัมปิตกรง พอให้เข้าหาอาหารเสร็จแล้ว เศรษฐีจะไป นกแก้วอยู่ตามลำพังก็ออกจากกรง แต่นกแก้วตัวนี้เป็นนกแก้วตัวผู้ แต่ว่าบ้านเศรษฐีก็เลี้ยงไก่เอาไว้* หละ ไก่แจ้ยัง ไก่เถายัง ยังสารพัด นกแก้วผู้กะนึกพิเรนว่าพ่อกะไม่อยู่ พ่อก็คือ เศรษฐี ภู่นาลองเล่นไก่แลสักที เพราะไก่เมียไก่แจ้จ้ง* เกิน ปรากฏว่า หินหนึ่งแล้วกะไม่ฟัง สองเล่าสามเล่าสี่เล่า เพราะไอ้พันกษิระยะเวลาไม่นานเหมือนสัตว์อื่น ๆ ปรากฏว่าพอเศรษฐีนึกได้ว่าสัมปิตกรงนกแก้วแรกแต่เช้า กลับมาจากท่าธุระทันทีมาถึง ปรากฏว่าเศรษฐีเห็นนกแก้วพิเรนอยู่กับไก่แจ้ แล้วกะโกรธทันที เอาเย็ดแม่ด่าทันที นกแก้วใช้มีงทาพันขึ้นละไอ้แก้ว นกแก้วว่าเล่นไก่ เศรษฐีว่ามาสิ เศรษฐีอำนาจแต่โกรธจับทันที จับนกแก้ว นกแก้วว่าไซ้พ่อ ๆ ไซ้พ่อ ภูรอนหัวเสียสิ เรียกลูกสาวเอามิด ลูกสาวว่าไซ้พ่อ ทาไอ้แก้วไซ้พ่อ เศรษฐีว่าเอาสิดมาดะ โกรธหัวเสียสิ อุบาห์ นกแก้วว่าอุบาห์ไหรเลา เศรษฐีว่าไม่อุบาห์หรือเล่นไก่ ถึงนกแก้วฉลาดนิ ถ้ามเศรษฐีเห็นว่าเล่นไก่แล้วไซ้จึงโกรธหัว เศรษฐีว่าเอายะ ไม่คันโหมเล่นไก่อต้องโกรธหัวเพ นกแก้วว่า แล้วโกรธไซ้ เศรษฐีว่าโกรธให้ล้าน นกแก้วว่าอันโหมให้ล้าน ๆ เล่นไก่เพพ่อ เศรษฐีว่าพัน นกแก้วกะดาดฉลาด เศรษฐีกะยอม ยอมในความฉลาดของนกแก้ว แต่จำเป็นต้องโกรธเพราะพูดแล้ว ปรากฏว่าเศรษฐีโกรธหัวนกแก้วแว่วบ พอเหตุการณ์เกิดการโกรธหัวนกแก้วไม่เท่าไร ลูกสาวเศรษฐีก็แต่งงาน พอลูกสาวเศรษฐีแต่งงานแล้วนกแก้วกะไม่หันออกชนชุมแต่ เศรษฐีนิอยากอืवाद อยากอืดยกับแขกหรือที่มาในงานว่า ตัวเองมีนกแก้วเฉลียวฉลาด พูดได้เหมือนคนกะเลยตัดสินในยกกรงนก ไปตั้งไว้หน้าบ้าน ประตุรู้เข้าบ้าน บอกนกแก้วกันว่า ไอ้แก้วเหอมีงวันนี้ต้อนรับแขก ต้อนรับแขกคนหญิงให้ไปทางนี้ คนชายให้ไปทางนี้ แขกหรือที่มาในงานอย่าให้ขาดตกบกพร่อง ความเฉลียวฉลาดของนกแก้วปรากฏว่า เมื่อแขกหรือมาในงาน แต่งงานลูกสาวของเศรษฐี นกแก้วกะขาดพูดคล่องเหมือนกับคน เชิญ ๆ เชิญ เชิญดับ เชิญดับ พี่น้องทั้งหลายที่มาในงานนี้ คนผู้หญิงขึ้นไปทางซ้าย คนผู้ชายไปทางขวา คนเข้าก่อนไปนั่งใน ๆ คนมาทีหลังไม่ที่นั่งไหนนั่งไหนมาก่อน พี่น้องเหอ พอดำในงานนั้นเศรษฐีนิมนต์พระมาภัท เพื่อมาอวยมิ่ง

สินพรให้กับคู่บ่าวสาว ปรากฏว่าพระหัวล้านแหละ ค้นหัวล้านนกแก้วว่าเหมือนกูที่นี้กะนกแก้วเชิญ
แหละ ผู้หญิงไปทางซ้าย ผู้ชายไปทางขวา ผู้หญิงเรียกริดเชิญเข้าในโหมเล่นไก่ขึ้นเรือน พระว่าแล้ว
ใช่เราเล่นไก่เมื่อใดละ เห็นหัวล้าน นกแก้วว่าเห็นพ่อว่าค้นโหม* เล่นไก่หัวล้านเพ

หมายเหตุ ชับซึก หมายถึง แ่นหนา, อีล็ก หมายถึง จะขโมย,
จ้าน หมายถึง มาก , โหม หมายถึง พวก

3.25 ชื่อนิทาน สONGดายายไม่มีลูก

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายสวัสดิ์ เดชสภิต อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 64/2
หมู่ที่ 7 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อาชีพ รับจ้าง

เนื้อความนิทาน

นิทานเรื่องดายายไม่มีลูกนั้นกับนิทานอื่นที่บ้านของตา ชื่อว่าตาพลอย แล้วกะ
ยายพลี ปรากฏว่าสองดายายนี้แต่งงานร่วมหกสิบปี และขณะนี้ตาและยายมีอายุร่วมแปดสิบปีแล้ว
แต่ปรากฏว่าตั้งแต่แต่งงานมาทั้งสองดายายไม่มีลูก แต่ก่อนแต่งงานบุคคลทั้งสองต่างให้คำสัตย์
ปฏิญาณกันว่า เราจะไม่ได้อยู่กันจนแก่เฒ่า ถือไว้ให้ยาอดทองกรงของยอดเพชร ถ้าว่าตาต้องการ
อะไรถ้าไม่เกินความสามารถของยายแล้ว ยายจะต้องหาให้ ไม่มีคำว่าขัดขวาง ยายก็เช่นกัน ถ้า
หากว่ายายต้องการอะไรไม่เกินความสามารถของตา แล้วตาจะหาให้ ปรากฏว่าเมื่อแต่งงานอยู่กัน
กันมาเป็นหลายสิบปี ตากะแก่เข้าจ้าน เพราะอายุคนแปดสิบปี แก่มากคนสมัยก่อน ยายอายุเจ็ดสิบ
กว่าอายุขาดเหลือประมาณห้าปี ปรากฏว่าทั้งตาและยายไม่มีลูกช่วงนั้นตาก็ชอบเป็นทุกข์ คนโบราณ
ว่านอนบึ้งถึงสิ้นพร้าว นอนมือเกยหน้าผากแล้วขัดขาวแมงวันเก็บตั้ง* นั้นตาโบราณเชื่อว่าขัดขาวแมง
วันคือ นอนไขว้ห้าง ให้อายก็ถามว่าพันหรือละตาเห็นข้าวปลาไม่ได้กิน เราให้ไปก่อนฮุนะ (ไป คือ
หมายความว่าดา) ฉะนั้นให้ไปก่อนตัว ตาว่ากูต้องไปก่อนมึงฮิพลอยเหอะ กูนี้กว่าไปไม่รอดแล้ว
แล้วพันนี้ละเดินฮือยากอะไรมังละ แต่ว่าตาไม่สู้บอก สาเหตุที่ตาไม่สู้บอกเรื่องนั้นเป็นแบบนี่ก็ข้าง

บ้านตามีครอบครัว อยู่ครอบครัวหนึ่ง ครอบครัวนี้เป็นครอบครัวที่ยากจนขึ้นแค้นพอสมควรเพราะทั้ง
 พ่อและเมียไม่ค่อยประกอบสัมมาอาชีพอะไร แต่พ่อดีครอบครัวนั้นมีลูกผู้หญิงสองคน อายุประมาณ
 สิบสองสิบสามปี คนพี่อายุสิบสามปี คนน้องสิบสองปีเด็กก็ไม่รู้ประสีประสาอะไร มากินมาอยู่มา
 เล่นที่บ้านตายายอยู่เป็นประจำ แต่ว่าตาติดพิเรน ๆ วันหนึ่งยายถามว่า มึงอยากอะไรมั่งละตา
 ตาว่า กูไม่กล้าบอกามึงเกรงว่ามึงจะด่า ยายว่า มึงบอกมาซิไม่ว่าอะไรหรอก นอกจากเตือนกับ
 ตาแล้ว ของอะไรที่ฉันมีความสามารถเหมือนที่สัญญาแล้ว ฉันหาให้ ถ้าอย่างนั้นตาว่า กูอยากเด็ก
 สองคนนั้น ยายพอได้ยินสายคำนั้นเป็นลมหน้ามืด แต่พยายามแข็งใจเอาไว้ แล้วก็ไม่พูดอะไรมาก
 ยายว่า แล้วมึงจะหารอดอีกหรือ ตาว่ากูจะพยายามดูไปก่อน ยายว่าพี่นี่ก็ฉันจะลองพูดดูก่อน มันจะให้
 ไม่ให้ มันเรื่องของเด็ก ยายก็ตัดสินใจแบบนั้นแหละ เราไปตลาดสักเดี๋ยวก่อนยายว่า ตาว่าไปทำไม
 ไปซื้อขนมให้มันเหอะ ยายว่าไม่ฉันเป็นแหละ ยายไปตลาดแกไปซื้อมัดโคนและทองคำเปลวหลาย
 แผ่น และมาถึงบ้านยายอาบน้ำอาบท่า แลดูแล้วไม่มีคน แก่ไหนไหนที่ลับของแกหมดไม่มีเหลือเส้น
 เดียว พอโกนเสร็จล้างทำความสะอาด เอาหัวหอมหัวใหญ่มา แล้วติดทองคำเปลวแดงเงิน ทั้ง
 หน้าแหว่ ตาว่าอันนี้บ้าแล้วติดทองแดงเงินเสียหมด แต่ว่านี่ คือความเฉลียวฉลาดการเป็นนักคิดของ
 ยาย ยายพอโกนเสร็จติดทองเต็มหน้าแหว่แล้วก็ขึ้นใจ พอถึงเวลาเด็กมาเล่นที่บ้านตายาย ไข่
 ตัวพี่เห็นมาแต่ไกล เพราะแกกลิ้งน้ำให้เด็กเห็น ไข่ตัวพี่ว่า น้อง ๆ โยนแลตะไข่โหนดยาย เบ็ดยาย
 แต่งเหมือนกับทอง ไข่ตัวน้องเห็นทันทีไข่เหยา! เอ้อ นั่นแหละแต่บ้านตาบ้านยาย แกรวเพราะอะไร
 ไข่สามอะ อย่างว่าแต่ตรงขึ้นของแกตรงนั้นยังเป็นทองเลย ตัวพี่ว่าถามพี่น้องไข่ที่เป็นทอง ถึงไข่ตัว
 น้องว่ามึงถามเองตะไข่สาว พี่ก็ให้พี่ถาม พี่ก็ให้พี่ถาม ยายก็ยังไม่รู้ไม่ชี้ พี่เปิดฝ้าอยู่อย่างนั้น
 เด็กก็ดูกันเยอแล้วตัวน้องตัดสินใจถาม เพราะเด็กไม่รู้ประสีประสา การศึกษาไม่ค่อยมีมาถึงสะกิด
 ยายบอกว่า ยายเหอยาย พี่น้องเปิดฝ้านั้นยาย แกว่าแม่เหย พวกมึงเห็นของกูแล้ว เด็กว่าเราเห็น
 ตั้งนานแล้ว ยายว่าใช่ ! ลูกเหอ กูแก่แล้วหลง ๆ สิม ๆ มึงอย่าถือ ตัวน้องถามยาย ยายเหอยาย
 ทำไมของยายเป็นทองแดง เห็นที่บ้านของแม่เขียวเหมือนยอดหวายลิง ยายว่าใช่! สู้ไม่รู้อะไร
 เวลากูไม่ต่างดี กูเอาไปทิ้งหิดขายร้านจีนซื้อร้านจะเอา เด็กถามว่ายาย ยายไม่เจ็บหรือ ยายว่า
 เจ็บทำไม ตรนั้นเป็นทองมันแข็ง เด็กว่าแล้วทำไมมันจึงเป็นทองละยาย ยายว่าสาเหตุที่มันเป็น
 ทองไข่ตัวพี่เหอ กูบอกมึงแล้วอย่าไปเล่ากับใครนะ เด็กว่าอะไรหรือยาย ยายว่า ตามใจของใคร
 และ ลูกเหอไม่ว่าแผ่นหนึ่งแผ่นใดได้กับตาแล้ว ร้อยทั้งร้อยเป็นทองทั้งนั้น ส่วนตายายไม่พิกว่าเมียมี
 ความสามารถถึงขนาดนั้น แก่หนบ่ดแม่งวันมือเกยหน้าปากหนบ่ดตั้งอยู่บนเรือน ยี่มในความภาค

ภูมิใจว่าเมียถูกขูดมาดถาน เผลยวฉลาดรู้จักหาช่องทางให้เราได้เด็ก ปรากฏว่าตัวพี่ตัวน้องพอได้
 บินสายคำนี้ ยายเหอยาย ถ้าอย่างนั้นได้ไม่ละ บ้านเราพอกับแม่จนจะตายแล้ว ยายพูดกับตาไป
 ให้ช่วยทำให้แม่ให้ ยายว่า อี! ตาเปล่าละ ถ้าคนแก่ ๆ ไม่ทำแล้วจะรักษาสมบัติไม่รอด เด็กว่า
 แล้วแกทำคนรุ่นไหน ยายว่าเด็กรุ่นสูงนั้นแหละบางทีแกอาจจะทำให้หลาน นี่เป็นความฉลาดของยาย
 ตานอนฟังยิ้มเหงือกแห้งเพราะไม่มีฟันแม้ซี่เดียว เด็กว่า แล้วแกทำให้ไม่ละยาย แล้วไหนตาละ
 ยายว่า ให้นอนอยู่บนเรือน สงสัยนอนหลับละมั้ง พูดเอาเองว่านอนหลับ ที่จริงไม่ได้หลับอะไร
 เด็กว่าถ้าอย่างนี้ได้ไหม ยายช่วยให้ตาทำให้ ยายว่า ภูไปถามดูก่อน ไม่ใช่แกทำให้ง่าย ๆ นะ
 ถ้าไม่ถูกใจแกไม่ทำ ยายแกลึ่งเดินเข้าไปในบ้านพูดว่า ให้นะ ไอ้แกไม่รู้จะหาอย่างไร โมโหก็
 โมโหแต่ได้ลั่นวาทาไปแล้ว เด็กจะให้ทำให้ง่ายอย่างไร ตาจะให้มันขึ้นมาใหม่ละ ปรากฏว่าพอ
 เด็กได้ยินว่าให้มันขึ้นมา ทั้งพี่ทั้งน้องแย่งกันขึ้นบันได เพื่อที่จะเอาทอง ตัวพี่ขึ้นตัวน้องถึงพลัดตก
 ตัวน้องขึ้นตัวพี่ถึงพลัดตก เพราะว่าต่างคนต่างแย่งทองกัน ปรากฏว่าตาดัดสินใจเห็นตัวพี่โตแล้ว
 ทำงานได้แล้ว ตาว่าเอาอย่างนี้ไม่ต้องแย่งกัน ภูไม่ทำให้ทั้งสองคน กุดัดสินใจให้ตัวพี่ขึ้นมาก่อน
 มันรักษาทองรอดแล้ว ยายได้ยินสายคำนี้ใจแห้งเหมือนหุบรุ่ม เพราะไม่นึกว่าพี่ภูอุปการกิจขนาดนี้
 ที่แกทำเพราะสัจจะ แต่สัจจะแบบที่ไม่ถูกต้อง ปรากฏว่าพี่ขึ้นไป พอขึ้นไปตาก็ทำงาน เด็กมันไม่เคย
 มันเจ็บ ไอ้แกเห็นเด็กก็เบ้งเบ้งเก็นไป เด็กมันเจ็บทนไม่ได้ แกว่าทนลูกทน... ทนลูกทน... ถ้าอยาก
 ได้ทอง คนเรานั้นนะ มันเจ็บก่อนแต่มันจะสบายทีหลัง ครั้นตาเสร็จกิจของตา ไอ้ตัวพี่ก็ลงมาเจอ
 น้องที่บันได น้องถามทันทีว่า ของมึงเป็นทองแล้วหรือ ม่ายหรืน้องเหอของกู แกบอกว่ถ้าวัน
 นี้ไม่เป็นค่อยมากทำต่อพรุ่งนี้ พอได้ยินสายคำนี้ ยายคิดหนักราฟึงกับตัวเองว่า กูคิดใหญ่โตแล้ว พอ
 ตัวพี่ลงล่าง ตัวน้องก็พลุ่งขึ้นไป บอกตาว่า ตา ๆ ทำให้เรากัน... ทำให้เรากัน... ทำให้เรากัน
 ตาว่า หนักูทำไม่ไหวแล้ว คนน้องว่า ทำไม่จึงทำให้อีสาวได้ ต้องทำให้เรากัน ถ้าไม่ทำให้เรา
 เรามอกพ่อ ตากัดัดสินใจทำ.. ทำไปทำไม... พี่ทำไอ้ตัวน้อง พอทำไอ้ตัวน้อง ตัวน้องมันเล็ก มัน
 เจ็บดิ้น.. พกเข้าไปทั้งสองข้าง ตาทำไม่สำเร็จ ได้ครึ่งท่อนของคนแก่สั่วโหว... ตัวน้องว่าตา ๆ
 ตาเหอ ตาเราเจ็บอีตายโหงแล้ว ตาว่าไอ้ ! มันเจ็บนั้นแหละ มันเจ็บจะแตกทอง ของมึงกูสาอี
 เป็นทองก่อนที่มึงนั้น ของมึงข้าง ๆ เรือ ๆ ขึ้นมาแล้วนั้น ปรากฏว่าพอตาเสร็จหาหยหลังตั้ง เอาหน้า
 มาตบกรขหม่อมกล่าว่า ไปไม่รอด ยายนอนชกอยู่ใต้บันได ตาก็ไม่รู้ว่เมียเป็นอะไร ไอ้ตัวพี่ก็หึ่ง
 คอยอยู่ที่บันได ถามน้องว่า ของมึงเป็นทองแล้วหรือ ของกูยังบวมช้ำอยู่เลย น้องว่า ของกูตาบอก
 ว่าจะเป้นทองก่อนของมึง อีสาวเหอ เนี่ยเจ็บอีตายแล้ว ทองมันผุดขึ้นเรือ ๆ ข้างขอบมุ้งแล้ว

หมายเหตุ ตั้ง หมายถึง เสาเล็ก ๆ ไว้สำหรับกันผาบ้าน

3.26 ซ่อนิทาห์ ตีกาเหว่า

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายสวัสดิ์ เดชสีกิต อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 64/2

หมู่ที่ 7 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อาชีพ รับจ้าง

เนื้อความนิทาน

มีครอบครัว ครอบครัวหนึ่ง สองสามีภรรยา สามีเป็นคนขยันทำมาหากิน บ่อย ๆ ให้ภรรยาถอนที่บ้านเฉย ๆ คนสมัยก่อนการทำมาหากิน การไถนาจะต้องไถด้วยวัว รุ่งเช้าถึงกะเมียบไปส่งวัวแหละ ต้อนวัวไปให้ฟัวแล้วกะฟัวจัดการไถนา แต่ช่วงที่ขณะฟัวกำลังไถนาอยู่ที่นา เมียยกหาไม้ดีไม่ร้ายริคบขึ้นมาถึงบ้านคบชู้ พอคบชู้แล้วผลปรากฏว่ารู้เข้าถึงฟัว คนข้าง ๆ กะบอกว่า เณรเหอมีงไปไถนาอยู่แต่ผู้มึงไม่รู้อะไร อยู่ข้างหลังเมียมึงคบชู้ แต่ฟัวกะไม่ค่อยเชื่อเหมือนกันแหละว่าเมียพันพริ้อ ผลปรากฏว่าเพื่อพิสูจน์กันนั้นกะหัวเข้า เมียต้อนวัวพาไปให้ฟัวไถนา ฟัวพอไถนาเสร็จพอเมียนาหลังกะจัดการจูดวัว (หยุดวัวไถนา) กลับมาที่บ้าน ผลปรากฏว่าเห็นตำตา แต่คนเก็บกดกะไม่พูดอะไร แล้วก็พลุพลุไปวัด ไปหาอาจารย์ เพราะเป็นคนบวชนาน ไปถึงก็พูดกับ อาจารย์ว่า ผมรู้สึกว่าจะงานอยู่ไม่ได้ตลอดรอดฝั่งแล้ว เมียผมไม่เข้าท่าเสียแล้ว ท่านว่าอะไรหรือเณร ฟัวบอกว่าเมียคบชู้อาจารย์ ทำอย่างไรละท่าน อาจารย์ว่า อย่างนี้สิ มึงไปหานกกามาสักตัว กูจะพาให้ ฝ่ายฟัวว่า ท่านหรืออาจารย์ อาจารย์ว่ามึงไปเอามาก่อน เอาแต่ดีมันมากูจะเสกของดีให้ ปรากฏว่า วันนั้นเป็นวันหนึ่งที่ไม่ได้ทำอะไร เพราะสมัยก่อนนกกาเหว่าก็มีมากพอสมควร ไปหาดินนกกาเหว่ามาได้ ให้อาจารย์เสกให้ อาจารย์ก็พาฟัวเสกเรียบร้อย ท่านว่าเอาสิ เณรกูเสกให้เรียบร้อยแล้ว สักครูเดี๋ยวมึงกลับไปบ้าน ก่อนจะนอนกับเมียมึงให้เอาตีกาเหว่าที่หาของมึงให้มัน เสริ่งแล้วนอนกับเมียรับรองได้ลูกเณรเหอ นอกจากว่าของของมึงแล้ว ถ้ามันไปเอากับใคร มันดังดีเหว่า ถ้าหาไม่ออก แย้มไม่ได้ ถ้าไม่ได้แล้วมันจะดังดีเหว่า ๆ ที่นี้เลย มึงเชื่อ

ซีย แต่ถ้าเอาแต่กับมันมันไม่ดัง แต่ถ้าคนอื่นมาเอากับมันดังขึ้นมาจากนั้นที แล้วจะบัดสีมัน ผลปรากฏว่า กลับมาถึงเรือน ทำเหมือนอาจารย์ว่า พอทำเหมือนอาจารย์ว่าเมียไม่รู้ ว่าพี่ได้ของดีเข้ามาแล้ว พอรุ่งเช้าปกติจะพาวิ่งไปไหนอีก เมียก็ตื่นวิ่งไปให้พี่ พี่ก็ไปไหน เมื่อส่งวิ่งให้พี่แล้วเมียก็มา ทำกับข้าว บุปผาเพื่อคดข้าวหอสนมื่อขอพายไปให้พี่กินที่นา แต่ที่คบขี้ ๗ ระหว่างช่วงที่ทำอาหาร ก่อนจะพาไปให้พี่นั้นแหละ ก็จั่วตรประจักษ์ของเมีย ปรากฏว่าเมื่อส่งวิ่งเสร็จแล้วก็กลับบ้านมา เมื่อถึงบ้านขี้มารออยู่แล้ว ก็สมสู่กับขี้ พอสมสู่เสร็จขี้ไป พออยู่ข้างหลัง มันอ้าขาไม่ได้ พออ้าขามัน ดังทันที ดีเหว่า... เดินไปดักน้ำที่บ่อ เดินดีเหว่า ๗ ... ดีเหว่า... เดินเข้าก็ดัง เดินเร็ว ก็ดังเร็ว ขณะนั่งตำเครื่องจะแกงไปให้พี่ พอขათวย* ๗ ดัง ดีเหว่า ๗ ดีเหว่า ๗ ดังอยู่ขึ้นแหละ เมียสงสัยจึงว่า ไม่รู้เป็นไงจึงดังอย่างนี้ไม่หยุด ปรากฏว่าครั้งจะไม่ส่งข้าวหอให้พี่ก็ไม่ได้ พี่จะ โกรธ พี่จะรู้ทำข้าวหอสนมื่อเสร็จเรียบร้อยก็เดินไปตามทาง คนมันดูตลอดทางเพราะมันดัง แก ก็พยายามเดินหนีข่าไว้แล้ว เดินหนีข่าไปดีเหว่า ทำจิ้งหะกั่วอย่าง ขณะข้ามคันนาข้ามร่องน้ำ รีบไกลดังว่าดีเหว่าๆ ได้ยินไปถึงพี่ที่เฝ้าอยู่ พี่ก็นึกใจว่าเอาแล้วเมียกู แต่คนมันไม่ฉลาด โทสะก็เก็บได้ ส่วนเมียก็ไม่กล้าเข้าใกล้พี่ เพราะเวลาเดินมันก็ดังดีเหว่า ๗ เสียงดังยังกระก หวดตำรวจ เมียก็บอกพี่ว่าให้มารับข้าวหอ เพราะคันทิ้งเรือนไว้ ส่วนพี่ก็ว่ามาให้งถึงขี้หนูตัวว่า ไม่อยู่ เมียก็เดินมาที่พี่พอใกล้ถึงก็สิ้นลมมื่อข้าวหอแกงหมด และเสียงดังดีเหว่า ๗ พร้อม กับบ่นว่าวันนี้ไม่รู้เป็นอะไร พี่ว่ามันคบขี้ ส่วนเมียว่าไม่ เกียงกันไปเกียงกันมากก็เป็นคนทำให้มัน ดังแบบนี้ ถ้าตราบาตมันยังไม่ยอมรับภรรยาที่ดีเหว่าจนตายไป เพราะแรงอาจารย์ของกู อาจารย์ เสกไว้ รับรองได้ถ้านอกจากของกูแล้ว ถ้ามันไปเล่นกับใครจะดังดีเหว่าไปจนตายมันรู้ไว้เสียด้วย

3.27 ชื่อนิทาน ไม่เข้าใจภาษา

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นางพริ้ม อินทเรือง อายุ 64 ปี อยู่บ้านเลขที่ 81

หมู่ที่ 8 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีชาวบ้านสองคน ผัวเมียไปหาไร่นาป่า ปลุกเพือกมากมาย ขณะนั้นเพือกกำลังเจริญงอกงามดี ก็มีคนต่างถิ่นคนหนึ่งไปตัดไม้ เลื่อยไม้บริเวณไร่นาของสองผัวเมียตัดไปตัดมาไม่กี่สัปดาห์ต้นไม้เพือกของสองคนผัวเมีย เจ้าของไร่นาต้องเสียเงินชดเชย ที่ไม้ไปตัดเพือกเขา คนตัดไม้เป็นคนต่างถิ่น คำว่าเพือกที่บ้านเขาเรียกว่าหัวบอน คนตัดไม้ว่า เพือกไม่ได้ดีแต่บอน ถ้าเอาค่าเพือกจะไม่เสียให้ แต่ถ้าเอาค่าบอนจะเสียให้

3.28 ชื่อนิทาน ความซำ

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นางพริ้ม อินทเรือง อายุ 64 ปี อยู่บ้านเลขที่ 81

หมู่ที่ 8 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อนายดำ อายุ 25 ปี เมียชื่อนางแดง อายุ 21 ปี ผัวเป็นความซำ พวซำเข้าไปในป่าลากไม้ ไปถึงเป็นไร่ป่าอยู่ที่นี่ ก็มีคนไปรับโดยให้ความซำขี่ช้างมาบ้าน เมื่อมาถึงบ้านแล้ว มีหลายอันที่บ้านหลังหนึ่ง ช้างก็ให้คนให้นางดำลงมาจากวงซำ นายดำก็ลงมานั่งที่หน้า เมียก็ไปต้อนรับ เมียว่าเห็นพี่ไปหลายวันไม่กลับออกมา รู้ว่าพี่ไม่สบายเดินไม่ได้ เลยให้ชาวบ้านไปรับเมื่อพี่มานั่งที่หน้าแล้วก็ตรงเป็นไร่ยังไม่หาย เมียถามว่าเอายาไหม พี่ว่าไม่เอา เมียว่าเอาข้าวต้มไหม พี่ว่าไม่เอา ก็ได้แต่ตรงเรื่อย ๆ เมียก็โกรธว่า อ้ายพี่ไม่เอา อ้ายพี่ไม่เอา เมียหนึ่งพลิกเข้าปรางหนึ่งพลิกเข้าปรางนี้ นายดำนอนเห็นไม้ดีของเมีย เลยพูดว่าในมึงปิดเสียมึงดำ เมียว่าฮายใช้มันเลว ดูนี่ข้าวก็ไม่กินยาก็ไม่กิน ไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างใคร พี่เลยพูดว่า ออมีงไปเอาข้าวกับยามาตำกูจะกินแล้ว

3.29 ข้อนิทาน ความฝันไม่จริง

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายปาน ย่อหน้าจันทร์ อายุ 83 ปี อยู่บ้านเลขที่ 158

หมู่ที่ 8 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีเรื่องเล่ากันว่ามนุษย์และสัตว์เดรัจฉานเดินทางไปเฝ้าพระอิศวร พระอิศวร
ตัดสินญามัคมา (เสือ) เสือและช้างขึ้นไปเฝ้าพระอิศวร เล่าว่าแกฝันได้กินพญาช้างสารตัวนี้ พระ
อิศวรตัดสินว่า สันอายุแล้วพญาช้างสารตัวนี้ต้องให้เขากิน พญาช้างสารขอพลัด 7 วัน ลงไปสั่ง
ไพร่พลหรือบริวาร พอครบวันที่ 7 แล้วจะขึ้นมาให้เสือกินต่อหน้าพระอิศวร ตกกลางพญาช้างสาร
ลงมาสั่ง ไพร่พล ร้องฮูม ไปกินถึงไหนก็ไปร้องสั่งหมด ร้องฮูม พญาคนเสียบได้ตัวหนึ่งถามว่า
ท่านทำไมร้องมาหลายวันแล้ว พญาช้างบอกว่าเราต้องตายแล้ว เสือเขาฝันว่าได้กินเรา เราก็มา
สั่งไพร่พล วันพรุ่งนี้จะขึ้นไปให้เสือกินต่อหน้าพระอิศวร รุ่งขึ้นวันที่ 7 เสือขึ้นไปก่อนเพราะอยาก
กิน ช้างและนกเสียบได้ไปกินหลัง ขึ้นไปถึงเฝ้าพระอิศวรทั้งสามสัตว์ นกเสียบได้ก็งวงนอน กรน
พอด ๆ พระอิศวรว่าทำไมงวงนอนหนักหนา นกเสียบได้ว่า เมื่อคืนไม่ได้นอน ได้นอนนิดเดียว
ก็ฝันแล้ว ฝันไปว่าได้ร่วมรักสมัครสมาน ได้ไปเสพเมถุนกับพระยมเหสีของพระอิศวร พระอิศวร
พิโรธโกรธ อ้ายสัตว์เดรัจฉาน เอาหัวแม่มือนี้มาร่วมกับเทวดา อ้อ เสือที่ฝันกินช้างก็ไม่จริง
ครั้นนกเสียบได้ฝันไม่จริง เสือก็ฝันไม่จริง ยกเลิกตั้งแต่บัดนี้ เรื่องนี้ไม่น่าจะจริง เป็นเรื่องของ
นิทาน

3.30 ชื่อนิทาน ไฉ่ตาดอด ไฉ่วานโห ไฉ่หูหนวก

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายวิน เพ็งประพันธ์ อายุ 70 ปี อยู่บ้านเลขที่ 44
หมู่ที่ 9 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษา เรียนหนังสือวัด อาชีพทำสวน

เนื้อความนิทาน

ไฉ่ตาดอด ไฉ่หูหนวก ไฉ่วาน*โห ชวนกันไปชมมณฑปพร้าวเขาทั้งสามคนพอไปถึง
ไฉ่ตาดอดขึ้นก่อน ไฉ่หูหนวกขึ้นอยู่กลาง ไฉ่วานโหขึ้นท้าย ชวนกันปลิดมณฑปพร้าวพอได้แล้วก็ส่ง ๆ
วางที่โคน พอมณฑปพร้าวหมดแล้ว ไฉ่ตาดอดนึกว่ามณฑปพร้าวมีอีก มั่นคสา ๆ ไปถูกฝ่าอุตุ ที่อุตุวานไฉ่
วานโหนั้นแหละ มันก็ดึงออกมา พอมันดึงออกมาแล้วก็พูดตั้งขึ้นว่า บุตแล้ว บุตแล้ว พอดีเจ้า
ของพร้าวได้ยืนจึงตะโกนว่า คนชมมณฑปพร้าว ๆ ทั้งสามคนก็ชวนกันวิ่งต่างคนต่างวิ่งไปคนละทาง
ไฉ่ตาดอดวิ่งไปเข้าวังซึกรา* แล้วจึงร้องบอกเพื่อนว่า เราออกทุ่งนาแล้ว ไฉ่หูหนวกก็วิ่งเข้าสวน
มะละกอ เข้าไปชมต้นมะละกอ ลูกมะละกอดกัใส่ มันนึกว่าคนไล่ต้อย จึงร้องว่าต้อย...ต้อย...
ส่วนอีกคนหนึ่งเล่าวิ่งไปเข้าป่ายับเยียว* นามยับเยียวมันเกี่ยวเสื้อมันนึกว่าเจ้าของตึง จึงร้องว่า
จิงร้องว่า ตึง...ตึง... ก็คงวิ่งวิ่งต่อไปพอดีมีคนอยู่คนหนึ่งมันจับได้แล้วไปแจ้งผู้ใหญ่มันจึงพูดว่า
ขอตัวไว้มันหาकिनอยู่แบบนี้ เพราะชมองอะไรไม่เห็น เจ้าของมณฑปพร้าวยกเรื่องให้ไม่เอาเรื่องตกลง
เขาจึงปล่อย

หมายเหตุ วาน หมายถึง ก้น

วังซึกรา หมายถึง ที่หน้าคราได้ถูกบ้าน

ยับเยียว หมายถึง ต้นไม้ชนิดหนึ่งมันนามตามกิ่งตามใบ

3.31 ชื่อนิทาน ต้นไทรใหญ่

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายแจ้ง รุ่งประเสริฐ อายุ 70 ปี อยู่บ้านเลขที่ 3
หมู่ที่ 9 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษาค้นคว้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพ ช่างราชการบำนาญ

เนื้อความนิทาน

ดาเกิดมีภรรยาชื่อนางส้มส้ม แก่แล้วสามีแยกห่าง ๆ แยกไปพบต้นไทรต้นหนึ่ง
ภาษาโบราณว่าสูงระฟ้า ขณะนั้นลูกไทรพอกพอดดี แก่จนเพื่อนคนหนึ่งชื่อชาวดอกเมียบื้อส้มทับ
แก่จนตาขาวดอกไปกายางดกนก ทาไส้สีหัวน้ำได้อย่างหลายปี แล้วตัดไม้ทำขอใช้ไม้ค้ำส้มหรือ
ทางกะพ้อ คือ ทำขอ ช่างหนึ่งทำเป็นขอข้างต้นเอาเชือกผูกเข้าทำทาง เพื่อยึดจากกิ่งหนึ่งมากิ่ง
หนึ่ง แล้วนกเกาะจะไม่ให้หลุด พอทำเสร็จแล้วดักอยู่ประมาณสิบห้าวัน ดักเสร็จอีกสับลงมาพื้นดิน
ปรากฏว่าต้นปรางระหว่างปลายใบกับกิ่ง ชวนหนึ่งพากับตาขาวสบหูรื้อกัน ว่ามีตพร้าด้ามหักที่นำขึ้นไป
สำหรับดักกิ่งไทรมันสูญหาย หล่นลงทับกิ่งแก่งพังกับตาขาวหลับไปต้นหนึ่ง นิ่งแค่ปางไม่มีนั้นแหละ
เอาขารวมเข้าแล้วนั่งบ้ำนอนบ้ำน เอาผ้าขาวมาคาดหลังไว้กับกิ่งไทรแล้วก็นอน พังเสียงพริ้ว
ตกลงดินกระทบกิ่งไทรดังเข้ล้งคล้าง ๆ แสดงว่าไทรนั้นสูงมาก ตอนหลังแก่กับตาขาวชวนกันลงสู่
พื้นดิน พอลงมาใกล้พื้นดินสักสิบห้าหรือยี่สิบเมตร อยู่ปางไม้ล่างสุด ก็ปรากฏว่ามันมีดในทางทิศ
ตะวันตก ออก แก่ก็ไม่รู้สาเหตุคิดว่าพ่นมันจะตก ชวนตาขาวว่ารีบลงแล้วชวนกันลงมา ลงมาได้หนึ่ง
ปรากฏว่าทางทิศตะวันตกมันก็มีดมาอีก เพียงแต่มีดมาทางทิศตะวันตกนั้น ปรากฏว่านกฝูงใหญ่ฟ้า
กล่มมาเส ทำให้มีดเสียไปจับต้นไทร ต้นไทรก็เอนไปทางทิศตะวันตก พอมันมีดไปทิศตะวันตก ฝูง
นก ตกลงมาต้นไทรก็เอนตรง มีดจากทิศใต้จับต้นไทรเอนไปทางทิศเหนือ เอนไปถึงดินนั้นแหละ
ปรากฏว่ามาทางทิศเหนืออีกจนกระทั่งไทรหลุดไปทั้งต้น ลอยลงสู่ลำน้ำไปไม่รู้กี่วัน รุ่งคำ ๆ
จนไปถึงวันหนึ่ง กลางวันแดดจ้าทำให้งามมันอ่อนตัว ทำให้นกหลุดไปได้ สองตัว ไปจนกระทั่ง
หมดทั้งสี่ฝูงนั้นแหละ ปรากฏว่าต้นไทรต่ำลง ๆ จนถึงพื้นดิน แก่ก็สืบถามเขาว่า เมืองนั้นเมือง
อีเรื่องต้องแหวดมีแต่แดดไม่มีฝน แก่ก็เห็นผดสังเกตเมืองนั้นมีแต่ผู้หญิงทั้งนั้นไม่มีคนชาย เมืองแม่มาย

แม่มาอยู่ที่นั่นแหละ แม่มาเย็บเสื้อผ้าพวกแกไปนอนบ้านโน้นบ้านนี้ไม่ได้หยุดเลย คล้าย ๆ ว่า แกสหนองตอบพวกเขาเหล่านั้น ปรากฏว่าอยู่จนทนไม่ได้มีความเดือดร้อนและได้มีการร่วมเพศกับ พวกแม่มาทั้งหมดทั้งเมือง เห็นจะทนไม่ไหว ก็เลือกเอาคนที่งามที่สุดคนละคนกับตาขาว ของแก ได้ยายส้มส้มมาคนหนึ่ง ตาขาวได้ยายส้มส้มมาคนหนึ่ง ก็ชวนกันหนีมา หนีกลับบ้าน พวกเราและ เด็ก ๆ ทั้งหมดที่รวมกันเข้าไว้ เผาควายกลางทุ่งหากี่สงสัยเชื่อไม่สนิท ตาเกิดใช้ให้ไปถาม ตาขาว ตาขาวก็เล่าเหมือนที่แกเล่าให้ฟัง ว่าวิธีการเป็นอย่างนั้นจริง ก็ถามยายส้มส้มเมียของ ตาขาว ยายส้มส้มบ่ว่าจริงนั้นแหละ แกหาว่าพูดเท็จไม่เป็นเรื่องจริง ก็มาถาม ยายส้มส้มเมียแกเล่า ก็ปรากฏว่าเป็นเรื่องจริง เรื่องทั้งหมดนี้ที่พวกเด็ก ๆ สันนิษฐานว่าคงเป็นจริง เพราะมีพยาน ยืนยันถึงสี่ปาก

3.32 ชื่อนิทาน ชื่นต้นไม้ช่วยแรงคาถา

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายทึ่ง พังยาง อายุ 72 ปี อยู่บ้านเลขที่ 100 หมู่ที่ 9 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีชายหนุ่มคนหนึ่ง เป็นคนหาของป่ามาขาย วันนั้นเขาเดินเข้าป่าตามปกติไม่ได้ อยะไรเลย แต่ไปพบคนแก่คนหนึ่ง จึงถามว่า มาเดินอยู่ในป่าไม่กลัวเสือหรือ ลุงคนนั้นตอบว่าไม่ กลัวกลัว ชายหนุ่มว่า ลุงแก่แล้วยังไม่กลัวเสือ แต่ผมคนหนุ่มผมยังกลัวเลย ลุงว่าที่ลุงไม่กลัวเสือ เพราะลุงมีคาถาปราบเสือ ชายหนุ่มว่าถ้าว่าคาถานั้นแล้วเสือไม่กัดหรือ ลุงว่าไม่กัดเพราะเสือมัน กลัว มันแพ้ตะบะเรา ชายหนุ่มว่า ถ้าอย่างนั้นให้ผมขอเป็นศิษย์ให้ผมเรียนคาถาลุงได้หรือไม่ ลุง ว่าได้ลุงยินดี แล้วจึงสอนคาถาให้กับชายหนุ่ม ชายหนุ่มเมื่อได้คาถาแล้ว ก็เดินท่องคาถาไป พร้อม ๆ กับลุงขณะที่เดินกันไป พอได้ไปพบเสือลู่วิ่งรีบวิ่งขึ้นต้นไม้ ชายหนุ่มจึงถามว่าเรามีคาถา ปราบเสือแล้วทำไมต้องวิ่งหนีขึ้นต้นไม้ด้วย ลุงตอบว่าคาถาก็ต้องท่อง แต่ต้นไม้ก็ต้องขึ้นเพราะการ

ขึ้นต้นไม้จะทำให้คาถาลังยั้งขึ้น ถ้าไม่ขึ้นต้นไม้คาถาก็จะเสื่อม ขึ้นต้นไม้เร็ว ๆ เร็ว ทั้งคนแก่คนหนุ่มจึงรีบขึ้นต้นไม้ เป็นอันว่าเสียไม่ได้ก็จะเป็นเพราะคาถา หรือเพราะขึ้นต้นไม้ขึ้นแล้วแต่คิดเอา

3.33 ชื่อนิทาน วิชาจับกบ

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายเที่ยง พังยาง อายุ 72 ปี อยู่บ้านเลขที่ 100

หมู่ที่ 9 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

กะมีชายหนุ่มอยู่คนหนึ่งได้เมียจีน ชายหนุ่มคนนี้ปรากฏว่าเป็นคนที่โง่ โง่ที่ว่าหาตัวจับไม่ได้เลย ที่ไหนในโลกก็ไปเลย ที่ไหนเป็นญาติไปได้เมียจีน ประเทศจีนไม่เหมือนประเทศไทย เป็นประเทศที่ไร้เดียงสา ล้าบากยากจน คนจีนที่นั่นคนที่อยู่เมืองจีนจะต้องมีวิชา รวยทุกคน ถ้าไม่มีวิชาจะพาตัวอยู่ไม่รอด อยู่ไม่ได้เมืองจีน พ่อตาแม่ยายเห็นลูกเขยมาอยู่หนักแล้ว ไม่เคยทำโทษกะมีเดี๋ยวนั้น ไม่แสดงวิชาโทษสักวิชาเดียว กะมีได้เรียกลูกเขยมาถามในวันนั้นว่าเร สุเป็นคนไทยมาจากเมืองไทย เขาว่าคนไทยฉลาดแล้วมีงูเซ่ที่โง่งง ไม่เคยทำโทษแล้วไม่เคยแสดงวิชาโทษให้กูเห็นเลย คนจีนเราที่ถ้าไม่มีวิชา พาตัวแล้วอยู่ไม่ได้ พาเมียไม่รอด พาครอบครัวไม่รอด คนจีนทุกคนจะต้องทำงานตัวเป็นเกลียว ต้องขยัน แต่มีงูไม่ขยันไม่ทำอย่างไหนเลย แล้วทำหรือได้พาลูกพาเมียรอด มีงูมีความรู้ไหม มีงูมีวิชาไหม ชายหนุ่มว่า ม่ายผมไม่มีวิชาไหนเลย พ่อตาว่าถ้าพ่อนั้น มีงูอยู่ไม่ได้ถ้าไม่มีวิชาไหน มีงูจะต้องหาวิชาสำหรับตัวสักอย่าง ทำวิชาไหน แต่ว่าให้เป็นวิชาที่มีงูเชื่อจริงๆ แล้วกะมีพาตัวรอดคนจีน ทำวิชาไหนสักอย่าง ชายหนุ่มว่า ถ้าพ่อนั้นตะแคงให้ผมไปหาวิชาไปเรียนวิชา แม่ช่วยคิดหาให้ผมที ผมก็ออกเดินทางไปหาความรู้หาวิชาให้ได้สักอย่าง แม่ยายก็เข้าในครัวหุงข้าวคดห่อข้าวพามาให้ เจ้าลูกเขยเมื่อได้ข้าวห่อแล้วใส่พายออกเดินทาง เดิน ๆ กะมีงูไปพบเด็กเหี่ยวทาบสามสี่คน กะถามเด็ก ๆ ว่า พวกสุทำ

ย้ายไปหาหาใครกัน โทมได้บอกว่ามีมาหาวิชามาหาทกล แล้วถามเด็กว่า มาหาทกลจับกบเป็นวิชาอะไร
 เด็กว่าเป็นวิชาพาตัว คนจีนถ้ามีวิชาจับกบแล้วอยู่ได้สบาย หากบขายหากบกินเลี้ยงครอบครัวได้
 ชายหนุ่มว่าถ้าพาตัวนั้น ภูเรียนกันได้ไหมแล้ว ภูให้กินข้าวทอดคนเดียว ภูเลี้ยงข้าวทอดนี้ที่ทอดทอดมา โทม
 เด็กว่าได้พอดี พูดถึงเหยี่ยว* อยากข้าวแล้วพอดีวันนี้เที่ยวหากบตั้งวันแล้วไม่ค่อยได้ ชายหนุ่มว่า
 เออภูเอาข้าวทอดเลี้ยง เลี้ยง ๆ ตั้งรากับข้าวทอด ว่าแล้วชายหนุ่มก็เอาข้าวทอดแจกบริการนั่งกินกัน
 กินทั้งเจ้าของทอดและเด็ก ๆ กินข้าวทอดเสร็จแล้วกะออกเดินทางเรียนวิชา เติบ ๆ กะไปพบรูกบ
 รูกหนึ่ง ปรากฏว่ากบอยู่ในน้ำขึ้น ๆ กะเด็กว่า นี่จ้ะวันละน้ำขึ้น ๆ รูกใหม่ ชายหนุ่มว่าเอากูจ้ะได้
 แล้ว น้ำขึ้น ๆ รูกใหม่ ชายงั้นนั้นกะเดินท่องไป น้ำขึ้น ๆ รูกใหม่ น้ำขึ้น ๆ รูกใหม่ท่องขึ้นจ้ะเดินไป
 แล้วเดิน ๆ ถึงไปพบน้ำใสรูกนั้น รูกหนึ่งเล่าแต่ที่ปากรูกน้ำมีนกกระโทก* เด็กบอกว่าน้ำใส ๆ นี้อีก
 ชายหนุ่มว่าเอากูจ้ะได้แล้ว ย้ายน้ำขึ้น ๆ รูกใหม่ น้ำใส ๆ รูกเก่า กะเดินท่องไปน้ำขึ้นรูกใหม่ น้ำใส ๆ
 รูกเก่าขึ้น ๆ รูกใหม่ น้ำใสรูกเก่า กะเดิน ๆ เดินไปถึงไปพบสองรูกอยู่ถึงกันทั้งรูกใหม่รูกเก่า กะเด็ก
 บอกว่าไอ้ที่ทั้งรูกใหม่รูกเก่า กะท่องเล่า ทั้งรูกใหม่รูกเก่า ไอ้ที่ทั้งรูกใหม่รูกเก่า ไอ้โทมได้บอกว่าจะ
 แล้ววิชาจับกบ กะเมื่อจบแล้วกะลาเด็กกลับบ้าน เดินท่องน้ำขึ้น ๆ รูกใหม่ น้ำใส ๆ รูกเก่า ไอ้ที่ทั้ง
 รูกใหม่รูกเก่า น้ำขึ้น ๆ รูกใหม่ น้ำใส ๆ รูกเก่า ไอ้ที่ทั้งรูกใหม่รูกเก่า ท่อง ๆ พอถึงบ้านบอกพ่อตาแม่
 ยายว่าได้แล้ว ได้วิชาพิเศษแล้ว แม่ยายถามว่าวิชาอะไร ลูกเขยว่าวิชาจับกบ แม่ยายกะไม่มีใครสน
 วิชาอะไรแล้ว เพราะถือว่าเป็นวิชาใช้ได้ กะชายหนุ่มคนนั้นท่องอิ*กินข้าวกะท่อง อิเดินกะท่อง อินอน
 กะท่อง ท่องจนหลับจนขึ้นจ้ะ น้ำขึ้น ๆ รูกใหม่ น้ำใส ๆ รูกเก่า ไอ้ที่ทั้งรูกใหม่รูกเก่า กะคืนนั้นท่อง ๆ
 กะหลับไป พอหลับไปบังเอิญมีโจรสองคน โจรคนหนึ่งฟังที่พูดที่พามาคืนนั้นแหละ ไม่เคยลักใครใคร
 แต่คนหนึ่งชำนาญเป็นโจรเก่า เข้ามาถึงกะโจรเก่านายหัวโจรว่า เฮกูไม่ต้องเข้าว่าไอ้คน
 ไทยคนนี้นั้นโรมจิง ที่มาได้เมียคนจีน มึงเข้าไปเอาตะกั่วไม่ต้องเข้า เข้าไปเอาของมึงเข้าไปเอง
 พอเข้าไปถึงคลานเข้าไป ๆ ไอ้ผู้เจ้าของบ้านละเมอหลับมื่อว่า นั้นน้ำขึ้น ๆ รูกใหม่ ไอ้โจรฟังว่านั้น
 โจรคนใหม่วิ่งเอา วิ่งมาถึงมาหาเพื่อน บอกเพื่อนว่า ไม่ใช่ว่าเสียแล้ว คนไทยคนนี้เราเข้าใจ
 ผิดเสียแล้ว ฉลาดมันรู้ว่ากูเป็นโจรคนใหม่ โจรคนเก่าว่าไม่จริงกูสืบรู้อย่างดีแล้ว โรมไม่รู้ไหนเลย
 โรมจริง ๆ โจรคนใหม่ว่ามันรู้ว่ากูคนใหม่ มึงเข้าไปที่ถ้าพันนั้น มึงเข้าไปพิสูจน์เอง มึงเข้าไป
 พิสูจน์เอง มึงเข้าไปพิสูจน์แล้วที่แน่ใจ กะไอ้คนเก่าเข้าไป พอเข้าไปถึงกะบังเอิญไอ้ผู้กะเมอเล่า
 ว่านี่น้ำใส ๆ รูกเก่า แต่โจรคนเก่าฟังว่านั้นโจรคนเก่า เสร็จแล้วแล่นออกมาถึงว่าจริง ๆ จริงมัน
 ฉลาดจริง กูยอมรับแล้วมันรู้ว่าเราคนใหม่คนเก่า มึงเข้าไปมันว่าโจรคนใหม่ พอกูเข้าไปมันว่า

โจรคนเก่า ที่นี้เราเข้าไปทั้งสองคนตีหัวลงแล ตกลงเข้าไปทั้งสองคน พอเข้าไปถึงเอาเล่า
 ให้อู๋เมอเล่าว่านั่นทั้งรูใหม่รูเก่า ช่างโจรฟังว่านั่นทั้งโจรใหม่โจรเก่า เลยวิ่งกลับบ้านไม่สู้เข้าไป
 เอาแล้วกะ* เลยรุ่งเช้าขึ้น ให้อู๋โจรกะปรึกษากันว่าเราต้องไปแลหน้าให้เห็นชัดเจนที่ เขาสื่อว่ามัน
 รัง แต่โชฉลาดพันนั้น มันรู้ว่าโจรใหม่โจรเก่าคนใหม่คนเก่า มันยังรู้เลยเราเข้าไปถึง มัน
 หอนอยู่ในที่มืด เรากะอยู่ในที่มืดไม่ใช่มันเห็น มันเป็นผู้วิเศษจริง ฉลาดจริง ไปลองแล ไปนั่งแล
 หน้ามันก็ กะโจรทั้งสองคนไปนั่งเฝ้าอยู่หน้า* เกือบเที่ยงแล้ว ว่าอีแลหน้าตามันพันหรือไปนั่งอยู่ที่หน้า
 บ้าน เจ้าของบ้านไ้ชายแสนรังพันกะตื่นแต่ตอนหัวเที่ยงแล้ว ออกย่องแย่ง ๆ มาถึงอีหลังล่างหน้า
 บังเอิญพอดีมีเรือสองตัวเกาะอยู่ที่ตอ กะมันปลดออกมาถึง ออไ้สองตัวก็ทวนกูไม่ได้นอนเกือบรุ่ง
 เย็ดแม่* เอาให้ตาย โจรเข้าใจว่าหาว่ามันโดดเลย

หมายเหตุ เฝ้าย หมายถึง เฝ้าย, โหม หมายถึง พาก, นิ หมายถึง นี, กะ หมายถึง กั,
 อี หมายถึง จะ, หัว หมายถึง ตะหัว, แม่ หมายถึง แม่

3.34 ชื่อนิทาน ไช่ชายสองเกลอ

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายเฟื่อง เดชแก้ว อายุ 54 ปี อยู่บ้านเลขที่ 7
 หมู่ที่ 10 ตำบลสร้อยพิบูลย์ อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครราชสีมา
 การศึกษา เรียนหนังสือวัด อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีชายสองคนเป็นเกลอกัน คนหนึ่งเป็นคนรัง วันหนึ่งไปที่บ้านของลูกคนหนึ่ง
 ลูกคนนี้มีลูกสาวคนหนึ่ง ลูกสาวแกกำไครมาขอ แกว่าไม่ต้องมาขอ แกให้ทำงานอาสาอยู่ ชายหนุ่ม
 คนนั้นบอกว่าจะมาขอลูกสาวเดอน แกว่าไม่ต้องขอ และถามว่า มึงใจดีไม่ ชายหนุ่มตอบผมใจดี พอ
 หลับมึงใจดีมาทำงานอาสาสักพักแล้ว กูแต่งงานให้เอง ชายหนุ่มตกลงก็มาอยู่บ้านของหญิง พอรุ่ง
 เข้าแกพาไปนา ลูกนั้นแค้นพอได้ บอกเขตนาเพียงนั้น พอหัวเข้าก็พาวิ่งไปไหน แกสั่งว่าถ้าไม่ดี

หึงอย่าไปแก้ เมื่อแก้เสร็จแล้วต้องให้วัวอ้อมก่อนจึงกลับบ้าน ถ้าวัวไม่อ้อมไม่ต้องกลับ ให้ไปแลวัว
 ช้างห่อไม่ให้ลูกสาวไปส่ง พอเย็นย้ายเก้านั้นมา บ่าก็แบกไถ วัวสองตัวก็อ้อมมา ลูกแกพอเห็นไข่
 เก้านั้นมากก็หัวเราะ แล้วถามว่าเหี้ยมไม่ย้ายไถร อ้ายนั้นหรีเหี้ยมอยู่จึตอบว่า อย่าเหี้ยมมัน
 แหะไม่ได้กินข้าวสักคำ ลูกแกว่านั่นมึงโกรธหรือหั้น ชายหนุ่มก็โกรธมันเสีย ลูกแกก็ยก*ไปเสีย
 เพราะว่าแล้วอย่าโกรธกัน ชายหนุ่มว่าอ้ายเกลอกูถ้าไม่ใจร่อนได้เมีย ลูกเขาเป็นใหญ่ ลูกเขาพอ
 ได้ เขาไม่ต้องตกไทร* อ้ายหัวเกลอว่าพันหรือ ชายหนุ่มว่าถ้ากูเล่าให้มึงฟังน่าเสดสา หัวเกลอว่า
 ไหนมึงเล่าสิ ก็เล่าให้หัวเกลอฟัง หัวเกลอว่ามึงพากูเข้าไปที่ถ้าพันนั้น ภูเขาใจไปพบคนพันนั้น
 ชายหนุ่มว่ามึงอย่าให้กูเข้าไป กูชี้เพียงหน้าบ้านเท่านั้น หัวเกลอว่าพอชี้เรือนนั้นแล้วมึงก็กลับไปได้
 ชายหนุ่มบอกว่า เมื่อมึงไปถึงบอกว่าขอลูกสาวแกก็ดีใจ พันนั้นก็พบกับกูอ้ายหัวเกลอว่า เมื่อไปถึง
 ชายหนุ่มก็ชี้ว่าบ้านนั้นอ้ายเกลอเหอ หัวเกลอก็เข้าไปในบ้านลูกแก แล้วยกมือไหว้ ลูกแกว่ายกมือ
 ไหว้ไทร มึงมาทำไมยังไต่ป่าว หัวเกลอว่าไม่มาแลลูกสาวตอน* เห็นตอนว่ามีลูกสาวจะมาขอ ลูก
 แกว่ามิได้ลูกสาวกูปักขอไทร มึงต้องการมาอยู่เลย มาทำงานก่อน กูดอยแต่งงานทีหลัง ลูกแกว่ามึง
 ใจดีไม่ หัวเกลอว่าใจดี ลูกแกว่า กูบอกเสียแล้วถ้ามาอยู่ชี้โกรธกูอีกลง หัวเกลอว่าผมขายแรง
 แต่ถ้าตอนโกรธมันทำไว้กันแหละ ลูกแกว่า ถ้าโกรธก็ยกกูแหละ หัวเกลอว่าถ้าพันนั้นตกลง ครั้น
 ไปแลหา ลูกแกแน่เซตให้หมดเพียงนั้น โทนาเสร็จปลดแอก ให้วัวกินหญ้าอ้อม เย็นกลับบ้าน หัว
 เกลอดกลงพอหัวรุ่งก็ปลุกแล้วหั้น แลลุกขึ้นพาวัวไปโทนา ลูกขึ้นแบกโทนาวัวไป พอถึงหาหัวเกลอก็
 โทนแหละ โทได้ตาแอกไว้ พอถึงตี 8-9 รอช้างห่อเหมือนไข่เกลอว่า พอตีสิบหึงแก่หัวช้างห่อไปให้
 ลูกหัวเกลอถามว่า อะไรรป้า หึงแก่บอกว่าพาช้างห่อไปให้ลูกบ่าวลูกเหอหัวเกลอว่าตอนไหนผม
 สักขึ้นผมให้โก พอตีแปดนั้นยังวัวโทนาไม่ ก็ตกลงป้าให้ขึ้นหึง หัวเกลอก็กิน ปล่อยให้วัวกินหญ้า
 ตอนเย็นก็มา โทให้เขาเสียแล้ว เติงจูงวัวมาถึงบ้านพอตาหัวเราะเล่า มันเป่าปากหวิด ๆ ลูกแกว่า
 แะบาย*ใจจังน่ากัไหนไกล หัวเกลอว่าของพันนี้ถ้าพามาไว้ หญ้าก็รกฮิตายในนาไว้ตรงไหนก็ได้
 พอตาว่าอ้ายหัวแหลม เออจริง ๆ ใช้ลูกสาวจัดข้าวจัดน้ำให้กิน แล้วอาบน้ำนอนบายใจไม่ทุกข์ไม่
 ร้อน พอหัวรุ่งพอตาเรียกเล่าแะอย่าทันรู้หน้าไกลแล รุ่งเช้ามันสั่งป้าขึ้นไว้แล้วว่า ตอนเช้าหาข้าว
 มาฝากมันขึ้นกิน มันให้วัวตัวหนึ่ง พอรุ่งเช้าป้าขึ้นก็มาฝากจริง มันให้วัวตัวหนึ่ง ใจมันโทนิ
 นอน ๆ แล้วตอนเย็นก็กลับ พอตาว่าวัวอ้อมจัง เก่งจริงอ้ายบ่าว*นี้เลี้ยงวัวไหนตัวหนึ่งละลูก ลูก
 เขยว่าอ้ายตัวนั้นซ่อน พอตาว่าเก่งรู้จักซ่อนวัว มึงใช้ได้รู้จักซ่อนวัว พอหัวรุ่งก็เรียกเล่า ยกขึ้นต้า
 ไปนา ลูกเขยไปเล่าได้สั่งป้าขึ้นไว้แล้วให้เอาข้าวห่อมาฝาก ก็ให้วัวไปตัวหนึ่งเล่า ตอนเย็น

กลับบ้านพ่อตาถามว่าไหนวัน ลูกเขยบอกว่าวันหมดแล้วพ่อเห่ พ่อตาว่าเก่งจริงย้ายบ้านนี้ ภู
 เทียวอีกกันแต่แรก อีกกันทุกวัน ลูกเขยว่าอีกกันให้เสียเวลา ไว้ที่นั่นแหละ พ่อหัวรุ่งแกเรียกเล่า
 แสยกขึ้นด้าไบเณมา ลูกเขยว่าโกธ้ายโหรให้เขาหมดแล้ว เอาโหรทา ไม่รู้เดอนโกรธหรือไม พ่อ
 ตาว่ากูโกรธมึงไซ้ ถ้าโกรธมันอีกพ่อตานิกันใจ แล้วพูดว่ากูจัดการแต่งงานให้มึงเลย แกจัดแจง
 แต่งงานให้ พ่อแต่งงานเสร็จ พ่อตาว่านี่เราทาโหรกิน นามึงแลกข้าวท่อนหมดแล้ว ลูกเขยว่าทา
 สวนดีกว่าทานา พ่อตาว่าถ้าอย่างนั้นปากูยังงัง แล้วถามลูกเขยว่า มึงถางป่าเป็นไม ลูกเขยว่า
 ถางเป็นแต่พไร่สับไม่เป็น แกสับพไร่ให้ก็พาไปแบะปากันเล่า เขตตรงนั้นตรงนี้ พ่อตาก็ที่พิทหลบ
 แดตหลบผ่น เวลาฝนตกจะไปอยู่ไหน สำนากพ่อตาทาหน้าให้ คดท่อไป พ่อตาสับพไร่ให้ พ่อหัวเข้า
 คดท่อพ่อตาสับพไร่ไว้แล้ว เมื่อไปถึงสวนโน่นหน้าไม่ทาโหร ทาแบบนี้หลายวัน พ่อตาว่าพ่อโค่นได้ยัง
 เณร ถาง ๆ อยู่หลายวันแล้ว ลูกเขยว่าโค่นได้แล้ว สับขวานด้าพ่อ พ่อตาสับขวานวันนั้นพ่อตาสับ
 แต่ขวาน ไม่ได้ถูกอะไรเลยขวานนั้น พ่อตาก็ตามไปแล เห็นลูกเขยนอนซัดสมาธิ ท่องว่าโค่นต้นนั้น
 แล้วตีต้นนี้อยู่แบบนั้น พ่อตาว่าโค่นแม่มึงแล้วตีตายายมึงเหอะ ลูกเขยลุกขึ้นพลง ดกลงว่าทิงหลังต้อง
 ลงทาเองแล้ว พ่อตาว่า พ่อตาลงไปถาก ๆ ไม่ ลูกเขยว่าไหนเดอนถากหรือ พ่อตาก็แนะ ดกลงพ่อ
 ตาเหน้อยกมันหนึ่งแล พอถากเสาเสร็จก็ยกหน้าให้ พ่อตาถามว่ามึงพันเหลี่ยมเป็นไม ลูกเขยว่าพัน
 เหลี่ยมซับ พันเหลี่ยมเสาเปล่า ๆ ตรงไหนที่พ่อตาทาเหลี่ยมไว้ก็ถากออก พ่อตาว่าไอ้เขาตัดไว้
 ตรงที่พันจับติดเก็บเข้าเป้า พอเก็บใส่เป้าแล้ว พ่อตาว่าหนึ่ง ๆ ผิดท่าแล้วให้หนึ่งเพราขกาเสียหมดนั้น
 พ่อตาทาเอง กลับถึงหัวเขยพ่อตาว่า ฮินุ้มมึงถามเณรแล เห็นเก็บเห็ดได้พอได้วันนี้ เก็บได้เป้า
 กระทบ ลูกเขยว่านั้นเดอนโกรธซันเก็บเห็ด ลูกเขยว่าตีแหละไม่รู้วันไหนถูกทาให้หลุด เมียถามว่า
 เก็บเห็ดโหร ผัวว่ากูเก็บเกล็ดไม้ กูเก็บใส่เป้า ดกลงเมียก็พลอยยิ้มกัน พออูมมาหลายวัน วันนั้น
 หามเสา ลูกเขยว่าพ่อเห่ผมซิกอยู่หลัง ถึงหามลงควน ลูกเขยถามว่ายกขึ้นบ่าแล้วไม่พ่อ พ่อตา
 ว่าซบแล้ว รุนลงควนดังกราว ๆ พ่อตารูดใบไม้ลงเป็นทาง ซนไม้ข้างทางดังปัง ดกลงเมื่อ
 มาถึงบ้านหัวถามเมียว่ามึงไม่แกงน้ำเคยหิ เมียว่าใช่ละ ผัวว่าเห็นพ่อรูดยอดผักงังกินเมียถามว่า
 อะโหร ผัวว่าพ่อรูดยอดผักงังถามแลตะ พ่อตาว่าเย็ดแม่มึง พอทาหน้าเสร็จพ่อตาถามว่าลูกโหร
 เณร ลูกเขยว่าปลุกฝ้าย พ่อตาว่าถากมึงแล้ว แต่อย่าโกรธถ้าโกรธกูยิก ลูกเขยก็ว่าอย่าโกรธ
 ถ้าโกรธก็ยิกพ่อเหมือนกัน ปลุกฝ้ายได้เก็บฝ้าย ลูกเขยเก็บได้ครึ่งสอบพ่อตาว่า พ่อแบกสอบฝ้าย
 กันหะ ฉันไปธุระบ้านไหน พ่อตาว่าเออ พ่อตาไปเก็บต่อ มันก็ลงไปหยบในสอบเอาฝ้ายบิดบน
 พ่อตากลับมาว่าเออะเก็บเร็ว ไซ้เต็มสอบแล้ว ยกแลโยยหนักคาด แบกขึ้นบ่าจนบไปถึงบ้านแล้ว

ไปทีบ่อ ลูกเขยออกจากสอบฝ้ายอยู่บนนอกชาน พ่อตากลับจากบ่อเห็นลูกเขยถามว่า มาเมื่อไหร่ เณร
 ลูกเขยว่ามาพร้อมเดอน ลูกเขยเอาสอบฝ้ายไปเท พ่อตาคังแล นึกในใจว่า พิดทำฮ้ายเก้านี้ต้องให้
 ญวนแบก เอาแหละต่อเข้าต้องตายญวนแหละ รุ่งเช้าไปเก็บฝ้ายกันเล่า พอสอบฝ้ายยันอีเต็มพ่อตาวาญไป
 ก่อนเณรเหอ มึงพาสอบฝ้ายกันหนา ลูกเขยรับคำแล้วไปเก็บฝ้ายต่อ พ่อตาได้ปลงไปในสอบฝ้าย
 ฝ้ายเต็มพูนออกมา ลูกเขยมาถึงเห็นสอบฝ้ายเต็มก็ยิ้ม คราวนี้ตายไปตัดหวายสักเส้นก่อน แล้วจวย
 ปากสอบขวางกับหัวตอ สอบนี้ไม่ยัดเลยแล้วตีสอบฝ้ายบั้งเข้า ๆ ยัดเข้า พ่อตาดอนหนาไม่รู้ท้าวหรือ
 แล้ว ยกแยะแก้แค้น แก่ไม่รู้ท้าวหรือ ลูกเขยหัวเราะไป มัดสอบตึงเบรียะ ยกขึ้นหัวตอบอกว่าขึ้นบ่าไม่
 รอดมันหนัก แล้วแบกมาพบบ่าวนั้นชี้ข้าง บ่านั้นว่าหนักดำ ๆ ข้างต้น ลูกเขยว่าถ้าข้างสุดจริง
 ทางสอบฝ้ายนี้ให้ถูก สอบฝ้ายสั้น ๆ ตกใจ ฮ้ายบ่านั้นว่าจริงหรือนั้น ลูกเขยว่าจริง สาของสูไม่
 หนายเหง เจ้าของข้างว่าถ้าทางไม่ถูกเราให้ข้าง ข้างเราต้น ตกลงลูกเขยทุบสอบฝ้ายลงไปตรง
 พ่อตา พ่อตาดตกใจ ข้างตกใจไม่กล้าแทง เจ้าของข้างเลยให้ข้าง พ่อตาวาเออชิงแก้ที่ดำ ญวน
 ใจไม่ออกแล้วนั้น มึงรู้ไม่รูรู้แพมาแล้วว่า วันนี้มึงต้องเจอข้างต้น ญวนเอาข้างต้นนั้นมาเป็นของ
 เรา เมื่อเห็นลูกเขยก็เอาเกือบตายแล้ว ลูกเขยว่าที่นั่นหิมเดอน เตอนโรครอนั้นไม่ พ่อตาวาญ
 โรครอนึงใช่เล่า แต่ว่าข้างนี้ต้องบันกัน ลูกเขยว่าเอาแหละหมต้องเอาท่อนท้าย พ่อตาวาเออญวน
 ท่อนหัว เพราะข้างลากกับคอ ลูกเขยว่าถ้ามาอยู่หลังได้มัน ถ้าเอาหัวเข้าสวนเขาพ่อตาเสีย พ่อ
 ตามาคิดแลญแพเบรียมันแต่เอา ถ้าลากไม่ได้ลูกเขยเพ ถ้าเอาท้ายเข้าสวนลูกเขยเสีย เอาหัว
 เข้าพ่อตาเสีย พ่อตาไม่รู้ท้าวหรือให้มันโรครอน มันก็ไม่ว่าหรือให้พ่อตารอคร ตกลงวันนั้นพ่อตาคิดจะ
 มาแล้ว บอกว่าเณรเหอนี้มึงช่วยญูที ญูไปแลคนแก่ หมายอ่อนแอชอบตาย ลูกเขยว่าขอย*หมาย
 อ่อนให้แหละพ่อ แต่แกไม่ขึ้น แกให้ลูกเขยขึ้นหมาก พอลูกเขยขึ้นแกก็เอาขวานฟันที่โคน โคนต้น
 หมากไม้เซที่สองที่ลง ลูกเขยก็ลงมาเสียแหละ เปลาไม่พริบ พ่อตาวาเมิงโรครอนั้น แกล้งโศคนให้
 หมากหล่น ลูกเขยว่าอันโรครอนั้นใช่เล่า ลูกเขยว่าวันพรุ่งนี้ต้องไปวัดพ่อเหอ ไปวัดกันแหละ ลูก
 เขยก็บอกตามทางว่าพ่อตาเขาน้ำ ลูกเขยรู้แล้วว่าพ่อตาทอนึงฟังพระสักเดี๋ยวจะเจ็บพุงซี่ พอพระ
 เทศน์สักเดี๋ยวกี่ลูกขึ้น พอจะพ้นประตูวัด ลูกเขยก็บอกว่าช่วยมัดที่ดำ ช่วยมัดที่ดำ พวกโรนนั้นก็ช่วยกัน
 มัด พอมัดซี่ฟ้าน แกโรครอนทำให้บัดสีคน พอแกโรครอนลูกเขยก็ยกพลาฟั่น*

หมายเหตุ ยิก หมายถึง ไล่, ไทร หมายถึง อะไร, เตอน หมายถึง ท่าน, บาย หมายถึง สบาย

ขอย หมายถึง สอย, พลาฟั่น หมายถึง ไปเลย

3.35 ชื่อนิทาน ชายชายตามอด

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายเฟื่อง เดชแก้ว อายุ 54 ปี อยู่บ้านเลขที่ 7
หมู่ที่ 10 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษา เรียนหนังสือวัด อาชีพ ทาสวน

เนื้อความนิทาน

มีชายคนหนึ่งตามอด มีหญิงแก่คนหนึ่งซึ่งมีลูกสาวคนเดียว ลูกสาวของหญิงนั้น
มันคิดว่าชายนั้นตาดี แม่พูดว่า มึงอีเอาหรือ* ชายนั้นตามอด ลูกสาวว่า แม่แม่เหอ ไม่บอด ฉันดูตา
เหวี่ยง แม่ว่าบอดมึงเชื่อตำ ลูกสาวว่าไม่ ไม่บอด เดียวฉันจะพาามาให้ตอนแล้วบอดไม่บอด
แม่ว่าเอามึงพามาตำ กูจับติดที่เดียว ลูกสาวพาชายตามอดบอกว่า แม่บอกให้ไปทีเรือน แกว่า
ตอนตามอด มันก็ไม่พูดว่าบอดไม่บอด เดินเดินใช้ว่าไปทางไหน ถ้าผิดทางหญิงจะรู้ พอมาถึงต้นไม้
งใช้ไม้ใช้ยุ่ง หญิงว่านั่นทำไหร ไม่ดูว่าเขาปลุกตีปลั้พันธไว้ พันธดอก เขาคล่าแล้วนั้นใบสั่นใบคาย*
หญิงนั้นมัน พอถึงโตมันคล่า แล้วพูดว่าไม่ชนิดนี้ดี มันโตนั้นถูกฝนถูกแดดมันไม่พ แม่หญิงนั้นยืนอยู่
แล้วว่าตามอด แต่ลูกสาวว่าไม่บอด พอขึ้นไปนอกชานก็คล่าแล้ว แล้วพูดว่าไม่กลมแบบนี้ดีหว่า ตัว
ไม้พอนอกมันไหลออกแหละ พอนพนแสงไม่มีการเปียก หญิงเข้าใจว่ามันรู้ทุกเรื่อง หญิงนั้นรักเรา
แม่ว่ามึงเอานี้ให้มันมาแต่งงาน อยู่มาแม่ยายสั่งว่า มึงเอารั้วไปสาม* ก่อน แล้วเราค่อยไป และ
อ้ายลูกอ่อนอย่าสามให้มันถึงกัน พอมันขาดไหร เราไม่ต้องหายาก เพราะผัวรู้ว่ารั้วพอมันอยู่ทางมัน
ร้อง ทำให้มันไปถูกว่าเมียไปสามตรงนั้น พอเมียไปหายก็รู้แล้วว่า เทียงแล้ว ออกไปใส่
รั้วพสาม ๆ ไปตกลงไปในบ่อห้า ปล้าอีขึ้น มันสาหร่ายปากบ่อเกลี้ยง พอเมียมาบ้านแม่ถามว่าไหน
เณรอีไปใส่รั้ว ลูกสาวว่าหาธุ้พันไปไหนนั้น แกพันไปไหน เพราะรั้วอยู่แกก็ไปถูก แม่ว่ากูเห็นมันไป
นานพิศท่าแล้ว ลูกสาวว่าฉันเดินไปแลก็ ไปถึงแล้วรั้วยังผูกอยู่ที่เดิม พอไปที่บ่อผัวดังดิงดิง ๆ
เมียว่าใช้ลงไปใช้นั่น ผัวว่าไม่เซชาติสุเบลาอยู่กันทั้งบ้าน ปากบ่อรกไม่รู้ผูกหรือ พี่ถ้าเราไม่มาอยู่
ปากบ่อนี้ไม่มีใครตาก เมียว่าเห็นลงไปไหน ผัวว่าจะไม่ลงไปไหนหรือได้ เอื้อมถึงรี เพราะสาวไม่ถึง

แล้วปากบ่อนั้น นี่จำเป็นต้องลงมาสาว ไม่รู้ว่าลึกแค่ไหน นี่กว่าอึดั้นอึดั้นหมดแล้ว เพราะคลาไม่ถูกไหน แล้วนั้น นี่เราขึ้นไม่ได้แล้ว ถ้าสาวหย่าขึ้นที่มวนกลมจะพาขึ้นไม่ได้ ไปเอาโองมาที่ดำ* ถ้าไม่ได้โอง ใดก็ได้ เมียวโองบ้านนั้นยัง เมียวไปเอาแล ขึ้นก็ขึ้นพื้นปากบ่อ เมียวนั้นไซ้ขึ้นพื้นปากบ่อนั้น ผัวว่าฮายสุเปล่าไม่มีหัวเทคนิคเลยหัว เขาขึ้นแล้วร่วว่ายกินหย่าบ้างไม่ ไม่ได้ไล่ที่นั้น เมียวแกหัวดี พอเมียวพื้นนั้นก็ขึ้นดินไปถูกหย่ารู้ได้ถึงดินแล้ว ก็วิ่งไปตามเสียงร่ว พอวิ่งไปสุดหลักก็มาทางนี้ แก้วพื้น เมียวไปไซ้พื้นทางนั้น ผัวว่าไ้เปล่ากูวิ่งแลหย่าก่อนแหละ จูกร่วไปไม่มีหย่าก็ชักกลับ เปล่า ๆ เมียวเออจริง หย่ายังกองลุยตรงนั้น เมียวล่ามที่แล้วก็ไม่กินก็แล้วไปแหละ อยู่มาพอวันนั้นไม่รู้ท้าวหรือพลัดใด เมียวมาเห็นก็รู้ว่าผัวตาบอด เมียวก็พูดว่าตกลงสู่ตาบอดแหละ ผัวว่าเข้าสู่ไม่เห็นว่าเป็นตาบอดแน่ ๆ เมียวได้รู้แล้วว่าตาบอดแล้ว

หมายเหตุ หรือ หมายถึง อย่างไร, คาย หมายถึง ระบาย, ล่าม หมายถึง ผูก, ดำ หมายถึง ซิ

3.36 ชื่อนิทาน คนหูเบา

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายเฟื่อง เดชแก้ว อายุ 54 ปี อยู่บ้านเลขที่ 7 หมู่ที่ 10 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษา เรียนหนังสือวัด อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีครอบครัวหนึ่งสองคนผัวเมียพร้อมใจกัน เมียวว่าเรายังต่างดีสองหมีน ทำอะไรดี ผัวว่าสร้างช้าง เมียวว่าถ้าสร้างช้างดีแหละ ฉันชอบช้าง ตกลงนับต่างดี* ให้ผัว เดินไปสืบว่าเขาขายช้างที่ไหน พอดีเขาขายช้างตัวหนึ่งราคา 20,000 บาทก็ซื้อมา แล้วเดินกลับมากลางทาง มีคนไล่ควายมา ถามว่ามาจากไหน บอกว่ามาซื้อช้าง คนไล่ควายว่าช้างลำบาก คนหญิงเข้าป่าไม่ได้ ถ้าเป็นฉันซื้อควายดีกว่า เวลานั้นตายได้กินเนื้อ ไข่ไก่หากก็ได้ ช้างเปล่าลากไม่อย่างเดียวยายแก้วว่า เออหน้าซื้อควาย คนไล่ควายว่าซื้อโซ่มาแลกของฉันนี่* แลกกัน อ้ายนั้นได้ช้างก็ดีใจ

ชายแก่ก็ได้ควายมาแล้วไม่ได้ขี่ แกจึงมาพบเพื่อนที่รู้จักกัน เพื่อถามว่ามาจากไหน ชายแก่ว่า มาซื้อช้าง เพื่อนว่าซื้อช้างไปจูงควาย ไหนลองเล่าให้ฉันฟังที แกเล่าให้ฟังว่า ซื้อช้างแล้วมีคนบอกมาซื้อควายดีกว่า ตกลงแกแลกกับเขาแล้วก็เดินจูงควายต่อไปมาพบคนขี่ม้า คนขี่ม้าว่าตอนติดควายตัวนี้เวลานั้นเห็นคนหญิงนั้นจะฉีกธนูติดเล่า ชายแก่ว่าถ้าคนสร้างม้าดีกว่าสร้างควาย ม้าถูกหลังก็ถูกได้ขี่ก็ได้ ชายแก่ว่าถ้าแกหัดได้ก็ขี่ม้าเสียแล้ว เจ้าของม้าว่าไม่ต้องปล้ำซื้อมาแลกกับของฉัน ตกลงแกยอมแลกเล่าแหละ ชายแก่ก็จูงม้ามาแล้ว ไปจน* เขาพาแม่หมู ชายแก่ถามว่านั่นไปไหนนั้น เขามองว่าพาหมูไปส่งเขา แล้วตอนละ ชายแก่ว่ามาซื้อช้าง เขาว่าซื้อช้างไหนเห็นจูงม้าอยู่ แล้วมาแลกกับควาย มันว่ารักษาควายดีกว่า เขาก็ให้ควายละ ชายแก่ว่าฉันให้คนนั้นไปแล้ว อ้ายมือไหนให้ม้ามา คนนั้นก็บืมว่า ลูกพี่ฉันหูเบาคาด เลยพูดว่า ฉันว่าตอนสร้างม้ามันคิดหลัก ม้ากับมันก็เก็บ ขมันก็เก็บ ตอนรู้ไม่กล้าฉันเป็นตอนรักษาหมูแล้วขายลูกไม่ตริก เออวะ กูว่าพาพ่อนั้นนำรายครั้น ตอนเอาม้าให้ฉัน ฉันให้หมู ชายแก่จูงหมูไปพบคลอง คิดว่าพาข้ามที่ไหนดีทว่า ไปตรงนั้นมีแต่พาดคนข้าม เทียวหาหน้ำดีนั้น ๆ หาไม่ได้ ไปจนเด็กทงเบ็ด เด็กถามว่าไปไหนละลุง เห็นเดินหลายหลบแล้ว ชายแก่ว่าไม่ว่าแลทางตรงไหนข้ามได้มั่ง เด็กว่าเห็นพาด ๆ หมูเล่ายะ ตอนมาแต่ไหนไม่รู้ทาง ชายแก่ว่ามาซื้อช้าง มาซื้อช้างเห็นตอนพาหมูเด็กว่า ชายแก่ว่ากูซื้อช้างมาแลกกับควาย พอได้ควายกูแลกกับม้า พอได้ม้ากูแลกกับหมู อ้ายว่าแม่หมูนี้สวย นี่ตอนให้ฉันฉันให้ปลาช่อนตัวใหญ่ ชายแก่ไปถึงพลิกแล้วพลิกเล่า พูดว่าเมียกูกับแกงปลาช่อนชอบคาด* เด็กว่าถ้าเป็นฉันเอาปลาช่อนให้เมียแกเสีย ไหนข้ามคลองตรงแถวนี้คลองลึกเพแหละ ชายแก่ว่าก็เอากูให้แม่หมูมึง ชายแก่ได้ปลาช่อนตัวใหญ่ ก็หิ้วมาแค่จะถึงบ้านไปพบร้านหม่มจีน แม่ค้าหม่มจีนว่า นั่นตอนมาจากไหน เห็นหิ้วปลาช่อนเกล็ดแห้งแล้ว แห้งเหลย ชายแก่ว่า อี มาซื้อช้าง แกเล่าแม่ค้าหม่มจีนตั้งแต่ต้น แม่ค้าหม่มจีนว่า นั่นตอนได้กินข้าวที่ไหนมาแล้วมั่งไม่ ตอนเอาปลาช่อนนั้นมาให้ฉัน ฉันให้กินหม่มจีนไม่รู้เท่าไร ถ้าไม่กินฉันว่าวันนี้ตอนต้องเป็นลมตาย ชายแก่ว่าเออจริง แม่ค้าหม่มจีนว่า ตอนนึกแลดะว่า ปลาตัวหนึ่งกับชีวิตตนเองจะเอาไหน ชายแก่บึ้งบึ้ง แม่ค้าหม่มจีนให้ จานแรกก็อบหมด แม่ค้าหม่มจีนว่า ตอนกินได้แค่ 2 จานเล็ก แกก็เดินกลับบ้าน ถึงบ้านเมียเห็นว่าผัวมาก็ดีใจถามว่า ได้ไหมช้างนั้น ผัวว่าได้ห้องเหอ เมียว่าฉันชอบคาดกับช้าง ไหนละช้าง ผัวว่ากูแลกควายแล้ว เมียว่าธนูถ้าได้ควายฉันชอบจังเสีย ถึงไม่ได้ขึ้นหลังขี่ไหนก็ได้ ปีว่่าที่ไหนดูกแลกกับม้าเสียแล้ว เมียว่าธนูฉันได้หัดขี่ม้าที่ใคราห์นี้ แรกเด็ก ๆ ฉันชอบขี่ม้าทรายจัง ผัวว่ารู้ไหมกูแลกกับแม่หมูเสียแล้ว เมียว่าดีครอกแรกเลี้ยงทิ้งได้ ค่อยบายครอกที่สอง พอเมียว่า

พั้นนั้นพั่วว่ากูแลกเสียแล้วน้องเหอ เมียวว่าแลกฉ้านไหร พั่วว่ากูแลกกับปลาช่อน เมียวว่าโฮ้ส้ม
ขามก็ยั้งพอดีแกงส้มหะพั้นะ ขวานำให้ปล้องตุ๋น ๆ พอเมียวว่าพั้นนั้น พั่วว่ากูให้แม่ค้าหมจีนเสียแล้ว
เมียวว่าเดื่อนได้ไหรมั่งละ พั่วว่ากูได้หมจีน 2 จาน ที่แรกจะแลกมันว่าจะกินเท่าไรก็ได้ พอกินได้
จานหนึ่งมันบอกว่ากินได้เพียง 2 จานเท่านั้นแหละ ถ้ากินหลายจานเป็นลมตาย ตกลงกูกิน 2 จาน
ก็มาแหละ เมียก็ว่าเออเอก็ดีก็ไ่ม่ตาย ไ่ม่มีได้ไหรกันเพราะว่าเขาตรงกัน

หมายเหตุ ต่างดี หมายถึง เงิน, นี หมายถึง ซี , ชอบคาด หมายถึง ชอบมาก , จวน หมายถึง พบ

3.37 ชื่อิทาพ เกลอสเขาเกลอล

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายสวัสดิ์ ยี่มี อายุ 68 ปี อยู่บ้านเลขที่ 380/7

หมู่ที่ 12 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ เลี้ยงสัตว์

๕. เนื้อความนิทาน

เกลอ* เขา* เกลอเล* เป็นเพื่อนกัน วันหนึ่งเกลอเลมาที่บ้านเกลอเขา เห็นมูสัง* จึงถามเกลอเขาว่าสัตว์นี้กินอะไร เกลอเลบอกว่ามันกินข้าวไก่ ต้องเอามันไปขังในคอกไก่ เมื่อจะกลับบ้านเกลอเขาก็ให้มูสังแก่เกลอเล เมื่อมาถึงบ้านเกลอเลก็เอามูสังใส่ในคอกไก่ ปรากฏว่ารุ่งเช้าไม่มีไก่เลยมูสังกินไก่หมด ต่อมาเกลอเขาไปเที่ยวที่บ้านเกลอเล ก็ถามชาวคราว เกลอเลบอกว่าเรื่องจริงแหละ มึงแน่ะให้มันกินไก่หมดเลย เกลอเขาไปเห็นบุตา มันกินน้ำเเยวของผู้หญิง ตอนกลับเกลอเขาก็พาบุต้ามานบ้าน เอาขังไว้ในอ่าง เมื่อเมียจะเเยวผ้าก็ให้ไปเเยวในอ่าง บุตาจึงขบที่ไข่เเมียแล้วพลัดก้ามติดไว้ เเมียจึงร้องขอช่วยจากพี่ พี่จึงไปขบก้ามมาให้ เมื่อเกลอเลมาถามชาวคราวว่า บุที่เอามาเลี้ยงพินหรือไมเ่ เกลอเขาจึงพูดว่า มึงทำเปเรต ๆ จึงทำให้ทั้งสองคนโกรธกันเล็กเป็นเกลอกัน

หมายเหตุ เกลอส หมายถึง เพื่อนรัก เพื่อนสนิท , เขา หมายถึง ภูเขา , เล หมายถึง ทะเล
มูสัง หมายถึง ชะมด

3.38 ชื่อนิทาน สองเกลอ

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายอบ ยี่มี อายุ 64 ปี อยู่บ้านเลขที่ 380/7
หมู่ที่ 12 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำนา

เนื้อความนิทาน

มีชายสองคนเป็นเกลอกัน นัดกันว่าจะไปแย่ง*หญิง เกลอหนึ่งไปก่อนไปหนึ่งถ้า
ตั้งแต่หัวค่ำ นั่งรออยู่เพื่อนเกลอยังไม่ไปตัวเองก็กลับบ้าน มีมูสังย่านเขียกไปนั่งเฝ้าอยู่ก่อนแล้ว เพื่อ
จะกินไก่ ขณะนั้นเพื่อนเกลออีกคนหนึ่งก็ไปถึงเห็นมูสังนั่งอยู่นึกว่าไอ้เพื่อนเกลอ จึงเอามือไป
สะกิดที่วาน*มูสัง แล้วถามว่ามึงมาหานแล้วหรือ มูสังก็หันมาขมหน้าไอ้เกลอคนนั้น เจ้าของบ้านก็
รู้สึกไอ้เกลอคนนั้นก็ออกวิ่งไปอีกทางหนึ่ง มูสังก็วิ่งหนีไปอีกทางหนึ่งเหมือนกัน

หมายเหตุ แย่ง หมายถึง สะกิด , วาน หมายถึง ก้น

3.39 ชื่อนิทาน นางสามสีคน

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นางแดง สุขศิริโรจน์ อายุ 84 ปี อยู่บ้านเลขที่ 380/7
หมู่ที่ 12 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำนา

เพื่อความนิทาน

คนอื่น ๆ ทำบุญแล้วอธิษฐานให้รำให้รวยให้พินนั้นพินนี้ แต่นางสาหมิไม่ได้
อธิษฐานเหมือนคนอื่น ๆ แก่อธิษฐานว่าแกไปเกิดให้ได้ผู้สีกสีกคน พอมาเกิดได้ผู้สีกคน เหมือนกัน
หน้าหึงใจเดียวหน้าเหมือนกัน พอหลงจากเร็น*ไม่รู้ผู้สีกน้อยผู้สีกหลวงของเหมือนกันหน้าตา กับแกรัก
เกินไม่ให้ทำใคร คนหนึ่งเลี้ยง*พิน คนหนึ่งชม*सार คนหนึ่งหุงข้าวคนหนึ่งตักน้ำ กับแกไม่ให้ทำ
ใครหิดเดียวอาจจรัก วันนั้นจำเป็นมายให้ผู้สีกินกะไปถามพี่สาวว่า อีสาวเหอสาว แกยังมั่ง
เหอเร็นมึง พี่สาวบอกว่ายังแหละน้อง จึงไปขอมายด้วยหนึ่ง พี่สาวนั้นเกลียดแหละว่าขอผู้สีกองสาว
สีกคนไม่ให้ จึงโกรธอยู่ในใจ เพราะเมื่อก่อนเคยพูดว่า เออ ให้ผู้สีกคนพี่น้อง น้องสาวว่าเออ
กูมาทำไมอีสาวเหอ กับกูแกร็กอีอยู่ พี่สาวนั้นโกรธแหละ เออผู้สีกนั้นตั้งสีกคน ให้เราสีกคนไม่ได้
โกรธในใจเมื่อไปขอแกจึงเอาดาตายใส่มาแหละเรื่องนั้น มาถึงก็ให้ผู้สีกินของไม่รู้ที่พี่สาวเอา
ดาตายใส่ กินแล้วกะเข้านอนทุกวัน พอผู้สีกินข้าวปลาแล้วเข้าในห้องนอนบิดตัวไว้ กะพอถึงเวลาเมีย
เรียกแหละว่า พี่มิเหอยกินได้ แล้วแหละนอนนานแล้ว ปานี้ใช้*ไม่ยกขึ้น กะเรียก ๆ เขียบเปิด
ดูเข้าไปแลคลาคนผู้สีกตัวแข็ง คนนี้กะตัวแข็งตายหมดแล้วนั้น นายสีกคนตายเหม็ด ออกมาถึงกะร้อง
ร่ำอยู่ท่าหรือไปหาตาเหม้อยละ แกรับจ้างเผาผีศพหนึ่ง 15 บาท ไปถึงบ้านตาเหม้อย ตาเหม้อย
ถามว่ามาทำอะไรหลาน นางสาวมิบอกว่า ผู้สีกตายแล้วเลาตาเหม้อยเหอ มาหาเงินให้ไปเผา
ตาเหม้อยว่า ได้หลานไปก่อนตะ*เดียวเราอึดใจห่อมากเดี่ยวก่อน พอตาเหม้อยมาถึงแกไม่รู้ที่นาง
สาหมิผู้สีกคน นางสาวมียกตั้งไว้หน้าห้องคนหนึ่งแล้วเอาผ้าคลุมไว้ ตาเหม้อยว่าไหนละ นางสาวมิ
ว่านั่นแหละหน้าห้องเงินเดินพาไปเผาตะ* แต่เงินแหละเดินทำหัดตะ* ถ้าทำไม่ดีกลับมาหาฉันเล่า*จันดา
เหม้อยว่า ยายตั้งใจจดหลาเหอเผาฉันนั้นพันแล้ว ไม่ใครได้กลับมา กะไปแหละไปถึงเผา เผา
แล้วกะมาเอาตางค์ พอมาถึงนางสาวมิว่า หรือฉานสั่งแล้วทำทำให้ดี ถ้าไม่ดีกลับมาหาฉานเล่า*นั้น
ละมานอนอยู่ไหน เอาพาไปเล่าแหละคิดว่าเสีย 15 บาทแหละสีกคน ตาเหม้อยว่าแหม่แรงจริง ๆ
ที่แล้ว ๆ มาไม่มีใครกลับ กะพาไปเองเล่าแหละ อยู่ข้างหลังนางสาวมิเอามาตั้งคนหนึ่งเล่าแหละ
กะมาเล่า แลละมาเอาตางค์ นางสาวมิว่า พี่ละว่าแล้วทำทำให้ดี กะไม่ตีมาหาฉานเล่า*ละหะ ตา
เหม้อยว่า แหม่แรงจริง ๆ เอาแบกไปเล่าแหละ เหม็ดทั้งสีกคนคิดว่าให้เสีย 15 บาทแหละหา
ครั้งสุดท้ายกะให้แหละตางค์ พอไฟติดชุมตาสมมรดฟุ้งขาวหมขาว คนแต่แรกกะมาแหละ มาถึงอี
งให้อนิจจาแหละที่เชิงคอน ตาเหม้อยว่าหะเราไม่ทันไปออกไปแล้ว จึงจับตาสมมรดฟัดไปฟัดมา

เหวี่ยงดาสดมหมรดเข้าไฟตาย พอไฟติดคลั่ง ๆ ค่ะหนีเตลและมาพูดว่าทำร้ายใครได้ช่าย ทำใคร
ได้ช่าย ดาเหมือนว่าเราไม่ทันไปออกไปเล่าชาดเร็วจริง ๆ จึงจับเตลพัดกับเตลอีได้เท่าเตลหี
เตลมีหน้าหนูเหวี่ยงดาเหมือนตายและคะนี้

หมายเหตุ เร็น หมายถึง เรือน, เนียง หมายถึง ผ่า, ช่ม หมายถึง ต่ำ, ไซ หมายถึง ทำไม
ตะ หมายถึง เกอช, เล่า หมายถึง อีก

3.40 ชื่อนิทาน เสือสาธรางโกง

ประเภทนิทาน มุขตลก

ผู้บอกข้อมูล นายประจวบ ชูแก้ว อายุ 57 ปี อยู่บ้านเลขที่ 184/1
หมู่ที่ 14 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำสวน

เนื้อความนิทาน

ยังมีชายสองคน คนหนึ่งหูหนวก คนหนึ่งตาบอดเป็นคนลักเลง*มีเชือกหัว*อยู่
เส้นหนึ่ง (เชือกคล้องหัวของโจรสมัยก่อน) พาเขามาด้วยทั้งสองคนออกเดินทางแรกวันไม่คำ
กษมาทอนอยู่ข้างบนบ้านเขา ก็มีคนแก่ห้าเด็กว่า ปานี้แล้วสู่อ่าเหี้ยพวกเด็กเหอไอ้เสือสาธ
รางโกงมันร้าย เจ้าเสือเขาได้ขึ้นทะเล สมัยก่อนมีเสือมาก เสือปรารกขึ้นว่า เราขึ้นทะเลเสือแต่
รางโกงตัวมันพันหรือหา กะได้ออกเดิน ๆ มา กะเห็นไอ้ตาบอดหูหนวกนอนอยู่ ก็เข้าใจเอา
เองว่าเราขึ้นทะเลเสือ นี่เป็นไอ้รางโกง อย่างล้ำกับมันเหอ เสียงสูงขึ้นแกว่ามันร้าย คาบเอาหัว
สีกตัวดีหว่า เจ้าเสือก็ออกเดินทางจากบ้านสูงแกนั้น แล้วไปบ้านอื่น เจ้าสหายทั้งสองก็ออกเดิน
ทางต่อไปไอ้หูหนวกก็วิ่งไ้ตามอดไป ตามอดมีความขำขานเดินไปดีออกหัวเขาแห่งหนึ่ง ตก
กลางคืนมันมีตหูหนวกถามไอ้ตาบอดว่า จะเอาตัวในคอกว่านอกคอก เจ้าเสือก็ไปชายหัว
ข้างคอกพอดี เสือพอเห็นก็ขึ้นลาดเกิดความกลัว กะไม่ใช่วิ่งไม่สู้ ตามอดบอกว่าเอาตัวนอกคอกนั้น
แหละไม่ลำบาก กะได้ใช้เชือกคล้องเสือ เสือกะขึ้นลาดว่ารางโกงมีฤทธิ์ก็พยายามงู ๆ กันมากลั

จะรุ่งขึ้นมาแลเห็นว่า เป็นเสือไม่ใช่แล้ว ที่เราพากันเดินกันมาพบต้นไม้ต้นหนึ่งกลางทุ่งนา นายทวนทวนก็พูดว่า นี้อือเสือที่ไ้ตามอด แล้วเอาเชือกล่ามาได้โคนไม้ แล้วชวนกันขึ้นบนปลายไม้ เสือกไม่ใช้โซ่วมันชี้ลาดรางโรงมิกท้อมาก ทวนทวนขึ้นไปก่อน ตามอดตามหลัง ขึ้นไป ๆ ยังมีเจ้าหม้อยู่ตัวหนึ่งถามว่า สู้โชกมดละเจ้าเสือ เจ้าเสือบอกว่าเรานั้นเพื่อง* แล้วเพื่อนเหอ ช่วยที่ไ้เอาเจ้ารางโรงเส่งงานเอาบอบแล้วนี้ หมิกถามเสือว่า ตัวมันพันหรือละรางโรง เสือบอกว่ามันละอยู่บนปลายไม้ หมิกล่าวว่านั่นมิดคนนั้น หมิไ้กัดเชือกที่คอเสือให้ แล้วบอกว่าเราจะขึ้นไปบงให้ตายเจ้าหมิกขึ้นโรงกาง ๆ นายทวนทวนบอกกับนายตามอดว่า กอดไว้ให้ขึ้นหมิขึ้นมาแล้ว นายตามอดก็ชักมิดออกมาเป็นอาวุธ ทวนทวนกับบอกว่าขึ้นมาไ้แล้วตามอดเหอ ไ้ไ้ถึงแล้วระวังให้ดี ตามอดก็มิดเหวี่ยงไปเหวี่ยงมาทิมเอาเจ้าหมิปลัดตกลงไป อือกว่าแล้วรางโรงตัวมันร้าย เสือกระโดดไปหมิกะพลัดลงมาตาย

หมายเหตุ ลักเลง หมายถึง นักเลง, เชือกหัว หมายถึง เชือกคล้องหัวของโจรสมัยก่อน
เพื่อง หมายถึง เสียท่า

4. นิทานประเภทความเชื่อมี 4 เรื่อง

4.1 ชื่อนิทาน นายพรานป่า

ประเภทนิทาน ความเชื่อ

ผู้บอกข้อมูล นายช่วย นาคชาติรี อายุ 73 ปี อยู่บ้านเลขที่ 101
หมู่ที่ 2 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
จบการศึกษาชั้นประถมปีที่ 2 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

สมัยก่อนมีนายพรานป่าคนหนึ่ง สอนวิธีการดักสัตว์ให้ลูกชายโดยใช้คาถา โอมตะ
แกะมาเส้าแหละ มาเส้าบ้องต๋อง ว่าคาถาครบ 3 ครั้ง คาถาไ้จะไ้ว่าวันพุธวันเดียว ถือว่าเป็น

วันเพ็ญวันเพ็ญของสัตว์ ลูกชายเมื่อจำคาถาที่นายพรานสอนให้แล้ว ก็หาวิธีไปดักสัตว์ในป่าโดย
สังเกตการเดินทางของสัตว์ ซึ่งเรียกว่า "ตามสัตว์" เมื่อเห็นทางเดินแล้วก็ใช้วิธีดักตรงทางเดิน
ไม่เกิน 3 วัน ก็ได้สัตว์ในสมัยนั้นได้สัตว์ จำนวนมากมาย เช่น เสือ หมี กระต่าย กวาง
หมูป่า เม่น เป็นต้น การดักสัตว์ของนายพรานใช้ลวดสริงเล็กใหญ่ ไม่เท่ากันแล้วแต่ชนิดของสัตว์
ถ้าเป็นสัตว์ใหญ่ใช้ลวดใหญ่ ถ้าเป็นสัตว์เล็กก็ใช้ลวดเล็ก เมื่อจับสัตว์ได้แล้วก็พาพิชี่ เช่น บุชา
เจ้าห้วย เจ้าเขา เจ้าตงเจ้าป่า เช่น ให้กินเนื้อสุกเนื้อดิบ เพราะเจ้าป่า เจ้าเขา เจ้าที่เจ้า
ทางเป็นที่นับถือของนายพราน เขามีความเชื่อว่า สิ่งเหล่านี้ให้โทษและให้คุณได้ ถ้าทำถูกต้องก็จะ
ให้คุณ ถ้าทำไม่ถูกต้องอาจจะให้โทษได้

4.2 ชื่อนิทาน ดายสามโง่

ประเภทนิทาน ความเชื่อ

ผู้บอกข้อมูล นายแปลก คู่หมั้นอายุ 79 ปี อยู่บ้านเลขที่ 59
หมู่ที่ 3 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
จบการศึกษาไม่ได้เรียนหนังสือ อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีชายคนหนึ่งได้ไปแลเคราะห์* เพราะใจไม่ดี ไปถึงหมตบอว่ามึงอีตายโง่
ชายนั้นถามว่า ตายเพราะอะไร หมอว่าตายกับความฝันชายนั้นก็แลเลย* หมอทายว่าอีตายกับต้น
ไม้ก็แลอีกสัก 2-3 หมอ เพื่อให้แม่นอีก หมออีกคนทายว่า อีตายกับเข็บบ กลับถึงบ้านเอาควายสาม
ไร่ แล้วออกมาหน้าบ้าน ก็ดำแม่น้ำ กูดนเดียวอีตายโง่ อีตายหรือหว่า ตาเหวว ๆ ด้วย
เสียงดัง ควายที่สามอยู่ดงจระเข้หรือก็ไม่รู้เข็บบขาด มันอีกก็แล่น ๆ ไปท้ายเหมือง ขึ้นบนต้นไม้
ควายอีกถึงพันถูกขา ก็ขึ้นขึ้นปลายไม้ บนยอดไม้ ควายยังพันต้นไม้ ก็ตกลงมาพลัดลงไปในหนองน้ำ
เชื่อว่าน้ำมาคาบพาไปกิน

หมายเหตุ แลเคราะห์ หมายถึง ดูดวงชะตาราศี, แลเลย หมายถึง ดูต่อไป

4.3 ชื่อนิทาน หิงสิบสองนรลักษณ์ ที่เรือนภูมิลักษณ์

ประเภทนิทาน ความเชื่อ

ผู้บอกข้อมูล นายหุ่น พิบูลย์ อายุ 80 ปี อยู่บ้านเลขที่ 813/1

หมู่ที่ 13 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

จบการศึกษาเรียนหนังสือวัด อาชีพ ทานา

เนื้อความนิทาน

มีภาษาสองตน คือ ภาษาหารอด ภาษาหาลัย มีผู้ชายอยู่สองคน เข้าไปหาภาษาเพื่อขอวิชา ภาษาว่าไม่ต้องเอาวิชาไหนหรอกลูก หากเมียให้ได้สิบสองนรลักษณ์ ที่เรือนให้ได้ภูมิลักษณ์ลูกมาสองคนนี่เอาดีหาคะ หากหิงสิบสองนรลักษณ์ให้ได้ ไข่คนหนึ่งว่าผมไม่ใช่เอาหิงสิบสองนรลักษณ์ ผมอีเอาที่เรือนภูมิลักษณ์ ถึงอยู่มา ๆ ออกจากภาษาแล้วกะไปคนแห่ง คนหนึ่งไปหาหิงสิบสองนรลักษณ์ ไข่คนหนึ่งไปหาที่เรือนภูมิลักษณ์ ไข่คนที่หาหิงสิบสองนรลักษณ์หาอยู่หลายเดือนหลายปีแล้วไม่ได้ คนนั้นหาที่เรือนภูมิลักษณ์นั้นหาได้ที่อยู่บายปรากหัวนอน* มีหมอนหนุนหัว ปรากตีน* มีหินลับพริ้ว ปรากดก* มีครกตำข้าว ปรากออก* มีดอกควายไข่* มีนั้นหาปรากออกเพื่อไม่ถูกผึ้ง ผึ้งอาทิตย์กะไม่ถูก ผึ้งข้าง ๆ กะไม่ถูก ที่ตรงนั้นมันลุ่มดี ปรากตีนมีน้ำ ปรากออกกะดำ ปรากหัวนอนสูงปรากดกสูง นี่แหละที่เรือนเขาว่าดี เมื่อได้ที่เรือนภูมิลักษณ์แล้วจะตั้งอยู่ มาน ๆ มันรวยเป็นเศรษฐีใหญ่ขึ้นมามีคนใช้มาก ลูกสาวลูกาหาก็มาอยู่ที่นี่ ไข่คนที่หาหิงสิบสองนรลักษณ์ยังหาไม่ได้ เลยกลับตามทางเดิมว่าไปหาไข่เกลือแล้สกี้ไปอยู่เรือนภูมิลักษณ์ได้หรือ เมื่อมาพบเพื่อนพ้องว่าไข่เกลือเหมือนมีรวยมาก กูเที่ยว ๆ หากหิงสิบสองนรลักษณ์ไม่ได้ พอขึ้นเที่ยง* พวกหิง ๆ มาแต่เก็บข้าว* แล้วจัดแจงตำข้าว ทิม* ปลากันแหลยหนา ไข่คนที่หาหิงสิบสองนรลักษณ์นั้นเห็นอีเก้านั้น ที่มาอยู่กับไข่เกลือว่ามันอยู่สวย จึงถามไข่เกลือว่า มีงเอามาแต่ไหนละอีเก้านี้ไข่เกลือ ไข่เกลือบอกว่ายายเด็กมาอยู่กับกูนิ ยายหาหิงพูดว่า กูเที่ยวหาหิงหาไม่ได้ถ้ากูได้อีเก้านี้มีงแลตยนั้นเรียบร้อยไม้ที่ดีงั้นตรงไหน พันพางพูดาเกศเกล้า ไทรต่อไทรผมเผ้าดินมีงแลตยาดิน ไข่เกลือบอกว่ามันมาอยู่กับกูนานแล้ว สองสามปีแล้ว ยายหาหิงบอกว่า กูอีขอมึงได้ไม่ละ ไข่เกลือบอกว่า ไม่รู้มันอีเอาไม่เอากับมึง แล้วจึงให้คนถามหิงคนนั้นว่า เขามีมาขอมมาแหลยหิง

บอกว่าสุดแล้วแต่พ่อแหละ พ่อคือตัวเจ้าเรือนนั่นเอง ถ้าพ่อให้มันเอา ตกลงหญิงก็รับปากว่าเอา
 ชายหาหญิงก็ถามว่า ตกลงเอาใจ ไข่เกลอบอกว่า ภูทอกไพร่ไม่ได้ว่ามึงเอาของกินมาให้พ่อได้กิน
 สักหิด ชายหาหญิงบอกว่ากูไม่ได้อยู่ไม่กู ทำงานดาอยู่ถูกสับไปทำงานก่อนแหละ มันจึงกลับไป
 ทำงานเล่า แต่ก่อนไปมันยกบอกหญิงคนรัก หญิงกะให้บอกว่าเป็นดะพี ๆ ชายหาหญิงพูดว่า พี่ไปขึ้น
 นื่องทำลูกไว้ให้สักคนนะ พ่อส่งแล้วก็ได้ ไอ้สาวนั้นกะจำเริญแล้วเสียแล้ว ส่งว่าให้ทำลูก จงทำ
 ช่วงไหนสักทีละหา ไอ้สาวนั้นก็คิดในกลางคืน คิดว่าหาหรือสักทีละกู ผัวส่งว่าให้ทำลูกให้ เอาเกิดอืม
 เงินเจ้าเรือน อืมมาถึงมันหัดขี่เก มันขอนางรามาเป็นพระเอกเอง ชื่อเดี๋ยงชื่อทุกสิ่งทุกอย่างแหละ
 หัดขี่ได้แล้วก็เลยออกเดินโรง ออกเดินโรงแล้วคนกะบ้าทั้งเมือง ช่างหลวงจังหวัดไพร่ต่อไพร่ มาบ้าแต่
 มัน เพราะมันอยู่สวยนิ ถึงมันไม่เอามันหมายไว้แล้ว พ่ออยู่มา ๆ ผัวมันว่ากูไปแลสักขี้เก็กเห็น
 คนมันบ้ากันมากแล้ว พ่อเห็นขี้เก็กเห็นมันบ้ากันแล้ว แต่ขี้มันไม่รู้จักกันว่าเมียมันว่าคู่หมั้นของมันคนหญิง
 คู่หมั้นของมันหมายได้ว่านี่แหละพี่มัน พ่อตีมันพาเข้าโรงขี่เกให้เที่ยวเล่นขี่เก เที่ยวไปเที่ยวมากะ
 มันท้องสักเดือนได้ หญิงนั้นรู้ว่าท้องแล้วมันเอาแหวนของชายคู่หมั้นไว้ เอากริชหัวเงิน เอาแหวน
 เสียกันถึงมันยกออกจากโรงขี่เก บอกว่ามันไม่คบไม่เอาแล้ว เดินหาข้าวมือหั้นมันพุงใหญ่แล้วพ่อรู้
 ว่าพุงใหญ่แล้วเดินโรงกลับมาถึงบ้าน อยู่มา ๆ พุงใหญ่ขึ้น ๆ มาบอกเจ้าบ้านว่าไม่เล่นแล้วขี่เก
 ทำงานทำการดีหา อยู่มา ๆ มันเกิดลูกชาย พ่อลูกตูดติดคู่หมั้นก็กลับมา พอมาถึงไข่เกลอบอก
 เพื่อนว่า แล้วแหละไข่เกลอเหอไข่ได้ลูกคนหนึ่งแล้ว หารู้ไปได้ลูกกับไข่ได้ไพร่ ชายคู่หมั้น
 ว่า กูอย่าเอามันแหละ กูหาอื่นเสียแหละ พ่อตีตอนนั้นเมียทิ่มข้าวอยู่พ่อเห็นผัวมาก็ทุบสาก ฝ่ายผัว
 ก็ขึ้นนั่งบนเรือนไข่เกลอ เมียเข้าห้องเรียกลูกว่ามาเดี๋ยว มาเดี๋ยว ไรไปที่พอมึงตะ ฝ่ายผัวก็
 พลักว่าพ่อไพร่ ทำรู้ลูกใคร เมียก็เรียกลูกเข้ามาเล่า เรียกลูกเข้าห้องเล่าถึงมันให้มุกริชมา
 เอาแหวนผูกมือมา พ่อเห็นกริชเห็นแหวนเข้าก็พูดว่า นี่มันคือกริชกูไข่เกลอ แหวนกะมือของกูนิ
 หารู้ไม่เมื่อครั้งหัดขี่เกอ ออ เออ พระเอกมันรักกับกูนอนกับกูอยู่กับกูนิ ไข่เกลอว่า ดันจัน
 กะลูกมึงแหละ ฝ่ายผัวว่าอะ เออกะตกลงได้กันแล้วกะมันอยู่กัน ฝ่ายไข่เกลอพูดว่า มึงหาหญิง
 สิบสองหรือสักคน กูหาที่เรือนภูมิสักคนมันบังเกิดกับที่เรือนสิ่งหนึ่งสิ่งใด ไข่ที่เรือนนี้มันสาส์นหา
 ไพร ๆ ที่เรือนนี้เหมือนกับกรงนกเขาสั่งหน่วยชังกะไม่อาด สั่งหน่วยชังกะตายพัน สั่งหน่วยชังไม่
 ใจก็วัน มันอาดกรงนั้น ที่เรือนอยู่กะเปรียบเหมือนกรงนกเขานี้แหละ เราอยู่กับที่เรือนไหน
 คล่องกะมันคล่อง ที่เรือนไหนขัดกะมันขัดแหละเกลอเหอ มึงหมายไว้ดะกูอาจารย์สอน เรื่องที่เรือน
 ที่ไพร่ มึงแลให้ตั้งหญิงสิบสองหรือสักคนมาพักหาไม่มันบังเกิดกับที่เรือน เงินทองมันบังเกิดกับที่

เรือน ซึ่งมีลามิไทรหากินคล่องเพราะที่เรือนมีจ้ำไว้ให้ได้ตะ เहांงแหล่เกลอเหอ

หมายเหตุ ปรากหัวนอน หมายถึง ทิศใต้, ปรากตื่น หมายถึง ทิศเหนือ,
 ปรากตก หมายถึง ทิศตะวันตก, ปรากออก หมายถึง ทิศตะวันออก
 ขึ้นเที่ยง หมายถึง พักเที่ยง, เก็บข้าว หมายถึง เก็บข้าว, ยืม หมายถึง ยืม

4.4 ชื่อนิทาน แม่โพสพ

ประเภทนิทาน ความเชื่อ

ผู้บอกข้อมูล นายหน้ พิบูลย์ อายุ 80 ปี อยู่บ้านเลขที่ 813/1
 หมู่ที่ 13 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
 จบการศึกษาระดับหนังสือวัด อาชีพ ทาสวน

เนื้อความนิทาน

แม่โพสพแกอยู่ทุกหนทุกแห่ง แกพลอย*อยู่กับเขาไม่มีใครให้อยู่ แม่โพสพแกเปื่อย
 แกเป็นเพตรา แกเปื่อยที่ปาก หินม ที่ตา ไม่มีใครรับให้อยู่ แกเที่ยวมากแล้ว เรือนนั้นแกอด
 มาก ๆ มีลูกสาวคนหนึ่งอยู่เรือน พ่อแม่ก็ไปหาข้าว แม่โพสพว่า ลูกเหอบ้าอดข้าวอดน้ำ ไม่ได้กิน
 มาหลายวันแล้ว ลูกสาวบอกว่า หม่าไม่สารป้าเหอ ไม่รู้ทำหรือ เดือนมาแต่ไหน เห็นเปื่อย แร้ง
 แล้งหมด แม่เหน่าเห็นดูป้า ฟากสัว แม่โพสพว่า เออ ป้าเที่ยวมานานแล้วลูกเหอ ของไม่มีให้กิน
 ลูกสาวว่ามาแค่นี้กินอะไรป้าเหอ อดข้าวทุกปี ทำไรทำนาไม่พอกิน แม่โพสพว่า ไปแลด้าลูก ใน
 เพล้งมีอยู่หิดหนึ่ง ลูกสาวว่าหม่าไม่แต่เข้าพ่อแม่ไปยังไม่ได้อิน ไปที่ป้าไปขอข้าวลูกสาวข้าวไปเลี้ยง
 ไม่ก็เม็ด ยี่-สักใจมีไ้ในเพล้ง*นั้น แล้วบอกว่ายังหิดหนึ่งแม่ป้า ป้าว่าหุงเข้าด้า เอาน้ำใส่มา ก
 หิดลูกเหอ พอใส่เข้ามามันแปลกเต็มหม้อ ลูกสาวเข้าไปแล เออเต็มหม้อนั้นป้า พอสุกก็คตมาให้อ
 กิน กินกับเคยจี่* ป้ากินสองสามคำแล้วทว่า* ป้าแกนี้อยู่น้ำาได้* พอพ่อแม่ของลูกสาวมากถามว่าอ
 แกนี้มาแต่ไหน แต่มาเปื่อยอยู่ ลูกสาวว่า ฮายเห็นดูแกแม่เหอ แกอีอยู่กับฉันกัน แม่ว่าให้อยู่ทำนมัน
 เปื่อยแร้งแล้งนี้ แม่ว่า มีงรักษาได้หรือลูก ลูกสาวว่า รักษาได้ไม่ได้ฉันเห็นดูแกคตนี้ ให้อแกอยู่ด้า

คำอ้อนวอนของลูกสาวแม่ตกลงใจอยู่ ลูกสาวบอกแม่ว่า หุงข้าวให้หม้อหนึ่งแล้วไปกินตำ แม่ว่า
 สารวัที่ไหนที่มึงเอาหุงนี้ สาร 2-3 เม็ด ที่มาใส่ให้หุงเต็มหม้อ พ่อแม่ไปกินอัมพนาสาราญ ก็
 สันทนกับลูก ลูกว่าให้อยู่พอเหอ ถ้าไม่ให้อยู่ฉันหัวใจไม่ดี ฉันเห็นดูแกลดต อยู่มาพอถึงฤดูทำนา ทำ
 ไร่ ป้าว่านี่ไม่ช่วยกันทำนาทำไร่หรือลูก ลูกสาวว่าทำ ๆ ไม่พอทำเท่าไรก็ไม่พอป้าเหอ กินกัน
 หมดตออยู่ไหนแหละ ไม่ทำแล้ว ป้าว่าไปตำไปทำลูกเหอ ไปตากสักนิดซี ไปตากสักไร ลูกสาวว่าพ่อ
 แม่ไม่ค่อยทำ ป้าว่าถ้าให้แกอยู่ต้องตามแก ไม่ตามแก แกไม่อยู่ ลูกสาวก็ทำตาม ไปตากไรนั้น* ข้าว
 พอข้าวท้องก็ทำเรือนข้าว ทำเรือนข้าวเสร็จทำห้อง แกว่าทำอีกสักห้องลูก พ่อแม่ว่าห้องเดียวก็ให้
 มันเต็มตำ ข้าวไรทำหิด* เดียวได้ข้าวตั้งสองห้องหรือป้าเหอ ลูกสาวว่าข้าวไรสุกแล้ว ป้าว่า
 เก็บได้ต่อไดลูก ลูกสาวว่า 4-5 วันเก็บได้ ป้าก็ใช้ให้ลูกสาวไปหาไม้หว่า ไม้กา สักห่ม พรหมด
 ด้ายขาว ด้ายแดง ยานลิพา ต้นอ้อย ต้นกล้วย ใบยอ เมื่อได้ของเหล่านี้มาแล้ว ป้าและลูกสาว
 เจ้าของบ้านก็ชวนกันไปทำขวัญข้าว โดยเอาสิ่งของต่าง ๆ ดังกล่าว รวมกันไว้ตรงกลาง
 นากกลางไร่ แล้วให้แม่เอาต้นข้าวห้อยรอบ ๆ ของเหล่านี้มารวมผูกเอาไว้แล้วว่าคาถาทำขวัญข้าว
 ป้าบอกลูกสาวว่าให้ทำขวัญข้าวเพื่อให้เก็บข้าวได้มาก ๆ ให้ได้มากเสียง เมื่อทำขวัญข้าวเสร็จ
 แล้วก็กลับมามีบ้าน ก็บอกให้เขาไปเก็บ ๆ แต่ไม่หมด ได้เต็มห้องหนึ่งแล้ว อีกห้องหนึ่งยังไม่เต็ม
 ลูกสาวบอกว่า ยายเต็มห้องแล้วหิด ชักร้านฮักเก็บแล้ว ได้หลายพันแล้ว ป้าบอกว่า ไปเก็บตะลูกเหอ
 ไม่เท่าไรหมดแหละ ป้าก็เลยไปแก้ที่รวบผูกทำขวัญข้าวหั้นออก พอลูกสาวพร้อมพ่อแม่ไปเก็บ ๆ
 ไม่เท่าไรก็หมด ก็พากันกลับมามีบ้าน พ่อแม่พูดกับป้าว่า แกลยใจแล้ว ได้กินข้าวกินปลาแล้วไม่หมด
 ข้าวแล้ว ป้าแกพูดว่านี่อยู่กับสิ่ง มีตามกูแลลูกหนา มีตามกูสั่ง แกสั่งว่า อย่าเอาหวักพาดปาก
 หม้อ ตั้งอย่าครอนปากครก เวลาหุงข้าวอย่าเป่าปากหม้อ แกสั่งว่าอย่าได้ ลูกสาวว่าได้ป้าได้
 แกว่านเรือนแกไม่นอนแล้ว แกขึ้นไปนอนบนหื้อข้าว เอาสาตจูดหิน ฝ่าขาวพันบูให้แก แกนอนบน
 กองข้าว พออยู่มา ๆ แม่ฮักแกนั้นหุงข้าว พอหม้อพุง* แกเป่าเปือกหน้าหม้อ พอเป่าเปือก* หน้าหม้อแล้ว
 ป้าแกว่ากูเจ็บหัว เจ็บอยู่ไม่ได้แล้ว หัวเหมือนฮิด* ลูกสาวขึ้นไปแลกถามว่า หรือป้า ป้าว่า กูเจ็บหัว
 ลูกเหอ กูสั่งไว้แล้วให้ทำตามกูสั่ง อย่าเหียว* ออกสูไม่ได้ กูอยู่ไม่ได้แล้ว เปิดจากให้กูสามดับ
 แล้วบอกลูกสาวเจ้าบ้านว่า ให้ตัวมากให้แกสักสามสี่ พอลูกสาวเจ้าบ้านผิปากแล้ว แกก็สูบไปเลย
 หมายเหตุ พลอย หมายถึง อาศัย, เผลว หมายถึง ภาชนะใส่ข้าวสาร, เคยจี หมายถึง กะปิเผา

ทำว หมายถึง เล็ก, หั้น หมายถึง เล็ก, จีร หมายถึง นิดเดียว,

พุง หมายถึง เต็ม, เปือก หมายถึง พือ, หู หมายถึง ประทุ

5. นิทานประเภทนิทาน หรือนิทานเกี่ยวกับกำเนิดสถานที่ มี 4 เรื่อง

5.1 ชื่อนิทาน บ้านร้อน

ประเภทนิทาน นิทาน

ผู้บอกข้อมูล นางวันดี อินทพันธุ์ อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 41 หมู่ที่ 14 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 7 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

ในสมัยก่อนชาวบ้านในชุมชนนี้มีอาชีพอย่างหนึ่ง คือการร่อนแร่ โดยชาวบ้านจะขึ้นไปบนเขาไปขุดแร่ โดยการจุดระเบิดหินที่มีแร่ปะปน แล้วเอามาตำให้ละเอียด แล้วเอาไปร่อนในลำคลอง โดยใช้เสียงร่อนเอาแต่แร่ ส่วนที่เป็นหินก็ทิ้งไป ชาวบ้านบางคนที่ไม่ขึ้นไปบนเขาก็พากันไปร่อนแร่ในลำคลองที่ต่ำ โดยแร่พวกนี้อยู่รวมปะปนกันกับกรวดทราย ชาวบ้านก็ใช้เสียงตักกรวดทรายในลำคลองมาร่อน คัดเลือกเอาแต่แร่ ต่อมามีคนจีนอพยพมาตั้งกองซื้อ ทำเป็นที่พักคนงานบนเขา และทำการขุดแร่มากขึ้น ชุมชนแห่งนี้จึงเต็มไปด้วยคนที่หาแร่ ร่อนแร่ ชาวบ้านจึงเรียกชุมชนแห่งนี้ว่า "บ้านร่อน" เพราะมีการร่อนแร่ไปขายในอดีตนานที่สุด

หมายเหตุ เสียง หมายถึง เครื่องใช้ที่ทำจากไม้เป็นรูปทรงกลม ไว้สำหรับร่อนแร่

5.2 ซื่อนิทาน เทวดาไม้ดัก

ประเภทนิทาน ภูมิปัญญา

ผู้บอกข้อมูล นางพริ้ม อินทเรือง อายุ 64 ปี อยู่บ้านเลขที่ 81
หมู่ที่ 8 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

มีงูสองตัวผู้เมีย* เป็นัวเมียกัน เป็นงูที่ได้กดีลสิทธ์ เสร็จแล้วมาตายหึ่งสองตัว
ที่กอไม้กอหนึ่งข้างทาง บรี.เวลาเขาเรียกกันว่า เทวดาไม้ดัก เป็นสถานที่เทวดาต่อสู้กัน
มาสององค์ องค์ที่หนึ่งมาที่โคนต้นไม้ดักไว้ องค์ที่สองตามมาไม่สามารถจะไล่ตามต่อไปได้ หลังจากนั้น
ถ้าหากใครเดินผ่านต้นไม้นี้จะต้องหักไม้ไปปักไว้ เป็นการเคารพนับถือ ถ้าใครเดินผ่านไม้ปักไม้แก
ก็จะให้โทษ เขาเล่ากันว่า เมื่อก่อนมีงูอยู่จริงตัวสีขาว ตัวเท่าต้นพริกาว เขามีหงอนสีแดงเป็นพื่น
กือของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น มียายคนหนึ่งแก่ไม่หัดกือ เมื่อยายขึ้นไปหึ่งพื่น แสดงให้ยายเห็น ยายก็
ได้เห็นตัวจริง ต่อมาก็ให้โทษยายที่ไม่หัดกือ มีอดีตยกไม้ขึ้น ยายก็ได้พบพานว่า ให้หายเป็นปกติจะ
ไปขอขมาลาโทษ จงหาของต่าง ๆ ไปเซ่นไหว้ ยายก็หายเป็นปกติดี เขาก็อื่กันว่าเป็นของดักดี
สิทธ์จริง เดียวนี้มันเจริญแล้ว กอไม้ที่หักถูกโค่นเสียแล้ว ชาวบ้านเลยทำเป็นหลา* ทวดเอาไว้
เรียกว่าหลาไม้ดักจนทุกวันนี้

หมายเหตุ หลา หมายถึง ศาลา

เมีย หมายถึง ตัวเมีย

5.3 ซ่อนิทาน บ้านในตาก

ประเภทนิทาน ภูมิปัญญา

ผู้บอกข้อมูล นายสุวรรณ มณีโชติ อายุ 47 ปี อยู่บ้านเลขที่ 43 หมู่ที่ 8 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำสวน

เนื้อความนิทาน

สมัยก่อนมีงูตัวใหญ่ ชาวบ้านเรียกเจ้าตาก เชื่อกันว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ พอถึงเดือนหกของทุกปี ชาวบ้านก็จัดงานทำพิธีฉลองเจ้าตาก โดยรับโนรามาเล่น ชาวบ้านชวนกันไปร่วมพิธีมากมาย ชาวบ้านเอาสาตมาบูที่บ้านในตากใกล้โรงโนรา เพื่อให้คนได้ดูโนราและได้ดูเจ้าตากด้วย เขาเชื่อกันว่าเจ้าตากมีความศักดิ์สิทธิ์ ชาวบ้านขนานต่าง ๆ เช่น เจ็บไข้ไม่สบายก็นับเจ้าตากและได้หายจริง ๆ นอกจากนี้ เจ้าตากไม่ทำอันตรายชาวบ้านเลย เมื่อเจ้าตากมาอนบนสาตแล้วชาวบ้านก็ช่วยปลดเก็บให้ ตัวเจ้าตากตัวใหญ่มาก มีลำตัวเท่าต้นหมาก เวลาอนพด*บนสาต*มีความใหญ่เท่ากระดองมู มีหงอนสีแดงพลับ ๆ ลำตัวสีขาว และที่บ้านในตากนี้ยังมีก้อนหินใหญ่โตประมาณเท่าห้องเรือนอยู่กลางลำคลอง ด้านบนของหินเสมอราบเรียบ เมื่อก่อนชาวบ้านไปทำพิธีเช่นบวงสรวงบนก้อนหินนี้ ทุกวันนี้ก็ยังมีการเซ่นสรวงอยู่

หมายเหตุ พด หมายถึง อาคารนอนขดตัว, สาต หมายถึง เสื่อ

5.4 ข้อพิพาท ลานบ้านดอนกลาง

ประเภทพิพาท ภูมิพม

ผู้บอกข้อมูล นายประจวบ วัชรเดช อายุ 60 ปี อยู่บ้านเลขที่ 179

หมู่ที่ 14 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ ทำนา

เนื้อความพิพาท

มีเหตุดาเล่นสละป่าที่บ้านดอนกลาง เหตุดาองค์ที่แพ้ไม่มีเบี้ยจะชดใช้ให้เพื่อน เลยวิ่งหนีหิ้งก้อนกลิ้ง* ไร่ที่บ้านดอนกลาง ต่อจากนั้นก็วิ่งต่อไป เพราะเพื่อนก็วิ่งไล่ตามมาติด ๆ วิ่งไปจนถึงเขายิกกล้วยเพื่อนจะตามมาทัน แล้ววิ่งไปถึงควนส้อง เหตุดาองค์ที่วิ่งหนีไปป้องกันมือเพื่อนว่าวิ่งไล่ตามมาหรือไม่ เลยวิ่งหนีไปจนถึงศาลเหตุดาไม้ด้ก ก็เลยหักไม้มาดักเอาไว้เพื่อไม่ให้เหตุดาองค์อื่นติดตามมาต่อไป และลานสละป่าปัจจุบันก็ยังมีโคกอยู่กลางทุ่งนา ประมาณ 10 x 20 เมตร ชาวบ้านในท้องถิ่นเรียกติดปากมาจนทุกวันนี้ว่า ลานป่าดอนกลาง ในเดือนเมษายนของทุกปี ชาวบ้านในถิ่นนี้นิยมเล่นสละป่าในวันสงกรานต์ เป็นการสนุกสนาน พั่นกันก็มีในหมู่ผู้ชาย ผู้หญิงนิยมเล่นสละป่าเหมือนกันแต่หอยด้วยลูกอีคุด*

หมายเหตุ ก้อนกลิ้ง หมายถึง ลูกไม้กลม ๆ ที่ทำมาจากไม้มะขามหรือไม้มะปริงใช้สไล่ออกไปให้กระแทบลูกสละป่า
อีคุด หมายถึง ฟันอีไม้ชนิดหนึ่ง

วัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์

จากการศึกษานิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่านิทานชาวบ้านเป็น เรื่องที่เกิดจากปัญญาและจินตนาการของมนุษย์ ที่ได้ถ่ายทอดปากต่อปาก สืบต่อ ๆ กันมาเป็นเวลาช้านาน และเรื่องราวเหล่านี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของ ชาวบ้านมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นกระจกเงาสะท้อนวัฒนธรรมของสังคมในด้านต่าง ๆ อันเป็น มรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าที่ชนรุ่นหลังได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมากระทั่งปัจจุบัน วัฒนธรรม ที่ปรากฏในนิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ที่ปรากฏมีหลายประเด็นด้วยกัน สำหรับประเด็นที่ศึกษามี ดังนี้ คือ

1. วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ
 - 1.1 วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ
 - 1.2 วัฒนธรรมด้านการบริโภค
 - 1.3 วัฒนธรรมด้านเครื่องมือเครื่องใช้
 - 1.4 วัฒนธรรมด้านการแพทย์
 - 1.5 วัฒนธรรมด้านการละเล่นพื้นบ้าน
 - 1.6 วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย
 - 1.7 วัฒนธรรมด้านการคมนาคม
2. วัฒนธรรมทางด้านจิตใจ
 - 2.1 วัฒนธรรมด้านความเชื่อ
 - 2.2 วัฒนธรรมด้านคตินิยม
 - 2.3 วัฒนธรรมด้านค่านิยม
 - 2.4 วัฒนธรรมด้านประเพณี

1. วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ

วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความสุงกาย เพื่อให้ได้อยู่ดีกินดี มีความสะดวกสบายในการครองชีพ วัฒนธรรมด้านวัตถุ ประเด็นที่ศึกษามีดังนี้

1.1 วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพ หมายถึง การทำงานเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีวิต

จากการศึกษานิทานชาวบ้านตำบลสร้อยหินพิบูลย์ อำเภอสร้อยหินพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การประกอบอาชีพของชาวบ้านในพื้นที่นี้มีอาชีพด้านการเกษตร ได้แก่ การทำนาซึ่งเป็นอาชีพหลัก ดังปรากฏในนิทานเรื่อง คนบุญพาตัวรอด (3.2) เมียเงรมี (3.19) แม่โพสพ (4.4) ไร่ในวร (3.23) การทำนาของชาวบ้านใช้ทุนและอุปกรณ์ไม่มากนัก กระบวนการผลิตยังใช้ วัฒนธรรมแบบดั้งเดิม คือ ทำทั้งนาหว่านและนาดำ การทำนาดำก็ต้องเตรียมพื้นที่และเพาะต้นกล้าเอาไว้ ส่วนนาหว่านก็มีการใช้วัวและควายในการไถ เครื่องมือที่ใช้ในการไถนา ก็ใช้เครื่องเกว ซึ่งประกอบด้วย คนไถ หัวหมู หางยาม แอกหรืออ็อก เป็นต้น เมื่อถึงฤดูการปักดำ ชาวบ้านก็จะไถคราดอีกครั้งหนึ่งต่อจากนั้นก็ไปถอนต้นกล้าที่เพาะเอาไว้มาปักดำ เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวชาวบ้านยังใช้แบบดั้งเดิมเก็บเกี่ยวที่ละรวงมาผูกเป็นเสียงแล้วนำเก็บที่เรือนข้าว ซึ่งกระบวนการผลิตดังกล่าวเป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านที่ได้เรียนรู้และปฏิบัติกันมาเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ซึ่งสอดคล้องกับ "ทฤษฎีการถ่ายโยง" ซึ่งเป็นแนวคิดของผู้รู้หลายคน เช่น ทฤษฎีของธอร์นดิค (Thorndike) ที่กล่าวว่า "การถ่ายโยงความรู้หนึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผลของการเรียนรู้หนึ่งครั้งแรก มีความสัมพันธ์หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพการณ์หนึ่งครั้งต่อไป ความคล้ายคลึงนั้นอาจได้แก่ความคล้ายคลึงกันในด้านเนื้อหาสำคัญ (Content) ระเบียบวิธี (Method) และทัศนคติ (Attitude) หรือความรู้สึกคล้ายคลึงกัน"¹

สำหรับอาชีพที่สำคัญและทำกันมากอีกอาชีพหนึ่งของชาวบ้านตำบลสร้อยหินพิบูลย์ คือการทำสวน ได้แก่ สวนยางพารา สวนผลไม้ และปลูกพืชผักต่าง ๆ ซึ่งปรากฏในนิทาน เรื่องเต่าทอง (1.11) ไม่เข้าใจภาษา (3.27) เนื่องจากพื้นที่ทางด้านทิศตะวันตกของตำบลสร้อยหินพิบูลย์มีลักษณะพื้นที่เป็นที่สูง และเป็นเนินเขาจึงเหมาะแก่การทำสวนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารข้อสรุปราชการของตำบลสร้อยหินพิบูลย์ที่กล่าวถึงลักษณะภูมิประเทศว่ามีพื้นที่ค่อนข้างกว้างขวางมาก โดยบริเวณทิศตะวันตกเป็นเทือกเขาเขตป่าสงวนแห่งชาติ

¹ อบรม สันนิบาต. รวมทฤษฎีจิตวิทยา. ม.ป.ป. หน้า 132.

นอกจากนี้การประกอบอาชีพอื่น ๆ ก็มีการเลี้ยงสัตว์ ด้่าขาย ทำเหมืองแร่ ร่อนแร่ และหาของป่า ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่อง หมอดู้ดุ้หมอเตา (3.4) ทุ่งมีตาปามีหู (3.5) ไซขายตาบอด (3.35) อยาคบมิตรเทียม (1.13) ลูกเศรษฐี (1.24) บ้านร่อน (5.1) ขึ้นต้นไม้ช่วยแรงคาถา (3.32) เนื่องจากพื้นที่ทางด้านทิศตะวันออกของตำบลร่อนพิบูลย์เป็นที่ราบลุ่มหรือทุ่งนา เมื่อเก็บเกี่ยวพืชผลแล้วเหมาะในการเลี้ยงวัว ควาย ชาวบ้านเลี้ยงไว้ใช้งานบ้าง ไว้ขายบ้าง เลี้ยงกันมากที่เรียกกันในหมู่บ้านว่า "เลี้ยงควายฝูง" การค้าขายน่าจะเป็นการซื้อขายติดต่อกันในชุมชนหรือหมู่บ้านใกล้เคียง ส่วนการทำเหมืองแร่ ร่อนแร่ เป็นอาชีพที่ได้กระหามาานแล้ว ปัจจุบันมีบ้างแต่ไม่มาก การหาของป่าก็มีพวกหวาย สมุนไพร ฟ้าผึ้ง เป็นต้น อาชีพต่าง ๆ ที่ปรากฏในนิทานเป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านที่บ่งบอกถึงการสัมผัสสืบทอดและพัฒนามาเป็นเวลานาน

1.2 วัฒนธรรมด้านการบริโภค

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525¹ ได้ให้ความหมายของ บริโภค ไว้ว่า บริโภค ก.กิน (ใช้เฉพาะอาการที่ทำให้ส่วนล้าดลงไปสู่กระเพาะ) เช่น บริโภคอาหาร วัฒนธรรมด้านการบริโภค หรือการกินของคนในท้องถิ่นภาคใต้ มีทั้งส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกันไปบ้างในบางท้องถิ่นย่อย ทั้งนี้อาจจะสืบเนื่องมาจากสภาพภูมิศาสตร์ คติทางศาสนา เป็นต้น บุคคลในท้องถิ่นพยายามหาวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ มาปรับปรุงสืบทอดกันมา จนกลายเป็นนิสัยการกินของท้องถิ่นนั้น ๆ

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการกินของชาวใต้ไว้ว่า

ชาวบ้านส่วนมากรับประทานข้าวเป็นอาหารหลักเพียงวันละ 2 มื้อ คือมื้อเช้าและมื้อเย็น เว้นแต่ฤดูกาลทำไร่ทำนาหรือผู้ทำงานหนักตลอดวันที่จะขาดมื้อเที่ยงไม่ได้ มื้อเช้านิยมรับประทานหลังจากพระอาทิตย์ตกไปแล้ว เว้นแต่ผู้รีบเร่งไปทำงานแต่เช้ามีดแต่ก็จะต้องดื่กข้าวถ้วยแรกไว้สำหรับดื่กนাত্রเสียก่อน (เรียกข้าวที่ดื่กไว้สำหรับดื่กนাত্রนี้ว่า "ข้าวทานะ") หรือมิเช่นนั้นก็ต้องกินข้าวเย็น (ข้าวที่เหลือจากมื้อก่อน) สำหรับมื้อเย็น

1 ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. 2525 หน้า 464.

นิยมรับประทานพร้อมกันทั้งครอบครัว เว้นแต่ผู้เจ็บป่วยก็ต้องจัดเตรียมอาหารให้เป็นพิเศษ อาหารมื้อหนึ่ง ๆ จะมีกับข้าวเพียงน้อยอย่างถ้ามีแต่มีกับข้าวถึง 3 อย่าง ถือว่าค่อนข้างจะอุดมสมบูรณ์เป็นพิเศษ แต่ในกรณีที่มีแขกหรือมาพักอาศัยอยู่นิยมนำกับข้าวให้ได้ไม่น้อยกว่า 2 อย่าง ถ้ามีถึง 3 อย่าง หรือมากกว่านั้นย่อมเป็นการแสดงถึงความพึงพอใจต้อนรับเต็มที่ ...¹

นอกจากนี้ท่านยังให้พระสนมเกี่ยวกับลักษณะอาหารของชาวใต้ไว้ว่า

...ชาวใต้ส่วนใหญ่นิยมอาหารรสจัด คือเปรี้ยวจัด เผ็ดจัด ถ้าเป็นแกงก็มีรสกะปิเข้มข้น และมักมีสีเหลืองจัด รสจัดของขมิ้นค่อนข้างแรง วัฒนธรรมการใช้น้ำมันผสมเครื่องแกงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของภาคใต้ ที่นี้เพื่อใช้ฆ่ากลิ่นคาว นอกจากนี้ชาวภาคใต้นิยมก่อนยังมีความเชื่อว่าขมิ้นเป็น "ยาแก้ยา" หรือ "พญายา" คือทำให้บรรดาเวทมนตร์คาถาหรือคุณไสยต่าง ๆ ที่ผู้อื่นกระทำเพื่อลงร้ายให้เสื่อมสูญ ทั้งยังเป็นสมุนไพรแก้โรคได้หลายชนิด ชาวใต้ไม่นิยมใช้กระชายผสมในเครื่องแกง ส่วนมากไม่รับประทานผักชีและใบยี่หระ...²

จากการศึกษานิทานชาวน้ำต้นลวณพิบูลย์ อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการบริโภคซึ่งปรากฏในนิทานชาวน้ำเรื่อง พระคุณแม่ (1.27) แม่ทัพสง (4.4) ซึ่งกล่าวถึงวัฒนธรรมการปรุงอาหาร คือ การหุงข้าวด้วยการไม่เช็ดน้ำ และต้มไข่ เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุด เมื่อได้เพื่อสัตว์มาแล้วก็มักนิยมนำมาแกงเผ็ด ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่อง ไซซายนกยาง (3.14) การรับประทานอาหาร ภรรยาจัดสำรับเตรียมไว้ให้สามีเมื่อกลับมาจากทำงาน เมื่อมีแขกมาบ้าน เจ้าของบ้านจัดอาหารมาต้อนรับ ห่วงร่วมวงรับประทานอาหารร่วมกัน ซึ่งปรากฏในนิทาน

¹ สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. "การกินของชาวใต้," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 1. หน้า 133.

² แหล่งเดิม.

เรื่องโซ่ชายหยาง (3.14) ครอบครัวยี่พร้อมเพรียงและครอบครัวยี่ไม่พร้อมเพรียง (1.14)
นายโจร (1.23)

วัฒนธรรมการบริโภคอีกอย่างหนึ่งของชาวบ้าน คือ เวลาสามีไปไหนมาบางครั้งก็ให้อายุไกลออกไป ไปไหนตั้งแต่ตอนเช้าโดยไม่ได้รับประทานอาหารเช้าไปก่อน ภรรยาเมื่อหุงข้าวปรุงอาหารแล้วก็คดห่อใส่ภาชนะนำไปส่งให้หรือเวลาสามีออกไปทำงานรับจ้างหอบ้านภรรยาก็จัดเตรียมคดข้าวห่อให้สามีได้เอาไปรับประทานในมือเที่ยง วัฒนธรรมการบริโภคแบบนี้ปรากฏในนิทานเรื่องดีกาเหว่า (3.26) วิชาจับบง (3.33) โซ่ชายสองเกลอ (3.34) นับได้ว่าวัฒนธรรมการบริโภคของชาวบ้านในตำบลร่อนพิบูลย์ มีลักษณะและวิธีการบริโภคไม่แตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่นมากนัก เพราะวิถีชีวิตเหล่านี้ได้สั่งสม สืบทอด และพัฒนามาตั้งแต่บรรพบุรุษแล้ว

1.3 วัฒนธรรมด้านเครื่องมือเครื่องใช้

เครื่องมือเครื่องใช้ หมายถึงสิ่งของที่ใช้ในการทำงานหรือใช้ทำประโยชน์ต่าง ๆ

เครื่องมือเครื่องใช้เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นด้านการดำเนินชีวิต หรือการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะของชาวไทยในท้องถิ่นภาคใต้ ที่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม ก็ต้องอาศัยเครื่องมือเครื่องใช้ในการชีวิตประจำวันในการทำงานต่าง ๆ เครื่องมือเครื่องใช้เหล่านี้เป็นสิ่งประดิษฐ์คิดค้นสร้างสรรค์ของชาวบ้าน เพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชีพหรือนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

จากการศึกษานิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพเพราะชาวบ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพราะฉะนั้นเครื่องมือเครื่องใช้ที่ปรากฏในนิทานชาวบ้านส่วนมาก เป็นเครื่องมือเครื่องใช้เหล่านี้เป็นภาพสะท้อนวิถีชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพของชาวบ้านได้แก่โก ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องคนบัญญัติวรอต (3.2) ดีกาเหว่า (3.26) โซ่ชายสองเกลอ (3.34) ชามหน้าชา (1.20) จากนิทานแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านใช้โกในการโกนหัวแล้วเช็ด และโกคราดก่อนการปักดำ เครื่องมือชนิดนี้เป็นฝีมือของชาวบ้านเป็นผู้สร้างขึ้น โดยมีส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น หัวหมู ด้งโก หางยาม แอก เป็นต้น

สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์¹ ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับเครื่องโก ไว้ว่า

เครื่องโก เป็นคำรวมสำหรับเรียกอุปกรณ์เกี่ยววัวควายในการไถ - คราด ประกอบด้วย ไถ คราด และแอก หรือโกลนการไถเดี่ยว ในการไถหาเครื่องโกเป็นสิ่งจำเป็นพอ ๆ กับวัวควาย ก่อนฤดูการทำนา ชาวนาจึงต้องเตรียมหาเครื่องโกให้พร้อมสมัยก่อนเครื่องโกทุกชิ้นทำด้วยไม้ ชาวนาจะพากันเลือกเอาเฉพาะที่เป็นไม้แก่น หรือไม้ก้ามเพื่อเหนียวเท่านั้น เช่น ไม้ตำเสา ไม้ซี่เหล็ก ทั้งนี้เพื่อกันหักขาดในขณะทำนา จะได้ไม่ต้องชะงักหาเครื่องโกใหม่ โดยปกติเครื่องโกชุดหนึ่ง โดยเฉพาะโกสามารถใช้งานได้หลายปี ยกเว้นคราดซึ่งมักจะใช้ปีสองปีก็เปลี่ยนใหม่

สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์² ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของเครื่องโกไว้อีกว่า ไถ คือส่วนที่วัวควายชักลากสำหรับไถกลับดิน ประกอบด้วยชิ้นส่วนต่าง ๆ ดังนี้ คือ หัวหมู หาง ยาม ดันโก แอก คราด และโกลนการไถเดี่ยวใช้โกลนแทนแอก

เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำสวนทำไร่ เช่น พรวน ขวาน จอบ ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องครอบครัวที่พร้อมเพรียงและครอบครัวที่ไม่พร้อมเพรียง (1.14) ไม่เข้าใจภาษา (3.27) โชชายสองเกลอ (3.34) จากนิทานแสดงให้เห็นว่า ชาวนาใช้พรวนในการถางป่า ใช้ขวานในการโค่นต้นไม้ ใช้จอบดายหญ้าต่าง ๆ ในสวนในไร่ เสร็จแล้วก็ปลูกพืชผักต่าง ๆ

เนื่องจากพื้นที่ของตำบลร่อนพิบูลย์เป็นทั้งป่าเขาและทุ่งนา ชาวนารู้จักประดิษฐ์เครื่องมือต่าง ๆ มาดัดสัตว์รับสัตว์ เช่น ห้าแคว บ่วง (ห้าจากลวดสวิง) ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องโชชายหยกยาง (3.14) นายพรานป่า (4.1) เข้าใช้แควดักพวกนกที่อยู่ตามทุ่งนา ใช้บ่วง ดักสัตว์ป่า พวกเม่น กวาง ชะมด เป็นต้น เป็นวิถีชีวิตของชาวนาที่ผูกพันอยู่กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

¹ สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ และคนอื่น ๆ . "เครื่องโก," ในสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 2. 2529. หน้า 550.

² แหล่งเดิม. หน้า 550 - 551

ในการดำรงชีวิตของชาวบ้านที่รับประทานข้าวเป็นอาหารหลัก เพราะฉะนั้นเครื่องมือเครื่องใช้ชนิดหนึ่งที่พบได้แก่ ครกตำข้าว สาก กระดัง ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่อง บิดดู (1.6) หึงสิบสองพรลักษณ์ดีเรือนภูมิลักษณ์ (4.3) แม่โพสพ (4.4) จากนิทานแสดงวัฒนธรรมด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในแง่ที่ว่าชาวบ้านเก็บเกี่ยวข้าวมาได้แล้วก็เอาข้าวเปลือกมาตำ การตำข้าวเปลือกตำด้วยสากและร่อนหรือฟัดข้าวด้วยกระดัง เพื่อให้ได้ข้าวสารเอามาหุงต้มรับประทานในครอบครัวและเครื่องมือใช้ที่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวันที่ใช้ในการหุงต้มอาหาร ได้แก่ หม้อ มีทั้งหม้อข้าว หม้อแกง ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องไ้ปากแบน (3.8) ไ้ชายหย่าง (3.14) แม่โพสพ (4.4)

นอกจากนี้ยังมีพวก เลื่อย กบ ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่อง ความสามารถผู้นำ (1.7) จากนิทานแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมของการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ โดยชาวบ้านใช้เลื่อยในการเลื่อยไม้ที่โค่นมาแล้ว ต่อกันใส่ด้วยกบ เพื่อนำไม้มาสร้างที่พักอาศัย

ยังมีเครื่องมือเครื่องใช้ชนิดหนึ่งที่ใช้ร่อนแร่ คือ เสี่ยง (ทำจากไม้เป็นทรงกลมตรงกลางกลึงไว้สำหรับร่อนแร่) ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่อง บ้านร่อน (5.1) สมัยก่อนชาวบ้านนิยมใช้เสี่ยงไปร่อนพวกกรวดทรายต่าง ๆ ตามลำคลองที่ไหลมาจากภูเขาหรือลำคลองที่มาจากเรือชุดแร่ ร่อนให้พวกกรวดทรายไหลไปตามแม่น้ำ ส่วนแร่ก็จะตกค้างอยู่บนเสี่ยง

จะเห็นได้ว่าเครื่องมือเครื่องใช้ที่ปรากฏในนิทาน เป็นภาพสะท้อนวิถีชีวิตของชาวบ้านที่ผูกพันอยู่กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

1.4 วัฒนธรรมด้านการแพทย์

การแพทย์ หมายถึง การดูแลรักษาเพื่อให้ร่างกายและจิตใจของประชาชนมีสุขภาพและอนามัยที่ดี อีกทั้งยังป้องกันมิให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ซึ่งจะยังผลให้ครอบครัวและชุมชนบังเกิดความสุขสบายได้ยาวนาน

การเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นปรากฏการณ์ปกติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกสังคม มนุษย์ต่างพยายามต่อสู้กับความเจ็บป่วยและความตายด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขและยืนยาวต่อไป ด้วยการป้องกันมิให้เจ็บป่วย การรักษาเมื่อเจ็บป่วยและการฟื้นฟูหลังจากการเจ็บป่วย วิธี การเหล่านี้มีอยู่ในทุกสังคม แต่จะแตกต่างกันไปบ้างในรูปแบบของการรักษาและการปฏิบัติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระบบความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ

บุษกร จันตระกุล ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับความสำคัญของการแพทย์พื้นบ้าน ไว้ว่า

การแพทย์พื้นบ้านมีมานานก่อนที่การแพทย์แผนปัจจุบัน (Western medicine) จะเข้ามา มีบทบาทต่อการรักษาโรค ในอดีตประชาชนในชนบทดำรงชีวิตและต่อสู้โรคภัยไข้เจ็บโดยลำพัง ด้วยการเฝ้าไข้การแพทย์พื้นบ้านและสมุนไพร รัฐไม่ได้มีบทบาทใด ๆ ต่อปัญหาสุขภาพของประชาชน ยกเว้นกรณีเกิดโรคระบาดร้ายแรง รัฐก็จะจัดพิธีกรรมทางศาสนาเพื่อปลอบขวัญและขจัดเคราะห์กรรมให้มากกว่าการรักษาอย่างจริงจัง แต่การแพทย์พื้นบ้านเป็นสิ่งที่จัดการหาขึ้นได้ง่ายในชุมชน อีกทั้งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คน โดยมีหมอพระและหมอบ้านที่มีความรู้ เรื่องโรคอยู่บ้างให้การช่วยเหลือ ค่ารักษาก็ไม่แพงเกินไป ยาที่ใช้ก็ทำมาจากสมุนไพรหาได้ง่ายในท้องถิ่น ประสิทธิภาพของการรักษาก็ให้ผลที่น่าพอใจ ระบบการแพทย์พื้นบ้านจึงเป็นผลลัพธ์ของประสบการณ์การแก้ปัญหาสุขภาพมาเป็นเวลานาน ทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ธรรมชาติรอบตัวในการรักษาโรค รู้จักฤทธิ์และสรรพคุณของส่วนต่าง ๆ ของพืช สัตว์ แร่ธาตุ ที่นำมาทำเป็นยารักษาโรค และพัฒนาขึ้นเป็นความรู้ที่ตกทอดสู่ลูกหลาน ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านจึงมิได้มีคุณค่าเพียงการรักษาโรคเท่านั้น หากยังทรงคุณค่าทางสังคมวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์อันละเอียดอ่อนลึกซึ้งที่กลั่นกรองจากสติปัญญา ผสมผสานกับความรู้ความเข้าใจในสรรพสิ่งทั้งปวงเข้ากับกฎเกณฑ์ธรรมชาติ และวิทยาการด้านสาธารณสุข¹

จากการศึกษาในท้าวบ้านตำบลรัตนพิบูลย์ อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การแพทย์พื้นบ้านมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน เพราะความเป็นอยู่ของชาวบ้านอยู่ในลักษณะสังคมแบบดั้งเดิม คือ มีความเชื่อ และค่านิยมในการใช้ยากลางบ้านที่ได้จากพวกสมุนไพรต่าง ๆ มารักษาเมื่อเกิดเจ็บไข้ไม่สบาย โดยอาศัยหมอพระและหมอบ้านที่มีความรู้ในเรื่องนี้ ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องคนไข้จะหายได้ด้วยหลักสามประการ (1.15) นายจร (1.23) แสดง

¹บุษกร จันตระกุล. สรุปคำบรรยายวิชามานุษยวิทยาสุขภาพ ส.103:มานุษยวัฒนธรรมกับสุขภาพอนามัย. 2534. หน้า 2.

ให้เห็นวิถีชีวิตของชาวบ้านได้ว่า เมื่อมีใครเจ็บไข้ไม่สบายขึ้นในบ้านผู้เป็นพ่อหรือแม่ก็ไปหาหมอบ้าน มาทำการรักษาลูก หรือพ่อแม่ไปหาหมอบ้านเองแล้วก็เล่าอาการไข้ของลูกให้หมอฟัง หมอก็จัด ยากกลางบ้านให้มา แม้ได้ยามาแล้วก็เอามาต้มให้ลูกรับประทาน ไม่นานลูกก็หายเป็นปกติ เพราะ ได้ปฏิบัติตามหมอทุกประการ

นิทานบางเรื่องสะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่น ที่ใช้ยากกลางบ้านเป็นส่วนแก้ ปัญหาให้กับชาวบ้านได้ ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องเสน่ห์หญิงสิบสองกล (1.19) กล่าวถึงตัวละครที่เป็น ภรรยาทำเจ็บไข้ไม่สบายด้วยเสน่ห์กลของหญิงโดยที่สามีไม่รู้ สามีก็ไปหาพระสงฆ์ซึ่งเป็นเจ้าอาวาส วัดหนึ่งและเป็นอาจารย์มาก่อน ท่านอาจารย์ก็จัดยาให้ชานหนึ่งมีรสขมมาก พร้อมกับเสกไม้หว่าน ให้ฉันหนึ่ง แล้วแนะนำวิธีการรับประทานยาและการใช้ไม้หว่านให้ด้วย สามีก็นำมาปฏิบัติตามที่ อาจารย์แนะนำภรรยาก็หายเป็นปกติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์มีบทบาทต่อการใช้อยากกลางบ้าน รักษาผู้ป่วยจริง และผู้ป่วยก็ยอมให้หายได้เป็นปกติเช่นเดียวกัน

1.5 วัฒนธรรมด้านการละเล่นพื้นบ้าน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525.¹ อธิบายความหมายของการละเล่นไว้ว่า
การละเล่น น. มหรสพต่าง ๆ , การแสดงต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนานรื่นเริง
พื้นบ้าน ว. เฉพาะถิ่น, มักใช้คู่กับพื้นเมือง เป็นพื้นบ้าน - พื้นเมือง²

จึงกล่าวได้ว่า การละเล่นพื้นบ้าน หมายถึง การแสดงมหรสพหรือการละเล่นต่างใน
ท้องถิ่นเพื่อความสนุกสนาน การละเล่นพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง วัฒนธรรมการละเล่น
พื้นบ้านที่ปรากฏในนิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มี 3
ประเภทคือ

1.5.1 โขนหรือมโนห์รา ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องคนล้มอย่าข้าม ไม่ล้มข้ามได้
(1.26) บ้านนาค (5.3) การละเล่นพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว อันเนื่อง
มาแต่อิทธิพลของสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคม มีลักษณะแห่งความบริสุทธิ์ใจในการ
แสดงออกทั้งด้านท่วงท่าและอารมณ์ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับความเป็นจริงของวิถีการดำรง

¹ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. หน้า 91

² แหล่งเดิม. หน้า 597

ชีวิตอย่างชาวบ้านที่เรียบง่าย แต่เต็มไปด้วยอาการทุกข์ระอาของอารมณ์ความรู้สึกประสมประสานไปกับความสะท้อนของการทำงานและการต่อสู้ในชีวิตจริง เนื่องจากโหราเป็นการละเล่นที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านในท้องถิ่นภาคใต้มาเป็นเวลานานถึงแม้ปัจจุบันจะซบเซาลงไปบ้าง แต่ก็มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้พยายามฟื้นฟูการละเล่นชนิดนี้ขึ้นมาใหม่ เพื่อให้มีการสืบทอดเหมือนเดิม โหราจึงปรากฏในนิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ในแง่ที่ว่า ชาวบ้านมีความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านั้นว่าถ้าหายจากเจ็บไข้แล้วจะรับโหรามาเล่นแก้บน ครึ่งเมื่อหายแล้วก็รับโหรามาเล่นแก้บนให้จริง ชาวบ้านใกล้เคียงก็ไปดูโหรากันมากมาย ซึ่งไปสอดคล้องกับคำกล่าวของประพนธ์ เรืองณรงค์ ที่ว่า "ชาวใต้มักจัดแสดงมโหรีในงานเทศกาล หรืองานประจำปี นอกจากนั้นจัดในงานแก้บนหรือแก้ไ้หมรย งานแก้บน มโหรีรามักแสดงพิเศษ เรียกว่ารำกรังครุ"¹ ปัจจุบันชาวบ้านยังมีการเชนสรวงบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นอยู่ เมื่อถึงเดือนหกของทุกปีก็รับโหรามาไปแสดงเป็นการฉลองด้วย ก็เท่ากับเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมชนิดนี้เอาไว้อีกทางหนึ่ง

1.5.2 การเล่นสละบ้า ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องลานบ๊าดอนกลาง (5.4) การเล่นสละบ้า ในท้องถิ่นภาคใต้เรียกว่า "เล่นบ้า" เป็นประเพณีการเล่นซึ่งมีมานานแล้ว แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าเริ่มเล่นมาเมื่อไร ปราณี ขันแก้ว ได้พูดถึงการเล่นสละบ้าของชาวอำเภอ ร่อนพิบูลย์ โดยกล่าวว่า

การเล่นสละบ้านิยมเล่นกันในเดือนห้า วันสงกรานต์ในท้องถิ่นภาคใต้ โดยเฉพาะอำเภอ ร่อนพิบูลย์ มีกำหนดสามวัน คือวันส่งเจ้าเมืองเก่าวันว่าง วันรับเจ้าเมืองใหม่ ได้แก่ วันแรม 14 ค่ำ 15 ค่ำ เดือนสี่และวันขึ้น 1 ค่ำ เดือนห้า ชาวบ้านจะหยุดงานทุกอย่าง ไปวัดทำบุญกันสองวัน คือวันส่งเจ้าเมืองเก่าและวันรับเจ้าเมืองใหม่ วันว่างเป็นวันที่ ชาวบ้านชุมนุมเล่นสนุกสนาน การเล่นที่นิยมเล่นในวันว่าง คือการเล่นสละบ้า²

¹ประพนธ์ เรืองณรงค์. ตำนานการละเล่นและภาษาชาวใต้. 2519. หน้า 63.

²ปราณี ขันแก้ว. วรรณคดีชาวบ้านจาก "มุดดำ". 2518. 535 หน้า.

การเล่นส่น้ำของชาวบ้านตำบลรัตนพิบูลย์นิยมเล่นในเดือนเมษายนของทุกปี เนื่องมาจากเป็นวันสงกรานต์ เมื่อเสร็จจากการทำบุญแล้วมีการสนุกสนานทั้งชายและหญิงเล่นส่น้ำกัน การเล่นส่น้ำของผู้หญิงเขาหอยด้วยลูกอีตุง (ลูกกลม ๆ ทำมาจากแก่นของไม้มะขามเป็นส่วนมากหรือทำมาจากแก่นของไม้มะปราง) การเล่นชนิดนี้เป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านในตำบลนี้ ที่ได้มีการสั่งสมสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน

1.5.3 การเล่นของเด็ก ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องเมียบ้าให้พี่หว่าด้ามหวัก

(3.6) การเล่นของเด็กในภาคใต้แต่ละกลุ่มจะมีลักษณะเด่นตามสภาพภูมิศาสตร์และสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มนั้น ๆ

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการเล่นของเด็กภาคใต้ ไว้ว่า

เด็กทุกชาติทุกภาษามีธรรมชาติเหมือนกันประการหนึ่ง คือรักการเล่นเป็นชีวิตจิตใจ วันทั้งวันจะเล่นโดยไม่รู้สึกเบื่อหน่าย เล่นทั้งขณะอยู่คนเดียวและอยู่รวมกลุ่มกับเพื่อนฝูง เล่นได้ทุกวัสดุอุปกรณ์ซึ่งใช้เป็นที่ของเล่นหรือไม่มีเรียกว่าถึงจะมีข้อจำกัดใด ๆ ก็ตาม เด็กก็ไม่จนปัญญาที่จะเล่น ทั้งนี้เพราะการเล่นมีมากมายเป็นร้อย ๆ ชนิด ให้เลือกทุกสถานการณ์ และการเล่นนั้นรู้จักกันอย่างกว้างขวาง เพราะเป็นมรดกวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาจนยากที่จะสืบสาวสถานที่และเวลาที่กำเนิด รวมทั้งผู้เป็นต้นคิด เมื่อเด็กเติบโตพอจะเล่นได้ก็พบว่าเด็กรุ่นก่อน ๆ เล่นกันอยู่แล้วจึงเลียนแบบเล่นตาม ๆ กันมา นอกจากนั้นยังสามารถคิดสิ่งที่จะเล่นได้เองอีกสารพัด การเล่นของเด็กจึงเป็นเครื่องสนองความอยากรู้อยากเห็นให้โอกาสได้ใช้จินตนาการ ความสามารถและศักยภาพทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ทำให้ชีวิตสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ.¹

¹ สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ และคนอื่น ๆ. "การเล่นของเด็กภาคใต้" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 1. หน้า 169.

จากการศึกษาหนีทาชาบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การเล่นของเด็กที่ปรากฏหนีทาชาบ้านได้แก่การเล่นทอยอิปา การทอยอิปาเป็นการเล่นประเภททอยหรือโยนลงหลุมที่ต้องอาศัยทักษะ ความแม่นยำ โดยการทอยสิ่งของให้ลงหลุมมากที่สุด สิ่งที่ใช้ทอยหรือโยน อาจจะเป็นเมล็ดผลไม้ต่าง ๆ ลูกหิน ลูกแก้ว หรือวัสดุอื่นที่สามารถจะนำมาทอยได้ การเล่นจะดูความแม่นยำในการทอยหรือโยน โดยอาศัยมือจับอุปกรณ์ประกอบการเล่นทอยไปโดยตรง การเล่นชนิดนี้ทำให้เด็กได้รับความสนุกสนาน มีอารมณ์เบิกบานแจ่มใส การเล่นของเด็กสามารถสะท้อนความเป็นไปทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวบ้านในท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่งด้วย

1.6 วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย

การแต่งกายของคนไทยในท้องถิ่นภาคใต้มีลักษณะที่เหมือนกันและคล้ายคลึงกันมาก จะแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยในส่วนปลีกย่อย ยกเว้นชาวไทยมุสลิม ซึ่งการแต่งกายอาจจะแตกต่างจากชาวไทยพุทธ โดยเฉพาะในท้องถิ่น 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้เห็นได้ชัดมาก แต่ปัจจุบันนี้วัฒนธรรมของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมมีการผสมผสานสัมพันธ์กัน มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมบางอย่างซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะวัฒนธรรมเกี่ยวกับการแต่งกายเห็นได้ชัดเจนมากในกลุ่มของวัยรุ่นมุสลิม แต่งกายเหมือนชาวไทยพุทธมากขึ้นเมื่อออกนอกบ้าน

พวงพกา คุโรวาท ได้ให้ความหมายของเครื่องแต่งกายไว้ว่า

... เครื่องแต่งกาย หมายถึงสิ่งที่มนุษย์นำมาใช้เป็นเครื่องห่อหุ้มร่างกาย วิชาประวัติเครื่องแต่งกายหมายถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการแต่งกายของมนุษย์แต่ละเผ่าพันธุ์ เพื่อที่จะสามารถจะอาศัยหลักฐานจากประวัติศาสตร์และวรรณคดีเป็นเครื่องชี้แนะให้รู้และเข้าใจถึงแนวทางการแต่งกาย ซึ่งสะท้อนถึงสภาพของการดำรงชีวิตมนุษย์ในยุคหนึ่ง ๆ ...¹

¹พวงพกา คุโรวาท. ประวัติเครื่องแต่งกาย. 2535. หน้า 2.

เครื่องแต่งกายของมนุษย์ถือเป็นเครื่องประดับร่างกายอย่างหนึ่ง ที่แสดงถึงฐานะทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ซึ่งไม่เพียงแต่เสื้อผ้าปกปิดร่างกายเท่านั้น ยังต้องเพิ่มเครื่องประดับอื่น ๆ สวมใส่อีกเพื่อความงาม จะเห็นได้ว่าคนเรามีเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับอื่น ๆ ไม่เหมือนกัน แต่ก็ได้มีการกำหนดแบบแผนการแต่งกายให้เหมือนกันในสังคมหนึ่ง ๆ ให้เป็นวัฒนธรรมการแต่งกายของสังคมนั้น ๆ

จากการศึกษานิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ชาวบ้านมีวัฒนธรรมด้านการแต่งกายนี้ เป็นมรดกวัฒนธรรมที่ได้มีการสั่งสมสืบทอดและพัฒนา กันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ กล่าวคือ เมื่ออยู่ที่บ้านผู้หญิงนุ่งโจงสวมเสื้อแขนสั้น ผู้ชายนุ่งโจงไม่นิยมสวมเสื้อจะสวมเสื้อเมื่อออกนอกบ้าน ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องลูกเศรษฐี(1.24) แสนจน (1.28) ขึ้น ๆ ลง ๆ (3.20) นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมการแต่งกายแบบง่าย ๆ ของชาวบ้าน ที่เป็นผู้ชายสามารถใช้ผ้าขาวม้าได้สารพัดประโยชน์ เช่น เอามานุ่งเมื่ออยู่บ้าน เช็ดหน้า เช็ดตา หรือนำไปใช้ประโยชน์ในการเดินป่า ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องโซ่ชายพริ้วตัวน(3.15) วิธีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะรับเอาวัฒนธรรมการแต่งกายแบบตะวันตกเข้ามา แต่ วัฒนธรรมการแต่งกายแบบดั้งเดิม ก็ยังปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนในกลุ่มชาวบ้าน คือ การนุ่งโจงสวมเสื้อแขนสั้นเมื่ออยู่บ้าน จะแต่งแบบสากลนิยมเมื่อออกไปทำธุระนอกบ้าน หรือไปทำงาน

1.7 วัฒนธรรมด้านการคมนาคม

การคมนาคม หมายถึงการไปมาติดต่อซึ่งกันและกัน

การคมนาคมของตำบลร่อนพิบูลย์ มีการคมนาคมโดยทางรถยนต์และรถไฟ โดยใช้เส้นทางในการไปมาติดต่อกัน คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 41,403 ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4018 ทางรถไฟที่สถานีร่อนพิบูลย์ สามารถติดต่อกับอำเภอร่อนพิบูลย์และอำเภอเมืองได้ นอกจากนี้ยังใช้เส้นทางลูกรังในหมู่บ้านต่าง ๆ ใช้ติดต่อกันภายในตำบลใกล้เคียงด้วย

การบริการรถโดยสารและยานพาหนะอื่น ๆ เป็นต้นว่ามีรถโดยสารประจำทาง รถยนต์เล็กแถวแล้วเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 41,403 ผ่านที่ว่าการอำเภอเป็นประจำ มีรถจักรยานยนต์รับจ้างหน้าที่ว่าการอำเภอและภายในหมู่บ้านต่าง ๆ คอยให้บริการ นอกจากนี้ยังมีรถยนต์เล็กใช้ขนส่งผลผลิตทางการเกษตรบางคราวใช้โดยสารด้วย

จากการศึกษาหนีทานชาวบ้านตำบลล่อนพูนยุ้ย อำเภอล่อนพูนยุ้ย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ชาวบ้านไปมาติดต่อกันในสมัยก่อนนิยมเดินเท้า เช่น ไปเรียนหนังสือ ไปทำงานนอกบ้าน ไปงานศพ งานบวชขนาด หรือแม้กระทั่งไปซื้อสัตว์มาใช้งานก็ต้องอาศัยการเดินเท้าทั้งนั้น ซึ่งปรากฏในหนีทานเรื่อง คนดีไม่สิ้นคนดี (1.16) เมียเถรมี (3.19) คนหุบเขา (3.36) นอกจากนี้การไปมาติดต่อกันทางบกนั้นยังมีรถยนต์บริการประชาชน ส่วนมากจะเป็นชุมชนใหญ่ ๆ ซึ่งมีคนมากมาย ซึ่งปรากฏในหนีทานเรื่องวิชาติดตัว (1.2)

การคมนาคมทางน้ำก็ยังคงปรากฏในหนีทานเรื่องอย่าคบมิตรเทียม (1.13) ถึงแม้ว่าในตำบลนี้ไม่มีการคมนาคมทางน้ำ แต่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นที่ได้ไปมาติดต่อด້าขาย แลกเปลี่ยนสินค้ากับบุคคลในท้องถิ่นอื่นที่มีเรือเป็นพาหนะในการขนส่ง

2. วัฒนธรรมด้านจิตใจ

วัฒนธรรมด้านจิตใจ หมายถึง สิ่งที่ทำให้ปัญญาและจิตใจเจริญงอกงาม ประเด็นที่ศึกษามีดังนี้ คือ

2.1 วัฒนธรรมด้านความเชื่อ

ปรีชา อุยตระกูล ได้ให้ความหมายของความเชื่อ ไว้ว่า

ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับนับถือหรือยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งที่จะมีตัวตนหรือไม่ก็ตามว่าเป็นความจริงหรือมีอยู่จริง การยอมรับนับถือนี้อาจจะมีหลักฐานอย่างเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้หรืออาจจะไม่มีหลักฐานที่จะนำมาใช้พิสูจน์ให้เห็นจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้นก็ได้¹

¹ปรีชา อุยตระกูล. วรรณกรรมพื้นบ้านจากตำบลรังนกใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. 2521 หน้า 53.

สุธิวดี พงศ์ไพบุลย์ ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับความเชื่อไว้ว่า

ความเชื่อเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวความคิดและพฤติกรรมของชาวบ้านกลุ่มนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง เพราะการสืบทอดความเชื่อมีการปลูกฝังสืบทอดกันมาหลายชั่วคน ผู้ให้การสืบทอดส่วนใหญ่ยึดถือปฏิบัติให้ประจักษ์ชัด เป็นต้นแบบอย่างกว้างขวางและมั่นคง และส่วนมีเจตนาที่จะปลูกฝังให้ผู้สืบสานตามจารีตประเพณีอย่างเคร่งครัด มักถือเป็นเงื่อนไขในการอยู่ร่วมกัน ผู้ถือปฏิบัติตามย่อมเป็นที่ยอมรับของชนชาติและสังคมผู้ฝักใฝ่น้อมไม่เป็นที่พึงปรารถนา การปลูกฝังความเชื่อส่วนนี้ขึ้นนับแต่ริ้วที่แรกที่ผู้สืบทอดเริ่มเป็นสมาชิกใหม่ของสังคมนั้น ๆ การบ่มเพาะจึงมีลักษณะเป็นการติดตั้งไม่อ่อนให้ค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนตามและเพิ่มพูนขึ้นจนกลายเป็นผู้สืบสานตามให้แก่คนรุ่นต่อ ๆ ไป ¹

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับหรือการยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติก็ตาม แต่ทำให้การยอมรับ ความเชื่อเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวความคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ เพราะการสั่งสมสืบทอดความเชื่ออย่างฝังลึกลงไปในชีวิตใจ มีการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างกันอย่างกว้างขวาง มั่นคง ผู้ที่ปฏิบัติตามย่อมเป็นที่ยอมรับของชนชาติและสังคม แต่ถ้าใครฝ่าฝืนก็ไม่เป็นที่พึงปรารถนาของสังคมเช่นเดียวกัน ความเชื่อเกิดจากสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ เป็นต้นว่าอำนาจของดินฟ้าอากาศ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่เห็นเหตุต่าง ๆ มนุษย์ยอมเกลี้ยข่มทุกซ์และรักสุขเป็นธรรมดา ฉะนั้นเมื่อมีภัยพิบัติเกิดขึ้นก็วิ่งวอนขอความช่วยเหลือต่อสิ่งที่ตนเชื่อว่าจะช่วยได้ เมื่อพ้นภัยพิบัติ ก็แสดงความรื่นเริงรู้คุณต่อสิ่งนั้น ๆ ด้วยเหตุผลอันสำคัญที่ว่ามนุษย์เกิดมาท่ามกลางธรรมชาติ มีชีวิตผูกพันอยู่กับธรรมชาติสูงมาก ซึ่งธรรมชาติแวดล้อมไปด้วย พืชพันธุ์ ป่าเขา แม่น้ำลำธาร ซึ่งยังผลให้ ชาวชนบทประกอบอาชีพเกษตรกรรม วิธีการดำเนินชีวิตของเขาเหล่านั้นบางครั้งก็พบกับอุปสรรคต่าง ๆ

¹สุธิวดี พงศ์ไพบุลย์. "ความเชื่อของชาวใต้," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ.2529 เล่ม 2. 2529. หน้า 467 - 468.

นานา แต่ก็สามารถจัดปัญหาเหล่านั้นไปได้ ซึ่งวิธีการเหล่านี้ได้มีการสั่งสมและสืบสานมาสู่ลูกหลาน เพื่อความอยู่รอดในสังคม

จากการศึกษาในทหบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ความเชื่อที่ปรากฏในทหบ้านมี 4 ประเด็น ดังนี้

2.1.1 ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งปรากฏในทหเรื่องบ้านในตาก (5.3) เขาเชื่อกันว่าเจ้าตากมีความศักดิ์สิทธิ์ ผู้ใดเจ็บไข้ไม่สบายกับหนาน แล้วจะหายเป็นปกติ เขาเชื่อกันว่าเจ้าตากมีตัวจริง ๆ พอถึงเดือนหกของทุกปีมีการจัดงานทหพิธีฉลอง มีการเซ่นสรวงบูชา แม้กระทั่งในปัจจุบันพิธีกรรมเหล่านี้ก็ยังมียู่

2.1.2. ความเชื่อเกี่ยวกับหมอ ดู ซึ่งปรากฏในทหเรื่องหมอดูคู่หมอเดา(3.4) การกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรืออยากรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็ต้องอาศัยหมอดูช่วยทำนายให้ว่าดีหรือไม่ดี อย่างไร บางครั้งพบกับอุปสรรคหรือปัญหา ก็ต้องพึ่งตำราหมอดูเพื่อความสบายใจ เขาเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ที่ดวง บางคนก็ดวงดีบางคนก็ดวงไม่ดี สิ่งเหล่านี้มันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านมาจนกระทั่งทุกวันนี้

2.1.3 ความเชื่อเกี่ยวกับการทำมาหากินและอาชีพ ซึ่งปรากฏให้เห็นในทหเรื่องแม่โพสพ (4.4) นายพรานป่า (4.1) การทำไร่ทำนาเมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวแล้ว เจ้าของที่นาที่มีความรู้ในเรื่องการทำข้าว หรือใครไม่มีความรู้ในเรื่องนี้ก็จะไปหาผู้ที่มีความรู้ในท้องถิ่นมาช่วยทำข้าวให้ โดยมีสิ่งของต่าง ๆ ในพิธี เช่น ดอกไม้ ธูปเทียน ด้ายแดง ด้ายขาว ดินขี้เถ้า ดินกล้วย ฯลฯ การทำพิธีข้าวผู้ทำพิธีใช้คาถาด้วย เขามีความเชื่อว่าการให้เก็บเกี่ยวข้าวให้ได้มาก ๆ ผู้ที่มีอาชีพในการดักสัตว์ล่าสัตว์ในป่าก็เช่นเดียวกัน ความเชื่อมีบทบาทต่อวิถีการดำเนินชีวิตของเขาตั้งแต่บรรพบุรุษสู่ลูกหลาน มีวิธีการถ่ายทอดมาขึ้นตอนที่ได้ปฏิบัติกันมา เช่น การเลือกวันที่จะล่าสัตว์ การเซ่นสรวงบูชาเทวดา เจ้าป่าเจ้าเขา เมื่อได้สัตว์มาแล้วก็ทำพิธีทุกครั้งเพื่อให้การล่าสัตว์ของเขาไม่มีอุปสรรคในครั้งต่อไป

2.1.4 ความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างบ้านเรือน ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่อง หลิงสิบสองพรลักษณ์ที่เรือนภูมิลักษณ์ (4.3) การเลือกที่สร้างบ้านเรือน เชื่อว่าสำคัญมากและความเชื่อมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของชาวบ้าน เพราะถือว่าถ้าได้ที่เรือนดี ทุกสิ่งทุกอย่างจะดีตามมา ความสุขสบาย ความร่ำรวยมีทรัพย์สินเงินทองจะไหลมาเทมา ฉะนั้นการเลือกสถานที่สร้างบ้านเรือนก็ดูพื้นที่สูงต่ำ ดูปัศทาง และดูอย่างอื่นอีกนำมาประกอบกัน นอกจากนี้ในสังคมปัจจุบันหมดหรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนี้จึงมีบทบาทในการพิจารณาเลือกทำเล หรือสถานที่ให้ผู้สร้างที่อยู่อาศัยกันเป็นจำนวนมาก เพื่อให้ลูกหลานได้รับความสุขสบายมั่งมีศรีสุข

2.2 วัฒนธรรมด้านคติธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ให้ความหมายของคติธรรม ไว้ว่า "คติธรรม น. ธรรมที่เป็นแบบอย่าง"¹

สมชัย ใจดี และยรรยง ศรีวิริยาภรณ์ ได้ให้ความหมายของคติธรรมไว้ว่า "คติธรรม เป็นวัฒนธรรมเกี่ยวกับหลักในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในด้านศีลธรรม จิตใจ คติ เป็นการเสริมสร้างปรับปรุง พัฒนา เจตคติ (ทัศนคติ) ค่านิยม ความคิดริเริ่ม ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น"²

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า คติธรรมเป็นวัฒนธรรมทางด้านศีลธรรมที่ควรปฏิบัติ เพื่อเป็นการเสริมสร้างในสิ่งที่ดีงาม ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม เป็นสื่อในการถ่ายทอดให้เห็นถึงชีวิตการดำรงชีพของบุคคล

¹ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. 2525. หน้า 165.

²สมชัย ใจดี และยรรยงศรีวิริยาภรณ์. ประเพณี และวัฒนธรรมไทย. 2535. หน้า31.

จากการศึกษานิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า วัฒนธรรมด้านคติธรรมที่พบในนิทานชาวบ้านมี 5 ประเด็นคือ

2.2.1 ให้แนวคิดเรื่องกรรม ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่อง เศรษฐีไม่มีลูก (1.12) อ้ายคบมิตรเทียม (1.13) คนไม่เชื่อพระ (1.22) ดิษย์กับอาจารย์ (1.29) ความเป็นมิตรมีไมตรีต่อกันย่อมเป็นสิ่งที่สังคมต้องการ แต่ถ้าบุคคลใด สังคมใดมีความเห็นแก่ตัวมีความโลภอยากได้ไม่มีที่สิ้นสุด ปล่อยให้อีกเลศความอยากเข้ามาครอบงำจิตใจ มองเห็นผิดเป็นชอบ ประทุษร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย เพื่อหวังเอาทรัพย์สินเงินทองมาเป็นสมบัติของตัวเอง แต่ในที่สุดถูกจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมาย ถูกประหารชีวิต นี่เป็นเพราะว่าผลกรรมที่หาเอาไว้ ใครทำกรรมดีได้รับสิ่งที่ดี ใครทำกรรมชั่วได้รับสิ่งไม่ดี บุคคลใดก็ตามที่คิดมุ่งร้ายหาอันตรายผู้มิพระคุณ ไม่ว่าด้วยกาย วาจา หรือใจก็ตาม สักวันหนึ่งผลกรรมอันนั้นจะกลับมาสนองต่อตัวเองได้

2.2.2 ว่าด้วยศาสนาสตรี ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่อง ครอบครัวที่พร้อมเพรียงและครอบครัวที่ไม่พร้อมเพรียง (1.14) นายสิทธิ์ นายเสน ยี่สุ่น ทองใบ (1.21) การเป็นภรรยาที่ดีของสามีว่าต้องปรนนิบัติสามีให้ดี เมื่อสามีกลับมาจากทำงานควรรอการต้อนรับที่ดี ให้คำพูดที่อ่อนหวาน ดูแลเรื่องอาหารการกินให้พร้อม เวลาจะหลับจะนอนก็ต้องปฏิบัติเป็นอย่างดี รู้จักรักษาสงวนตัว เชื่อฟังสามี ครอบครัวใดมีภรรยาดี สามีดี ก็จะมีความสุขสบาย แต่ถ้าครอบครัวใดภรรยาไม่ดีถึงสามีจะดีก็จะหาความสุขสบายได้ยากเหมือนกัน

2.2.3 ให้แนวคิดเรื่องความวิริยะอุตสาหะ ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่อง คนขี้คร้าน (1.4) ความวิริยะอุตสาหะหรือความขยันหมั่นเพียร ถ้ามีในบุคคลใดย่อมจะทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในชีวิตไม่ว่าจะเป็นด้านส่วนตัว หรือหน้าที่การงานก็แล้วแต่ จะไปคบค้าสมาคมกับใครหรือสังคมใดเขาก็ยอมรับ แต่ถ้าใครประพฤติดีปฏิบัติตัวเป็นคนเกียจคร้านต่อการทำงาน บุคคลนั้นก็ไม่เจริญ จะไปคบค้าสมาคมกับใครเขาก็เบื่อระอาไม่ยอมรับคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตหน้าที่การงาน มีชีวิตที่สุขสบายก็ต้องมีความขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมด้วย

2.2.4 ให้มีความรักใคร่สงสารแก่คนที่ด้อยกว่า ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องสองเกลอ (1.8) ผู้ใหญ่มักสอนลูกหลานให้มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน หรืออาจารย์มักจะสอนศิษย์เสมอให้มีความรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาวัดเอาเปรียบกัน คนที่ร่ำรวยมีเงินมีทองมาก ๆ ควรจะช่วยเหลือแก่คนที่ด้อยกว่า หรือคนยากจนนั่นเอง เพราะเขาเหล่านั้นไม่ยากที่จะมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างนั้น อยู่นิ่งๆที่สิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้วิถีชีวิตของเขาเปลี่ยนไป เขาเหล่านั้นมีแต่หัวใจอันบริสุทธิ์ที่จะมอบให้เพื่อน แล้วคนที่มีโอกาสมากกว่าไม่ควรซ้ำเติมเขา ควรที่จะเมตตาสงสารเขา ให้โอกาสเขา ถึงเราจะไม่ได้อะไรจากเขา อย่างน้อยที่สุดเราก็ได้น้ำใจจากเขา

2.2.5 ให้ปฏิบัติตามคำสอนของผู้ใหญ่ ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องคนดีไม่สิ้นคนดี (1.16) คำสอนของผู้ใหญ่ไม่ว่าจะเป็นคำสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ พระสงฆ์ หรือผู้อาวุโส ผู้เป็นลูกหรือผู้เป็นศิษย์จะต้องเชื่อฟัง ถ้าเมื่อใดปฏิบัติตัวออกนอกสื่อนอกทาง อาจจะมีอันตรายมาสู่ตนเองและครอบครัวได้ ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ใหญ่สามารถจะแก้ไขเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เราได้ ถ้าเรามีปัญหาควรบอกให้ท่านทราบแต่โดยเร็ว ไม่ควรเก็บเอาไว้ คำสอนที่ผู้ใหญ่สอนให้ประพฤติปฏิบัติ เช่น อย่าดีใจจนลืมตัว อย่าอวดดี อย่าอวดเก่ง อย่าทำตัวเหลวแหลก คำสอนเหล่านี้อยู่ในจิตสำนึกของบุคคลโดยทั่วไปอยู่แล้ว อยู่ที่ว่าเขาเหล่านั้นจะประพฤติปฏิบัติได้มากน้อยแค่ไหนเท่านั้นเอง

2.3 วัฒนธรรมด้านค่านิยม

โพธิ์ฤทธิ์ เครือแก้ว ได้ให้ความหมายค่านิยมของสังคม ไว้ว่า

ค่านิยม (values) ของสังคม หมายถึง สิ่งที่คนสนใจ สิ่งที่คนปรารถนาจะได้ ปรารถนาจะเป็นหรือกลับกลายมาเป็น เป็นสิ่งที่คนถือว่าเป็นสิ่งบังคับต้องทำต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่อง และมีความสุขที่จะได้เห็นได้ฟัง ได้เป็นเจ้าของ ค่านิยมของสังคมจึงเป็น "วิถีของการจัดรูปความประพฤติ" ที่มีความหมายต่อบุคคล และเป็นแบบฉบับของความคิดที่พึงเน้นสำหรับยึดถือในการปฏิบัติตัวของคนในสังคม¹

¹โพธิ์ฤทธิ์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทยและการพัฒนาชุมชน. 2526. หน้า 6.

สมยศ พุ่มหว่า ได้ให้ความหมายของค่านิยม ไว้ดังนี้

... ค่านิยม (value) คือมาตรฐานในการประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ ของคนในแต่ละสังคม ค่านิยมอาจเป็นของบุคคลหรือของกลุ่มและสังคมก็ได้ เวลาที่บุคคลใช้ค่านิยมของตนตัดสินคุณค่าหรือประเมินค่าสิ่งใด เรียกว่า การดีค่าหรือราคาของคนนั้น (value judgement) หากเป็นค่านิยมของกลุ่มหรือสังคม ค่านิยมทางสังคม (social value) ซึ่งแต่ละสังคมจะสร้างขึ้นไว้เป็นแนวทางการคิดของสมาชิกในสังคม สิ่งใดที่สังคมกำหนดว่าเป็นสิ่งมีค่า สิ่งนั้นก็จะเป็นที่ต้องการอยากได้อะยากมี อยากเป็นเจ้าของของสมาชิกในครอบครัว เช่น ค่านิยมของคนไทยในเรื่องความรู้ เงินทอง อาวุโส ความกตัญญู คุณความดีอ่อนน้อมถ่อมตน การรู้จักที่ต่ำที่สูง ใจหนักเลง ความนิยมอาชีพราชการ เป็นต้น หากสังคมกำหนดว่าสิ่งใดไม่ดี ไม่มีค่าหรือชั่วร้าย ก็จะเป็นค่านิยมทางลบ เช่น ความฉุน ความชั่ว ความคดโกง ความใจแคบ ความอกตัญญู ความเย่อหยิ่งจองหอง คนก็จะไม่อยากมีอยากเป็นสิ่งเหล่านี้ คำว่าค่านิยมโดยทั่วไปเข้าใจว่าหมายถึงมาตรฐานทางบวกเท่านั้น คือสิ่งที่คนนิยมชมชอบ แต่ความจริงมาตรฐานทางลบก็จัดเป็นค่านิยมด้วย คือสิ่งที่คนไม่นิยมดังตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว...¹

จากที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า ค่านิยมหมายถึง สิ่งที่คุณส่วนใหญ่ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคมเห็นว่าดี และยึดมั่นเป็นแนวทางสำหรับประพฤติปฏิบัติ เป็นสิ่งที่ใช้ในการตัดสินใจของมนุษย์ว่า สิ่งใดที่กระทำนั้นดีหรือไม่ดีอย่างไร โดยวัดจากการยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคม

ค่านิยมมีความยืดหยุ่นถาวรตามกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ ได้ถูกสอนมาตั้งแต่เด็กเกี่ยวกับค่านิยมต่าง ๆ ในรูปของความแน่นอน แต่ไม่ได้หมายความว่าค่านิยมไม่มีการเปลี่ยนแปลง ค่านิยมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคม และสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงจนไม่อาจจะรักษาเอาไว้ได้ ค่านิยมอย่างใหม่จะเกิดขึ้นมาแทนที่

¹ สมยศ พุ่มหว่า. สังคมชนบทกับการพัฒนา. 2534. หน้า 2.

จากการศึกษานิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้านมี 3 ประเด็นคือ

2.3.1 กตัญญูรู้คุณคน ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่อง คนดีไม่สิ้นคนดี (1.16) เงินทองหาได้แล้วท่านจะเอาไปไหน (1.17) ความกตัญญูรู้คุณคน เป็นค่านิยมที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เป็นสิ่งที่ทุกสถาบันปรารถนา เพื่อจะได้ถ่ายทอดคุณธรรมนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรจะมีในทุกคน จึงจะนับได้ว่าเป็นคนดีอย่างแท้จริง เช่นรู้จักบุญคุณบิดามารดา ที่ท่านได้เลี้ยงดูเรามาตั้งแต่เล็กจนโต ให้การศึกษาแก่เรา ถ้าเป็นผู้ชายควรจะบวชให้บิดามารดาได้เห็นชายผ้าเหลืองหรือผู้มีอุปการะคุณก็มีบุญคุณต่อเรา เพราะบุคคลเหล่านี้ได้ช่วยเหลืออุปการะ ไม่ว่าจะเป็นด้านที่อยู่อาศัย เงินทอง หรือด้านอื่น ๆ เมื่อเรามีบุญคุณต่อเรา เราต้องรู้คุณต่อเขาเมื่อมีโอกาสก็ดูแลรับใช้ท่านอย่างใกล้ชิด สิ่งเหล่านี้ยังปรากฏในวิถีชีวิตของชาวบ้าน

2.3.2 ยกย่องผู้มีความรู้ ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องวิชาติดตัว (1.2) คนดีไม่สิ้นคนดี (1.16) แต่เดิมมาคนไทยยกย่องผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง เพราะอยากจะเป็นเจ้าคนนายคน หรือรับราชการ ปัจจุบันคนในเมืองลดค่านิยมลง แต่คนที่อยู่ในชนบทยังนิยมกันอยู่ โดยเชื่อว่าผู้ที่มีความรอบรู้และจะเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ เมื่อสังคมยกย่องผู้มีความรู้ บุคคลจึงต้องหาความรู้มาเลื่อนฐานะตัวเอง เพราะการมีความรู้ หมายถึงการทำงานที่มีเกียรติ มีตำแหน่งดีขึ้น ในสังคมของชาวชนบท ยกย่องผู้มีความรู้มาก พยายามที่จะให้บุตรหลานได้ศึกษาเล่าเรียนสูง ๆ เพื่อจะหาความรู้มาประกอบอาชีพ สามารถจะแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต สมัยก่อนไม่มีโรงเรียนพ่อแม่ก็ส่งลูกหลานไปเรียนหนังสือที่วัดกับพระสงฆ์ เพื่อต้องการให้ลูกมีความรู้มีหน้ามีตาในสังคม ในปัจจุบันโดยเฉพาะชาวบ้านในสังคมชนบท มุ่งมาดปรารถนาที่จะส่งลูกหลาน ให้เรียนถึงระดับวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เพราะค่านิยมนี้ได้ส่งสัมผัสทอดมาเป็นเวลานานแล้ว

2.3.3 ความสุขในชีวิตครอบครัว ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่อง ครอบครัวที่พร้อมเพรียง และครอบครัวที่ไม่พร้อมเพรียง (1.14) คนใจจะขาดได้ด้วยหลักสามประการ (1.15) ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ ปรารถนาจะให้ครอบครัวมีความสุขสบาย กินดีอยู่ดีมีความเข้าใจกัน ในครอบครัว มีทรัพย์สินเงินทอง มีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แต่ทุกสิ่งทุกอย่างจะเป็นจริงได้

พี่น้องในหมู่บ้าน หัวหน้าครอบครัว คือ พ่อแม่ หรือสามีภรรยาเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่จะต้องทำหน้าที่
หัวหน้าครอบครัวให้ดีที่สุด มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน รู้จักเก็บหอมรอมริบเงินทองที่หามา
ได้ ใช้จ่ายอย่างประหยัด ปฏิบัติเป็นพ่อแม่ที่ดีต่อลูก เป็นสามีที่ดีต่อภรรยา หรือเป็นภรรยาที่ดีต่อ
สามี ลูกก็เช่นเดียวกันปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ดำเนินและวัฒนธรรมเหล่านี้ยังปรากฏ
ให้เห็นในสังคมของชาวบ้านโดยทั่ว ๆ ไป

2.4 วัฒนธรรมด้านประเพณี

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525¹ อธิบายความหมายของ"ประเพณี"ไว้ว่า
"ประเพณี น. สิ่งที่ยึดถือปฏิบัติสืบ ๆ กันมาจนเป็นแบบแผน ขนบธรรมเนียม หรือจารีต
ประเพณี"

สุภัตรา สุภาพ ได้ให้ความหมายของประเพณี ไว้ว่า

ประเพณี หมายรวมถึงแบบความเชื่อ ความคิด การกระทำ ค่านิยม ทัศนคติ ศีลธรรม
จารีต ระเบียบ แบบแผน และวิธีการกระทำสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนถึงการประกอบพิธีกรรม
ในโอกาสต่าง ๆ ที่กระทำกันมาแต่ในอดีต ลักษณะสำคัญของประเพณีคือ เป็นสิ่งปฏิบัติ
เชื่อถือมาจน จกกลายเป็นแบบอย่างความคิดหรือการกระทำที่ได้สืบทอดกันมา และยังมี
อิทธิพลอยู่ในปัจจุบัน ²

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ประเพณี หมายถึง สิ่งที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
และเป็นที่ยอมรับของส่วนรวมเป็นแบบอย่างความคิดหรือการกระทำเป็นแบบแผนขนบธรรมเนียม

¹ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. 2525.หน้า 507.

²สุภัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย. 2828. หน้า 136.

จากการศึกษานิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประเพณีที่ปรากฏในนิทานชาวบ้าน มี 3 ประเพณี ดังนี้

2.4.1 การแต่งงาน ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่อง เต่าทอง (1.11) หกแก้วเศรษฐี (3.24) หญิงสิบสองนักษัตรที่เรือนภูมิลักษณะ (4.3) จากการศึกษานิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เมื่อหญิงชายรักใคร่ชอบพอกันมีความประสงค์จะแต่งงานอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา พ่อแม่ฝ่ายชายก็จะไปพูดจาทาบทามพ่อแม่ฝ่ายหญิงเสียก่อน หรืออาจจะส่งผู้ใหญ่ที่คนนับถือในหมู่บ้านไปทาบทามก็ได้ เพื่อดูว่าเขาจะยกลูกสาวให้หรือไม่ ถ้าหากฝ่ายหญิงไม่ขัดข้อง พ่อแม่ฝ่ายชายก็จะส่งผู้ใหญ่หรือไปขอเองอย่างเป็นทางการได้พูดถึงเรื่องสินสอดของหมั้น บางบ้านพ่อแม่ฝ่ายหญิงไม่เรียกสินสอดของหมั้น แต่ให้ฝ่ายชายรับผิดชอบในเรื่องอาหารการกินให้พอที่จะเลี้ยงแขกในวันแต่งงาน มีการนัดแนะวันแต่งงาน เมื่อถึงกำหนดฝ่ายเจ้าบ่าวก็แห่ขันหมากไปหาพิธีที่บ้านเจ้าสาว ที่บ้านเจ้าสาวก็มีผู้คอยต้อนรับแขก เชิญให้แขกนั่งในที่อันควร จัดเลี้ยงอาหารแขกที่มาในงาน นิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์และอวยพรคู่บ่าวสาวด้วย พ่อแม่ฝ่ายหญิงก็จัดงานให้ลูกสาวอย่างสมเกียรติ เห็นแล้วว่าประเพณีอันดีงามแบบไทย ๆ ได้มีการปฏิบัติ มีการปรับปรุงปรับเปลี่ยน สืบทอดมาสู่ลูกหลาน และวิถีชีวิตแบบพื้นบ้านก็ยังคงสืบทอดในสังคมชนบทต่อไป

2.4.2 งานศพ ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่อง คนดีไม่สิ้นคนดี (1.16) เมียแหม่ม (3.19) รำแวว (3.23) ประเพณีทำบุญศพหรือการจัดงานศพของไทยแต่ละท้องถิ่นอาจแตกต่างกันไปบ้าง ถึงอย่างไรก็ตามย่อมมีส่วนคล้ายคลึงเป็นส่วนมาก จากการศึกษานิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เมื่อมีคนตายในบ้าน เจ้าของบ้านหรือญาติของผู้ตาย และเพื่อนบ้านช่วยกันจัดทำ จัดหาหีบศพแล้วบรรจุศพลงในหีบศพ ตั้งบำเพ็ญกุศล เพื่อนบ้านก็มาช่วยจัดที่พระสวด จัดหาที่นั่งให้แขกที่มาร่วมงาน จัดสถานที่ปรุงอาหารเป็นต้น ต่อจากนั้นเจ้าภาพก็ไปนิมนต์พระ พอถึงเวลาพระสงฆ์ก็มาทำพิธีสวดศพ เจ้าภาพญาติพี่น้องเพื่อนบ้านก็ร่วมพิธีอย่างพร้อมเพรียงกัน ผู้ต้อนรับแขกก็จัดหาอาหารเครื่องดื่มมาเลี้ยงแขก วันที่จะเผาศพก็นิมนต์พระมาถวายสังฆทานที่บ้าน เมื่อถึงเวลา ก็เคลื่อนศพไปทำพิธีกรรมในวัดอีกครั้ง แล้วก็นำไปฝังศพ

2.4.3 การบวชนาค ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องเศรษฐีไม่มีลูก (1.12) คนไข้จะหายได้ด้วยหลักสามประการ (1.15) คนดีไม่สิ้นคนดี (1.16) การบวชนาคเป็นประเพณีที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน แต่สิ่งที่องคิณอาจจะแตกต่างกันไปบ้างในส่วนปลีกย่อย แต่พิธีการเหมือนกันหรือคล้ายกันมากที่สุด จากการศึกษานิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ พบว่าจุดประสงค์ของการบวชเพื่อเป็นการกตัญญูรู้คุณบิดามารดา และอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้บิดามารดาผู้มีพระคุณที่ล่วงลับไปแล้ว และที่สำคัญได้ประพฤติปฏิบัติธรรมระหว่างจำพรรษาอยู่ที่วัด ซึ่งเป็นการสืบทอดประเพณีอันดีงามได้อีกทางหนึ่งด้วย

บทย่อ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทย่อ

การศึกษาลัทธิธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช สะท้อนให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ อันเป็นมรดกในชุมชน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อรวบรวมนิทานชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาลัทธิธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาลัทธิธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการกำหนดหัวข้อศึกษาค้นคว้า กำหนดแหล่งข้อมูล ตลอดจนการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้าน ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ติดต่อบุคคลากรเพื่อสอบถามเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า และเพื่อขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการออกเก็บข้อมูล

เมื่อได้ความรู้พื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคคลากรจากแหล่งข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าใน 4 ประเด็นคือ

1. แหล่งข้อมูลและผู้บอกข้อมูล

1.1 แหล่งข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท คือ

1.1.1 แหล่งข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 แหล่งข้อมูลภาคสนาม ในเขตพื้นที่ ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2 ผู้บอกข้อมูล เป็นผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้บอกข้อมูลดังนี้

1.2.1 มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.2 ใช้ภาษาถิ่นได้ในชีวิตประจำวัน

1.2.3 อายุ 45 ปีขึ้นไป

2. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมนิทานชาวบ้านระหว่าง เดือนธันวาคม 2536 - มกราคม 2537

2.2 วิธีรวบรวมข้อมูล

2.2.1 จัดบันทึกคำสัมภาษณ์ประวัติส่วนตัวของผู้บอกข้อมูล

2.2.2 อ่านคำสัมภาษณ์ประวัติส่วนตัวของผู้บอกข้อมูลแต่ละคนลงในเครื่องบันทึกเสียงก่อนทุกครั้ง แล้วจึงให้ผู้บอกข้อมูลเล่านิทานเพื่อบันทึกข้อมูลลงในแถบบันทึกเสียง

2.2.3 ตรวจสอบข้อมูลจากเครื่องบันทึกเสียงหลังจากบันทึกข้อมูลเสร็จทุกครั้ง

2.2.4 จัดทำรหัสกำกับแถบบันทึกเสียงที่ใช้บันทึกข้อมูลแล้วทุกม้วน

3. วิธีจัดการกับข้อมูล

3.1 กอດแบบบันทึกเสียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บันทึกข้อความลงในแบบสัมภาษณ์ พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูลเพื่อความถูกต้อง

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทาน

3.3 สรุปผลการวิเคราะห์ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

4. วิธีเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

รายงานผลการศึกษาค้นคว้าโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

สรุป

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่องวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. นิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เก็บรวบรวมได้ในครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 84 เรื่อง สามารถจำแนกได้ 5 ประเภท คือ

1.1 นิทานประเภทคติ มีจำนวนทั้งสิ้น 30 เรื่อง

1.2 นิทานประเภทอธิบาย มีจำนวนทั้งสิ้น 6 เรื่อง

1.3 นิทานประเภทมุขตลก มีจำนวนทั้งสิ้น 40 เรื่อง

1.4 นิทานประเภทความเชื่อ มีจำนวนทั้งสิ้น 4 เรื่อง

1.5 นิทานประเภทภูมิปัญญาหรือนิทานเกี่ยวกับกำเนิดสถานที่ มีจำนวนทั้งสิ้น 4 เรื่อง

2. จากการศึกษานิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ใน 11 ประเด็น คือ

2.1 วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ ประชาชนในเขตตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการประกอบอาชีพด้านการเกษตร โดยเฉพาะการทำนา ทำสวน เป็นอาชีพหลัก

2.2 วัฒนธรรมด้านการบริโภค ประชาชนในเขตตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช รับประทานอาหารเป็นอาหารหลักในชีวิตประจำวัน นิยมรับประทานอาหารรสจัด ปรารถนามีหน้าที่ปรุงอาหารจัดสำรับไว้ให้สามี นิยมหึ่งล้อมวงรับประทานอาหารร่วมกัน

2.3 วัฒนธรรมด้านเครื่องมือเครื่องใช้ ประชาชนในเขตตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้เครื่องมือเครื่องใช้สัมพันธ์กับการประกอบอาชีพ ได้แก่ โถ จอบ พั่ว ขวาน เลื่อย ฆบ เครื่องใช้ที่สัมพันธ์กับการบริโภค เช่น ครกตำข้าว สาก กระตัง นอกจากนั้นก็มีแร่ ปวง และเสียง

2.4 วัฒนธรรมด้านการแพทย์ ประชาชนในเขตตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อเจ็บไข้ไม่สบาย รักษาที่หมอบ้านโดยยาสมุนไพร หรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องยากลางบ้าน มาทำการรักษา ได้แก่ พระสงฆ์ เป็นต้น

2.5 วัฒนธรรมด้านการละเล่นพื้นบ้าน ประชาชนในเขตตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช นิยมการดูหนัง ชอบเล่นส่บ้ำในวันสงกรานต์ทั้งผู้หญิงผู้ชาย ส่วนพวกเด็ก ๆ มีความสนุกสนานในการเล่นหอยอีฟ้า

2.6 วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ประชาชนในเขตตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช การแต่งกายของชาวบ้านนิยมุ่งโจงศรีง สวมเสื้อแขนสั้นเมื่อทำงานอยู่ที่บ้าน ผู้ชายไม่นิยมสวมเสื้อแขนอยู่บ้าน เวลาจะออกนอกบ้านพิถีพิถันในการแต่งกาย คือ แต่งแบบสากลนิยม

2.7 วัฒนธรรมด้านคมนาคม ประชาชนในเขตตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการไปมาติดต่อซึ่งกันและกันนิยมเดินเท้า เมื่อไปทำธุระในระยะทางที่ไม่ไกลหรือภายในหมู่บ้านใกล้เคียง ถ้าเป็นระยะทางไกลก็โดยสารรถยนต์

2.8 วัฒนธรรมด้านความเชื่อ ประชาชนในเขตตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเชื่อใน 4 ประเด็น คือ

2.8.1 เชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์

2.8.2 เชื่อเรื่องหมอดู

2.8.3 เชื่อเกี่ยวกับการทำมาหากินและอาชีพ

2.8.4 เชื่อเกี่ยวกับการสร้างบ้านเรือน

2.9 วัฒนธรรมด้านคติธรรม ประชาชนในเขตตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีคติธรรมใน 5 ประเด็น คือ

2.9.1 ให้แนวคิดเรื่องกรรม

2.9.2 ว่าด้วยคำสอนสตรี

2.9.3 ให้แนวคิดเรื่องความวิริยะอุตสาหะ

- 2.9.4 ให้มีความรักใคร่สงสารแก่คนที่ด้อยกว่า
- 2.9.5 ให้ปฏิบัติตามคำสอนของผู้ใหญ่
- 2.10 วัฒนธรรมด้านคำนิยม มีคำนิยมใน 3 ประเด็น คือ
 - 2.10.1 กตัญญูรู้คุณคน
 - 2.10.2 ยกย่องผู้มีความรู้
 - 2.10.3 ความสุขในชีวิตครอบครัว
- 2.11 วัฒนธรรมด้านประเพณี ประชาชนในเขตตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประเพณีที่ปรากฏในนิทาน 3 ประเพณี คือ
 - 2.11.1 การแต่งงาน
 - 2.11.2 งานศพ
 - 2.11.3 การบวชนาค

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. นิทานพื้นบ้านที่เก็บรวบรวมได้ในครั้งนี้ สะท้อนภาพสังคมและวัฒนธรรมของตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราชว่าเป็นสังคมเกษตรกรรม มีชีวิตความเป็นอยู่ในเรื่องการกสิกรรม เลี้ยงชีพ อาหารการกิน สวมใส่สมัยบรรพบุรุษ ยังนับถือศาสนาพุทธ ทำบุญ ฟังเทศน์ บวชเรียน เหมือนคนสมัยก่อน มีลักษณะนิสัยรักอิสระเสรีแบบไทย ๆ แต่รายละเอียดและโครงสร้างหลายอย่างของสังคมและวัฒนธรรมของชาวบ้านในท้องถิ่นนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปบ้างแล้ว สภาพเช่นนี้อาจจะทำให้นิทานพื้นบ้านเปลี่ยนแปลงรูปแบบและเนื้อหาไปอย่างแน่นอน

2. สภาพแวดล้อมของธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญที่ครอบงำค่านิยมมนุษย์สร้างสรรค์ผลผลิตขึ้นเพื่อสนองความต้องการด้านร่างกายและจิตใจ นิทานพื้นบ้านที่รวบรวมได้ในครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน ถือได้ว่าเป็นผลงานอันเกิดจากภูมิปัญญาและจินตนาการของชาวบ้านที่มีสภาพแวดล้อมของธรรมชาติเป็นองค์ประกอบ นิทานหลายเรื่องก็กล่าวถึงธรรมชาติและการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

อย่างผสมกลมกลืนกัน ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านมีความสัมพันธ์และผูกพันอยู่กับธรรมชาติอย่างสมดุลกัน

3. เนื่องจากชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์มีนิสัยชอบความสนุกสนานและมีอารมณ์ขันอยู่ทั่วไป จะเห็นได้จากเที่ยวงานประเพณีต่าง ๆ งานเฉลิมฉลอง และนิมิตมหรสพการแสดง เมื่อมีเวลาว่างเสรีจากการทำงานก็มักจะรวมกลุ่มกันสนทนาวิสาสะ มีการเล่นนิทานสู่กันฟัง จึงนับได้ว่าเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านประเภทนิทานชาวบ้านได้วิธีหนึ่งด้วย จากการที่ชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ มีนิสัยชอบความสนุกสนานนี้เอง ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลนิทานชาวบ้านประเภทมุขตลกมากที่สุด รองลงมาเป็นนิทานประเภทคติ แสดงให้เห็นว่านิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ นอกจากจะให้ความบันเทิงความสนุกสนานแล้ว ยังสอดแทรกข้อคิดคติเตือนใจต่าง ๆ พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนได้เป็นอย่างดี นับได้ว่านิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ชาวบ้านเห็นคุณค่าของนิทานพื้นบ้านและพร้อมใจกันสืบทอดวัฒนธรรมชนิดนี้เอาไว้ไปสู่รุ่นลูกหลานต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษานิทานชาวบ้านทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนความรู้ลึกซึ้งคิดอันเป็นเรื่องราวในจิตใจของมนุษย์ และยังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความจริงโล่งใจวิธีหนึ่งที่เราน่าจะศึกษาในโอกาสต่อไป คือ อิทธิพลของนิทานที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของชาวบ้านในด้านต่าง ๆ

2. ภาพสะท้อนที่ปรากฏนิทานชาวบ้าน เพื่อให้เรารับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในนิทานชาวบ้านไม่ใช่ความเป็นจริงมากที่สุด บางอย่างอาจจะเป็นความเพ้อฝัน เพราะฉะนั้นการศึกษาภาพสะท้อนที่ปรากฏนิทานชาวบ้านในท้องถิ่นใด ผู้ศึกษาต้องใช้ข้อมูลหลาย ๆ อย่าง ความน่าเชื่อถือก็จะมากกว่าข้อมูลเพียงอย่างเดียว ประเด็นที่จะศึกษาได้แก่การเมืองการปกครอง การศึกษา สังคมละวัฒนธรรม เป็นต้น

3. น่าจะศึกษาโลกทัศน์ของนิทานชาวบ้านที่แฝงอยู่ในนิทาน เพื่อศึกษาบุคลิกภาพและภูมิปัญญาของชาวบ้านแต่ละท้องถิ่นเพิ่มเติมจากที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว

4. ผลจากการศึกษานิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ มีพื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูก โดยเฉพาะการทานา ทาสวน เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ ฉะนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องน่าจะคำนึงในส่วนนี้

โดยการปรับปรุงพัฒนา และคงไว้ซึ่งลักษณะนิเวศวิทยาที่สมบูรณ์มากที่สุด โดยเฉพาะการทำนา
ทำสวน น่าจะมีการปรับปรุงพัฒนาให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้คนรุ่นหลังรักถิ่น
ที่อยู่ รู้จักพัฒนาตนเองและท้องถิ่นเพื่อความอยู่ดีกินดี

บรรณานุกรม

- กิ่งแก้ว อัดถากร. คติชนวิทยา. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,2519.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. คติชาวบ้าน. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2521.
- จรินทร์ ดิริ. นิทานชาวบ้านจากตำบลลำปำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง. ปริญญาโท ๓๓.ม.
สงขลา:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา,2531.
- ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์ศิริ สุบัญญัติ. วรรณกรรมไทยสมัย จากตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. ม.ป.ท.,2527.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร และคนอื่น ๆ . วิเคราะห์นิทานชาวบ้านอีสานจากสามหมู่บ้าน.มหาสารคาม:ศูนย์ศิลปและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม,2522.
- จุฬพล หิมพานิช. "สังคมและวัฒนธรรม,"ใน เอกสารการสอนชุดวิชามนุษย์กับสังคมหน่วยที่ 1-5.
กรุงเทพฯ:ประชาชน,2526.
- เจือ สดะเทิน. ภาษาไทยอุดมศึกษา เล่ม 3 คติชาวบ้านไทย. ม.ป.ท.,2517.
- ชุตตา จิตพิทักษ์. "สังคมและวัฒนธรรมไทย." กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2528.
- ชาเลื่อง ภูมิจันทร์. วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,2519.
- ณรงค์ เล็งประชา. พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:โอ. เอส. ฟร้นติ้งเฮาส์.2532.
- บุญเอิบ มลิณทสุตร. งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยครั้งที่ 10. ม.ป.ท.,2529.
- บุษกร จันทร์กุล. มานุษยวิทยาสุขภาพ. สงขลา:ม.ป.ท.,2534.
- ประดอง นิยมมานเทวินท์. "นิทานพื้นบ้าน,"ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 8 หน่วยที่ 1-7.
กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,2528.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. ตำนานการละเล่นและภาษาชาวใต้. กรุงเทพฯ:โพธิ์สามต้นการพิมพ์,2519.
- ประยุทธ์ สีทธิพันธ์. พระราชประเพณีและประเพณีชาวบ้าน. กรุงเทพฯ: ปารุณกุลกิจ, 2524.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. ภาษากับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,2518.
- ปราณี ขันแก้ว. วรรณคดีชาวบ้านจาก "มุดตา". ปริญญาโท ๓๓.ม. กรุงเทพฯ:หน่วยศึกษา
นิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ,2518.
- ปรีชา อุดรระกุล. วรรณกรรมพื้นบ้านจากตำบลวังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา.
กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2521.

ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์. มานุษยวิทยากับการศึกษาดิชาชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์, 2525.

พรพกา คุโรวาท. ประวัติเครื่องแต่งกาย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์, 2535.

พรศักดิ์ พรหมแก้ว. "นิทานพื้นบ้านภาคใต้," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 5.

หน้า 1776 - 1781. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.

ไพฑูรย์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทยและการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2506.

วิญญู จิตธรรม. ชนบทนิยมประเพณีในดิชาบ้านอันดามัน 12. สงขลา: มงคลการพิมพ์, ม.ป.ป.

มหาดไทย, กระทรวง. พัฒนาชนบท. ม.ป.ท., 2532.

ยุพดี จรรย์านนท์. นิทานชาวบ้านตำบลจอมพระ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์. ปริญญาพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, 2525.

รัชรี รมยะนันท์. "นิทาน," ใน สารานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 15. หน้า 9773. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์พระจันทร์, 2522.

วิเชียร ณ นคร. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษานิทานพื้นบ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราช.

นครศรีธรรมราช: วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช, 2531. อัดสำเนา.

วีระ บำรุงรักษ์. "วัฒนธรรม," ใน งานวัฒนธรรมสัมพันธ์จังหวัดชายแดนภาคใต้. ม.ป.ท., 2531.

วีระวัชร ปิ่นเขียน. วรรณกรรมกะเหรี่ยงจากตำบลสวนผึ้ง กิ่งอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี.

ราชบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึงราชบุรี, 2525.

ศิริพร ฐิตะฐาน. ทฤษฎีการแพร่กระจายของนิทาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม

แห่งชาติ. 2523.

สนอง โกดัย และคนอื่น ๆ. การศึกษานิทานพื้นบ้านตะคร้อ ตำบลด่านจาก อำเภอนิพนไทย

จังหวัดนครราชสีมา. ม.ป.ท., 2527.

สมชัย ใจดี และยรรยง ศิริวิริยาภรณ์. ประเพณีและวัฒนธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ:

ไทยวัฒนาพานิช, 2535.

สมยศ หุ่นหว่า. สังคมชนบทกับการพัฒนา. สงขลา: คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลา

นครินทร์, 2534.

สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา. บรรยายสรุปโครงการจังหวัดนครราชสีมา พ.ศ.2529.

: ฝ่ายวางแผนและโครงการ, 2536.

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. "การกินของชาวใต้," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ.2529 เล่ม 1.

หน้า 133. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.

———. "การเล่นของเด็กภาคใต้," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ.2529 เล่ม 1.

หน้า 169. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.

———. คติชาวบ้านปักษ์ใต้. กรุงเทพฯ: ก้าวหน้าการพิมพ์, 2512.

———. "ความเชื่อภาคใต้," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ.2529 เล่ม 2. หน้า 467-

468. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.

———. "เครื่องโก," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ.2529 เล่ม 2. หน้า 550.

สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.

สุภัตตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2528.

อบรม สันภิบาล. รวมทฤษฎีจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: เทพนิมิตการพิมพ์, ม.ป.ป.

อนุমানราชชน, พระยา. ชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม. โดย เสถียรโกเศศ(นามแฝง). กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์บรรณาคาร, 2515.

———. วัฒนธรรมเบื้องต้น. โดย เสถียรโกเศศ(นามแฝง). พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ:

ศูนย์กลางทหารราบ, 2513.

———. เรื่องวัฒนธรรม. โดย เสถียรโกเศศ(นามแฝง). กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2515.

อาพันธ์ อาภาภิรมย์. มนุษย์กับสังคม: สังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บำรุงนุกูล, 2515.

———. สังคมวิทยา. ม.ป.ท., 2516.

อุดม หนูทอง. วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทประโลมโลก. สงขลา: ศูนย์ส่งเสริมภาษาและ

วัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2521.

———. "หยุดติดก่อนเข้าไป," ใน งานส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 9. สงขลา : ม.ป.ท.

2528.

รายชื่อผู้บอกข้อมูล

นางกริม จิตอักษร อายุ 83 ปี บ้านเลขที่ 4 หมู่ที่ 4 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

นายกล่อม กักตักิจ อายุ 69 ปี บ้านเลขที่ 161/1 หมู่ที่ 14 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นางเขียน เมืองสภิตย์ อายุ 66 ปี บ้านเลขที่ 69 หมู่ที่ 5 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายศรีน ชูแก้ว อายุ 70 ปี บ้านเลขที่ 13 หมู่ที่ 6 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

นายจัญญ ทองประสม อายุ 64 ปี บ้านเลขที่ 54 หมู่ที่ 9 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายเจริญ สุวรรณเดช อายุ 45 ปี บ้านเลขที่ 474/3 หมู่ที่ 1 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายแจ้ง รุ่งประกาศ์ อายุ 70 ปี บ้านเลขที่ 3 หมู่ที่ 9 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายชื่น หอยชุด อายุ 59 ปี บ้านเลขที่ 78 หมู่ที่ 11 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายชู นาคชาติ อายุ 83 ปี บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 2 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

นายช่วง ศุภรักษ์ อายุ 80 ปี บ้านเลขที่ 102 หมู่ที่ 3 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

นายช่วง อักษรพิบูลย์ อายุ 78 ปี บ้านเลขที่ 81 หมู่ที่ 4 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายช่วย นาคชาติ อายุ 73 ปี บ้านเลขที่ 101 หมู่ที่ 2 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นางดับ บุญประกอบ อายุ 81 ปี บ้านเลขที่ 418/1 หมู่ที่ 3 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นางแดง พิบูลย์ อายุ 84 ปี บ้านเลขที่ 380/7 หมู่ที่ 12 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายดีน บุญจริง อายุ 57 ปี บ้านเลขที่ 470/2 หมู่ที่ 1 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายทั้ง พังยาง อายุ 72 ปี บ้านเลขที่ 100 หมู่ที่ 9 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

นายทวน เขียวแก้ว อายุ 61 ปี บ้านเลขที่ 82 หมู่ที่ 11 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายหุ่น พิบูลย์ อายุ 80 ปี บ้านเลขที่ 813/1 หมู่ที่ 12 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายหวล พังยาง อายุ 56 ปี บ้านเลขที่ 477 หมู่ที่ 1 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายบุญถึง แก้วโสภาด อายุ 66 ปี บ้านเลขที่ 8/2 หมู่ที่ 11 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายประจวบ อักษรเดช อายุ 60 ปี บ้านเลขที่ 179 หมู่ที่ 14 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายประจวบ ชูแก้ว อายุ 57 ปี บ้านเลขที่ 184/1 หมู่ที่ 14 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายปาน อ่อนจันทร์ อายุ 83 ปี บ้านเลขที่ 158 หมู่ที่ 8 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายปรีชา ลุยจันทร์ อายุ 55 ปี บ้านเลขที่ 327 หมู่ที่ 8 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายแปลก คุ้มโพธิ์ อายุ 79 ปี บ้านเลขที่ 59 หมู่ที่ 3 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายปลอด เพชรอนันต์ อายุ 70 ปี บ้านเลขที่ 613/1 หมู่ที่ 13 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นางพริ้ม อินเรือง อายุ 64 ปี บ้านเลขที่ 81 หมู่ที่ 8 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นางพุ่ม นาเพชร อายุ 84 ปี บ้านเลขที่ 70/1 หมู่ที่ 7 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายพร้อม รุ่งสุข อายุ 72 ปี บ้านเลขที่ 118 หมู่ที่ 5 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนคร

ศรีธรรมราช

นายเพ็ญ เดชแก้ว อายุ 54 ปี บ้านเลขที่ 7 หมู่ที่ 10 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรีธรรมราช

นายเพ็ญ เพชรสูง อายุ 62 ปี บ้านเลขที่ 52/1 หมู่ที่ 2 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรีธรรมราช

นายมดลีน คงนิ อายุ 62 ปี บ้านเลขที่ 3/2 หมู่ที่ 5 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรีธรรมราช

นายหนู พลชนะ อายุ 45 ปี บ้านเลขที่ 468/3 หมู่ที่ 1 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรีธรรมราช

นายรีน ชูเสด อายุ 69 ปี บ้านเลขที่ 76/2 หมู่ที่ 9 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรีธรรมราช

นางวันดี อินทพัทธ อายุ 45 ปี บ้านเลขที่ 41 หมู่ที่ 2 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรีธรรมราช

นายวิน เพ็งประพันธ์ อายุ 70 ปี บ้านเลขที่ 44 หมู่ที่ 9 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรีธรรมราช

นางสมปอง จิตรอักษร อายุ 54 ปี บ้านเลขที่ 161 หมู่ที่ 4 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรีธรรมราช

นายสวัสดิ์ เดชสิดิย์ อายุ 45 ปี บ้านเลขที่ 64/2 หมู่ที่ 7 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรีธรรมราช

นายสวัสดิ์ ยี่มี อายุ 68 ปี บ้านเลขที่ 380/7 หมู่ที่ 12 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรีธรรมราช

นายสีเงิน มั่นคง อายุ 54 ปี บ้านเลขที่ 465/2 หมู่ที่ 1 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรีธรรมราช

นายสุธรรม พลชนะ อายุ 45 ปี บ้านเลขที่ 467/2 หมู่ที่ 1 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรีธรรมราช

นายสุวรรณ มณีโชติ อายุ 47 ปี บ้านเลขที่ 43 หมู่ที่ 8 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรีธรรมราช

นายแสง เพชรรัตน์ อายุ 63 ปี บ้านเลขที่ 177 หมู่ที่ 14 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรีธรรมราช

นายหมึก บุญแก้ว อายุ 81 ปี บ้านเลขที่ 396 หมู่ที่ 13 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

นางอบ ยี่มี อายุ 64 ปี บ้านเลขที่ 380 หมู่ที่ 2 ตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

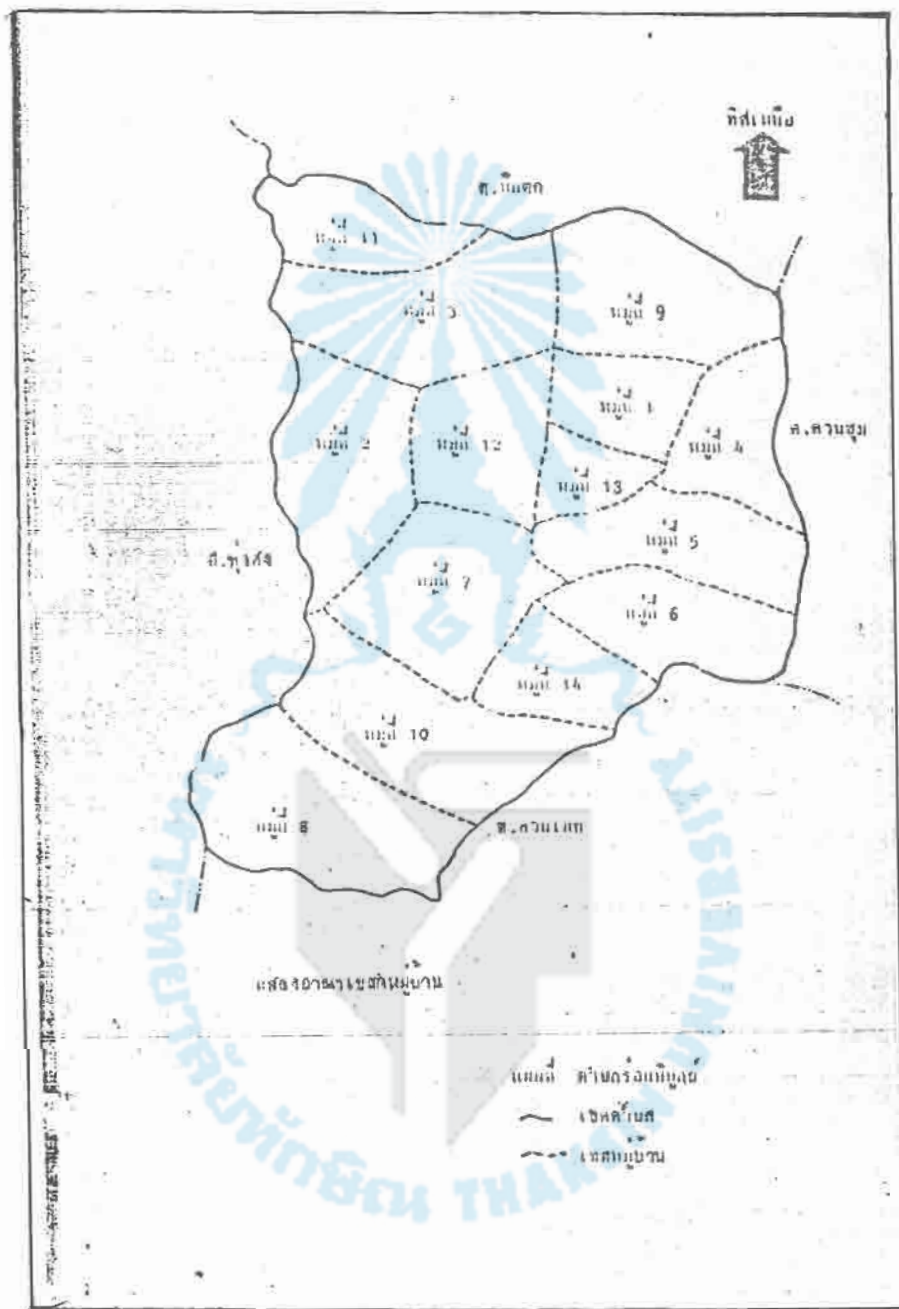

ภาควิชาคหกรรมศาสตร์

แผนที่ ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

มาตราส่วน 1 : 1000

แบบสอบถามเกี่ยวกับนิทานชาวบ้าน

รายละเอียดเกี่ยวกับผู้บอกข้อมูล

ชื่อ.....สกุล.....อายุ.....ปี
นับถือศาสนา.....อาชีพหลัก.....อาชีพรอง.....
การศึกษา.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ชื่อนิทาน.....

ประเภทของนิทาน.....

ผู้บอกข้อมูลจดจำเรื่องนี้มาจาก

คำบอกเล่า
อ่านหนังสือ
จดบันทึก
คิดขึ้นเอง

เนื้อเรื่องนิทาน.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้สัมภาษณ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์

วัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้าน
ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์
จังหวัดนครศรีธรรมราช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา

พฤษภาคม 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อรวบรวมนิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้ผู้บอกข้อมูลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลร่อนพิบูลย์ ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน มีอายุ 45 ปี ขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่านิทานชาวบ้านตำบล ร่อนพิบูลย์ อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่รวบรวมได้ในครั้งนี้ มีจำนวน 84 เรื่อง จำแนกประเภทได้ 5 ประเภท คือ 1. นิทานคติมี 30 เรื่อง 2. นิทานอธิบายมี 6 เรื่อง 3. นิทานมุขตลกมี 40 เรื่อง 4. นิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ มี 4 เรื่อง 5. นิทานภูมินาม หรือนิทานเกี่ยวกับกำเนิดสถานที่มี 4 เรื่อง

จากการศึกษานิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ คือ การเกษตรกรรมมี การทำนา ทำสวน ถือเป็นอาชีพหลัก ด้านการบริโภค รับประทานข้าวเป็นอาหารหลัก ด้านเครื่องมือเครื่องใช้ มี โถ พรว้า จอบ ด้านการแพทย์ เมื่อเจ็บป่วยรักษากับหมอกกลางบ้าน ใช้ยาสมุนไพร ด้านการละเล่นพื้นบ้าน มี โขนรา สะบ้า การเล่นของเด็ก ด้านการแต่งกายนิยมห่มถุงสร้าง สวมเสื้อทั้งผู้หญิงและชาย ด้านคมนาคมมีทางบก เดินเท้า และโดยสารรถยนต์ ด้านความเชื่อมี 4 ประเภท คือ 1. เชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 2. เชื่อเรื่องหมอดู 3. เชื่อเกี่ยวกับการทำมาหากินและอาชีพ 4. เชื่อเกี่ยวกับการสร้างบ้าน ด้านคติธรรมมี 5 ประเภท คือ 1. ให้แนวคิดเรื่องกรรม 2. ว่าด้วยคำสอนสตรียุค 3. ให้แนวคิดเรื่องความขยันหมั่นเพียร 4. ให้ความรักใคร่สงสารแก่คนที่ด้อยกว่า 5. ปฏิบัติตามคำสอนของผู้ใหญ่ ด้านค่านิยม มี 3 ประเภท คือ 1. กตัญญูรู้คุณคน 2. ยกย่องผู้มีความรู้ 3. ความสุขในชีวิตครอบครัว ด้านประเพณีมี 3 ประเภท คือ 1. การแต่งงาน 2. งานศพ 3. งานบวชขาด

นิทานชาวบ้านตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นวัฒนธรรมที่ควรส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ชาวบ้านเห็นคุณค่าของนิทานพื้นบ้าน พร้อมใจกันรับผิดชอบนิทานชนิดนี้เอาไว้ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมไปสู่รุ่นลูกหลานต่อไป ก่อนที่วัฒนธรรมพื้นบ้านชนิดนี้จะหมดไปพร้อมกับอายุขัยของคนเฒ่าคนแก่เหล่านั้น

CULTURE AS SEEN IN THE FOLKTALES
FROM TAMBON RONPHIBUN AMPHOE RONPHIBUN
CHANGWAT NAKHONSITHAMMARAT

AN ABSTRACT

BY

NIKHOM KLIANGPRADIT

PRESENTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR THE
MASTER OF ART DEGREE IN THAI STUDIES
AT SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY, SOUTHERN CAMPUS

MAY 1994

Abstract

This research is an investigation into the culture which exhibits in the folktales of the villagers in Tambon Ron Phibul, Amphoe Ron Phibul, Changwat Nakhon Sithammarat. It is aimed at collecting the folktales and studying the cultures exhibiting in them. The informants for the study are the villagers who are 45 years old and over, have lived in the area for a long time, and speak Southern Thai dialect as their native tongue. The results of the study reveal that there are 84 folktales collected, which can be divided into five types: moral tales (30); descriptive tales (6); humorous tales (40); tales about beliefs (4); and tales about place names (4).

The folktales from Tambon Ron Phibul truly reflect the villagers' culture in different aspects. In term of occupation, the villagers are engaged in agriculture, rice and fruit farming as their major occupation. Regarding consumption, they eat rice as their staple food. They use tools such as plough, long handle knife, and hoe. As for medical care, people seek a medicine man when they are sick, and herbs are used as medicine. For folk entertainment, they enjoy Nora, Saba (a kind of bowling), and children's games. For land transportation, people travel on foot and vehicles. There are four types of beliefs: 1. holy objects; 2. soothsayer; 3. occupation; and 4. house construction. Five types of morality exist in the tales: 1. the concept of Karma; 2. morals for women; 3. encouragement for diligence; 4. sympathy for the underprivileged; and 5. following elders' words. There exist three types of values: 1. gratefulness; 2. admiration of the

knowledgeable; and 3. concept of happiness in family. There are three types of customs: 1. marriage; 2. funeral; and 3. young men entering monkhood.

The folktales of the villagers in Tambon Ron Phibun contain the valueable culture and the villagers should be encouraged to appreciate these values. The culture should be preserved and handed down to the offsprings before it is phased out through time.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายนิคม เกลี้ยงประดิษฐ์

เกิด วันที่ 31 พฤษภาคม พุทธศักราช 2492

สถานที่เกิด

อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 326 หมู่ที่ 9 ตำบลหินตก อำเภอธำมธาร

จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนวัดสามัคยาราม

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธำมธาร

จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2512 มัธยมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนจรัสพิชากร

จังหวัดนครศรีธรรมราช

พ.ศ.2514 ป.กศ. จากวิทยาลัยครูจังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราช

พ.ศ.2517 พ.ม. จากกระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ

พ.ศ.2524 กศ.บ. (วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทการบริหารการศึกษา)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา จังหวัดสงขลา

พ.ศ.2537 ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา

จังหวัดสงขลา